

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra dějin umění

Dějiny výtvarných umění

**ILUSTROVANÉ EDICE *ODEONU*
A *ČESKOSLOVENSKÉHO SPISOVATELE*
V 60. LETECH 20. STOLETÍ**

Olomouc 2014

Autor práce: Petra Gregorová

Vedoucí práce: Doc. PaedDr. Alena Kavčáková Dr.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem magisterskou diplomovou práci vypracovala samostatně a použila pouze prameny uvedené v seznamu literatury.

v Olomouci dne

Petra Gregorová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala za odborné vedení práce a cenné rady paní doc. PaedDr. Aleně Kavčákové Dr., dále *Galerii výtvarného umění v Havlíčkově Brodě*, jmenovitě paní Mgr. Daniele Růžičkové, za rychlé a vstřícné jednání a poskytnutí informací a potřebných materiálů. Také bych ráda poděkovala panu doktoru Tomáši Pavlíčkovi z Literárního archivu *Památníku národního písemnictví*, že mi i přes komplikovanost požadavku umožnil nahlédnout na část lektorských průvodek z fondu *Československého spisovatele*, dále pracovníkům *Státního oblastního archivu* za vstřícné jednání a poskytnutí materiálů z fondu nakladatelství *Odeon*. Dále paní Ing. Zikánové za poskytnuté materiály a reprodukce Zdeňka Sklenáře a paní BcA. Veronice Botové z *Národního muzea* za poskytnuté materiály a informace o knižních formátech. V neposlední řadě také děkuji zaměstnancům *Alšovy jihočeské galerie v Hluboké nad Vltavou*, *Ústřední knihovny Univerzity Palackého* a také *Národní galerie*.

Obsah

POUŽITÉ ZKRATKY	6
ÚVOD.....	7
REFLEXE PROBLEMATIKY V LITERATUŘE	10
1. HISTORIE NAKLADATELSTVÍ OD JEJICH ZALOŽENÍ DO ROKU 1958	14
1.2 ČESKOSLOVENSKÝ SPISOVATEL.....	14
1.3 ODEON	19
1.4 SHRNUÍ.....	25
2. NAKLADATELSTVÍ V LETECH 1958 – 1970	26
2.1 ČESKÁ VÝTVARNÁ SCÉNA V LETECH 1958 – 1970.....	26
2.2 ČESKOSLOVENSKÝ SPISOVATEL.....	28
2.2.1 České básně	28
2.2.2 Edice ilustrovaných novel.....	30
2.2.3 Žatva	32
2.2.4 Klub přátel poezie.....	33
2.2.5 Malá edice poezie	36
2.2.6 Prstýnek	38
2.2.7 Bohemia	38
2.2.8 Otázky a názory	39
2.2.9 Život kolem nás	40
2.2.10 Klíč.....	41
2.2.11 Ostatní edice	41
2.3 ODEON	42
2.3.1 Skvosty	43
2.3.2 Nesmrtelní.....	44
2.3.3 Klub čtenářů	45
2.3.4 Slovenská knihovna.....	46
2.3.5 Česká klasická próza	47
2.3.6 Soudobá světová próza	47
2.3.7 Malá řada soudobé světové prózy	48
2.3.8 Ostatní edice	49
2.3.9 Ilustrované knihy mimo edice.....	50
2.4 SHRNUÍ.....	52

3. VÝZNAMNÍ VÝTVARNÍCI PRACUJÍCÍ PRO NAKLADATELSTVÍ A ANALÝZA VYBRANÝCH UKÁZEK.....	54
3.1 Václav Bláha (*10. 4. 1922).....	54
3.1.1 Oldřich Mikulášek, <i>Ortely a milosti</i> , SNKLU, Praha 1963, edice <i>Skvosty</i>	56
3.2 Vladimír Fuka (5. 2. 1926 – 29. 3. 1977)	59
3.2.1 Frank M. Robinson, <i>Labyrint</i> , in: Adolf Hoffmeister (ed.), <i>Labyrint</i> , SNKLU, Praha 1962, mimo edice.	61
3.3 Zdeněk Sklenář (15. 4. 1910 – 19. 4. 1986).....	63
3.3.1 Bohumil Mathesius, <i>Zpěvy staré Číny</i> , Odeon, Praha 1967, edice <i>Nesmrtelní</i>	65
3.4 Jaroslav Šerých (27. 2. 1928 – 23. 3. 2014).....	67
3.4.1 Charles Baudelaire, <i>Květy zla</i> , SNKLHU, Praha 1962, edice <i>Nesmrtelní</i>	68
3.5 František Burant (13. 2. 1924 – 17. 7. 2001).....	69
3.5.1 Jiří Mahen, <i>Balady</i> , SNKLU, Praha 1963, edice <i>Skvosty</i> . Vilém Mrštík, <i>Pohádka Máje</i> , SNKLU, Praha 1963, edice <i>Česká klasická próza</i>	71
3.6 František Peterka (26. 4. 1920 – 11. 9. 2007).....	73
3.6.1 Anna Achmatovová, <i>Milostný deník</i> , <i>Československý spisovatel</i> , Praha 1963, edice <i>Klubu čtenářů</i> ; František Branislav, <i>Večer u studny</i> , <i>Československý spisovatel</i> , Praha 1963, edice <i>Klubu čtenářů</i> ; Antonín Brousek, <i>Netrpělivost</i> , <i>Československý spisovatel</i> , Praha 1966, edice <i>Klubu přátel poezie</i>	74
3.7 Jan Kotík (4. 1. 1916 – 23. 3. 2002)	76
3.7.1 Jiří Orten, <i>Čemu se báseň říká</i> , <i>Československý spisovatel</i> , Praha 1967, edice <i>Klubu přátel poezie</i>	77
3.8 Stanislav Kolíbal (*11. 12. 1925).....	78
3.8.1 Anton Pavlovič Čechov, <i>Nudná historie</i> , <i>Československý spisovatel</i> , Praha 1960, <i>Edice ilustrovaných novel</i>	79
4. ZÁVĚR.....	80
SEZNAM LITERATURY A ZDROJŮ.....	82
KATALOG.....	90
OBRAZOVÁ PŘÍLOHA.....	114
SEZNAM OBRAZOVÉ PŘÍLOHY	282
ANOTACE	293

POUŽITÉ ZKRATKY

AJG – Alšova jihočeská galerie

AV ČR – Akademie věd České republiky

ČKP – Česká klasická próza

ČS – Československý spisovatel

EIN – Edice ilustrovaných novel

GVU – Galerie výtvarného umění

KČ – Klub čtenářů

KPP – Klub přátel poezie

MEP – Malá edice poezie

MK NMNM – Městská knihovna Nové Město na Moravě

MZK – Moravská zemská knihovna v Brně

n. p. – národní podnik

OGV – Oblastní galerie Vysočiny

SČSVU – Svaz československých výtvarných umělců

SNDK – Státní nakladatelství dětské knihy

SNKL – Státní nakladatelství krásné literatury

SNKLHU – Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění

SNKLU – Státní nakladatelství krásné literatury a umění

SSP – Soudobá světová próza

Umprum – Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze

ÚV KSČ – Ústřední výbor Komunistické strany Československa

VKOL – Vědecká knihovna v Olomouci

ZUP – Zbrojnice, ústřední knihovna Univerzity Palackého v Olomouci

ÚVOD

Edice, soubor knih obdobného zaměření – ať už se jedná o světovou literaturu, českou poezii nebo souborné dílo konkrétního autora, představovaly vždy jistou výzvu, zejména pro knižního grafika. Jeho nejtěžším úkolem bylo vytvořit vzhled usnadňující čtenáři orientaci ve vydávaných publikacích a případně jej i vzhledem knihy přesvědčit ke koupi daného díla. Ediční plán byl (a je) stanovován na dlouhou dobu dopředu a v 50. letech byla navíc skladba edic silně ovlivňována a omezována politicky angažovanými osobnostmi. Do jaké míry byla politickým tlakem ovlivňována také výtvarná stránka edic, se pokusí ukázat tato práce. Těžiště práce spočívá v období mezi lety 1958 – 1970, kdy došlo na čas k „uvolnění“ situace jak na politické scéně, tak i na poli výtvarném a literárním. Hraniční rok 1958 byl zvolen z důvodu konání dvou stěžejních výstav. První výstavou bylo *Expo 58* v Bruselu,¹ na němž byla prezentována i soudobá česká knižní tvorba. Druhou pak výstava *Umění mladých výtvarníků Československa*, která představila mladé autory, z nichž někteří zasáhli také do knižní produkce. Jako příklad můžeme uvést Boženu Bruderhansovou, která v 60. letech navrhla, mimo jiné, obálky a vazby pro knihy z edice *Klub přátel poezie Československého spisovatele*. Vymežující rok 1970 naopak znamená přechod do období tzv. „normalizace“, kdy politický tlak opět narostl a situace se vrátila zpět do první poloviny 50. let.

Práce volně navazuje na bakalářskou práci *Česká ilustrace v 60. letech 20. století*.² Problematika nezobrazivého umění však v tomto případě bude demonstrována na ilustrovaných edicích dvou nejvýznačnějších českých nakladatelství – *Odeonu*³ a *Československého spisovatele*. Téma bylo zvoleno, kromě jeho nesporné poutavosti, z důvodu jeho neprobádanosti. Nikdo z badatelů se výtvarnou stránkou knih z hlediska vydávaných edic doposud nezabýval. Odborníci se soustředili zejména na literární stránku edic, případně pouze na některý z výtvarných aspektů, například na vzhled obálek. Velká pozornost je v literatuře věnována ilustraci pro děti.⁴ Diplomová práce by v tomto ohledu měla být cenným přínosem a snad i vyvolat zájem o tuto problematiku.

¹ Vít Havránek et al., *Bruselský sen: československá účast na světové výstavě Expo 58 v Bruselu a životní styl 1. poloviny 60. let*, Arbor Vitae, Praha 2008.

² Petra Gregorová, *Česká ilustrace v 60. letech 20. století*, bakalářská diplomová práce, Katedra dějin umění FF UP, Olomouc 2012.

³ Původní název SNKLHU, později SNKLU – přesný vývoj názvu je upřesněn v příslušných kapitolách. Zavádějící název *Odeon* je používán pro zjednodušení a lepší orientaci.

⁴ Např. Blanka Stehlíková, *Příběh české ilustrované dětské knihy 1900 – 2000*, Sladovna Písek, Písek 2010. – František Holešovský, *Čeští ilustrátoři v současné knize pro děti a mládež*, Albatros, Praha 1989.

Hlavním cílem práce je vytvoření uceleného pohledu na výtvarnou podobu těchto dvou výrazných nakladatelství v daném časovém rozmezí, s důrazem na uplatňování nezobrazivých tendencí. Práce se v tomto ohledu snaží rozšířit již zpracované studie o jejich literárním vývoji a ukázat, že výtvarná stránka vydávaných knih hrála neméně důležitou roli. Z toho důvodu nebude nahlíženo na ilustraci samotnou, ale také na vzhled obálek a grafické řešení publikací a edic.

Nakladatelství byla vybrána vzhledem ke svému různému zaměření. *Odeon* vydával mimo jiné zahraniční krásnou literaturu, zatímco ČS byl zaměřen na vydávání soudobé české prózy, poezie a literární vědy. Vychází tedy otázka, které z nich bylo po výtvarné stránce více „kontrolované“, zda ČS, protože byl soustředěn na literaturu českou, nebo naopak *Odeon*, poskytující čtenáři aktuální světovou četbu. Toto literární rozdělení navíc neplatilo zcela striktně a je tedy možné posoudit i vydání jednoho titulu oběma nakladatelstvími. Práce bude sledovat, do jaké míry se dynamický rozvoj českého výtvarného umění v šedesátých letech promítal do knižní produkce, jak se v ilustraci (a zda vůbec) projevil „český informel“ a nefigurativní projevy.

Od samého počátku bylo bádání provázáno několika komplikacemi. Ačkoli archivy obou nakladatelství se podařilo najít,⁵ jejich přístupnost je značně omezena, zejména v případě *Československého spisovatele*, spadajícího pod *Památník národního písemnictví*, který není vůbec zpracovaný. I zde se však nakonec podařilo získat alespoň dvanáct lektorských průvodků ke konkrétním dílům.⁶ Průvodky obsahují technické údaje, důležité pro tisk, případně stručné hodnocení překladu, ilustrace či dalších aspektů. Součástí některých průvodků byly také korektury doslovů nebo korespondence se spisovatelem, týkající se vydání díla.

V případě archivu *Odeonu*, který spadá pod *Státní oblastní archiv* v Praze, byla situace o něco příznivější. Podařilo se získat zápisy z edičních rad krásné literatury,⁷ kde se

⁵ Přes stránky Ministerstva vnitra České republiky – www.mvcr.cz. Odkazy na archivy se objevují také u hesel *Odeon* a *Československý spisovatel* na stránkách www.slovníkceskeliteratury.cz.

⁶ Bylo žádáno celkem o třináct průvodků, nalezeno jich bylo jedenáct k těmto titulům: Anton Pavlovič Čechov, *Nudná historie*; Anna Achmatovová, *Milostný deník*; František Branislav, *Večer u studny*; Oldřich Mikulášek, *Běžící luna*; Ivan Diviš, *Umbriana*; Antonín Brousek, *Netrpělivost*; Simone de Beauvoir, *Velice lehká smrt*; Josef Kainar, *Nové myty*; Jiří Orten, *Čemu se báseň říká*; Karel Šiktanc, *Slepá láska*; Jiřina Hauková, *Letorosty*. Díla jsou v následujících kapitolách rozebírána, plné bibliografické údaje jsou tedy uvedeny v poznámkách příslušných kapitol.

⁷ SOA, *fond Odeon*, Karton 6, *Odeon*, nakladatelství 1965 – 1990, č. 101 – 200, 350 – 703, Karton 7, Zápisy z porad 1953 – 1968, č. 1 – 129, Zápisy zasedání ediční rady pro krásnou literaturu 1953 – 1968, č. 227 – 593, Karton 38, *Odeon – rozbor činnosti*, č. 121 – 196.

její členové vyjadřují k vydávaným edicím a literárním dílům, nejčastěji sice z literárního hlediska, ale několikrát bylo stručně upozorněno i na problematiku ilustrace.

Dalším problémem, jak se ukázalo, bylo hledání originálů ilustrací. Po dobrých zkušenostech při zpracovávání bakalářské práce se nabízela spolupráce s *Galerií výtvarného umění v Havlíčkově Brodě*, kde i v tomto případě byla nalezena celá řada ilustrací.⁸ Další z titulů byly nalezeny v *Alšově jihočeské galerii*,⁹ *Galerii Zdeňka Sklenáře*,¹⁰ *Západočeské galerii v Plzni*¹¹ či v *Národním muzeu v Praze*.¹² Naopak žádné z hledaných ilustrací se nepodařilo najít v *Národní galerii v Praze*¹³ či *Moravské galerii v Brně*. Mnoho odkazů na originály se nepodařilo najít ani v monografiích konkrétních ilustrátorů, jelikož většina odborníků pracuje pouze s knižními reprodukcemi.¹⁴

Práce je strukturována následovně. Po zhodnocení dostupné literatury a pramenů následují kapitoly věnované historii ČS a *Odeonu*. Historií je v tomto případě myšlena zejména výtvarná stránka edic vydávaných od počátku vzniku obou nakladatelství¹⁵ do vymezujícího roku 1958. Zdůrazněny budou ilustrace směřující k nezobrazivému umění, případně figurativní ukázky vystihující problematiku ilustrace v dané době.

Další kapitolu tvoří obecná charakteristika ilustrovaných edic vydávaných nakladatelstvími ve sledovaném časovém rozmezí 1958 – 1970. Z těchto edic pak jsou vybrány konkrétní ukázky, jež jsou detailně analyzovány v následující části práce.

Nezbytnou součástí práce představuje katalog ilustrátorských počínů, sestavený z ukázek směřujících k nezobrazivému umění, případně k nové figuraci z let 1958 – 1970. Katalog obsahuje technické údaje o konkrétních ilustracích a odkazuje k obrazové příloze, která celou práci uzavírá.

⁸ Například *Záblesky melodie, Návrat starého mistra* aj. (viz Katalog).

⁹ Ilustrace Františka Peterky.

¹⁰ *Zpěvy staré Číny* s ilustracemi Zdeňka Sklenáře. Galerie poskytla materiály k výstavě Zdeňka Sklenáře v Číně, k nimž patřil i katalog s reprodukcemi originálů ke *Zpěvům staré Číny*.

¹¹ Kresby Jaroslava Šerých ke *Květům zla* Charlese Baudelaira.

¹² Václav Sivko, *Pěna dní*. Oddělení knižní kultury *Národního muzea* poskytlo fotografie včetně autorských nákrešů pro tisk.

¹³ Byly zde nalezeny alespoň některé z ilustrací Hermíny Melicharové a zejména ilustrace Mikuláše Medka k časopisu *Světová literatura* (tužka, tuš, křída, inv. č. K 64.036 – K 64.038).

¹⁴ V tomto případě je třeba vyzdvihnout publikaci Jiřího Siblíka věnovanou Zdeňku Sklenářovi (Jiří Siblík, *Zdeňk Sklenář a kniha*, Nakladatelství čs. výtvarných umělců, Praha 1965) a některé z publikací o Jaroslavu Šerých (např. Dagmar Halasová, *Jaroslav Šerých. Ilustrační tvorba* (kat. výst.), Moravská galerie v Brně, Brno 1979).

¹⁵ Z důvodu rozsahu diplomové práce byly již na začátku vyloučeny vydávané sebrané a vybrané spisy spisovatelů, kterým by bylo možné věnovat samostatnou práci.

REFLEXE PROBLEMATIKY V LITERATUŘE

V říjnu 2013 bylo nově zpracováno heslo *Odeon* pro on-line *Slovník české literatury po roce 1945*.¹⁶ Na webové stránce se podílí pracovníci Akademie věd České republiky, autorem článku věnovanému *Odeonu* je Michal Pribáň,¹⁷ spolu s Veronikou Košnarovou¹⁸ a Alenou Pribáňovou.¹⁹ Shrnutí problematiky na výše uvedené stránce představuje významný odrazový můstek pro další bádání. Kromě bohatého pojednání o historii nakladatelství, zahrnující uvedení klíčových osobností, edic a podobně, jsou zde odkazy na důležitou literaturu a archivní materiály. Studie se věnuje zejména literární povaze vydávaných knih a opírá se o velké množství odborné literatury a prameny.

Z roku 2013 pochází publikace Evy Forstové, *Knihy podle norem*.²⁰ Autorka se zde zabývá proměnami chodu nakladatelství od roku 1949, kdy byl přijat nový vydavatelský zákon, až do roku 1953, kdy bylo založeno *Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění*. Autorka vycházela ze záznamů ediční rady a snaží se na této konkrétní instituci ukázat, jak byly uplatňovány ideologické normy v nakladatelské praxi.

O problematice typografie, které se práce bude také okrajově dotýkat, bylo publikováno velké množství literatury. Za všechny jmenujme alespoň druhé rozšířené vydání knihy Martina Peciny s názvem *Knihy a typografie* z roku 2012.²¹ Martin Pecina je sám praktikujícím typografem, který za svoji činnost získal řadu ocenění, například stříbro na *European design Awards 2013*.²² Pecina se ve svém díle zabývá procesem tvorby knih, ale také čtením papírových i elektronických knih, sběratelstvím a zároveň podává praktické rady pro navrhování různých typů publikací. Kniha je psána čtivě, místy až příliš rozvolněně, přesto však nepostrádá odbornost.

¹⁶ Michal Pribáň – Veronika Košnarová – Alena Pribáňová, heslo *Odeon*, *Slovník české literatury po roce 1945*, dostupné online: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1362&hl=Odeon+> [vyhledáno 12. 11. 2013]

¹⁷ Michal Pribáň (*1966) se zabývá zejména dějinami českých poválečných nakladatelství a českých literárních periodik a českou poválečnou tvorbou, více zde: heslo Michal Pribáň, *Ústav pro českou literaturu AV ČR*, dostupné online: <http://www.ucl.cas.cz/cs/pracovnici/vyzkumni-pracovnici/134-priban-michal> [vyhledáno 12. 11. 2013]

¹⁸ Veronika Košnarová (*1981) se věnuje české literatuře po roce 1945 a vztahu literatury a umění, více zde: heslo Veronika Košnarová, *Ústav pro českou literaturu AV ČR*, dostupné online: <http://www.ucl.cas.cz/cs/pracovnici/vyzkumni-pracovnici/164-mgr-veronika-kosnarova-phd> [vyhledáno 12. 11. 2013]

¹⁹ Alena Pribáňová se zabývá teorií prózy a českou prózou po roce 1945, více zde: heslo Alena Pribáňová, *Ústav pro českou literaturu AV ČR*, dostupné online: <http://www.ucl.cas.cz/cs/pracovnici/vyzkumni-pracovnici/71-phdr-alena-pribanova-phd> [vyhledáno 12. 11. 2013]

²⁰ Eva Forstová, *Knihy podle norem. Kulturní instituce v systému řízené kultury. Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění*, UK v Praze, Praha 2013.

²¹ Martin Pecina, *Knihy a typografie*, Host, Brno 2012.

²² Více o práci typografa Martina Peciny (*1982) na www.book-design.eu [vyhledáno 28. 6. 2013]

V září 2010 byla na již výše zmíněném serveru *Slovník české literatury po roce 1945* uveřejněna podrobná studie o nakladatelství *Československý spisovatel*.²³ Jako v případě *Odeonu* na článku pracoval Michal Pribáň. Až na pár nepřesností, např. místo Josefa Kaplického je uvedeno Jan Kaplický, u edice *Žatva* se rozcházejí údaje o letech jejího vydávání, je heslo ČS zpracováno velice podrobně a stejně jako u *Odeonu* je uvedena obsáhlá doplňující literatura a prameny.

Katalog výstavy *Bruselský sen*²⁴ nabízí nahlédnutí, jak napovídá i podtitul *československá účast na výstavě Expo 58 v Bruselu a životní styl I. poloviny 60. let*, nejen na samotnou bruselskou výstavu, ale také na její dopad v uměleckém prostředí Československa. Katalog byl vydán v roce 2008 a je doprovázen bohatým obrazovým materiálem i z oblasti knižní kultury (např. edice *Klíč* ad.).

Roku 2007 byla vydána *Encyklopedie českých nakladatelství 1949 – 2006* Jana Halady.²⁵ V úvodních kapitolách se Halada²⁶ věnuje provozu nakladatelství od dob komunismu až do současnosti. Po tomto úvodu následuje encyklopedická část, v níž jsou abecedně řazena hesla konkrétních nakladatelství. U každého nakladatelství je stručně nastíněna jeho historie, hlavní zaměření (např. umělecká literatura apod.) a uvedeny některé významné edice a publikace. Hesla v encyklopediích slouží spíše pro základní zorientování mezi konkrétními nakladatelstvími a objevují se v nich nepřesnosti. Například u ČS je uvedeno, že edice *Žatva* byla od roku 1955 ilustrována, což je zavádějící tvrzení. Vycházela pouze ilustrovaná řada této edice, a to již od roku 1953.

Z téhož roku, jako výše uvedená encyklopedie nakladatelství, pochází také čtyřdílné kompendium *Dějiny české literatury 1945 – 1989*.²⁷ Autoři se věnují všem oblastem literatury (poezie, próza, ale i např. literatura faktu aj.) a zasazují vznik a celý proces vzniku literárního díla do širších politických a kulturních souvislostí. Některé kapitoly jsou také věnovány organizaci nakladatelského podnikání a ediční činnosti vybraných nakladatelství. Je zde zmínka jak o *Odeonu*, tak o ČS.

²³ Michal Pribáň, heslo Československý spisovatel, *Slovník české literatury po roce 1945*, dostupné online: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1635> [vyhledáno 28. 6. 2013]

²⁴ Vít Havránek et al. (pozn. 1).

²⁵ Jan Halada, *Encyklopedie českých nakladatelství 1949 – 2006*, Libri, Praha 2007.

²⁶ Jan Halada (*1942) je redaktor, novinář a autor literatury faktu, více zde: heslo Jan Halada, *Filozofická fakulta Masarykovy univerzity*, dostupné online: <http://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/halada.html> [vyhledáno 12. 3. 2014]

²⁷ Pavel Janoušek a kol., *Dějiny české literatury 1945 – 1989*, I. – IV. díl, Academia, Praha 2007 – 2008.

Obecnější přehled dějin českého výtvarného umění v letech 1958 – 1970 najdeme v publikaci *Dějiny českého výtvarného umění VI*²⁸ z roku 2007. Je zde i samostatná kapitola věnovaná české typografii daného období 1958 – 1970. Důraz je kladen na knižní obálky, plakátovou tvorbu, ale také na změny v ediční činnosti. Ilustrace je zmíněna pouze okrajově.

V roce 2004 vydal svoji publikaci *Vybrané kapitoly o umělecké ilustraci* Zdeněk Vích.²⁹ Věnuje se ilustrovaným knihám od prvopočátků až do 90. let 20. století. Po krátkém úvodu k danému období následují vždy příklady konkrétních ilustrátorů, u nichž jsou uvedena některá jejich významná díla. Autor vyzdvihuje nejcharakterističtější rysy tvorby daných autorů, analýzou vybraných ukázek se však nezabývá. Zvláštní pozornost je soustředěna na ilustraci knih pro děti.

Knižní tvorbou šedesátých let, zejména pak obálkami knih, se v publikaci z roku 2003 *Umění je abstrakce* zabýval Zdeněk Primus.³⁰ Kromě obecné charakteristiky dané problematiky konfrontuje ilustrační díla vybraných umělců s jejich díly z oblasti volné tvorby.

Katalog k výstavě *Umění zrychleného času, Česká výtvarná scéna 1958 – 1968* byl vydán v roce 1999.³¹ Katalog, stejně jako výstava, byl rozdělen do čtyř okruhů. První okruh se věnoval navazování ztracené kontinuity umělecké tvorby, tzn. navázání na umělce z předválečné doby. S tím také souvisel vznik tvůrčích skupin.³² Další kapitola se zabývala radikálními výtvarnými projevy, mezi které patřil např. informel. Třetí část zkoumala konstruktivní projevy a zájem o technický pokrok. Poslední část se potom věnovala druhé polovině šedesátých let a návratu k figurativní tvorbě (nová figurace, pop art).

O situaci ve volné umělecké tvorbě 50. a první poloviny 60. let pojednává kniha Mahuleny Nešlehové³³ *Poselství jiného výrazu*.³⁴ Kniha byla vydána v roce 1997 a věnuje

²⁸ Rostislav Švácha – Marie Platovská – Polana Bregantová et al., *Dějiny českého výtvarného umění (VI/I), 1958 – 2000*, Academia, Praha 2007.

²⁹ Zdeněk Vích (*1944), Zdeněk Vích, *Vybrané kapitoly o umělecké ilustraci*, Gaudeamus, Hradec Králové 2004.

³⁰ Zdeněk Primus, *Umění je abstrakce: česká vizuální kultura 60. let*, Kant a Arbor Vitae, Praha 2003.

³¹ Alena Potůčková, *Umění zrychleného času. Česká výtvarná scéna 1958 – 1968*, České muzeum výtvarného umění, Praha 1999.

³² Stručně také např. Petra Gregorová (pozn. 2), s. 18 – 20.

³³ Mahulena Nešlehová (*1944) se věnuje dějinám a teorii českého moderního umění v evropském kontextu, především druhou pol. 20. století, více zde: heslo Mahulena Nešlehová, *Ústav dějin umění Akademie věd ČR*, dostupné online: <http://www.udu.cas.cz/cs/mahulena-neslehova/> [vyhledáno 12. 3. 2014]

³⁴ Mahulena Nešlehová, *Poselství jiného výrazu: Pojetí informelu v českém umění 50. a 1. pol. 60. let*, Base ARTetFact, Brandýs n/L. 1997.

se informelním projevům na české výtvarné scéně. Někteří zde uvádění autoři se věnovali také ilustraci (např. Jan Kotík).

O výtvarné kultuře druhé poloviny 60. let pojednává katalog Evy Petrové *Nová figurace* z roku 1993³⁵ a také stejnojmenná starší publikace Luděk Novák z roku 1970.³⁶ Nová figurace pronikala i do ilustrační tvorby. Práce se zaměří i na tuto oblast a na to, jak byla nová figurace reflektována v ilustracích *Odeonu* a ČS.

Kromě odborných publikací, věnujících se literatuře, výtvarnému umění i typografii je nutné vycházet z dobových pramenů. Obě nakladatelství vydávala řadu propagačních a informačních bulletinů, almanachů a časopisů. U ČS za všechny jmenujme čtvrtletník *O knihách a autorech*,³⁷ jehož součástí byly od roku 1961 roční bibliografické soupisy, důležité při hledání děl vydávaných ve sledovaných edicích. U *Odeonu* podobnou funkci představování nově vydávaných děl a spisovatelů plnily *Novinky Odeonu*³⁸ a *Kurýr Odeonu*.³⁹

Časopis zaměřený na knižní tvorbu, ediční činnost, ale také typografii, představující soudobé ilustrátory a grafiky byla *Knižní kultura*, vydávaná v letech 1964 – 1965.⁴⁰

³⁵ Eva Petrová, *Nová figurace* (kat. výst.), Oswald, Praha 1993.

³⁶ Luděk Novák, *Nová figurace*, Obelisk, Praha 1970.

³⁷ *O Knihách a autorech* vycházelo v letech 1954 – 1990. Blahoslav Dokoupil, heslo O knihách a autorech, *Slovník české literatury po roce 1945*, dostupné online: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=170&hl=O+knih%C3%A1ch+a+autorech> [vyhledáno 12. 11. 2013]

³⁸ *Novinky Odeonu* vycházely v letech 1966 – 1976. Blahoslav Dokoupil, heslo Novinky Odeonu, *Slovník české literatury po roce 1945*, dostupné online: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=167&hl=novinky+odeonu> [vyhledáno 12. 11. 2013]

³⁹ *Kurýr Odeonu* vycházel v letech 1969 – 1990. Blahoslav Dokoupil, heslo Kurýr Odeonu, *Slovník české literatury po roce 1945*, dostupné online: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=129&hl=kur%C3%BDr+odeonu> [vyhledáno 12. 11. 2013]

⁴⁰ Blahoslav Dokoupil, heslo Knižní kultura, *Slovník české literatury po roce 1945*, dostupné online: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=118&hl=kni%C5%BEn%C3%AD+kultura> [vyhledáno 12. 11. 2013]

1. HISTORIE NAKLADATELSTVÍ OD JEJICH ZALOŽENÍ DO ROKU 1958

1.2 ČESKOSLOVENSKÝ SPISOVATEL

Nakladatelství *Československý spisovatel*, do roku 1989 nejvýznamnější vydavatel soudobé české beletrie a literární vědy, bylo založeno v květnu 1949 sloučením čtyř nakladatelství. Slučovalo nakladatelství *František Topič*,⁴¹ *František Borový*,⁴² *Nakladatelské družstvo Máje*⁴³ a *Evropský literární klub*,⁴⁴ jejichž dosavadní správce, prozaik Václav Řezáč,⁴⁵ se stal také prvním ředitelem ČS. Nakladatelství sídlilo na Národní třídě č. 9 v Praze, v Topičově domě. Přestěhovalo se až v roce 1994 do budovy Státního pedagogického nakladatelství v Ostrovní ulici. Od května 1950 fungovalo nakladatelství jako účelové nakladatelství členů *Svazu československých spisovatelů*.⁴⁶

Prvním vydaným titulem byla kniha Karla Marxe a Friedricha Engelse *O umění*,⁴⁷ k příležitosti IX. sjezdu KSČ. O grafickou úpravu a návrh obálky se postaral Zdeněk Seydl.⁴⁸ Od počátku vzniku ČS řídil Seydl výtvarnou redakci, na originální podobě publikací a profilových edic (*Edice ilustrovaných novel*, *Klíč*, *Spirála* ad.) se podílel zejména v šedesátých letech (viz kapitola 2). Obálka publikace *O umění* byla provedena v černé barvě se čtyřmi nestejně velkými symetricky rozmístěnými obdélníky, kterým dominovaly ve stranické červené barvě vyvedená jména autorů a reliéfně pojatý název knihy. [1] Titul vyšel v edici *Kritická knihovna*, soustřeďující se na vydávání děl z oblasti literární vědy. V této edici byly dále publikovány úvahy o literatuře Maxima Gorkého,

⁴¹ *Nakladatelství František Topič* působilo v letech 1883 (1886) – 1936, 1937 – 1949. „Pražské nakladatelství zaměřené na soubory spisů českých autorů převážně národně i tradičněji orientovaných a ve 20. století na výpravné publikace o českém výtvarném umění, později i na přeloženou beletrii a populárně-naučné spisy.“ Zakladatelem byl František Topič (1858 – 1941). AZ [Aleš Zach], heslo F. Topič, in: Luboš Merhaut (ved. red.), *Lexikon české literatury 4/I, S – T*, Academia, Praha 2008, s. 975 – 981.

⁴² *Nakladatelství František Borový* působilo v letech 1877 – 1949. Vydávalo současnou českou poezii a prózu. Původní název zněl *Slavík a Borový* podle prvních majitelů Alfréda Slavíka (1847 – 1904) a Františka Borového (1844 – 1907). MN [Michaela Nondková], heslo Fr. Borový, in: Vladimír Forst (ved. red.), *Lexikon české literatury I, A – G*, Academia, Praha 1985, s. 275 – 278.

⁴³ *Nakladatelské družstvo Máje* působilo v letech 1901 – 1949, „Pražské beletristické nakladatelství založené Spolkem českých spisovatelů beletristů *Máj* [...]“ OH, AZ [Oleg Homola – Aleš Zach], heslo Nakladatelské družstvo Máje, in: Jiří Opelík (ved. red.), *Lexikon české literatury 3/I, M – O*, Academia, Praha 2000, s. 397 – 401.

⁴⁴ *Evropský literární klub* byl založen 1935 v Praze jako akciová společnost při nakladatelství *Sfinx Bohumila Jandy*. Původní ELK vydával zejména moderní světovou literaturu. Jan Halada (pozn. 25), s. 119 – 120.

⁴⁵ Václav Řezáč (1901 – 1956). Původním jménem Václav Voňavka, přijal příjmení své ženy Emy Řezáčové, se kterou se oženil v roce 1923; František Götz, *Václav Řezáč*, ČS, Praha 1957.

⁴⁶ Slovník české literatury po roce 1945 (pozn. 23).

⁴⁷ Karl Marx – Friedrich Engels, *O umění*, ČS, Praha 1949. viz Jan Halada (pozn. 25).

⁴⁸ Zdeněk Seydl (1916 – 1978), malíř, kreslíř, grafik, ilustrátor, kostýmní výtvarník, scénograf. Alena Malá (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 2004 XIII., Ro – Se*, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 2004, s. 354 – 356.

Karla Sabiny, Karla Havlíčka Borovského a dalších autorů.⁴⁹ *Kritická knihovna* nebyla ilustrována, na její grafické úpravě se vyjma Zdeňka Seydla výrazně podílel Josef Paukert,⁵⁰ který se věnoval také ilustraci. Vydávání edice skončilo roku 1958.

V prvních letech se publikační činnost ČS soustředila, vedle výše uvedené literárně-kritické oblasti, na navázání kontinuity se svými nakladatelskými předchůdci. Zejména na nakladatelství *Františka Borového*. Od něho ČS převzal bibliofilské edice *Epilion*, v jejímž rámci vyšel Hrubínův *Doušek života*⁵¹ v kompletní úpravě Zdeňka Seydla, *Pantheon*, který se stal součástí *Knihovny klasiků* a také *Zlatokvět*. Tyto edice však skončily záhy v letech 1950 (*Epilion*, *Pantheon*) a 1951 (*Zlatokvět*). Naopak od téhož nakladatelství přejeté edice *České básně* a *Žatva* se staly pro ČS zásadními a obě vycházely, s přestávkami, až do 90. let.⁵²

*České básně*⁵³ nebyly ilustrovanou edicí, ale na jejím grafickém řešení se podílela řada autorů zvukných jmen. V prvních letech byla edice poplatná kulturně-politickým podmínkám, po literární i výtvarné stránce, na obálky byly obvykle aplikovány realistické motivy (např. od autorů Jiřího Trnky, Karla Svobinského aj.) či jednoduché ornamenty červené barvy – například červený plamen u knihy *Veliká láska* Josefa Kainara⁵⁴ [2] nebo hvězdy na obálce Holanovy sbírky *Dokument* z roku 1949,⁵⁵ jejichž autorem byl František Muzika.⁵⁶ [3] Výtvarná koncepce nebyla v počátcích nakladatelství jednotná, a nebyla jednotná ani v rámci edice. Až od roku 1953 a zřetelněji od roku 1955 se začal výtvarný názor více vyhraňovat. Pro *České básně* (ale i pro další edice) vytvářel zejména v letech 1956 – 1957 grafickou úpravu a návrhy obálek, mimo jiné, Josef Kaplický.⁵⁷ Jeho úprava se vyznačovala jednoduchostí a symetričností. Dominantním prvkem obálky byl v horní části umístěný barevný obdélník (žlutý, v odstínech růžové nebo modré apod.) v němž byl uveden název díla a jeho autor. Na spodní části stránky byl velkým písmem v barvě

⁴⁹ Michal Pribáň (pozn. 23).

⁵⁰ Josef Paukert (1915 – 1991), český malíř a grafik. Heslo Josef Paukert, *abART*, dostupné online: <http://abart-full.artarchiv.cz/osoby.php?Fvazba=detail&IDosoby=11962> [vyhledáno 17. 11. 2013]

⁵¹ František Hrubín, *Doušek života*, ČS, Praha 1949.

⁵² Není-li uvedeno jinak, roky vydávání edic v textu jsou uváděny na základě online *Slovníku české literatury po roce 1945* (pozn. 23) a bibliografických soupisů knih ČS.

⁵³ Edice vycházela v letech 1949 – 1964, poté ještě v letech 1972 – 1997.

⁵⁴ Josef Kainar, *Veliká láska*, ČS, Praha 1950.

⁵⁵ Vladimír Holan, *Dokument*, ČS, Praha 1949.

⁵⁶ František Muzika (1900 – 1974), malíř, ilustrátor, knižní grafik a scénograf. Alena Malá (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 2002 IX., Ml – Nou*, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 2002, s. 145.

⁵⁷ Josef Kaplický (1899 – 1962), malíř, grafik, architekt, sochař, pedagog. Zbyšek Malý (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 2000 V., Ka – Kom*, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 2000, s. 94 – 95.

obdélníku název edice. Název edice byl proveden jiným a větším typem písma, než ostatní text. Nad názvem edice bylo ještě uvedeno nakladatelství, pro které byl použit stejný font jako pro název díla a autora. [4] Dříve na stejné edici spolupracoval také Zdeněk Sklenář – například *Horoucí zpěvy* Oldřicha Mikuláška z roku 1953.⁵⁸ [5] Z provedení názvu díla začíná být patrné Sklenářovo tíhnutí k dekorativismu, ačkoliv v dřívějších pracích pro stejnou edici bychom ještě tuto tendenci nespatriili. [6]

Edice *Žatva*⁵⁹ byla rozdělena do několika řad – hlavní, ilustrované a v letech 1958 – 1959 také do překladové, v níž nakonec vyšlo pouze šest svazků. Všechny řady v první polovině 50. let odpovídaly textovou i výtvarnou složkou požadavkům socialistického realismu, včetně výtvarného doprovodu. Jedním z ilustrátorů, tvořícím podle požadavků socialistického realismu, byl i Vojtěch Tittelbach, který v rámci ilustrované řady *Žatvy* výtvarně doprovodil Olbrachtovu *Annu Proletářku*.⁶⁰ [7] Roku 1955 v téže řadě vyšel tragický příběh o básníku Antonínu Vondřejci,⁶¹ v úpravě Antonína Dvořáka a s ilustracemi Karla Müllera⁶² a v roce 1957 Bassův *Cirkus Humberto*⁶³ s ilustracemi Františka Tichého.⁶⁴ Všechny tituly ilustrované řady spojoval obdobný formát knih, byly tištěny sazbou cicero,⁶⁵ určenou pro knihy většího formátu. Typickým rysem je také rozmístění ilustrací – kromě celostránkových jsou časté menší ilustrace na horní části stránky na začátku kapitol. [8]

V roce 1953 byla zřízena tzv. *Hlavní správa tiskového dohledu* (HSTD)⁶⁶ a vydávání překladové literatury a také české literatury 19. století a starší bylo výrazně omezeno. Z ČS tak přešla do nově založeného *Státního nakladatelství krásné literatury, hudby a umění* (později *Odeon*, viz kapitola 1.3) *Knihovna klasiků*, se spisy Charlese Dickense, Boženy Němcové, Jana Nerudy ad., vydávaná v ČS v letech 1950 – 1952. Nakladatelství se tak soustředilo již jen na spisy českých autorů 20. století, například dílo Josefa Hory nebo soubor díla F. X. Šaldy. Významnou edicí věnovanou výborům z básnického díla českých autorů byla edice *Odkaz*, vycházející v období 1952 – 1956.

⁵⁸ Oldřich Mikulášek, *Horoucí zpěvy*, ČS, Praha 1953.

⁵⁹ Edice vycházela v letech 1949 – 1964 (il. řada od roku 1953) a poté 1970 – 1995.

⁶⁰ Ivan Olbracht, *Anna Proletářka*, ČS, Praha 1953.

⁶¹ Karel Matěj Čapek – Chod, *Antonín Vondřejc*, ČS, Praha 1955.

⁶² Karel Müller (1899 – 1977), malíř, grafik. Alena Malá (ed.), (pozn. 56), s. 125 – 126.

⁶³ Eduard Bass, *Cirkus Humberto*, ČS, Praha 1957.

⁶⁴ Cirkusové prostředí bylo Františku Tichému velice blízké, více viz František Dvořák, *Cirkus a varieté Františka Tichého*, Odeon, Praha 1967.

⁶⁵ Odpovídá 12 bodům = 2,8 mm. *Typografie*, dostupné online: <http://typografie.unas.cz/pismo.html> [vyhledáno 14. 2. 2014]

⁶⁶ Více např. Jitka Lhotecká, *Nakladatelská činnost v poválečném Československu, se zaměřením na období po roce 1948*, Magisterská diplomová práce, FF MU, Brno 2009.

Přes zmíněná omezení začal ČS od poloviny 50. let vydávat *Edici ilustrovaných novel*, soustřeďující se na „*novely a menší prózy z naší i cizí literární minulosti*.“⁶⁷ Prvním svazkem vydaným v EIN byla Puškinova *Piková dáma*⁶⁸ doprovázená ilustracemi Františka Tichého.⁶⁹ Tichý pro EIN výtvarně doprovodil ještě novelu *Mario a kouzelník*⁷⁰ Thomase Manna z roku 1956 a Olbrachtovu povídku *Bratr Žak*⁷¹ z roku 1957, kde opět využil oblíbené cirkusové motivy. Ani v případě této edice nebyl používán jednotný vizuální styl a nezobrazující tendence se minimálně do roku 1958 vůbec neuplatňovaly. Na celkové grafické úpravě se v období 1955 – 1957 nejvíce podílel Antonín Dvořák, Seydlovy vstupy byly méně časté. Seydl se podílel například na knize *Někomu život, někomu smrt* Čestmíra Janoška z roku 1957.⁷²

Název edice [9] nebyl aplikován přímo na obálku, jako tomu bylo posléze v 60. letech, ale objevoval se v tiráži, případně na první liché stránce knihy. Na obálce byl nejčastěji použit obrázek od téhož autora, který prováděl ilustrace. [10]

Vazba pod obálkou byla v této době zdobena menším ornamentem, buď v podobném stylu jako ilustrace, např. *Hranice stínu* od Josepha Conrada⁷³ ilustrované Kamilem Lhotákem nebo názvem v ozdobném orámování, např. Kratochvílova *Veronika*,⁷⁴ či byl pojednán jako erb, tuto variantu můžeme vidět například na díle *Strašidlo Cantervillské* v úpravě Cyrila Boudy.⁷⁵ [11]

V roce 1956, po smrti Václava Řezáče, se ředitelem stal básník a překladatel Ladislav Fikar,⁷⁶ který v letech 1952 – 1956 zastával funkci šéfredaktora. Za jeho vedení do edičních plánů začala pronikat i díla, která se svým charakterem vymykala socialistickému realismu. Vedle klasických autorů, jako např. Karel Čapek, Jaroslav Havlíček ad., byli postupně objevováni a publikováni i autoři stojící doposud mimo oficiální nakladatelství. V *Českých básních* vyšla například Kunderova sbírka *Monology*, v

⁶⁷ Zdeňka Černá – Marie Syrovátková, *Almanach ČS 1949 – 1964*, ČS, Praha 1964, s. 120.

⁶⁸ Alexander Sergejevič Puškin, *Piková dáma*, ČS, Praha 1955.

⁶⁹ František Tichý (1896 – 1961), malíř, kreslíř, grafik, ilustrátor, scénograf, filmový výtvarník, pedagog. Alena Malá (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 2006 XVII., Šte – Tich*, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 2006, s. 314 – 316.

⁷⁰ Thomas Mann, *Mario a kouzelník*, ČS, Praha 1956.

⁷¹ Ivan Olbracht, *Bratr Žak*, ČS, Praha 1957.

⁷² Čestmír Janošek, *Někomu život, někomu smrt*, ČS, Praha 1957.

⁷³ Joseph Conrad, *Hranice stínu*, ČS, Praha 1957.

⁷⁴ M. V. Kratochvíl, *Veronika*, ČS, Praha 1956.

⁷⁵ Oscar Wilde, *Strašidlo Cantervillské*, ČS, Praha 1957.

⁷⁶ Ladislav Fikar (1920 – 1975), Marie Mravcová, heslo Ladislav Fikar, *Slovník české literatury po roce 1945*, dostupné online:

<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1006&hl=ladislav+fikar+> [vyhledáno 17. 11. 2013]

grafické úpravě Josefa Kaplického,⁷⁷ či prvotina Jana Skácela *Kolik příležitostí má růže*, rovněž v úpravě Kaplického.⁷⁸ Vrcholem bylo vydání Škvoreckého *Zbabělci* v edici *Žatva* s ilustracemi Kamila Lhotáka.⁷⁹ Vydání těchto a dalších „politicky nekorektních titulů,“ například *Deníků Jiřího Ortena*,⁸⁰ v grafické úpravě Jaroslava Fišera, bylo záminkou k provedení personálních změn ve vedení nakladatelství. Roku 1959 byl ředitelem jmenován spisovatel, básník a literární kritik Jan Pilař.⁸¹ Po změně vedení byl sice přepracován a obměněn ediční plán, avšak posléze se opatrněji pokračovalo v původním zvoleném trendu. Uvolňování cenzurního sevření se po polovině 50. let projevovalo i ve výtvarné složce vydávaných knih, třebaže zde bylo tempo o něco pomalejší a nejpatrnější změny nastaly až v samotných šedesátých letech. Nicméně již na obálce k výše uvedeným *Deníkům Jiřího Ortena* můžeme zaznamenat určitý posun ke geometrizaci, výrazně připomínající kompozice Pieta Mondriana. [12]

⁷⁷ Milan Kundera, *Monology*, ČS, Praha 1957.

⁷⁸ Jan Skácel, *Kolik příležitostí má růže*, ČS, Praha 1957.

⁷⁹ Josef Škvorecký, *Zbabělci*, ČS, Praha 1958.

⁸⁰ Jiří Orten, *Deníky Jiřího Ortena*, ČS, Praha 1958.

⁸¹ Jan Pilař (1917 – 1996), Jan Pilař, *Sluneční hodiny: vzpomínky*, ČS, Praha 1989.

1.3 ODEON

V souvislosti se změnami v nakladatelské činnosti, které postupně probíhaly již od roku 1945,⁸² bylo v roce 1952 rozhodnuto o založení *Státního nakladatelství krásné literatury*. Podle vzoru Sovětského svazu⁸³ měla být centrálně řízená vydavatelská sféra rozdělena mezi několik velkých státních podniků a malá, dosud působící nakladatelství, se měla buď úplně zrušit, nebo jejich sloučením vytvořit nakladatelství nová. Z toho důvodu přípravné pracoviště SNKL řídili vedoucí pracovníci spojených nakladatelství *Mír*⁸⁴ a *Družstevní práce*.⁸⁵ Ředitelem byl Josef Kalaš⁸⁶ a šéfredaktorem Jan Řezáč.⁸⁷ Ve svých funkcích pokračovali i dále v nově vzniklém nakladatelství, ke kterému bylo včleněno hudební a výtvarné nakladatelství *Orbis*⁸⁸ a získalo název *Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění*. Sídlem nakladatelství se stal Dům uměleckého průmyslu na Národní třídě č. 36 v Praze, bývalé sídlo nakladatelství *Družstevní práce*.⁸⁹

SNKLHU přejímalo edice od zanikajících nakladatelství, ale také od těch fungujících, například od ČS či *Světů sovětů*, z důvodu úpravy a dodržování tzv. gescí.⁹⁰ Z ČS byla přejata *Knihovna klasiků* (viz také kapitola 1.2) a *Národní klenotnice*, z hudebního a výtvarného nakladatelství *Orbis* se publikační činnost rozšířila o vydávání svazků o hudbě a umění, včetně vydávání uměleckých reprodukcí. Návrh edičního plánu byl, jak uvedla Eva Forstová, projednáván na poradě k ustavení SNKLHU 7. května 1952.⁹¹

Při SNKLHU byla v roce 1953 zřízena ediční rada, jejímž hlavním úkolem bylo „[...] na podkladě směrnic a usnesení strany a vlády a na základě kulturních potřeb

⁸² Eva Forstová rozděluje tyto změny do tří období: 1) 1945 – 1949 – přípravná fáze zakončená přijetím vydavatelského zákona, 2) 1949 – 1952 a 3) po roce 1953, kdy se měl kopírovat sovětský model. Viz Eva Forstová (pozn. 20), s. 8.

⁸³ Např. sovětské nakladatelství *Goslitizdat*, vydávající v padesátých letech překlady českých spisovatelů do ruštiny (např. Karel Čapek).

⁸⁴ *Nakladatelství Mír* vzniklo v roce 1948 přejmenováním nakladatelství *Pokrok*, vydávalo beletrii a politickou literaturu. Jan Halada (pozn. 25), s. 211.

⁸⁵ *Družstevní práce* (1922 – 1952) bylo první české nakladatelství založené na myšlence družstevního podnikání. Iniciátorem vzniku byl V. Poláček, název byl odvozen z družstevní výstavy 1921 pořádané *Ústředním svazem družstev*. RH [Rudolf Havel], heslo: Družstevní práce, in: Vladimír Forst (pozn. 42), s. 603 – 606.

⁸⁶ Josef Kalaš (1921 – 1977), Michal Pribáň – Veronika Košnarová – Alena Pribáňová (pozn. 16), dostupné online: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1362&hl=josef+kala%C5%A1> [vyhledáno 17. 11. 2013]

⁸⁷ Jan Řezáč (1921 – 2009), redaktor, básník, prozaik, editor, teoretik a historik fotografie a výtvarného umění, překladatel. Veronika Košnarová, heslo Jan Řezáč, *Slovník české literatury po roce 1945*, dostupné online: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1677> [vyhledáno 17. 11. 2013]

⁸⁸ Nakladatelství *Orbis* bylo založeno v roce 1921 a bylo zaměřeno „na propagaci československého státu v zahraničí a na vydávání původní odborné, zejména politické, historické, sociologické a národohospodářské literatury. [...] Byl postupně pověřen vydáváním [...] hudební a výtvarné literatury.“ Nakladatelství bylo krátce rozděleno na samostatná nakladatelství – *Hudební a Výtvarné nakladatelství Orbis*. Prvním ředitelem nakladatelství byl J. Chalupa. OH, AZ [Oleg Homola – Aleš Zach], heslo Orbis, in: Jiří Opelík (ved. red.), (pozn. 43), s. 686 – 692. – Jan Halada (pozn. 25), s. 249 – 250.

⁸⁹ Michal Pribáň – Veronika Košnarová – Alena Pribáňová (pozn. 16).

⁹⁰ Gesce = oborové specializace.

⁹¹ Eva Forstová (pozn. 20), s. 102.

soustavně pečovat o všechna díla vydávaná v nakladatelství, aby sloužila k obohacení našeho kulturního života, neustále získávala na své tvůrčí a ideologické úrovni, stala se účinným nástrojem při výstavbě socialismu a zcela uspokojovala kulturní potřeby pracujícího lidu.⁹²

První vydanou knihou v SNKLHU byla *Babička* Boženy Němcové⁹³ v edici *Skvosty*. Tato knižnice byla vydávána v letech 1953 – 1975⁹⁴ a byla charakteristická kapesním formátem (14,5 x 10,5cm) a zdobnou koženou vazbou. V rámci edice byla vydávána díla české klasické literatury 19. a 20. století a na její grafické úpravě se podílela řada předních soudobých výtvarníků. V prvním roce vycházela edice bez ilustrací, v grafické úpravě Cyrila Boudy,⁹⁵ který se podílel na výše zmíněné *Babičce*, Františka Muziky, autora grafické úpravy *Reportáže psané na oprátce*⁹⁶ a Lucie Weisbergrové,⁹⁷ která upravila *Filosofskou historii* od Aloise Jiráska.⁹⁸ [13]

V následujících letech se nepravidelně začaly objevovat i ilustrace a frontispisy zdobené ilustracemi různých výtvarníků. Například Bezručovy *Slezské písně* z roku 1954⁹⁹ byly doprovázeny dvěma dřevoryty Bohdana Laciny a o grafickou úpravu se postaral Oldřich Menhart.¹⁰⁰ Lacinovy dřevoryty doplnily také v roce 1957 *Haviřskou baladu*,¹⁰¹ v tomto případě se Lacina postaral i o grafiku a vazbu. Pro obě díla byl použit totožný frontispis znázorňující postavu horníka. Minimálně do počátku šedesátých let však nelze zaznamenat žádnou pravidelnost ve výběru grafických úpravců či ilustrátorů.

Do roku 1958 (včetně) pro edici *Skvosty* upravila dva tituly Lucie Weisbergrová, kromě *Filosofské historie* se jednalo o knihu *O smutných očích Hany Karadžičové* Ivana Olbrachta,¹⁰² taktéž o dva tituly se postaral Cyril Bouda, vedle již uvedené *Babičky* to byla *Lyrika lásky a života* od Antonína Sovy, a po jednom titulu v chronologickém pořadí František Muzika, Oldřich Menhart, Method Kaláb, Milan Hegar, F. J. Müller, Miloš Hrbas, Zdeněk Sklenář, Bohdan Lacina, Miroslav Štěpánek a Václav Bláha, který pro

⁹² Ibidem, s. 15. – Složení ediční rady, SOA, fond Odeon, karton 7, č. 246.

⁹³ Božena Němcová, *Babička*, SNKLHU, Praha 1953.

⁹⁴ Údaje o vydávaných edicích jsou uváděny na základě online *Slovníku české literatury po roce 1945* (pozn. 16) a bibliografických soupisů *Odeonu*, není-li uvedeno jinak.

⁹⁵ Cyril Bouda (1901 - 1984), malíř, grafik, ilustrátor. Zbyšek Malý (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 1997 I., A – Č*, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 1998, s. 200.

⁹⁶ Julius Fučík, *Reportáž psaná na oprátce*, SNKLHU, Praha 1953.

⁹⁷ Lucie Weisbergrová (*1923), výtvarnice, grafička. Alena Malá (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 2010 XXI., W – Ž*, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 2010, s. 60.

⁹⁸ Alois Jirásek, *Filosofská historie*, SNKLHU, Praha 1953.

⁹⁹ Petr Bezruč, *Slezské písně*, SNKLHU, Praha 1954.

¹⁰⁰ Více o ilustraci *Slezských písní* a o tomto konkrétním vydání viz Lenka Rychtářová, *Bezručovy Slezské písně a jejich ohlas ve výtvarném umění*, Magisterská diplomová práce, FF UP, Olomouc 2011, zejména s. 79.

¹⁰¹ Marie Majerová, *Haviřská balada*, SNKLHU, Praha 1957.

¹⁰² Ivan Olbracht, *O smutných očích Hany Karadžičové*, SNKLHU, Praha 1957.

SNKLHU a posléze pro *Odeon* vytvořil řadu signifikantních obálek, například pro edici *Plamen*.

Od roku 1953 vycházely knihy v edici *Klubu čtenářů*, vůbec nejpočetněji zastoupené edici SNKLHU. Knihy byly dodávány přímo členům klubu a zájemci měli povinnost minimálního odběru ze Základní řady. Splnění této podmínky umožnilo čtenáři vybrat si z tzv. Výběrové řady, případně členskou ročníkovou prémii. Členské prémie se postupně obměňovaly, v padesátých letech to byl *Básnický almanach*, později konkrétní tituly či antologie.¹⁰³

Na rozdíl od jiných edic byl KČ v určitém období, obvykle v rozmezí jednoho roku, svěřován do péče stejných výtvarníků a grafiků. V roce 1953 se na vzhledu svazků podílelo trio Zdeněk Sklenář, který měl na starosti obálku a vazbu, Miroslav Váša, jako autor předsádek a kresby na obálce a Zdeněk Seydl provádějící grafickou úpravu a doplňující tituly také o ex libris. V úpravě těchto autorů vyšly mimo jiné *Život po smrti* Marie Pujmanové,¹⁰⁴ jako vůbec první kniha edice, dále například *Moc bez slávy*¹⁰⁵ nebo *Chléb a písně*.¹⁰⁶ V téže roce vyšla kniha *Chléb a písně* také v nakladatelství ČS v rámci edice *Žatva*,¹⁰⁷ v úpravě Vladimíra Fuky. Na obálkách totožných titulů můžeme pozorovat odlišný přístup. [14] Obálka Vladimíra Fuky vykazuje určité shodné prvky s konstruktivistickými obálkami dvacátých let, například šipky svírající jméno Adolfa Branalda jsou totožné jako na obálce knihy *Na vlnách TSF* od Karla Teigeho.¹⁰⁸ Určitá podobnost by se dala najít i na obálkách tvořené tzv. „obrazovými básněmi“, které využívaly skutečných fotografií, např. *Tono-Bungay* Herberta George Wellse od Štyrského a Toyen.¹⁰⁹ Naproti tomu obálka téhož titulu vydaná v SNKLHU je prostší a v jednotném vizuálním pojetí s dalšími obálkami svazků vydaných roku 1953 v *Klubu čtenářů*. Nahoře na jednobarevném podkladu je mezerami proloženými kapitálkami název edice, pod ním je situována ilustrace a pod obrázkem kurzívou jméno autora a poté opět kapitálkami název díla v odlišné barvě než zbytek textu. Vše doplňuje nakladatelská značka ve spodní části.

¹⁰³ Michal Pribáň – Veronika Košnarová – Alena Pribáňová (pozn. 16)

¹⁰⁴ Marie Pujmanová, *Život po smrti*, SNKLHU, Praha 1953.

¹⁰⁵ Frank Hardy, *Moc bez slávy*, SNKLHU, Praha 1953.

¹⁰⁶ Adolf Branald, *Chléb a písně*, SNKLHU, Praha 1953.

¹⁰⁷ Adolf Branald, *Chléb a písně*, ČS, Praha 1953.

¹⁰⁸ Jaroslav Seifert, *Na vlnách TSF*, nakladatelství V. Petra, Praha 1925. Karel Teige byl právě propagátorem konstruktivistických tendencí v knižní grafice. Karel Srp – Polana Bregantová – Lenka Bydžovská, *Karel Teige a typografie: asymetrická harmonie*, Arbor vitae, Praha 2009.

¹⁰⁹ Herbert George Wells, *Tono-Bungay*, Alois Srdce, Praha 1925.

Svým pojetím mohou tyto obálky trochu připomínat i edici *Knihovny klasiků*, která však měla zdobnější orámování bez obrazového doprovodu.

V letech 1954 – 1956 již byly některé tituly doplněny ilustracemi. Kromě řady českých ilustrátorů byly knihy doprovázeny i klasickými ilustracemi významných zahraničních autorů. Například pro Goethova *Fausta*¹¹⁰ byly použity litografie Eugéna Delacroixe a pro *Bílou velrybu*¹¹¹ ilustrace Rockwella Kenta.

V roce 1954 se na edici nejvíce podílela Lucie Weisbergrová. Pro její úpravu byl typický jednobarevný podklad, červený, zelený a podobně. Nápis *Klub čtenářů* byl rozdělen do záhlaví a zápatí přebalu, takže fungoval zároveň jako ohraničení stránky, které bylo ještě umocněno dvěma výraznými linkami. Pod horní linkou bylo jméno autora vyvedené dekorativním fontem, připomínajícím humanistickou kurzívu, pod autorem byl název díla již obyčejnými patkovými kapitálkami. Jediným zdobným prvkem byl drobný medailonek s motivy měnicemi se titul od titulu. [15]

V letech 1955 – 1956 upravoval edici Miloš Hrbas.¹¹² V malém barevném obdélném rámečku zhruba uprostřed strany byl ozdobným nápisem autor a název knihy a tento rámeček obklopovaly černobílé ilustrace. [16]

V roce 1957 se s jistou pravidelností na vzhledu obálky podílel malíř František Tichý a s ním spolupracovala Jiřina Písařová.¹¹³ Jejich spolupráce se vyznačovala použitím výrazného bezpatkového písma, kdy v horní části bylo jméno autora a v dolní části název díla. Písmo bylo různých barev, často byla barevně zvýrazněna počáteční písmena ve jméně spisovatele a názvu. Mezi nápisy byl umístěn jednoduchý, ale výrazný výtvarný prvek, vše na jednobarevném, nejčastěji bílém, podkladu. [17]

V roce 1958 patřil k nejčastějším úpravcům Zdeněk Seydl, který také vytvořil osobitý grafický styl s ozvuky knižní tvorby Josefa Čapka.¹¹⁴ Na přední a zadní straně přebalu, na bílém pozadí, se nachází dva barevné obdélné rámy. Tento obdélný rám je obklopen ornamentem, který se, stejně jako barva obdélného rámu, mění s každým

¹¹⁰ Johan Wolfgang Goethe, *Faust*, SNKLHU, Praha 1955. Delacroixovy ilustrace pochází z roku 1828.

¹¹¹ Herman Melville, *Bílá velryba*, SNKLHU, Praha 1956. První vydání s Kentovými ilustracemi vydalo *The Lakeside Press* v Chicagu v roce 1930.

¹¹² Miloš Hrbas (*1922), grafik. Zbyšek Malý (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 1999 III, H*, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 1999, s. 302.

¹¹³ Jiřina Písařová (*1924), Heslo Jiřina Písařová, *abART*, dostupné online: <http://abart-full.artarchiv.cz/osoby.php?Fvazba=detail&IDosoby=12020> [vyhledáno 14. 2. 2014]

¹¹⁴ Vladimír Thiele – Jiří Kotalík, *Josef Čapek a kniha: soupis knižní grafiky*, Nakladatelství čs. výtvarných umělců, Praha 1958.

výtiskem. Nejčastěji ornament využívá geometrických prvků vytvářejících dohromady vzorek. [18]

Z *Družstevní práce* byla přejata edice *Nesmrtelní* a pod stejným názvem v SNKLHU vycházela v letech 1953 – 1979, celkem v ní vyšlo 89 svazků. V SNKLHU však byl koncept knihovny doplněn o nezbytný výtvarný doprovod. Stejně jako tituly v *Klubu čtenářů* i tuto knihovnu často doprovázely tradiční ilustrace zahraničních i českých autorů. K nejpopulárnějším patřily Botticelliho kresby k Danteho *Božské komedii*, Ladovy ilustrace k *Osudům dobrého vojáka Švejka* nebo Picassův doprovod Ovidiových *Proměn*.¹¹⁵ O rok dříve než v KČ zde vyšel Goethův *Faust* také s ilustracemi Delacroixe, v úpravě Zdeňka Sklenáře. [19] K nejdůležitějším grafickým úpravcům edice patřili v období 1953 – 1958 Zdeněk Sklenář, který později pro tuto edici ilustroval *Zpěvy staré Číny*,¹¹⁶ (č. kat. 27) a Václav Rein,¹¹⁷ který byl do roku 1982 výtvarným redaktorem SNKLHU a posléze *Odeonu*.

Ačkoliv *Knihovna klasiků*¹¹⁸ vycházela již v ČS a spisy některých autorů zde vycházely i nadále, teprve ve SNKLHU získala svoji typickou podobu, kterou pro ni vytvořil František Muzika. Knihy edice byly běžného knižního formátu (v. 20,5 cm), vázané a opatřené přebalem, který byl v různých barvách, nejčastěji však v zelené, žluté a růžové. Jediným zdobným prvkem na obálce bylo orámování, v němž byl uveden autor a název díla v horní části a název edice v části dolní. [20] Přímo na vazbě knihy pak bylo vyraženo logo edice – dvě zrcadlově převrácená písmena „K“ spojená svými dřívky, u prvního „K“ je zvýrazněn pouze obrys. [21]

Počátky nakladatelství jsou také spojeny s edicí *Soudobá světová próza*, vycházející až do roku 1993. Od roku 1959 byla doplněna ještě o *Malou řadu soudobé světové prózy* menších rozměrů (16,7 x 11 cm). *SSP*, stejně jako její malá řada, se vyznačovala individuálně řešenými obálkami od různých výtvarníků a typografů. Již

¹¹⁵ Například vydání Ovidiových *Proměn* bylo probíráno na IX. zasedání ediční rady SNKLHU, konané 21. ledna 1957. Ze záznamu z rady vyplývá, že o vydání s Picassovými ilustracemi byl obrovský zájem. Zároveň zde ředitel Kalaš vysvětluje, že relativně malý náklad (3000 výtisků) byl zapříčiněn povolením majitele práv k Picassovým ilustracím, který je uvolnil v této omezené míře. SOA, *fond Odeon*, Zápis zasedání ediční rady pro krásnou literaturu 1953 - 1968, Karton 7, č. 336.

¹¹⁶ Bohumil Mathesius, *Zpěvy staré Číny*, Odeon, Praha 1967.

¹¹⁷ Václav Rein (*1918), Heslo Václav Rein, abART, dostupné online: <http://abart-full.artarchiv.cz/osoby.php?Fvazba=typograf&IDosoby=12134> [vyhledáno 14. 2. 2014]

¹¹⁸ V SNKLHU vycházela v letech 1953 – 1990.

v padesátých letech se na knižnici podílel například Libor Fára.¹¹⁹ V šedesátých letech pak k Fárovi přibyla celá řada představitelů českého informelu¹²⁰ a obálky SSP byly dokonalou ukázkou soudobého českého výtvarného umění.

Od roku 1956 vydávalo SNKLHU ilustrovanou knižnici *Slovenská knihovna*, která byla v polovině šedesátých let nahrazena novou řadou, vycházející v rozmezí let 1965 – 1976.¹²¹ Nová řada však zůstala neukončena, převzal ji do své vydavatelské sféry ČS. Kromě českých výtvarníků se na ilustracích podílelo i několik slovenských autorů, například Vincent Hložník.¹²² Ilustrace však nebyly tím, čím by se tato edice lišila od ostatních, alespoň tedy v jejích počátcích v letech 1956 – 1958. Signifikantní však pro ni byla vazba zpracovaná podle návrhu Oldřicha Menharta,¹²³ používaná i později v šedesátých letech. Dominantu vazby představoval zdobný monogram „Sk“ umístěný v horní polovině. [22] Záhlaví vazby bylo rámováno lištou z obou stran zakončenou útvary evokujícími lipové lístky. Stejný motiv lišty, ovšem kratší, byl použit i v dolní části vazby. Na přebal byl obvykle použit obrázek od téhož ilustrátora, který se podílel na celé knize.

V roce 1956 začala vycházet edice *Plamen*, neilustrovaná, avšak v charakteristické úpravě Václava Bláhy, který se na obálkách této brožované knižnice o rozměrech 20 x 12 cm podílel až do roku 1986. [23] Na frontispisu se nacházela fotografie s portrétem spisovatele.

Pouze krátce, v letech 1957 – 1960, byla vydávána ilustrovaná edice *Bibliofilie*. Ilustrace byly figurativní, realistické, obálky charakterizovala tzv. špička.¹²⁴ U některých svazků se objevuje grafický prvek v horní části stránky – například u Mickiewiczových *Sonetů* z roku 1957.¹²⁵ Lehce odlišný typ obálky pak představuje *Zrození bohů* v úpravě Hermíny Melicharové.¹²⁶ [24] Kromě drobného obrázku využila Melicharová celé plochy obálky použitím meandrovitého útvaru, vycházejícího z řeckých vzorů a vystihujícího název a obsah knihy. Tato bibliofilská vydání byla tištěna na losinském ručním papíře.

¹¹⁹ Například Fernando Namora, *Pšenice a koukol*, SNKLHU, Praha 1958. Libor Fára (1925 – 1988), Heslo Libor Fára, *Terryho ponožky*, dostupné online: <http://www.terryhoponozky.cz/plakaty/parametr-1-autori/11-fara-libor> [vyhledáno 14. 2. 2014]

¹²⁰ K nejvýznamnějším patřili Jiří Balcar, Jan Kotík nebo Josef Istler. Více viz příslušné kapitoly.

¹²¹ Předběžný seznam autorů *Slovenské knihovny – nové řady*, SOA, *fond Odeon*, Zápisy zasedání ediční rady pro krásnou literaturu 1953 – 1968, Karton 7, č. 507 – 508.

¹²² Janko Král, *Orel*, SNKLHU, Praha 1960. Vincent Hložník (1919 – 1997), malíř, grafik. Zbyšek Malý (ed.), (pozn. 112), s. 178.

¹²³ Oldřich Menhart (1897 – 1962), grafik, umělecký kaligraf, typograf. Alena Malá (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 2002 VIII., Man – Miž*, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 2002, s. 220 – 221.

¹²⁴ Drobný grafický prvek na konci stránky, obvykle zakončující kapitolu.

¹²⁵ Adam Mickiewicz, *Sonety*, SNKLHU, Praha 1957.

¹²⁶ Hesiodos, *Zrození bohů*, SNKLHU, Praha 1959.

1.4 SHRnutí

Do roku 1958 nebyly mezi oběma nakladatelstvími shledány markantní rozdíly, alespoň vzhledem k ilustracím, určujícím stylem byl socialistický realismus. Výtvarníci mezi nakladatelstvími „putovali“ bez vysledování nějaké výraznější analogie. Zdenek Seydl působící jako výtvarný redaktor v ČS zpracoval velké množství knih i pro SNKLHU. Na práci pro ČS i SNKLHU se výrazně podíleli Cyril Bouda, František Muzika, Zdeněk Sklenář a spousta dalších. Například práce Zdeňka Sklenáře pro obě instituce jsou si svým dekorativismem velice blízké, viz v kapitole 1.2 uváděné *Horoucí zpěvy* Oldřicha Mikuláška a v kapitole 1.3 zmíněný Goethův *Faust*, bez uvedeného názvu nakladatelství by nebylo snadné knihy správně zařadit.

Pro SNKLHU pak byla důležitá činnost Oldřicha Menharta, který vytvořil jednak již zmiňovaný monogram pro edici *Slovenská knihovna* a jednak samotné logo nakladatelství, používané do roku 1961. Vydavatelská značka SNKLHU byla složena pouze z písmen KLHU, krásná literatura, hudba, umění, úzce propletenými a ohraničenými oválem. Autora loga ČS se nepodařilo dopátrat. Byly používány dvě varianty značky. V počátcích nakladatelství byl monogram „ČS“ spojen na řádku, případně se kolem monogramu objevil celý název nakladatelství. Častější však byla varianta, kdy písmena byla spojena vertikálně.

V případě SNKLHU můžeme vysledovat jednotnější formáty v rámci edic. U ČS se jednotný formát ustaloval obtížněji, v počátcích byla snaha o jednotnou velikost svazků patrná například na edici *Žatva*. Tyto tendence byly jistě ovlivněny přidělem papíru, který byl řízen státem. Ve své bakalářské práci o Zdenku Seydlovi uvádí Zuzana Dobrovolná u edice *České básně*, že „*Seydl se snaží edici sjednotit, například se pokouší zavést jeden rozměr všech knih. Není mu vždy vyhověno [...]*“.¹²⁷ Autorka zde sice neuvádí zdroj informace ani kým a z jakého důvodu mu nebylo vyhověno, ale lze se domnívat, že přiděly papíru neovlivňovaly pouze množství vydaných výtisků, ale i vzhled samotných edic.

¹²⁷ Zuzana Dobrovolná, *Zdenek Seydl*, Bakalářská diplomová práce, FF UP, Olomouc 2012, s. 36.

2. NAKLADATELSTVÍ V LETECH 1958 – 1970

2.1 ČESKÁ VÝTVARNÁ SCÉNA V LETECH 1958 – 1970

Tlak, narůstající od února 1948 a v průběhu padesátých let, projevující se ideologickou propagandou nastolenou do všech uměleckých sfér,¹²⁸ se začal pomaličku uvolňovat již od roku 1956. V tomto roce vyslovil Nikita Chruščov kritiku stalinského kultu osobnosti,¹²⁹ což představovalo první krok z tísnivé situace.

Ještě v prosinci téhož roku byly změněny stanovy SČSVU, znovuobnovující možnost zakládání tvůrčích skupin.¹³⁰ Tento čin se stal důležitým mezníkem pro dění v šedesátých letech, jelikož právě nově vzniklé tvůrčí skupiny „*se staly nositeli nových výtvarných tendencí.*“¹³¹ Kupříkladu skupina *UB 12*,¹³² formující se na půdě Umělecké besedy, dospěla přes zkoumání díla Josefa Šímy až k „*lyrismu souzníciému s lyrickou abstrakcí francouzské školy.*“¹³³ Skupina *Máj 57*,¹³⁴ která byla první vzniknuvší skupinou, se v počátcích hlásila k odkazu Bohumila Kubišty, Václava Špály ad. a skupina *M 57* navazovala na tradici české i světové moderny.¹³⁵

Někteří členové nově vzniklých tvůrčích skupin na počátku šedesátých let zasáhli také do knižní tvorby.¹³⁶ Právě knižní produkce snad mohla působit jako druh „osvěty“ a šířitel nového výtvarného názoru mezi laickou veřejností. Vydávání knih a rozvoj grafického designu začaly opět podporovat různé soutěže, od roku 1957 soutěž o nejkrásnější knihy, navazující na tradici z předválečného období, nebo později, roku 1964, zahájené brněnské *Bienále užité grafiky*.¹³⁷

Vedle nových impulsů ze světového umění, se kterým se vybraní výtvarníci mohli seznámit na výstavě *EXPO 58* v Bruselu,¹³⁸ byla tedy silně zakořeněna i česká tradice, s níž měli umělci možnost znovu se setkat na výstavě *Zakladatelé českého moderního*

¹²⁸ V literatuře i výtvarném umění byl jedinou přípustnou metodou socialistický realismus, který měl vyzdvihovat budování komunistické společnosti, postavy byly typizovány na kladné a záporné, srozumitelně pro širokou veřejnost. Objektívni náhled na socialistický realismus zde: Tereza Petišková, *Československý socialistický realismus 1948 – 1958*, Gallery, Praha 2002.

¹²⁹ Projev *Kult osobnosti a jeho důsledky*, XX. sjezd KSSS pořádaný ve dnech 14. – 26. února 1956.

¹³⁰ Stanovy SČSVU schválené výnosem Ministerstva vnitřní věci 22. 12. 1956.

¹³¹ Petra Gregorová (pozn. 2), s. 21.

¹³² Milena Slavická – Jiří Šetlík, *UB 12 – Studie, rozhovory, dokumenty*, Gallery, Praha 2006.

¹³³ Petra Gregorová (pozn. 2), s. 20.

¹³⁴ Alena Potůčková, *Umění zrychleného času. Česká výtvarná scéna 1958 – 1968*, České muzeum výtvarného umění, Praha 1999, s. 21 – 22.

¹³⁵ *Ibidem*, s. 25 – 26.

¹³⁶ Například Jiří Balcar, člen skupiny *Máj 57*, Stanislav Kolíbal z *UB 12* nebo Jaroslav Šerých z *M 57*.

¹³⁷ *26. Bienále Brno 2014*, dostupné online: <http://www.bienalebrno.org/cs/Index> [vyhledáno 28. 3. 2014]

¹³⁸ Vít Havránek et al. (pozn. 1)

výrazu.¹³⁹ Výstava *Umění mladých výtvarníků Československa*¹⁴⁰ v roce 1958 zase ukázala snahu řešit situaci mladých výtvarníků, jejich zapojení do výstav apod.

Zásadní zlom v rozvoji nových výtvarných principů, známých pod označením „český informel“, odklánějících se od klasických technologických postupů, využívajících vkládání netradičních materiálů a kladoucích důraz na texturu, znamenaly dvě jednodenní výstavy, tzv. *Konfrontace*.¹⁴¹ Právě zde se již v plné síle projevíly nové tendence, které od roku 1960 převládly napříč tvůrčími skupinami. Díla prezentovaná na *Konfrontacích* vycházela z děl evropské texturologie Jeana Dubuffeta¹⁴² či Antoni Tàpiese,¹⁴³ avšak na dynamicky se rozvíjející umění v Čechách měly vliv i další proudy, například lyrická abstrakce, lettrismus a tašismus či konstruktivismus,¹⁴⁴ který se projevil například ve volné tvorbě Stanislava Kolíbal. Všechny tyto tendence vrcholily v průběhu první poloviny šedesátých let, druhá polovina let šedesátých se již nesla v duchu nové figurace.

Nová figurace¹⁴⁵ pronikla do českých zemí i díky přístupnějším kontaktům se zahraničím, například Jiří Balcar¹⁴⁶ pobýval čtyři měsíce v USA, kde měl možnost seznámit se s díly amerického pop-artu. Balcar své poznatky bohatě uplatnil i v ilustrační tvorbě, v níž využíval výstřižků z časopisů, které poté kresbou či jinak dotvářel. Hlavními znaky nové figurace bylo pozorování současného člověka a jeho stav v současném světě, snahou nebylo jeho realistické znázornění, ale spíše hledání výtvarné praformy člověka, často docházelo také ke kvantifikaci, která je symbolem rozkladu člověka a masovosti.

Vývoj umění (a nejen toho) šedesátých let byl zastaven okupací v srpnu 1968. Událostem předcházela, mimo jiné, výměna funkcionářů, čímž započalo období známé pod pojmem „*Pražské jaro*.“ Vedení sovětského svazu situaci vyřešilo vojenským zásahem právě v srpnu 1968. V sedmdesátých letech docházelo opět ke stranickým prověrkám a k tzv. normalizaci poměrů ve společnosti, řada výtvarníků emigrovala do zahraničí.¹⁴⁷

¹³⁹ Též *Zakladatelé českého moderního umění*, Marie Judlová, *Ohniska znovuzrození: české umění 1956 – 1963*, Galerie hlavního města Prahy, Praha 1994, s. 11.

¹⁴⁰ Výstava se konala v Brně, Markéta Peringerová, *Výstava umění mladých výtvarníků Československa 1958*, Bakalářská diplomová práce, FF MU, Brno 2010.

¹⁴¹ První výstava proběhla v ateliéru malíře Jiřího Valentý 16. března 1960, druhá v ateliéru Aleše Veselého 30. října téhož roku. – Petra Gregorová (pozn. 2), s. 22.

¹⁴² Jean Dubuffet (1901 – 1985) - Kol. autorů, *Jean Dubuffet*, Národní galerie v Praze, Praha 1993.

¹⁴³ Antoni Tàpies (1923 – 2012) – Maria Wegener, *Antoni Tàpies: Bilder und Gouachen der 50er und 60er Jahre*, Kunsthandel Wolfgang Werner, Berlin 1995.

¹⁴⁴ Marie Judlová (pozn. 139), s. 12.

¹⁴⁵ Luděk Novák (pozn. 36).

¹⁴⁶ Jiří Balcar (1929 – 1968), malíř, grafik. Zbyšek Malý (ed.), (pozn. 95), s. 74.

¹⁴⁷ Např. Jan Kotík emigroval do Německa.

2.2 ČESKOSLOVENSKÝ SPISOVATEL

Jak bylo nastíněno již v přecházející kapitole, docházelo ke konci padesátých let ve vedení ČS k personálním změnám, jež se odrážely i v ediční činnosti nakladatelství. Tyto změny, striktně zakazující vydávání politicky sporných titulů, projevující se i obměnami stávajících edičních plánů, však neměly příliš dlouhého trvání a během šedesátých let vznikla celá řada nových edic, které svým literárním obsahem ani výtvarným pojetím zcela nezapadaly do socialistického realismu, jasně dominujícího v průběhu padesátých let. Ředitelem byl zvolen Jan Pilař, v roce 1968, v období největšího uvolnění, nakrátko vystřídán opět Ladislavem Fikarem. Z důvodu nástupu normalizace však byl Fikar záhy, v roce 1970, nahrazen stranickým ideologem a básníkem Ivanem Skálou,¹⁴⁸ který byl ředitelem třináct let, tedy do roku 1983. V roce 1966 byla ustanovena výtvarná rada, v níž zasedali Oldřich Hlavsa,¹⁴⁹ Zdeněk Sklenář a Jiří Šetlík. Působila posléze i v 70. letech, ale s personálními obměnami.¹⁵⁰

2.2.1 České básně

Z edic vzniklých v padesátých letech nadále pokračovaly *České básně*, ukončené roku 1964. V roce 1958 a částečně i 1959 se na vzhledu edice podílel Josef Flejšar.¹⁵¹ Po strohé úpravě Josefa Kaplického [4] působí Flejšarovy obálky „rozverněji“. Na jednobarevném pozadí, provedeném ve výrazných odstínech červené, žluté, zelené či modré, zaujímá zhruba horní dvě třetiny bílý rám, „ledabyle“ černě orámovaný. V rámu vyčteme jméno autora, název díla a nakladatelství. Do rámu trochu zasahuje kruh s květem, navozujícím také dojem bezprostřední rychlé kresby. Květ představuje spojnici mezi údaji o knize a názvem edice. Název je umístěn v zhruba lichoběžníkovém rámečku, černým velkým písmem a s patkami nahrazenými výraznými tečkami. Ve stejném duchu Flejšar upravil i logo nakladatelství. [25]

¹⁴⁸ Ivan Skála, vlastním jménem Karel Hell (1922 – 1997). Božena Bacílková, heslo Ivan Skála, *Slovník české literatury po roce 1945*, dostupné online:

<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1115&hl=ivan+sk%C3%A1la+> [vyhledáno 28. 3. 2014]

¹⁴⁹ Oldřich Hlavsa (1909 – 1995), grafik, typograf. Zbyšek Malý (ed.), (pozn. 112), s. 169.

¹⁵⁰ Michal Pribáň (pozn. 23).

¹⁵¹ Josef Flejšar (1922 – 2010). Heslo Josef Flejšar, *Terryho ponožky*, dostupné online:

<http://www.terryhoponozky.cz/plakaty/parametr-1-autori/2465-flejsar-josef> [vyhledáno 28. 3. 2014]

V letech 1960 – 1961 propůjčil edici vzhled Jaroslav Fišer,¹⁵² autor loga československé výstavní expozice na *Expo 58*. Fišerova úprava byla oproti pojetí předchozích výtvarníků odvážnější. Bílý podklad byl narušen barevným pravoúhelníkem, ve kterém bylo „od ruky“ napsáno jméno autora a pro lepší čitelnost zopakováno ještě jednou písmem tiskacím. Tiskacím písmem byl také název díla. Právě „psací“ kurzivní typ písma byl velmi oblíbený u tzv. bruselského stylu pro vyjádření dynamického pohybu. Na podkladu vedle pravoúhelníka se ve svislé poloze uváděl název edice. Nezaměnitelnou tvář obálky doplňovaly motivy zaujímající největší část přebalu. Tyto motivy si Fišer vypůjčoval z dílny různých autorů, třeba v případě Hrubínovy *Oblohy* to byly útvary z dílny Zdenka Seydla.¹⁵³ Na některých těchto doplňujících zdobných prvcích můžeme pozorovat přesun blíže k nezobrazivému umění. [26]

V letech 1962 – 1963 byla autorkou grafické úpravy převážně Jiřina Klimentová,¹⁵⁴ která taktéž využívala výtvarného doprovodu dalších výtvarníků. Ilustrace na obálce zaujímal téměř celou plochu, byla narušena pouze bílým pruhem v pravé části s názvem edice a nakladatelství. Název titulu a jméno autora byly buď organicky včleněny do ilustrace, jako například v případě Hanzlíkova *Bludného kamene*,¹⁵⁵ nebo byly odděleny, jako tomu bylo u Hrubínova svazku *Až do konce lásky*.¹⁵⁶ [27] Doprovodné ilustrace měly různorodý charakter. Objevují se i nezobrazivé často se silnými černými konturami, například *Jeden život* Viléma Závady.¹⁵⁷ Jiné byly plošného dekorativního charakteru, například *Paprsky* Evy Vrchlické.¹⁵⁸

V posledním roce *Českých básní* se na jejich vzhledu podílel Zdenek Seydl. Základní rozvržení zůstávalo téměř stejné, jako za Klimentové, avšak výběr doplňujících ilustrací byl pozměněn, dospěl až k nezobrazivým tendencím. Tyto lze pozorovat například na obálkách *Básně pro velké děti*,¹⁵⁹ *Světlá lhůta*¹⁶⁰ či *Divertimento a kantiléna*.¹⁶¹ [28]

¹⁵² Jaroslav Fišer (1919 – 2003). Heslo Jaroslav Fišer, *Terryho ponožky*, dostupné online:

<http://www.terryhoponozky.cz/plakaty/parametr-1-autori/12-fiser-jaroslav> [vyhledáno 28. 3. 2014]

¹⁵³ František Hrubín, *Oblohy*, ČS, Praha 1960.

¹⁵⁴ Jiřina Klimentová (1932 – 1997). Heslo Jiřina Klimentová, *abART*, dostupné online: <http://abart-full.artarchiv.cz/osoby.php?IDosoby=11286> [vyhledáno 28. 3. 2014]

¹⁵⁵ Josef Hanzlík, *Bludný kámen*, ČS, Praha 1962.

¹⁵⁶ František Hrubín, *Až do konce lásky*, ČS, Praha 1962.

¹⁵⁷ Vilém Závada, *Jeden život*, ČS, Praha 1963.

¹⁵⁸ Eva Vrchlická, *Paprsky*, ČS, Praha 1963.

¹⁵⁹ Klement Bochořák, *Básně pro velké děti*, ČS, Praha 1964.

¹⁶⁰ Jiří Gruša, *Světlá lhůta*, ČS, Praha 1964.

¹⁶¹ František Branislav, *Divertimento a kantiléna*, ČS, Praha 1964.

2.2.2 Edice ilustrovaných novel

Nadále pokračovala knižnice *Edice ilustrovaných novel*, jež se udržela až do roku 1969. Do roku 1962 nebyl na přebaly ani ilustrace aplikován jednotný vizuální styl. Obálky byly nejčastěji tvořeny za pomoci obrazového doprovodu od výtvarníka pracujícího na samotných ilustracích. Na grafické úpravě se nejčastěji podílel Zdenek Seydl či byla celková úprava svěřena přímo ilustrátorovi. Menší výjimkou, alespoň vzhledem k obálkám, byly tituly představující souborná vydání povídek z různých koutů světa. Například *Deset novel z Asie a Afriky*,¹⁶² *Deset německých novel*,¹⁶³ *Deset ruských novel XX. století*¹⁶⁴ atd. Obálka byla doslova popsána jmény spisovatelů, jejichž povídka bylo možné najít v daném svazku. Na úzkém barevně odlišeném řádku v záhlaví pak byl tiskacím písmem název celé knihy. Rozložená obálky působila symetricky, zadní strana byla řešena totožně s přední, barevně odlišený hřbet rozdělval symetricky celý přebal ve tvaru písmene „T“. [29] Autorem této koncepce byl Zdenek Seydl. Celkem sjednocený vnější vzhled se však nepromítl do samotných ilustrací. Korespondovaly s pojetím celého svazku a stejně jako povídky byly od různých autorů. Ačkoliv se na ilustracích podíleli i výtvarníci, kteří ve své tvorbě dospěli k abstrakci, jako například člen skupiny *UB12* Stanislav Kolíbal, ilustrace byly figurální.

I přesto, nebo spíše právě proto, že edice neměla zpočátku ucelenou podobu, bylo snazší mezi tituly najít takové, které svým pojetím poněkud vyčnívaly z řady. K takovým by se dala zařadit například *Nudná historie*¹⁶⁵ Antona Pavloviče Čechova s výtvarným doprovodem výše zmíněného Stanislava Kolíbala. (č. kat. 1) Ilustrace sice stále nepostrádají předmětnou či figurativní složku, ale začíná vysvítat výtvarníkově tíhnutí k lyrismu. Celek doplňuje i vhodně zvolená strukturalistická obálka, vyvolávající dojem zmačkaného papíru, jejímž autorem je sám Kolíbal. Bíle vytištěné jméno autora a černý název knihy nenarušují strukturu obálky.

Druhou publikací v rámci EIN vykazující odlišný přístup je *Život skladatele Foltýna* od Karla Čapka.¹⁶⁶ Stejně jako *Nudná historie* i tato kniha byla vydána v roce 1960, avšak na jejím vzhledu se podíleli Eva Fuková¹⁶⁷ a Vladimír Fuka. Zatímco

¹⁶² *Deset novel z Asie a Afriky*, ČS, Praha 1961.

¹⁶³ *Deset německých novel*, ČS, Praha 1962.

¹⁶⁴ *Deset ruských novel XX. století*, ČS, Praha 1960.

¹⁶⁵ Anton Pavlovič Čechov, *Nudná historie*, ČS, Praha 1960.

¹⁶⁶ Karel Čapek, *Život a dílo skladatele Foltýna*, ČS, Praha 1960.

¹⁶⁷ Eva Fuková (*1927), fotografka, autorka koláží, ilustrátorka. Zbyšek Malý (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 1998 II.*, D – G, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 1998, s. 309.

Vladimír Fuka se postaral o obálku a předsádky, Eva Fuková knihu doplnila svými fotogramy.¹⁶⁸ Poslední a nedokončený román Karla Čapka se skládá ze vzpomínek známých, rodiny a spolužáků na osobu skladatele Foltýna a ukazuje rozmanitost úhlů pohledu na tutéž záležitost. Rovněž zvolené fotogramy jsou skládány dohromady na první pohled z různých věcí, vycházejících však z inspirace literární předlohou. Například Foltýnova první láska Jitka popisuje, jak jí chtěl zahrát symfonickou báseň *Ariel*, ale vymluvil se, že ještě není dokončená. Jitčina vzpomínka je naznačena něžným fotogramem s ženskými vlasy, které jsou zahalovány rukou s notami. [30]

Zcela odlišně se vedle *Nudné historie i Života skladatele Foltýna* jeví o rok mladší titul *Brány ze slonoviny, brány z rohu*¹⁶⁹ s ilustracemi a úpravou Vladimíra Fuky, v jehož ilustracích je patrná inspirace technikou. (č. kat. 5) Fuka zde využil kontrastu pastelové růžové barvy s chladnými šedými tóny. Do různě skládaných obdélníků těchto barev zasazuje Fuka motivy připomínající například vztyčený prst či televizi. Ilustrace jsou umístěny v horních částech stran, střídají se šedé obdélníky s růžovými, na některých stranách se nacházejí obdélníky obou barev. Rozmístění těchto dvojic bylo pravidelně prostřídáno.

Od roku 1962 získala EIN jednotný vizuální koncept, který si s několika obměnami udržela téměř celá šedesátá léta, jeho autorem byl Zdenek Seydl. Vespod přebalu se nacházela většinou černobílá ilustrace, nikoliv však od samotného Seydla, ale od různých výtvarníků podílejících se i na ilustracích uvnitř knihy. Tuto ilustraci překrýval zešikmený barevný pás, zvláště dobře patrný po rozložení celého přebalu. Jméno autora a knihy bylo ohraničeno dvěma černými řádky tvořícími pruh. Někdy byl tento pruh barevně odlišen. Nejčastěji bílou barvou, pro zdůraznění a lepší čitelnost informace. Obvykle byl titulek zarovnán do pravého bloku, na rozdíl od názvu edice, který byl zarovnán vlevo. [31] Charakteristická byla také vazba, na níž byla vyražena tiskací písmena „EIN“ bez patek přes celou stránku, využívající diagonály písmene „N“ k optickému rozdělení plochy. [32] Na výtvarném doprovodu se podílela opět celá řada výtvarníků, velmi oblíbeným byl expresivní styl využívající silných černých kontur, někdy až ztěžujících čitelnost motivu, nikdy však nebyl bezpředmětný. Například *Komediant* M. V.

¹⁶⁸ Fotografická technika bez použití fotoaparátu.

¹⁶⁹ Thomas McGrath, *Brány ze slonoviny, brány z rohu*, ČS, Praha 1961.

Kratochvíla¹⁷⁰ s ilustracemi Jaroslava Lukavského.¹⁷¹ [33] K oblíbeným ilustrátorům patřili také Jan Zrzavý a Ludmila Jiřincová, kteří k sobě mají blízko svou poetikou.

S nezobrazivými ilustracemi se v rámci této edice můžeme setkat v podstatě až ve druhé polovině 60. let, kdy už se ale o slovo hlásila i nová figurace a můžeme tak pozorovat dvě protichůdné tendence. V roce 1966 vyšlo *Římské jaro paní Stoneové* od Tennessee Williamse¹⁷² s kolážemi Pavla Broma, které svým pojetím již spadají do nové figurace. (č. kat. 21) Teprve o rok později byla publikována *Velice lehká smrt*¹⁷³ od Simone de Beauvoir (č. kat. 22) s ilustracemi Vladimíra Tesaře,¹⁷⁴ které pracují s lavírovanou kresbou tuší a připomínají Nezvalovy dekalky k *Absolutnímu hrobaři*.¹⁷⁵

V posledním roce svého vydávání edice změnila svůj vzhled díky Oldřichu Hlavsovi. U EIN bývá uváděno vydaných celkem 116 svazků, pro práci se však podařilo vypátrat svazků pouze 112. Dá se však předpokládat, že i na posledních čtyřech svazcích, pokud skutečně vyšly, se Hlavsa podílel. Jak je pro Hlavsu typické, jeho obálky EIN se vyznačovaly užitím „masivního“ písma vévodícího stránce. Jméno autora bylo provedeno výrazným barevným kurzívním typem písma, pro odlišení od názvu knihy. Samotná ilustrace pod těmito údaji pak působí jako doplněk, nikoli jako hlavní prvek přebalu. Na ilustracích se podíleli Vladimír Tesař a Karel Šajner, jejich pojetí však bylo předmětné. [34]

2.2.3 Žatva

Do roku 1967 vycházela také zaběhnutá edice *Žatva*.¹⁷⁶ V rámci edice, respektive v rámci její ilustrované řady, se nepodařilo najít žádné dílo, které by ilustracemi či alespoň přebalem výrazněji spělo k nezobrazivému umění. Výjimkou může být snad jedině přebal knihy *Palečkův úsměv a pláč*¹⁷⁷ od Miroslava Váši z roku 1959 evokující barevnou vitraj či

¹⁷⁰ M. V. Kratochvíl, *Komediant*, ČS, Praha 1962.

¹⁷¹ Jaroslav Lukavský (1924 – 1984), malíř, grafik, ilustrátor. Alena Malá (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 2001 VII., L – Mal*, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 2001, s. 218 – 219.

¹⁷² Tennessee Williams, *Římské jaro paní Stoneové*, ČS, Praha 1966.

¹⁷³ Simone de Beauvoir, *Velice lehká smrt*, ČS, Praha 1967.

¹⁷⁴ Vladimír Tesař (1924 - 2008), malíř, grafik, kreslíř, ilustrátor, scénograf. Alena Malá (ed.), (pozn. 69), s. 286 - 287.

¹⁷⁵ Vítězslav Nezval, *Absolutní hrobař*, Fr. Borový, Praha 1937. Nezvalovým impulsem k dekalkům bylo dílo španělského malíře Óscara Domíngueze (1906 – 1957). David Voda, *Hra v kostky: Vítězslav Nezval a výtvarné umění*, Muzeum umění Olomouc, Olomouc 2004, s. 65 – 66.

¹⁷⁶ Poslední svazek vydaný v roce 1967 se nepodařilo najít. Poslední dohledaný výtisk je Vančurova *Markéta Lazarová* z roku 1966.

¹⁷⁷ František Kubka, *Palečkův úsměv a pláč*, ČS, Praha 1959.

nepravidelnou barevnou pláštef a připomínající textilní tvorbu na *Expo 58*. Blízkým příkladem může být dámská kabela z roku 1960 z voskovaného plátna.¹⁷⁸ [35] V roce 1963 přebal pro knihu *Kavárna na hlavní třídě*¹⁷⁹ upravil Oldřich Hlavsa, který na edici spolupracoval zvláště po jejím obnovení v roce 1970.

2.2.4 *Klub přátel poezie*

Na počátku šedesátých let se nakladatelství, kromě udržení stávajících edic, pustilo do vybudování edic nových. Jednou z nich byl *Klub přátel poezie* založený na abonentním principu. Byl rozdělen na *Základní řadu KPP*, vycházející v letech 1961 – 1982 a poté ještě v letech devadesátých, a na *Výběrovou řadu KPP*, která vycházela nepřetržitě v letech 1961 – 1992. Hlavní rozdíl spočíval ve vydávaných titulech, v *Základní řadě* byly publikovány výběry z děl českých a zahraničních autorů od antiky téměř po současnost. *Výběrová řada* byla soustředěna zejména na soudobou poezii českých autorů, příležitostně se objevila i poezie překladová.¹⁸⁰ Obě řady byly rozděleny i po vizuální stránce.

Na první pohled *Základní řadu* odlišoval téměř čtvercový formát 20 x 19,5 cm. Na druhý pohled se řada lišila i bohatým obrazovým doprovodem. Kromě samotných ilustrací publikace obvykle obsahovaly i doprovodný fotografický materiál ze života autora literárního díla. Na celkovém grafickém pojetí edice se nejvíce podílel Oldřich Hlavsa, autorem některých úprav, zejména v roce 1961, byl i Zdenek Seydl. [36] Zásadním rozdílem mezi Seydlovým a Hlavsovým zpracováním byl tentýž jako u EIN. Seydl kladl větší důraz na obrazový doprovod, zatímco Hlavsa zvýrazňoval, nakláněl či jinak upravoval text, který zabíral většinu obálky. Ilustrace samotné nebyly abstraktní, ale například předsádky či zvýraznění některých částí v knize bylo pojato dekorativně, nefigurativně. Třeba v případě Hrubínovy knihy *Až do konce lásky*¹⁸¹ byly předsádky tvořeny zeleno-černými, navzájem kolmými přímkami, připomínajícími díla skupiny De Stijl. [37] Hlavsa zase v díle *Jeden život*¹⁸² skládal mozaiku z bílých střepef, které korespondovaly s ilustracemi od Bohdana Kopeckého a prostupovaly jednotlivé stránky celé knihy. Tyto střepy byly umístovány buď k vnějšímu okraji stránky, nebo jako

¹⁷⁸ Dámská kabela, 1960, Družstvo Sněžka, Náchod; Viz Vít Havránek et al. (pozn. 1), s. 304.

¹⁷⁹ Géza Včelička, *Kavárna na hlavní třídě*, ČS, Praha 1963.

¹⁸⁰ K literární povaze vydávaných knih více zde: Michal Pribáň (pozn. 23).

¹⁸¹ František Hrubín, *Až do konce lásky*, ČS, Praha 1961.

¹⁸² Vilém Závada, *Jeden život*, ČS, Praha 1962.

v případě tiráže k okraji vnitřnímu, čímž byla utvořena zajímavá symetrie střepů a textu. [38] *Jasná noc mne vzhůru vábí*¹⁸³ od Karla Hynka Máchy v typografické úpravě Vladimíra Fuky, může pastelovou barevností i podobnými motivy, snad by se dalo říct v některém případě až piktogramy, připomínat Fukovu dřívější realizaci pro EIN *Brány ze slonoviny, brány z rohu*.¹⁸⁴ (č. kat. 5) I v druhé polovině šedesátých let zůstal základní primární koncept *Základní řady* zachován. Na typografickém pojetí se stále nejvíce podílel Hlavsa, spíše výjimečně na některých titulech pracovali jiní autoři. Za všechny může být jmenován například Libor Fára, který se podílel na knize *Magnetická pole* z roku 1967.¹⁸⁵ Z hlediska ilustrací se však mnohem zajímavěji jeví Ortenova sbírka *Čemu se báseň říká*,¹⁸⁶ typograficky upravená Miloslavem Fulínem. Ilustracemi v duchu gestické malby ji doplnil Jan Kotík. (č. kat. 28) O rok dříve byla také vydána kniha *Tančící Sokrates*,¹⁸⁷ doplněná kolážemi Adolfa Hoffmeistera, které vykazovaly spíše tendence k nové figuraci. [39]

Základní řada však neměla tak sjednocenou vnější stránku jako *Výběrová řada KPP*. Její vzhled se pravidelně po roce měnil pod taktovkou jiného výtvarníka, stejně jako její formát, který byl vždy o něco menší na rozdíl od *Základní řady*. Obrazový doprovod nebyl tak bohatý, většinou byl omezen pouze na frontispis, za to měl obvykle zajímavější řešení. V roce 1961 byl hlavním grafikem již mnohokrát zmiňovaný Zdenek Seydl. Na základě znalosti předchozích uváděných publikací není tak těžké Seydlův rukopis rozeznat. Na obálkách k *Výběrové řadě KPP* použil obdobné sítě, jakou aplikoval již na předsádkách knihy *Až do konce lásky*.¹⁸⁸ Symetricky se sítí do ní zakomponoval základní údaje o knize. Ty byly, stejně jako samotná síť, rozmístovány vždy stejně. Mřížka se výtisk od výtisku lišila pouze svojí barevností. [40] Pro Aragonovu *Elsu*¹⁸⁹ byla použita purpurová v kombinaci se žlutou, u Kunderova *Posledního Máje*¹⁹⁰ základní černou doplňovala červená, *Vysoké letní nebe*¹⁹¹ evokovala modrá za pomoci doplňující barvy zelené atd. Na frontispisech se opět podílela řada autorů, například Božena Bruderhansová nebo Orest Dubay.

¹⁸³ Karel Hynek Mácha, *Jasná noc mne vzhůru vábí*, ČS, Praha 1961.

¹⁸⁴ Thomas McGrath (pozn. 169).

¹⁸⁵ Jan Marius Tomeš, *Magnetická pole*, ČS, Praha 1967.

¹⁸⁶ Jiří Orten, *Čemu se báseň říká*, ČS, Praha 1967.

¹⁸⁷ Julian Tuwim, *Tančící Sokrates*, ČS, Praha 1966.

¹⁸⁸ František Hrubín (pozn. 156).

¹⁸⁹ Louis Aragon, *Elsa*, ČS, Praha 1961.

¹⁹⁰ Milan Kundera, *Poslední Máj*, ČS, Praha 1961.

¹⁹¹ Pavol Horov, *Vysoké letní nebe*, ČS, Praha 1961.

Božena Bruderhansová se posléze v roce 1962 podílela i na návrzích obálek a vazeb pro tutéž edici, jež mohou být svým charakterem řazeny již k nezobrazivému umění. Přebal byl barevně rozdělen na dvě poloviny, barva se opět lišila s daným výtiskem, a byly přes něj svisle vedeny tahy postupně zužované a působící, jako by byly provedeny uhlem. Na titulní stránce, při pravém okraji byl veden nejsilnější pruh, do něhož byly umístěny i základní informace, jméno autora, název díla, logo nakladatelství a také edice. Barevné členění obálky umocňuje a zvýrazňuje název knihy a autora. Barevná část je vždy v horní polovině, rovněž údaje o knize, provedené bílou barvou. Obálka tak působí jako „negativ,“ černé zužující se linie dodávají obálce dramatickosti. [41] Obdélný formát zůstal zachován, avšak byl ještě zmenšen. Publikace byly opět výtvarně doplněny pouze frontispisem například od Heleny Květové,¹⁹² Vladimíra Tesaře¹⁹³ či samotné Bruderhansové.¹⁹⁴

Od roku 1963 se k úpravě edice opět vrátil Zdenek Seydl. Formát ustálený od roku 1962 zůstal zachován, celková podoba se ale opět výrazně proměnila. Úvodní straně dominoval nápis „POEZIE“ s jednotlivými písmeny střídavě umístěnými pod a nad pomyslnou linku, vzbuzující dojem „vzletnosti“ či „nadlehčenosti“. Hravý dojem doplňovaly i drobné barevné trojúhelníčky uspořádané do různých dalších geometrických útvarů kolem výše zmíněného nápisu. Autor a název díla byly umístěny v pravém dolním rohu, zprava a zleva ohraničené černými pásky, zespodu byl potom pruh vytvořený z názvu *Československý spisovatel*. Na zadní straně přebalu se opakoval motiv trojúhelníčků a při levém okraji byl svisle pod sebou zopakován motiv černých pásků. [42] Frontispisy byly nejčastěji tvořeny Františkem Peterkou. Některé výrazněji spěly k nezobrazivému umění, například frontispis k *Večeru u studny*¹⁹⁵ Františka Branislava (č. kat.), některé pouze zjednodušovaly konkrétní tvary, jako v případě *Milostného deníku* Anny Achmatovové.¹⁹⁶ (č. kat.)

Seydl na edici pracoval i v následujícím roce avšak se zcela změněným konceptem. Na obálku použil tentokrát ilustrace z vlastní dílny, které svou hravostí mohou vzbuzovat spíše dojem, že se jedná o dětskou literaturu. [43] Nejvíce je to patrné například z motivu kohouta na obálce knihy *Francouzská poezie nové doby*¹⁹⁷ nebo na kytaře „s

¹⁹² Vlasta Dvořáčková, *Čistá řeka*, ČS, Praha 1962.

¹⁹³ Ivan Skála, *Zdravím vás, okna*, ČS, Praha 1962.

¹⁹⁴ Miroslav Florian, *Na každém kroku*, ČS, Praha 1962.

¹⁹⁵ František Branislav, *Večer u studny*, ČS, Praha 1963.

¹⁹⁶ Anna Achmatovová, *Milostný deník*, ČS, Praha 1963.

¹⁹⁷ Karel Čapek, *Francouzská poezie nové doby*, ČS, Praha 1964.

oživlou hlavou“ u antologie španělské poezie *Ty uvězněný strome*.¹⁹⁸ Zvolené motivy jsou však ustálenými znaky a ukazují zároveň Seydlovu bystrost. Galský kohout je totiž symbolem Francie, zatímco kytara, tzv. španělka s býčími rohy jako symboly koridy, je neodmyslitelně spjata se Španělskem. Dále se objevují i geometrické obrazce, jako v případě *Otevřených oken*¹⁹⁹ Laca Novomeského. Vše bývá podtrženo útvary v zářivých barvách, nejčastěji ve dvou odstínech na jednom titulu.

Se zásahem Lucie Weisbergrové v roce 1965 knižnice získala opět „vážnější“ podobu. Na obálce se tentokrát nevyskytovaly žádné obrazové prvky, nýbrž pouze velkým písmem název díla a jméno, často pouze příjmení, autora. Typ písma ani jeho rozvržení nebylo jednotné. [44] Vazba byla pokryta barevnými čtverečky umístěnými symetricky ve dvou sloupcích. [45] Abstraktně řešené byly frontispisy od Vladimíra Tesaře ke knihám *Umbriana*²⁰⁰ (č. kat. 16) a *Zimohrádek*.²⁰¹ (č. kat. 17)

Grafická úprava let 1966 – 1967 je spojena s Josefem Týfou.²⁰² Zatímco v roce 1966 tvořilo obálku jednobarevné pozadí se symbolem Pegasa, [46] který byl zároveň symbolem celé edice, v roce 1967 převládly strohé šedavé tóny, doplněné pouze jednoduchou kresbou v bílém rámu. [47]

Taktéž v následujících letech 1968 – 1970 byla barevnost omezena, byl používán pouze bílý podklad. Na edici spolupracoval Oldřich Hlavsa s různými kreslíři, v roce 1969 se pak ustálila spolupráce s Richardem Fremundem. [48] V horní části byla kresba, titulek byl umístěn těsně nad nebo pod tento obrázek. Do roku 1970 zůstal zachován bílý podklad, titulek byl vždy v horní části stránky a pod titulkem se nacházel jeden nebo více znaků. [49]

2.2.5 Malá edice poezie

Od roku 1961 začala vycházet ještě jedna edice věnovaná poezii, nazvaná příznačně podle svých rozměrů *Malá edice poezie*. Byla věnována české poezii 20. století a vycházela do roku 1989. Rozměry publikací byly pouhých 13 x 10 cm, vizuální pojetí bylo

¹⁹⁸ *Ty uvězněný strome*, ČS, Praha 1964.

¹⁹⁹ Laco Novomeský, *Otevřená okna*, ČS, Praha 1964.

²⁰⁰ Ivan Diviš, *Umbriana*, ČS, Praha 1965.

²⁰¹ Ivan Wernisch, *Zimohrádek*, ČS, Praha 1965.

²⁰² Josef Týfa (1913 – 2007). Heslo Josef Týfa, *abART*, dostupné online: <http://abart-full.artarchiv.cz/osoby.php?Fvazba=detail&i=&Fmistoumrti=&Fprijmeni=%C3%BDfa&Fjmeno=Josef&FnarozDen=&FnarozMes=&FnarozRok=&FumrtiDen=&FumrtiMes=&FumrtiRok=&Fmisto=&Fobor=> [vyhledáno 28. 3. 2014]

různorodé, na edici se po celá šedesátá léta podílelo vícero výtvarníků. Často se na přebalech objevovaly geometrické motivy a různé znaky, například slzy, čáry, trojúhelníky, čtverečky, případně jejich kombinace. Obdobné motivy se aplikovaly i na vazbu. Některé úpravy, ač od různých autorů, si byly typově velice blízké. Například *Splav*²⁰³ z roku 1962 v úpravě Jitky Kolínské, Rathouského úprava Bieblova díla *S lodí, jež dováží čaj a kávu*²⁰⁴ nebo Fukova úprava Zavadovy *Cesty pěšky*.²⁰⁵ Zatímco Fuka s Rathouským více využívají geometrických prvků, úprava Kolínské se jeví „volnější“ a nepravidelné geometrické útvary doplňuje ještě o rostlinné prvky. Do téhož okruhu by se ještě dalo zařadit Hlavsovo ztvárnění Halasova *Ladění*,²⁰⁶ případně Hrubínova *Hodina zamilovaných*²⁰⁷ od Fuky, kde přímky doplnil o výrazné barevně odlišené kapky. [50]

V edici dále vyšel *Český sen*²⁰⁸ v dekorativním plošném pojetí Josefa Flejšara, *Naše paní Božena Němcová*²⁰⁹ Boženy Bruderhansové, která na zelenou obálku aplikovala černý motiv evokující ženské sedící torzo a kniha *Svět sivý holub* v úpravě a s ilustracemi Arnošta Paderlíka, který holubici složil z notového papíru. [51]

Rozmanitost celkového vzhledu publikací korespondovala s rozličným pojetím ilustračního doprovodu. U některých děl scházela výtvarná složka úplně, například u *Lásky*²¹⁰ S. K. Neumanna, jindy byly zdobeny pouze předsádky jako u *Ladění* od Hlavsy. Často byly stránky zdobeny ve vizuálním kontextu s přebalem, jako třeba u Rathouského *S lodí, jež dováží čaj a kávu*.²¹¹ [52] Kromě těchto hravě pojatých ilustrací složených z více či méně pravidelných geometrických prvků, můžeme v první polovině šedesátých let najít pouze pár výjimek spějících k nezobrazivému umění. Jednou z nich byla již zmíněná obálka od Boženy Bruderhansové ke knize *Naše paní Božena Němcová*,²¹² za další pak lze považovat doprovod Františka Peterky k Mikuláškově *Běžící luně*.²¹³ (č. kat. 14) Peterka využívá jednoduchých linií občas doplněných o identifikovatelný objekt, například srpek měsíce, či linie těla apod.

²⁰³ Fráňa Šrámek, *Splav*, ČS, Praha 1962.

²⁰⁴ Konstantin Biebl, *S lodí, jež dováží čaj a kávu*, ČS, Praha 1961.

²⁰⁵ Vilém Závada, *Cesta pěšky*, ČS, Praha 1961.

²⁰⁶ František Halas, *Ladění*, ČS, Praha 1961.

²⁰⁷ František Hrubín, *Hodina zamilovaných*, ČS, Praha 1963.

²⁰⁸ Josef Kainar, *Český sen*, ČS, Praha 1962.

²⁰⁹ František Halas, *Naše paní Božena Němcová*, ČS, Praha 1963.

²¹⁰ Stanislav Kostka Neumann, *Láska*, ČS, Praha 1962.

²¹¹ Konstantin Biebl (pozn. 204).

²¹² František Halas (pozn. 209).

²¹³ Oldřich Mikulášek, *Běžící luna*, ČS, Praha 1964.

I v této edici se nezobrazivé tendence dostávají mnohem více do popředí až v druhé polovině let šedesátých, kdy se na ilustracích podíleli například Mikuláš Medek²¹⁴ (č. kat. 34) nebo Bohdan Kopecký (č. kat. 31). Medkovy ilustrace úzce souvisely s malířovou volnou tvorbou, působily často jako „studie“ nebo „výřezy“ Medkových malířských realizací. Typově blízké jsou například obrazy *Bekyně I*²¹⁵. či *Malý svatý voják*²¹⁶ z let 1970 a 1971.

2.2.6 Prstýnek

V roce 1968 byla založena kolibří²¹⁷ edice *Prstýnek*, v níž do roku 1970 vyšlo osm svazků básnických výborů českých spisovatelů. Na všech osmi svazcích jako typograf pracoval Oldřich Hlavsa, ilustrace byly opět svěřeny různým výtvarníkům. Každé dílo ilustroval jiný autor, v některých případech byl výtvarně zpracován pouze frontispis. K nezobrazivě pojatým ilustracím by mohl být zařazen frontispis od Hermíny Melicharové k dílu Josefa Hory *Jan Houslista*,²¹⁸ případně pouze některé z ilustrací slovenského ilustrátora Albína Brunovského²¹⁹ k opětovnému vydání Kunderových *Monologů*.²²⁰ [53]

2.2.7 Bohemia

Oldřich Hlavsa se podílel od roku 1968 také na nově založené edici krásných tisků *Bohemia*. Právě Hlavsa, společně s ředitelem ČS Janem Pilařem, byly hlavními iniciátory vzniku této edice. Jak uvedla ve své bakalářské práci již Zuzana Marešová, výjimečnost této edice spočívala ve zvoleném podlouhlém formátu a ve spolupráci s ilustrátory.²²¹ Do roku 1970 bylo vydáno osm svazků, na nichž se podílela řada stejných výtvarníků, jako na knižnici *Prstýnek*. Byli to například Zdeněk Sklenář, Hermína Melicharová či Karel Svoboda. Hlavsa v typografické úpravě hojně používal tzv.

²¹⁴ Mikuláš Medek (1926 – 1974), malíř. Alena Malá (ed.), (pozn. 123), s. 183 – 185.

²¹⁵ *Bekyně I.*, 1970, olej, email, plátno, 150 x 100 cm, AJG Hluboká nad Vltavou. Antonín Hartmann, *Mikuláš Medek: Malířské dílo 1942 – 1974*, Dům umění města Brna, Brno 1990, nestr.

²¹⁶ *Malý svatý voják (Modrý křík)*, 1971, olej, email, plátno, 73 x 55 cm. Antonín Hartmann (pozn. 192), nestr.

²¹⁷ Knihy měly drobné rozměry 8,5 x 5,5 cm.

²¹⁸ Josef Hora, *Jan Houslista*, ČS, Praha 1970.

²¹⁹ Albín Brunovský (1935 – 1997), malíř, grafik, ilustrátor. Zbyšek Malý (ed.), (pozn. 95), s. 226.

²²⁰ Milan Kundera, *Monology*, ČS, Praha 1969.

²²¹ Zuzana Marešová, *Knižní design Oldřicha Hlavsy*, Bakalářská diplomová práce, FF UP, Olomouc 2012, s. 37.

vakátů,²²² či stránky zaplňoval pouze z části, čímž dal mnohem lépe vyniknout celostránkovým ilustracím, z nichž tíhnutí k nezobrazivému umění vykazuje pouze jedna z ilustrací Mileny Soltézsové ke knize *Matka*.²²³ [54] Hlavsa je také autorem loga celé edice, jež má příznačně podobu českého lva.

2.2.8 Otázky a názory

Řada edic, která začala být vydávána koncem padesátých a začátkem šedesátých let sice nebyla ilustrována, ale jejich obálky byly dokonalou ukázkou tzv. bruselského stylu, pro který bylo typické „*podkládání záhlaví barevnými asymetrickými kosoúhelníky, zvýraznění titulků, rytmizace stran a dvoustran barevnými geometrickými plochami aj.*“²²⁴

Otázky a názory, „*edice aktuálních svazků z různých oblastí umělecké tvorby a svazky konfesí význačných pokrokových umělců našich i cizích*“,²²⁵ se vyznačovaly jednotným formátem a grafickým rozvržením. Záhlaví titulní strany pokrýval bílý pruh pro jméno autora, nakladatelství a číslování svazku, v typickém provedení bezpatkovými minuskami. Odstranění velkých písmen z textu vycházelo z tzv. malopisu druhé poloviny 20. století,²²⁶ který se snažili prosadit členové Bauhausu, např. Herbert Bayer²²⁷ ad. V našem prostředí s malopisem pracoval například Karel Teige.²²⁸ Zbytek stránky byl pokryt obrazovým doprovodem, na němž se podílela řada výtvarníků od Jana Kubíčka, přes Václava Boštíka až po Zbyňka Sekala a další. Tento doprovod souvisle pokračoval i přes celou zadní stranu. [55]

Jan Kubíček²²⁹ se podílel na obálce knihy Ilji Erenburga *Francouzské sešity*²³⁰ z roku 1959. Z prolínání kružnic se silnými černými konturami s barevně zvýrazněnými ploškami začíná vysvítat Kubíčkovou budoucí zaujetí konkrétním uměním.

²²² Stránky v publikaci, které jsou záměrně ponechány prázdné.

²²³ Vladimír Holan, *Matka*, ČS, Praha 1969.

²²⁴ Vít Havránek et al. (pozn. 1), s. 326.

²²⁵ Zdeňka Černá – Marie Syrovátková, *Almanach ČS 1949 – 1964*, ČS, Praha 1964, s. 127.

²²⁶ Martin Ponec, *Projevy konstruktivismu v československé meziválečné užitě grafice*, Bakalářská diplomová práce, FF MU, Brno 2011.

²²⁷ Magdalena Droste, *Herbert Bayer: das künstlerische Werk 1919 – 1938* (kat. výst.), Bauhaus-Archiv, Berlin 1982.

²²⁸ „*Versálky neodpovídají svým slavnostním charakterem modernímu duchu. A hlavně proto, že celé řádky, tištěné z velkých písmen, jsou špatně přehledné a čitelné, protože není tedy možno užívat majuskulí ve větším rozsahu [...]*“ Karel Teige, Vyřadit velká písmena?, in: *Levá fronta*, č. 1-3, 1930, nestr.

²²⁹ Jan Kubíček (1927 – 2013), malíř, grafik, ilustrátor, fotograf. Alena Malá (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 2001 VI.*, Kon – Ky, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 2001, s. 368 – 369.

²³⁰ Ilja Erenburg, *Francouzské sešity*, ČS, Praha 1959.

Tíhnutím ke geometrizaci se vyznačoval i obal pro *Volání s ozvěnou*²³¹ od Václava Boštíka.²³² V kombinaci s celobarevnými plochami zde Boštík aplikoval pro svoji tvorbu typické „tečkování“ umístěné v sítích čtverečků.

K charakteristickým patřila podoba edice provedená Zdenkem Seydlem. Jeho úprava měla dvě základní verze. První, užívaná v letech 1963 – 1964, byla sestavou širších či užších pásů, obvykle tří barev. Rozmístění pásů se lišilo s každým vydáním, pruhy byly svislé, vodorovné, šikmé či vytvářely rozličné mřížky. [56] Druhá verze z let 1964 – 1966 využívala jednobarevného podkladu, na nějž byly aplikovány geometrické tvary. Umístění tvarů na okraje stránky mělo za následek jejich „seříznutí“. [57]

Později se na knižnici podílel také Zbyněk Sekal,²³³ který použil například na obálku *Slovo, písmo, akce, hlas*²³⁴ op-artový motiv, připomínající tvorbu Bridget Riley.²³⁵ [58]

Frekvence vydávaných knih se od poloviny šedesátých let začala snižovat, až roku 1970 edice zanikla úplně, když už nebyla, podle slov Zdeňka Primuse, žádná naděje na volné publikování nápadů, myšlenek.²³⁶

2.2.9 Život kolem nás

Další knižnicí, pro niž vytvořil příznačný vzhled Zdenek Seydl, byl *Život kolem nás*, vycházející v letech 1960 – 1970. Byl rozdělen na *Velkou a Malou řadu*. Základní rozvržení *Velké řady* bylo velice podobné jako u *EIN* nebo *Otázek a názorů*. Horní část stránky opět rozděloval pruh bílé barvy s názvem a jménem autora. Poté následovala ilustrace či fotografie, od různých autorů. Zápatí bylo rozlišeno barevným pruhem, ve kterém se nacházel bílý kruh s názvem edice. V roce 1964 byl vzhled edice lehce poupraven. Zůstal zachován pouze široký pruh v záhlaví, řešený však barevně, aby vynikl bílý kruh s označením edice, který sem byl přesunut ze spodní části stránky. V pruhu bylo stále zachováno umístění názvu a spisovatele, zbytek stránky opět zaujímal výtvarný doprovod. Barva vyhrazená pro obálku se pak znovu objevovala i na detailech uvnitř samotné knihy. [59] Typograficky se na knihách podílel Oldřich Hlavsa.

²³¹ Marie Majerová, *Volání s ozvěnou*, ČS, Praha 1960.

²³² Václav Boštík (1913 – 2005), malíř, grafik. Zbyšek Malý (ed.), (pozn. 95), s. 199 – 200.

²³³ Zbyněk Sekal (1923 – 1998), sochař, malíř, překladatel. Alena Malá (ed.), (pozn. 48), s. 324 – 325.

²³⁴ Josef Hiršal (ed.), *Slovo, písmo, akce, hlas*, ČS, Praha 1967.

²³⁵ Bridget Riley (*24. 8. 1931), blízkým příkladem je například dílo *Cataract 3 (Vodopád 3)* z roku 1967.

²³⁶ Zdeněk Primus, *Art is Abstraction*, Kant, Praha 2003, s. 19. Primus zde uvádí rok ukončení edice 1972, práce se drží data uváděného Michalem Pribáněm (pozn. 23).

2.2.10 *Klíč*

Další výraznou edicí založenou roku 1961 byl *Klíč – Knihovna lidové četby*, soustředěný na českou a slovenskou prózu 20. století. Do roku 1970 se obálky skládaly z nepravidelných obdélníkových plošek. Tyto obdélníčky byly vždy černé v kombinaci s jednou či dvěma výraznými barvami. Mezi ploškami byl v horní třetině stránky bílý obdélník, zarovnaný vpravo, s názvem a autorem. Charakteristickým znakem bylo také logo edice v podobě Klíče. Autorem vizuální stránky edice byl opět Zdenek Seydl. [60]

2.2.11 *Ostatní edice*

V průběhu let 1958 – 1970 vycházela ještě celá řada edic, jejichž vizuální stránka byla zajímavá, ale v průběhu vydávání těchto knižnic se nijak výrazněji neproměňovala, je však třeba alespoň jejich stručné připomenutí.

V roce 1959 byla založena knižnice *Dílno* s typickými vertikálními černo-bílými liniemi na obalu, zvýrazněné vždy jednou zářivou barvou. [61] Vycházela také *Edice humoru a satiry*, od roku 1966 pojmenovaná trefně *HU-SA*, s charakteristickým puntíkováním na barevném podkladu a s doplňující kresbou různých výtvarníků. Od roku 1960 vycházely edice *Profily* a *Svět*, v roce 1961 byla založena knižnice *Vzpomínky* a v dalších letech zejména *Spirála*, pro niž byly příznačné silné obrysové linie kreseb na obálce a logo edice ve tvaru písmene „S“ s výrazně stočenými konci. [62]

2.3 ODEON

Řada změn se od konce padesátých let nevyhýbala ani SNKLHU. Na post ředitele byl ministerstvem dosazen tajemník ÚV KSČ František Nečásek,²³⁷ který byl v padesátých letech²³⁸ také ústředním ředitelem Československé televize a Československého rozhlasu.

Roku 1961 byl název nakladatelství zkrácen na SNKLU, jelikož hudební oblast přešla do nově založeného specializovaného nakladatelství s názvem *Státní hudební vydavatelství* (SHV).

Výraznější změna proběhla v roce 1965, přesně 1. ledna, kdy nakladatelství přijalo název *Odeon, nakladatelství krásné literatury a umění*, čímž navázalo na nakladatelství Jana Fromka fungující v letech 1925 – 1940. Folklorista, překladatel a literární historik Rudolf Lužík²³⁹ komentoval změnu názvu následovně: nakladatelství se „přihlásilo k pokrokové tradici nakladatelského podnikání v období první republiky a převzalo název nakladatelství Odeon, založeného v roce 1925 významným českým socialistickým nakladatelem Janem Fromkem.“²⁴⁰ Jak upřesnila Eva Forstová, inspirace prvorepublikovým nakladatelstvím se týkala zejména levicově zaměřeného edičního programu nakladatelství, protože Fromek byl za první republiky „stejným soukromokapitalistickým podnikatelem, jako většina prvorepublikových nakladatelů, vyjma Družstevní práce, která již tehdy hospodařila ‚pokrokově‘ na principu kolektivním.“²⁴¹

Po úmrtí Františka Nečásk v roce 1968 se ředitelského křesla ujal opět Jan Řezáč, který zde po celou dobu působil jako šéfredaktor. Funkci ředitele přijal oficiálně až v roce 1969.²⁴² O rok později byl však znovu odvolán a na jeho místo byl jmenován redaktor Bořivoj Křemenák.²⁴³

²³⁷ František Nečásek (1913 – 1968). Heslo František Nečásek, *Databáze knih*, dostupné online: <http://www.databazeknih.cz/zivotopis/frantisek-necasek-8928> [vyhledáno 29. 3. 2014]

²³⁸ Přesně v letech 1954 – 1957. Michal Pribáň – Veronika Košnarová – Alena Pribáňová (pozn. 16)

²³⁹ Rudolf Lužík (1913 – 1983). Heslo Rudolf Lužík, *abART*, dostupné online: <http://abart-full.artarchiv.cz/osoby.php?x=0&y=0&Fprijmeni=lu%C5%BE%C3%ADk&Fjmeno=rudolf&FnarozDen=&FnarozMes=&FnarozRok=&Fmisto=&FumrtiDen=&FumrtiMes=&FumrtiRok=&Fmistoumrti=&Fobor=> [vyhledáno 29. 3. 2014]

²⁴⁰ Rudolf Lužík, Redakce nakladatelství Odeon 1953 – 1957, in: *Odeon: 15 let krásné knihy*, Odeon, Praha 1967, s. 87.

²⁴¹ Eva Forstová (pozn. 20), s. 102.

²⁴² Michal Pribáň (pozn. 16).

²⁴³ Bořivoj Křemenák (1923 – 1972). Heslo Bořivoj Křemenák, *abART*, dostupné online: <http://abart-full.artarchiv.cz/osoby.php?x=0&y=0&Fprijmeni=k%C5%99emen%C3%A1k&Fjmeno=bo%C5%99ivoj&FnarozDen=&FnarozMes=&FnarozRok=&Fmisto=&FumrtiDen=&FumrtiMes=&FumrtiRok=&Fmistoumrti=&Fobor=> [vyhledáno 29. 3. 2014]

2.3.1 Skvosty

Odeon se o něco více než ČS soustředil na stávající edice, jež byly vydávány často dlouhodobě až do sedmdesátých či devadesátých let. Jednou z nich byla také edice *Skvosty*, založená již roku 1953. Knižnice si i nadále držela drobný kapesní formát a tlačenou koženou vazbu, což ji odlišovalo od ostatních edic menších rozměrů, například *Malé edice poezie Československého spisovatele*.

Již od první poloviny šedesátých let můžeme ve *Skvostech* zaznamenat mírný posun k nezobrazivému umění. V roce 1963 byly vydány *Balady* Jiřího Mahena²⁴⁴ s ilustracemi Františka Buranta a v grafické úpravě Vladimíra Šmerdy. (č. kat. 11) Předšádky jsou tvořeny „od ruky“ vedeným vodorovným šrafováním, místy přerušovaným svislými črty. Dvě doprovodné suché jehly sice částečně odkazují ke konkrétním předmětům, avšak jejich zjednodušení a nahodilé šrafování vedoucí k menší čitelnosti dávají tušit inspiraci nezobrazivým uměním, částečně připomínajícím také lyrismus rané tvorby Jaroslava Šerých pro totéž nakladatelství.²⁴⁵

V témže roce ilustroval a graficky upravil Václav Bláha *Ortely a milosti* Oldřicha Mikuláška.²⁴⁶ (č. kat. 12) V porovnání s předchozími ilustracemi Františka Buranta je Bláhovo pojetí odlišné. Blíže má k pojetí ilustrací od Františka Peterky k *Běžící luně*, (č. kat. 14) vydané v *Československém spisovateli* o rok později.²⁴⁷ Bláha zde využívá kontrastu černé a bílé barvy a velké černé plochy místy doplňuje schematickými znázorněními. Mahenovy *Balady* a Mikuláškovy *Ortely a milosti* se rozcházejí i po typografické stránce. Zatímco pro *Balady* bylo užito klasické patkové písmo, Mikuláškovy písně byly vytištěny písmem bezpatkovým, výborně souznícím s prostotou Bláhových ilustrací.

Z druhé poloviny šedesátých let pochází ilustrace Vladimíra Tesaře k Březinovým *Tajným dálkám* a *Stavitelům chrámu*.²⁴⁸ (č. kat. 19) Z roku 1970 je sbírka *Veršů*²⁴⁹ Jiřího Ortena s ilustracemi Jitky Vrbové. (č. kat. 35) Ve zmeti husté šrafury lze místy rozeznat například siluetu ptáčka či lidského torza. Jiné ilustrace jsou pak omezeny pouze na symbolickou stránku, maximálně doplněnou o drobný čitelný znak, jako jsou hvězdy a podobně.

²⁴⁴ Jiří Mahen, *Balady*, SNKLU, Praha 1963.

²⁴⁵ Charles Baudelaire, *Květy zla*, SNKLU, Praha 1962. Vyšlo v edici *Nesmrtelní*.

²⁴⁶ Oldřich Mikulášek, *Ortely a milosti*, SNKLU, Praha 1963.

²⁴⁷ Idem (pozn. 200).

²⁴⁸ Otokar Březina, *Tajné dálky – Stavitelé chrámu*, Odeon, Praha 1966.

²⁴⁹ Jiří Orten, *Verše*, Odeon, Praha 1970.

Skvosty vycházely až do poloviny sedmdesátých let a s bohatě řešenou koženou vazbou a vydáním nejvýznamnějších českých básnických sbírek patřily k nosným pilířům nakladatelství.

2.3.2 *Nesmrtelní*

K základním edicím, provázející nakladatelství od jeho vzniku, patřila edice *Nesmrtelní*. Jedna z mála edic, v jejímž průvodním konceptu byl zahrnut výtvarný doprovod. Nezobrazivé tendence se však v této edici projevily pouze ojediněle v pár konkrétních případech.

K výjimkám by se dala zařadit kniha *Edison – Signál času*,²⁵⁰ pro niž byly použity kresby Josefa Šímy. (č. kat. 3) Celá kniha byla pojednána v kombinaci černo-zelené barvy, stejně jako lavírované Šímovy kresby. Ilustrace korespondovaly s literárním dílem a občas v nich zazářila žárovka či nějaký jiný odkaz k technice. Šímovy „elektrizující“ kresby byly také použity na obálce, vazbě a předsádkách.

Další vzácnou, ale o to významnější, výjimkou byly Baudelairovy *Květy zla*²⁵¹ s litografickými rytinami Jaroslava Šerých. (č. kat. 7) V této ilustrátorově tvorbě ještě vysvítají prvky předmětnosti, kterými se snažil „alespoň trochu zmírnit palčivý účín tvorby Baudelairovy.“²⁵² Zároveň je však třeba na toto dílo upozornit vzhledem k jeho postupnému zjednodušování tvaru, které posléze v tvorbě Jaroslava Šerých přeroste v lyrickou abstrakci.

V roce 1967 ilustroval pro edici *Nesmrtelní Zpěvy staré Číny*²⁵³ Zdeněk Sklenář. (č. kat. 27) Ilustrace plně odpovídají Sklenářově tvorbě inspirované čínským kaligrafickým uměním, obdobně jako jeho práce pro *Mladou Frontu*.²⁵⁴ Figurální prvky, jaké bylo ještě možné pozorovat na díle *Návrat starého mistra* (č. kat. 6), jsou zde již mnohem více potlačovány.

V témže roce byly vydány Bezručovy *Slezské písně*²⁵⁵ s ilustračním doprovodem Bohdana Kopeckého. Kopecký pracuje se silnou černou konturou vytvářející dojem pavučinové sítě. V abstrahovaném duchu je provedena obálka, na jejíž typografické

²⁵⁰ Vítězslav Nezval, *Edison – Signál času*, Odeon, Praha 1960.

²⁵¹ Charles Baudelaire (pozn. 245).

²⁵² Petra Gregorová (pozn. 2), s. 31.

²⁵³ Bohumil Mathesius (pozn. 116).

²⁵⁴ *Skříňka s poklady – Milostné povídky Číny*, Mladá Fronta, Praha 1961.

²⁵⁵ Petr Bezruč, *Slezské písně*, Odeon, Praha 1967.

úpravě, stejně jako na typografii celé knihy, se podílel Oldřich Hlavsa. Dominantním prvkem je jméno autora, název díla je spíše upozaděn a zvýrazněn červenou barvou, vše je doplněno nahodilými útvary seskládaných ze zvlněných linek z dílny výtvarníka Kopeckého.

Ani po celá šedesátá léta nebyl publikacím vytvořen jednotný vzhled. Ke konci šedesátých let se navíc intenzita vydávaných knih v této knižnici vysoce snížila, ačkoliv zcela zanikla až ke konci let sedmdesátých.

2.3.3 *Klub čtenářů*

Nadále pokračoval *Klub čtenářů*. První polovina šedesátých let této edice je spojena s autorskou dvojicí Adolfa Borna²⁵⁶ a Ludmily Zapletalové. Přičemž Born byl autorem obálky a vazby, zatímco Zapletalová obstarávala grafickou podobu knihy. Bílý podklad byl na titulní straně téměř beze zbytku zakryt barevnou ilustrací leckdy směřující k nefigurativní malbě. Ilustrace byla ohraničena silným černým rámem, název díla byl umístěn v barevné lichoběžníkové záložce, umístované nejčastěji k pravému kraji titulní stránky, ať už nahoru, doprostřed či naopak dolů. Dvojice se na podobě knih podílela po celá tři léta – od roku 1962 do roku 1964. U obálek hrála důležitou roli barevnost, vkládání geometrických či lettristických prvků a struktura. Geometrické motivy se objevují na obálce k Bondarevově *Tichu*,²⁵⁷ lettristické detaily v kombinaci s bohatou texturou se nacházejí na obálce knihy *Tím hůř, když padnou*.²⁵⁸ [63]

V roce 1965 byla dvojice Born – Zapletalová vystřídána Miloslavem Habrem. Použití výrazných barev členěných do nepravidelných obdélníků může na první pohled připomenout edici *Klíč Československého spisovatele*, [60] avšak Habr s motivem zachází zcela odlišně. Obdélné útvary jsou větší a pravidelněji uspořádány, některá z polí jsou zvýrazněna obrázky či tečkovaním. Na název, nejčastěji vytištěný tučným bezpatkovým písmem, bylo mezi obdélnými motivy vynecháno bílé místo, případně byl zasazen do většího barevného obdélníku, čímž bylo docíleno vzájemné symbiózy s výtvarnou složkou obálky. Obrázky používané na obálce se omezovaly na figury lidí či zvířat bez krajinného rámce nebo na znázornění konkrétních předmětů. [64]

²⁵⁶ Adolf Born (* 1930). Zbyšek Malý (ed.), (pozn. 95), s. 194 – 195.

²⁵⁷ Jurij Bondarev, *Ticho*, SNKLU, Praha 1964.

²⁵⁸ Budd Schulberg, *Tím hůř, když padnou*, SNKLU, Praha 1964.

V letech 1966 – 1967 obálky navrhoval Jaroslav Šváb²⁵⁹ využívající schematických znaků uváděných do dynamického pohybu. Motivy často připomínaly rozpohybovanou siluetu. Vyvážená kompozice vyvolávala čistý estetický dojem. Titulek byl vytištěn kontrastně, zdobnější patkové písmo bylo použito na název, jednoduché bezpatkové písmo na jméno autora. [65]

V následujících dvou letech na edici pracoval Václav Bláha. Rok 1968 byl pro *Klub čtenářů* charakteristický podkladovou bílou barvou přebalu a zejména abstraktní ilustrací zaujímající asi polovinu titulní strany. Titulek byl tištěn bezpatkovým písmem, v barevném rozlišení názvu díla a autora. Nezbytnou součást představovaly tři různobarevné čtverečky na spodní části hřbetu knihy. Symetricky s přední stranou přebalu byla řešena i strana zadní, kde byla v barevném čtvercovém rámu uvedena vycházející díla. [66]

V roce 1969 Bláha koncepci edice pozměnil a na titulní stránku začal aplikovat rozličné motivy skládané z pruhů a čar do rozličných obrazců. Motivy se přesunuly na dolní polovinu titulní strany, zatímco název, opět bezpatkovým písmem, se přesunul do horní poloviny. Stejný znak, v menším měřítku, byl rovněž použit na zadní straně a hřbetu. Každý román jako by tedy měl vlastní výtvarný symbol. [67]

V posledním sledovaném roce knižnici upravoval Libor Fára. Titulní stránce dominoval název literárního díla oddělený od obrázku pod ním tlustou černou linkou. Obrazové motivy obměňované s každým výtiskem spojoval opakující se motiv šípů. Volené šedavé nevýrazné tóny obrazových prvků vedly k ještě většímu zdůraznění titulu. [68]

2.3.4 Slovenská knihovna

Slovenskou knihovnu upravovalo od roku jejího vzniku mnoho výtvarníků, ucelenou podobu však nikdy neměla. V šedesátých letech zmizel i sjednocující prvek edice v podobě vazby podle návrhu Oldřicha Menharta. [22] Ilustrace zůstávaly figurativní, výjimka byla nalezena až v případě knižnice *Slovenské knihovny – nové řady*, jež byla založena v roce 1965, kdy už česká výtvarná scéna dospívala do jiné fáze. V roce 1969 zde byl vydán Bednárův *Skleněný vrch*²⁶⁰ v celkové úpravě a s ilustracemi Jiřího Svobody. (č.

²⁵⁹ Jaroslav Šváb (1906 – 1999), grafik, kreslíř, ilustrátor, designér, pedagog. Alena Malá (ed.), (pozn. 69), s. 168 – 170.

²⁶⁰ Alfonz Bednár, *Skleněný vrch*, Odeon, Praha 1969.

kat. 33) Svobodovy ilustrace jsou provedeny ve stylu „uhlazené“ líbivé abstrakce, obdobně jako jeho obálky pro *Malou řadu soudobé světové prózy* (viz kap. 2.2.7).

2.3.5 Česká klasická próza

K nově založeným edicím v šedesátých letech patřila knižnice *Česká klasická próza*,²⁶¹ vydávající ve velkých nákladech díla 19. a počátku 20. století.²⁶² Všechny výtisky byly ilustrovány, avšak stále v předmětné rovině. Z řady částečně vyčnívají ilustrace Františka Buranta k Mrštíkově *Pohádce Máje*,²⁶³ vydané v rámci ČKP v roce 1963. Jako v případě Mahenových *Balad* (str. 37) i zde Burant pracuje s figurativními prvky, avšak se silným nádechem lyričnosti. Postavy různě překrývá, schematizuje a dodává jim na dramatickosti hustým šrafováním a zkratkovitostí.

Jednotný vnější vzhled měla edice pouze v letech 1963 – 1964 a není jasné, kdo je autorem původního návrhu. Na grafickém řešení se i v těchto letech podílelo více autorů. Základ tvořilo barevné pozadí překryté po téměř celé ploše titulní strany ilustrací, korespondující s ilustracemi knihy. Zápatí bylo vyhrazeno názvu díla vytištěného kapitálkami bezpatkového písma. U většiny titulů byly barevně odlišeny iniciály. [69]

Libuše Brožková ve *Výtvarné práci* z roku 1963 porovnává na konci článku o ČKP tuto edici s edicí *Nesmrtelní*. Tvrdí, že výtvarná úroveň ČKP je v porovnání s edicí *Nesmrtelní* slabá a dodává: „zkvalitnění bylo by tu žádoucí tím spíše, že jde o literaturu určenou především mládeži a širokým lidovým vrstvám.“²⁶⁴ Ve srovnání s jinými edicemi se ČKP ani neudržela příliš dlouho, zanikla v roce 1972.

2.3.6 Soudobá světová próza

Edice *Soudobá světová próza* vycházela již od počátků nakladatelství, nebyla ilustrována, ale její obálky v šedesátých letech představovaly samostatná umělecká díla, na nichž se podíleli přední představitelé českého výtvarného umění. Výtvarníci na obálgách využívali obdobných prvků jako ve své volné tvorbě. Například Jan Kotík pod vlivem

²⁶¹ Založena roku 1962.

²⁶² Michal Pribáň (pozn. 16).

²⁶³ Vilém Mrštík, *Pohádka máje*, Odeon, Praha 1963.

²⁶⁴ Libuše Brožková, Ilustrovaná edice Česká klasická próza, in: *Výtvarná práce*, roč. XI., č. 13/14, 1963, s. 4.

akční gestické malby zpracoval obálky knih *Můj přítel pierot*²⁶⁵ nebo *Pan Marterrau*.²⁶⁶ [70] Jaroslav Šerých v jemu blízké lyrické abstrakci vytvořil obálku knihy *Klaunovy názory*.²⁶⁷ Šerosvit, záblesky světla a zvrásněné struktury byly hlavními znaky této obálky. [71] Zkosené formy s informální texturou se často objevují na obálgách Zbyňka Sekala, například *Ples na rozloučenou*²⁶⁸ či *Stopy v písku*.²⁶⁹ [72] Řada výtvarníků pracovala s typografickými formami, jak můžeme vidět na *Horečce*²⁷⁰ v úpravě Jiřího Balcara. [73]

2.3.7 Malá řada soudobé světové prózy

Od roku 1959 přibyla k čtenářsky úspěšné SSP její malá řada, neformálně nazývaná „libelky“ z francouzského „littérature belle“.²⁷¹ Jak uvedl Zdeněk Primus, „k radikální úpravě obálek bylo pravděpodobně možno přejít především díky profesní otevřenosti dané redakce zahraniční literatury, jejíž obeznámenost se světovými nejen literárními trendy usnadnila vhodný výběr progresivního výtvarníka.“²⁷²

V počátcích edice byl nejvyhledávanějším výtvarníkem pro její úpravu Jaromír Valoušek, pečlivě zacházející s rastrem a liniemi, například *Obeplutí*,²⁷³ později přechází spíše ke spontánní abstrakci. Oblíbeným autorem byl také až do poloviny šedesátých let Zbyněk Sekal. Na jeho obálgách můžeme pozorovat, stejně jako u SSP, texturové motivy, například u knih *Mink*,²⁷⁴ *Alfonsina*²⁷⁵ či *Vědomí skutečnosti*,²⁷⁶ [74] ale dále také práci s výraznou typografií, jako u *Slona*,²⁷⁷ *Moraviových Světel Říma*²⁷⁸ či *Přízvuku na první slabice*²⁷⁹ Gleba Goryšina. [75] Obálku ke knize *Všechny moje tety*²⁸⁰ [76] vytvořil Karel Malich, vycházející z geometrických motivů ze své volné tvorby. Název i jméno autora byly provedeny na základě konstruktivního principu, tzn. celý titulek je psán minuskami.²⁸¹

²⁶⁵ Raymond Queneau, *Můj přítel pierot*, SNKLU, Praha 1965.

²⁶⁶ Nathalie Sarrautová, *Pan Marterrau*, Odeon, Praha 1966.

²⁶⁷ Heinrich Böll, *Klaunovy názory*, Odeon, Praha 1966.

²⁶⁸ Gerd Gaiser, *Ples na rozloučenou*, SNKLU, Praha 1964.

²⁶⁹ Hans Werner Richter, *Stopy v písku*, SNKLU, Praha 1965.

²⁷⁰ J. M. G. Le Clézio, *Horečka*, Odeon, Praha 1967.

²⁷¹ Primus trefně uvádí, že by bylo vhodné i české „literatura do kabelky.“ Viz Zdeněk Primus (pozn. 30), s. 15

²⁷² *Ibidem*, s. 16.

²⁷³ Vercors, *Obeplutí*, SNKLHU, Praha 1959.

²⁷⁴ William Faulkner, *Mink*, SNKLU, Praha 1963.

²⁷⁵ Ita Gassel, *Alfonsina*, SNKLU, Praha 1963.

²⁷⁶ Graham Greene, *Vědomí skutečnosti*, SNKLU, Praha 1965.

²⁷⁷ Slawomir Mrozek, *Slon*, SNKLU, Praha 1963.

²⁷⁸ Alberto Moravia, *Světla Říma*, SNKLU, Praha 1963.

²⁷⁹ Gleb Goryšin, *Přízvuk na první slabice*, SNKLU, Praha, 1963.

²⁸⁰ Manfred Bieler, *Všechny moje tety*, SNKLU, Praha 1964.

²⁸¹ Karel Malich se konstruktivními principy zabýval v letech 1963 – 1969. Zdeněk Primus (pozn. 30), s. 43.

Pavel Nešleha je také autorem jedné obálky a to ke knize *Idioti mají přednost*,²⁸² [77] jejíž návrh vychází z detailu kresby *Volně podle Poea*.²⁸³ Dále se na edici podílela také Dana Puchnarová, Jiří Svoboda, Jan Kotík, Josef Istler, jednu obálku v duchu op-artu vytvořil také Hugo Demartini, a to ke knize *Neonová divočina*.²⁸⁴ [78]

2.3.8 Ostatní edice

V letech 1954 – 1991 vycházela neoznačená edice²⁸⁵ drobných rozměrů *Bibeloty*.²⁸⁶ Kromě formátu neměla jednotnou úpravu, ale vyšlo v ní několik pozoruhodně zpracovaných titulů. Například *Exil a království*²⁸⁷ s ilustracemi Jiřího Balcara vytvořenými pomocí tiskátek,²⁸⁸ (č. kat. 15) nebo od téhož výtvarníka *Peklo* Henriho Barbusse²⁸⁹ s ilustracemi ve stylu nové figurace. (č. kat. 32) Obálka *Exilu a království* je řešena pro Balcara typickým nedotisknutým šablonovitým písmem, s nímž se setkáváme i v Balcarově volné tvorbě. Volné tvorbě Jiřího Balcara odpovídají i ilustrace k *Peklu*, jelikož autor, mimo jiné pod vlivem stipendijní návštěvy USA, začal v druhé polovině šedesátých let tvořit ve stylu nové figurace. Ilustrace Barbussova *Pekla*, zachycující nahé ženy vystřižené z časopisu a kresbou dotvářené či deformované, odpovídají také obsahu díla, které shrnul Josef Pospíšil v doslovu knihy takto: „[...] autorovi nejde jen o zastižení lidí v jejich bezprostředním projevu, kdy netuší, že jsou sledováni, o jejich zachycení neúprosnou skrytou kamerou, kterou mu nahrazuje otvor ve zdi. Nad celým tím dlouhým sledem obrazů [...] stojí autor jako osamocený pozorovatel a klade si jedinou, věčnou otázku – otázku po smyslu lidského bytí.“²⁹⁰

Od roku 1956 pokračovala edice *Plamen*, nadále v úpravě Václava Bláhy. Nově byla roku 1961 založena edice *Světová knihovna* s charakteristickou úpravou Milana Hegara. V černém záhlaví zvýrazněný nadpis byl doplněn o reprodukce obrazů světových malířských mistrů. Na obálkách se tak objevila například díla Georgese Braquea, Albrechta Dürera či Stuarta Davise, většinou však šlo o díla předmětná. [79]

²⁸² Bernard Malamud, *Idioti mají přednost*, Odeon, Praha 1966.

²⁸³ *Volně podle Poea*, 1959, kresba. Zdeněk Primus (pozn. 30), s. 43.

²⁸⁴ Nelson Algren, *Neonová divočina*, Odeon, Praha 1969.

²⁸⁵ Neoznačená edice = knihy v této edici nebyly nijak značeny, edice neměla logo, ani nebyla nikde uvedena. Díla vydaná v této edici byla hledána na základě bibliografických soupisů *Odeonu*.

²⁸⁶ Bibelot = drobný ozdobný předmět.

²⁸⁷ Albert Camus, *Exil a království*, SNKLU, Praha 1965.

²⁸⁸ Podle Terezy Špinkové vzniklo několik návrhů ilustrací viz Tereza Špinková, *Užitá grafická tvorba malíře Jiřího Balcara*, bakalářská diplomová práce, FF UK, Praha 2010, s. 36.

²⁸⁹ Henri Barbusse, *Peklo*, Odeon, Praha 1969.

²⁹⁰ *Ibidem*, s. 368.

Od roku 1965 začala vycházet edice *Odeon*, nejprve pouze v redakci krásné literatury, od roku 1968 pak přešla do společné redakce krásné literatury a výtvarného umění. Navázala na stejnojmennou edici vydávanou nakladatelstvím *Odeon* Jana Fromka. V rámci nové edice *Odeon* vyšlo několik ilustrovaných knih, mezi nimi *Zelená husa*²⁹¹ v grafické úpravě a s ilustracemi Zdenka Seydla, Morgensternův *Beránek měsíc*²⁹² s ilustracemi Paula Kleea v úpravě Oldřicha Hlavsy a zejména *Kroky ve vedlejší pokoji*²⁹³ z roku 1967 s abstraktními frotážemi se surrealistickými rezidui Olgy Karlíkové,²⁹⁴ taktéž v úpravě Oldřicha Hlavsy. (č. kat. 29) Karlíková „frotážovala grafitovou tyčinkou přes brusný papír materiály subtilních struktur sítě, vlasy, tyl, lakované malby,²⁹⁵“ jak uvádí Eva Petrová. Surrealistickými motivy ilustrace ke *Krokům ve vedlejší pokoji* mohou připomenout některé z leptů Jeana (Hanse) Arpa k autorské knize *Vers le blanc infini* z roku 1960.²⁹⁶

2.3.9 Ilustrované knihy mimo edice

Řada pozoruhodně ilustrovaných knih v *Odeonu* vyšla mimo edice, snad aby na ně nebylo přílišně poukazováno. K nejdůležitějším počínům první poloviny šedesátých let patří bezesporu *Labyrint*²⁹⁷ s abstraktními ilustracemi řady předních českých výtvarníků. (č. kat. 8) Kromě jiných se na ilustracích podílela Ludmila Padrtová, uváděná zde ještě jako Rencová, dále Jan Kotík, který je autorem zadní předsádky a z jeho díla byla reprodukována také kresba v tiráži. Abstraktní ilustrace byly použity také z dílny Oty Janečka, který jinak pro ilustrace volil spíše figurální motivy.²⁹⁸

Z druhé poloviny šedesátých let pak stojí za zmínku Vianova *Pěna dní*²⁹⁹ s kolážemi Václava Sivka, vykazujícími některé znaky nové figurace. (č. kat. 30) Oboustranné ilustrace byly do knihy inovativně zakomponovány. Jedna strana ilustrací, rozdělená na poloviny se dvěma různými výjevy, byla v polovině přeložena, takže při čtení byla vidět pouze část scény z druhé strany ilustrací. Sivko zde využíval čtenářovi

²⁹¹ Konstanty Ildefons Gálczyński, *Zelená husa*, SNKLU, Praha 1965.

²⁹² Christian Morgenstern, *Beránek měsíc*, SNKLU, Praha 1965.

²⁹³ Miodrag Pavlović, *Kroky ve vedlejší pokoji*, Odeon, Praha 1967.

²⁹⁴ Olga Karlíková (1923 – 2004), Miroslava Hlaváčková, *Olga Karlíková*, Galerie Benedikta Rejta v Lounech, Louny 2011.

²⁹⁵ Eva Petrová, *Umění frotáže* (kat. výst.), Galerie výtvarného umění Litoměřice, Litoměřice 1995, nestr.

²⁹⁶ Jean Arp, *Vers le blanc infini*, Lausanne Paris, 1960. *Galerie Michelle Champetier*, dostupné online: http://www.mchampetier.com/sitephp/phpall/livres_decouvrir.php [vyhledáno 4. 4. 2014].

²⁹⁷ Adolf Hoffmeister (ed.), *Labyrint*, SNKLU, Praha 1962.

²⁹⁸ Např. Ovidius Publius Naso, *Umění milovati*, SNKLU, Praha 1965.

²⁹⁹ Boris Vian, *Pěna dní*, Odeon, Praha 1967.

zvědavosti – chtěl-li vidět další části výjevu, musel vyvinout aktivitu a stránku otočit. Ilustrace v tomto případě nejsou pouhým znázorněním textu, ale samy o sobě jsou příběhem.

2.4 SHRnutí

Zatímco v průběhu padesátých let se sklon k jednotnému vizuálnímu vzhledu edic projevoval více v nakladatelství *Odeon*, šedesátá léta svědčí spíše o opačném trendu. K sériovosti se v šedesátých letech mnohem více hlásil ČS. Příčinou byl zejména výtvarný dohled a práce Zdenka Seydla. Ačkoliv Seydl dával prostor i jiným výtvarníkům, většinou byl on sám autorem původního grafického konceptu edic, tedy alespoň jejich obálek. To bylo dobře patrné například na neilustrované edici *Otázky a názory*, na jejichž obálcích se podíleli třeba Jan Kubíček, Václav Boštík či Zbyněk Sekal (viz kap. 2.1.8.). Naproti tomu *Odeon* obálky svých nejvýraznějších edic řešil individuálně, jak bylo uvedeno u edic SSP a její *Malé řady*. Jednotný vzhled těžko najdeme i u dalších edic, za nejjednodušší by se dala u *Odeonu* považovat *Světová knihovna* a *Klub čtenářů*, u něhož se ve více či méně pravidelných intervalech (nejčastěji v rozmezí jednoho či dvou let) střídali výtvarníci dávající edici ucelený tón.

Zatímco informelní obálky (v případě *Odeonu*) či obálky v bruselském stylu (ČS) se běžně vyskytovaly na publikacích již na samém sklonku padesátých let, situace u ilustrace byla komplikovanější. Abstraktních ilustrací se do první poloviny šedesátých let podařilo najít ve sledovaných edicích skromné množství, většina jich převládá v nakladatelství *Odeon*. U ČS se intenzita zvýšila až v druhé polovině šedesátých let a i v tomto období začala vedle abstraktních vyjádření koexistovat nová figurace. U *Odeonu* sice najdeme na počátku šedesátých let více ilustrací směřujících k neobrazivému umění, stále je však možné pozorovat vysvítající předmětné prvky. Tento fakt je možné vysvětlit tradicí českého výtvarného umění, z něhož figurativní projevy mizely pomaleji a i v dílech „českého informelu“ byla často figura nějakým způsobem zakódována.

Výjimkou byla zejména publikace *Labyrint* z roku 1962 (viz kap. 2.2.9, č. kat. 8), vydaná mimo edice. *Labyrint* sestává z několika vědecko-fantastických povídek předních autorů tohoto žánru.³⁰⁰ Vybral a sestavil je Adolf Hoffmeister, který se také podílel na výběru výtvarníků. Hoffmeister v úvodu knihy rozvádí důvody volby daných ilustrátorů. Kritizuje neschopnost malířů představit si krajinu jinak, než jak vypadá ve skutečnosti. „Bylo nám jasné, že nemůžeme dát ilustrovat dobrodružství smyšlené budoucnosti malíři, který by je znázornil jako živá. [...] Nejprve jsme tedy zavrhli jakoukoli neskutečnou skutečnost nebo skutečnou neskutečnost. Potom jsme připustili jako přípustnou fotomontáž

³⁰⁰ Součástí jsou povídky Roberta Abernathyho, Jorgeho Louise Borgese, Raye Bradburyho, Roberta A. Heinleina, Lewise Padgetta, Franka M. Robinsona, Clifforda D. Simaka a E. A. van Vogta.

a koláž v duchu záměrného karikaturisujícího zkreslení. V tom je celkem vzato vyjádřen i náš zásadně zdravý a upřímný postoj k celé vědecko-fantastické literatuře. A nakonec jsme se rozhodli dát ilustrovat každou povídku jinému kreslíři, a to právě takovým kreslířům, o kterých není třeba mít obav, že by zabředli do naturalistické úchylky pozemskosti, kterou tak vášnivě tepe Aragon.³⁰¹ Úryvek svědčí o tom, že již byl možný razantní odklon od socialistického realismu, ačkoliv se v pozadí stále ozývaly hlasy jeho vyznavačů. Kniha představuje významný mezník v rámci sledovaných nakladatelství. V jediném svazku je představen ojedinělý průřez soudobou českou výtvarnou scénou.

³⁰¹ Adolf Hoffmeister, Slovo o ilustracích, in: Adolf Hoffmeister (ed.), (pozn. 297), s. 36. V závěrečné větě Hoffmeister odkazuje k postojům spisovatele Louise Aragona, ředitele *Les Lettres Francaises* a člena Francouzské komunistické strany, na s. 35 cituje Hoffmeister Aragonův článek z *Lettres Francaises* ze 14. ledna 1960, v němž se Aragon zastává realistického zobrazování.

3. VÝZNAMNÍ VÝTVARNÍCI PRACUJÍCÍ PRO NAKLADATELSTVÍ A ANALÝZA VYBRANÝCH UKÁZEK

Rozebírání výtvarníci byli vybráni z toho důvodu, že se u nich podařilo nalézt buď přímo originály ilustrací (František Peterka, Zdeněk Sklenář, Jaroslav Šerých, Jan Kotík, František Burant), nebo se alespoň podařilo najít v literatuře vhodné reprodukce originálů, na jejichž základě bylo možné ukázky zodpovědně analyzovat (Václav Bláha, Vladimír Fuka, Stanislav Kolíbal).

3.1 Václav Bláha (*10. 4. 1922)

Václav Bláha patří k těm autorům, jež kniha provázela od mládí. Vzhledem ke své prvotní nechuti ke školní docházce, jak sám přiznal,³⁰² byl nucen hledat zaměstnání. V roce 1937 se dostal do tiskárny na Vyšehradě, kde se vyučil chemigrafem. Už v této době vznikaly jeho první soukromé ilustrace zapříčiněné láskou k literatuře. V září 1945 nastoupil do *nakladatelství Václava Petra*,³⁰³ kde se dopodrobna seznámil s tím, co obnáší práce na knihách. Silný vliv měla na Bláhovu výtvarnou tvorbu především soukromá škola Jaroslava Švába *Officina Pragensis*,³⁰⁴ na níž strávil půl roku předtím, než se v roce 1946 přihlásil na Umprum.³⁰⁵ S Jaroslavem Švábem se seznámil během svého působení v *nakladatelství Václava Petra*,³⁰⁶ kde setrval i během studií v ateliéru Karla Svolinského. Bláhova tvorba byla silně ovlivněna hravostí Františka Tichého, dále Josefem Čapkem, s jehož tvorbou přicházel do kontaktu od dětství, byl obeznámen také s typografií Bauhausu a zaujat aktuální typografií Oldřicha Hlavsy, Františka Muziky, s nímž se setkával na Umprum, ale také Josefem Týfou a Zdenkem Seydlem.

Ačkoliv byl i po studiích Bláha zapsán do povědomí redakcí zejména díky své práci pro *nakladatelství Václava Petra*, nedostával příliš zakázek. V období přísného socialistického realismu mu bylo Ministerstvem informací vyčítáno povrchní grafické

³⁰² Jiří Šetlík (ed.), *Václav Bláha, Život s knihou*, Kant, Praha 2006, s. 139.

³⁰³ *Nakladatelství Václava Petra* bylo činné v letech 1921 – 1949. Nakladatelství založil Václav Petr (1897 – 1978) a bylo soustředěno na soudobou původní domácí i překladovou beletrii a literaturu faktu. AZ [Aleš Zach], heslo Václav Petr, in: Jiří Opelík (ved. red.), *Lexikon české literatury 3/II, P – Ř*, Academia, Praha 2000, s. 886 – 890.

³⁰⁴ Byla zaměřena zejména na reklamní grafiku. Školu navštěvoval v letech 1945 – 1946.

³⁰⁵ Studoval zde v letech 1946 – 1951.

³⁰⁶ Archiv *nakladatelství Václava Petra* spadá do sbírek Knihovny národního muzea – Oddělení knižní kultury.

provedení, chabá kresba a prý používal „překonané formalistické prostředky v rozporu s obsahem knihy.“³⁰⁷ Situace se pro Bláhu, stejně jako pro spoustu dalších výtvarníků, zlepšila až koncem padesátých let. V roce 1956 se seznámil s Janem Řezáčem a jeho přičiněním se mohl podílet na významných edicích *Odeonu*, zejména na edici *Plamen*, koncipované jako podlouhlé „knihy do kapsy.“ Bláha upravil devadesát pět svazků této edice. Počáteční léta se vyznačují sice opatrnějším přístupem, avšak i zde už Bláha užívá barevných kresebných komponent a zvláště charakteristického kresleného písma. Zejména v pozdějších svazcích se písmo navíc různě překrývá a protahuje. Motiv z titulní strany je variován i na zadní straně. Na hřbetu knihy je zpravidla mezi dva řádky vloženo celé jméno autora i název díla, vše kresleným písmem. Slova na hřbetě jsou navíc rozmanitě členěna pomocí barevných obdélníčků, takže po seřazení v knihovně vytvářejí pozoruhodný ornament.

Pro *Odeon*, díky úspěchu *Plamene*, upravoval Václav Bláha také tři ročníky *Klubu čtenářů*,³⁰⁸ což bylo zcela mimořádné, zpravidla byli výtvarníci střídáni po jednom ročníku.³⁰⁹ Úprava KČ v roce 1968 na první pohled vycházela z mladších akvarelových obálek poezie pro ČS.³¹⁰ Obálky pro *Odeon* byly řešeny s větší uhlazeností, kreslené písmo bylo vystřídáno písmem typografickým a vše bylo pravidelně, geometricky uspořádáno. Barevnými tóny a základními geometrickými obrazci se Bláha snažil vystihnout atmosféru dané knihy. Naproti tomu akvarely na obálkách ČS byly vedeny od ruky, bez kresebných kontur a byly doplněny korespondujícím kresleným písmem. Objevují se i složitější, nejen geometrické, motivy, například motýl či srdce. V ročníku 1969 se vzhled *Klubu čtenářů* opět proměnil. Tentokrát Bláha použil abstraktní pestrobarevnou kresbu evokující labyrint, která se ve zmenšeném provedení objevuje i na hřbetu knihy. „Podle ohlasů Bláhova vybroušeného stylu, který se vryl do paměti, se ukazovalo, že zájem čtenářů není odvislý jen od přitažlivosti autorů a titulů, avšak rovným dílem od sličné tváře jednotlivých svazků a celých edic.“³¹¹

Za svá osobitá pojetí knih získával Bláha celou řadu ocenění. K nejvýznamnějším patří 1. cena a zlatá medaile na *Mezinárodní výstavě knižního umění v Lipsku* roku 1965.

³⁰⁷ Jiří Šetlík (ed.), (pozn. 302), s. 99 – 100.

³⁰⁸ Práce se věnuje pouze dvěma letům, kdy Bláha pracoval na KČ, protože další příležitost dostal až v osmdesátých letech.

³⁰⁹ Bláha uvádí, že jeden ročník čítá 12 knih, čili celkem upravil 36 románů této edice. Jiří Šetlík (ed.), (pozn. 302), s. 143.

³¹⁰ Práci u ČS získal zejména díky jeho výtvarné radě, zvláště díky Oldřichu Hlavsovi, Zdeňku Sklenářovi a Zdeňku Seydlovi. Viz Jiří Šetlík (ed.), (pozn. 302), s. 100.

³¹¹ *Ibidem*, s. 100.

Cenu získal za netradiční provedení Čapkovy *Války s mloky*,³¹² k níž bylo použito novátorských ilustrací Teodora Rotrekla. Rotreklovy dřevořezy byly na téže výstavě oceněny stříbrnou medailí. Rotrekla a Bláhu spojovalo také působení v tvůrčí skupině *Radar*.³¹³ Kromě této ceny mu bylo třináctkrát uděleno ocenění v národní soutěži za *Nejkrásnější knihu roku* a několikrát byl oceněn také nakladatelstvím *Odeon*.

S nástupem roku 1970 se Bláha znovu ocitl v politické nepřízni a intenzita zakázek opět poklesla. V roce 1971 ještě stihl doprovodit lyrickými abstraktními akvarely knihu *Pan Teste* Paula Valéryho,³¹⁴ jinak se jeho obálky objevují pouze sporadicky. Útěchou se mu stala práce pro slovenské nakladatelství *Tatran* a na vlastní náklad vydávaná edice *Hoštění* pro vybraný okruh přátel. Více práce i od českých nakladatelství získává posléze až v letech osmdesátých.³¹⁵

3.1.1 Oldřich Mikulášek, *Ortely a milosti*, SNKLU, Praha 1963, edice *Skvosty*.

Bláhovy ilustrace padesátých a šedesátých let se obvykle vyznačují jemným koloritem, někdy je doprovod omezen pouze na obrysovou linii, nejsou vnímány jako čistý přepis či doslovné znázornění děje, ale zpravidla se snaží postihnout základní myšlenku básně, kapitoly, případně vyznění celého díla. Využívá k tomu často výběru střídmých prostých motivů a obrazců, konkrétních i více či méně abstrahovaných.

V typografii je pro Václava Bláhu důležité souznění liter s celkovým výtvarným pojetím knihy, přebal je také vnímán jako celek a prvky z čelní strany jsou aplikovány s různými obměnami i na hřbet a zadní stranu. Titulní listy knihy jsou řešeny v souznění s přebalem. Text je klasicky členěn, klasický je i písmový font, vyjma titulní strany přebalu.

Pojetí Mikuláškových *Ortelů a milostí* (č. kat. 12) odpovídá tomu, co bylo řečeno v předcházejících řádcích – klasická sazba textu a jednoduché bezpatkové písmo,

³¹² Karel Čapek, *Válka s mloky*, Odeon, Praha 1965.

³¹³ Skupina vznikla kolem roku 1959, hlavním předmětem zájmu skupiny se stalo město, civilizace a technický pokrok. Patřili sem také členové bývalé *Skupiny 42*, jejíž hlavní zájem byl také orientován na městskou civilizaci, František Gross a František Hudeček. Hlavním pojítkem mezi členy však bylo zejména přátelství. Jak naznačuje sám Bláha, jeho výtvarný projev se skupinou příliš nekorespondoval a nebyl ovlivněn hlavními tématy skupiny. Viz Jiří Šetlík (ed.), (pozn. 289), s. 144. – Anna Goldmanová, *Tvorba Teodora Rotrekla s důrazem na 60. léta 20. století*, Bakalářská diplomová práce, FF MU, Brno 2010. – Václav Formánek, *Radar: anatomie tvůrčí skupiny*, Odeon, Praha 1971.

³¹⁴ Paul Valéry, *Pan Teste*, Odeon, Praha 1971.

³¹⁵ Například Carmen Laforetová, *Nic*, Odeon, Praha 1984. – Barbara Gordonová, *Tančím tak rychle, dokážu*, Práce, Praha 1985.

provázanost přední a zadní strany přebalu spolu s ilustračním doprovodem a vystižení myšlenky díla pomocí prostých symbolů. Bláha je tedy autorem ilustrací, vazby i grafické úpravy, které jsou stejně jako sama poezie plné protikladů, o čemž na první pohled vypovídá i zvolená barevná škála omezená pouze na kontrastní černobílou. Z bílé rýhované vazby na čelní straně vysvítají dva spíše nenápadné motivy slunce (či hvězdy) a lipového lístku, který byl pravděpodobně užit se skrytým symbolickým významem. Zadní strana vazby je taktéž rýhovaná pouze s jedním znakem, v černé barvě. Každá z ilustrací je také řešena dialekticky ze dvou motivů. Avšak i tyto protikladné prvky spolu úzce souvisejí jako *Ortely a milosti*. A tak, jako k milostem se dostaneme až po „vyslechnutí ortelů“, a od „milostí“ se dostaneme k „tancům“,³¹⁶ tak i u ilustrací se nejprve setkáváme s lebkami a oprátkami a plynule přecházíme k motivům domků a stromů s lipovými srdčitými lístky.

Ilustrace nejsou ryze nezobrazivého charakteru, některé předmětné prvky jsou však převáděny až do ornamentálního znaku, který může v každém čtenáři probudit jinou imaginaci. Například obrazec v levém dolním rohu frontispisu, který nazývá Ludvík Kundera jako „krystal“,³¹⁷ by v někom mohl vyvolat dojem pavučiny, která by s nesporným znázorněním lebky v pravém horním rohu mohla symbolizovat nemilosrdný čas. [186] První ilustrace může bez znalosti literárního doprovodu evokovat opět pavučinu s kapkami, avšak po přečtení sbírky vyvstane většině čtenářů na mysli zapomenutá *Rukavička* a slzy rozvedeného muže. [187] *Zápas* je znázorněn oprátkou a „odhalenou bustou“ čili lebkou neznámého muže v pravé dolní části. [188] Kundera však lebku nazývá „hnízdem“,³¹⁸ snad kvůli drobnému šrafování, kterým je obklopena. *Pokoušení na Špilberku* je znázorněno schematickými domečky ozařovanými prostým kotoučem slunce. [189] Bez literárního díla a snad i bez znázorněného slunce bychom viděli pouze spleť šipek. *Tanec* Kundera³¹⁹ popisuje jako ruku a oči, na základě textu je možné ruku identifikovat i jako ženské torzo, kdy by ozdobná linka mohla představovat krajkový lem šatů. [190] Poslední báseň *Co člověk má* je doprovázena realistickou kresbou stromu s padajícím lipovým lístkem, podobným motivem znázorněným i na vazbě. [191]

³¹⁶ Sbírká je rozdělena na tři oddíly – *Ortely*, *Milosti* a *Tance*, na začátek je ještě zařazena báseň *Havrani* a na konec báseň *Co člověk má*.

³¹⁷ Ludvík Kundera, Svět Václava Bláhy, in: Jiří Šetlík (ed.), (pozn. 302), s. 8.

³¹⁸ *Ibidem*, s. 8.

³¹⁹ *Ibidem*, s. 8.

V Bláhově monografii je vyobrazena u cyklu Mikuláškových ilustrací³²⁰ ještě jedna kresba, která se však v tištěné podobě nevyskytuje.³²¹ Ze všech ilustrací je nejabstraktněji pojata a není ani jasné, ke které části by měla patřit.

Černobílým konceptem připomínají ilustrace Bláhův nepublikovaný doprovod k Apollinairovi ze čtyřicátých let, znaky rozmístěné střídavě v horním a dolním rohu se objevují častěji, například u také nepublikovaných barevných ilustrací k *Pekaři Janu Marhoulovi*.³²² Černobílá kombinace se u Bláhy často opakuje zejména později v osmdesátých letech.³²³

³²⁰ S těmito reprodukcemi a reprodukcemi v knize *Ortely a milosti* (pozn. 246) bylo v této práci pracováno.

³²¹ *Ibidem*, s. 29.

³²² Z roku 1966. 29x22,5 cm. Jiří Šetlík (ed.), (pozn. 302), s. 42, 43.

³²³ Viz knihy v pozn. 315.

3.2 Vladimír Fuka (5. 2. 1926 – 29. 3. 1977)

Zatímco v monografiích většiny výtvarníků se nejprve seznamujeme s volnou tvorbou a teprve potom je někdy, často okrajově, zmíněna i ilustrace, u Vladimíra Fuky je situace opačná. Nebýt jeho bohatého ilustračního díla, hrozilo zapomenutí jeho tvorby volné. Způsobila to hlavně jeho emigrace do Spojených států v roce 1967 a jeho vyhraněné názory proti komunistickému režimu, které se výrazně promítaly i do jeho výtvarného projevu.³²⁴

Ve čtyřicátých letech studoval na *Akademii výtvarných umění* u profesorů Otakara Nejedlého³²⁵ a Vlastimila Rady³²⁶ a seznamuje se zde se svou budoucí ženou Evou Fukovou, s níž později spolupracuje na několika publikacích.

Stejně jako Václav Bláha i Vladimír Fuka se začal výtvarně podílet na knihách již v mladém věku, ačkoliv není zcela přesně známo kým (nebo čím)³²⁷ k nim byl přiveden. Od počátků své knižní tvorby se věnoval i knižní grafice a vytvářel především obálky i přesto, že neměl žádné typografické vzdělání a při práci postupoval hlavně intuitivně. Vůbec prvním Fukovým počinem v této oblasti byla obálka pro knihu Louise Goldinga *O Heleně není zpráva*³²⁸ z roku 1947, vydanou *Nakladatelským družstvem Máje*. Už tato první obálka je významným dokladem propojení Fukovy knižní tvorby s tvorbou malířskou. Spatřujeme zde základní motivy prostupující Fukovo dílo – člověk hledící vpřed a stojící na začátku ulice, obklopené spleť domů. Zaujetí městem a civilizací úzce spojovalo Fukovu tvorbu s dílem Kamila Lhotáka, i když každý problematiku chápal a reflektoval po svém. Navíc už v tomto raném díle můžeme na domech spatřovat hustou spleť čar a linií, připomínající pavoučí síť či labyrint, který se stane pro pozdější Fukovo výtvarné vyjadřování určujícím.

Od padesátých let získával zakázky především na ilustrace knih pro děti a mládež, ale také k překladové literatuře. V roce 1953 poprvé spolupracoval se SNKLHU vytvořením čtyř obálek – pro knihu Alexandra Avdějenka *Miluji*,³²⁹ pro knihu *Rozrušená*

³²⁴ Zdeněk Primus et al., *Vladimír Fuka: cesta labyrintem* (kat. výst.), Státní galerie výtvarného umění v Chebu, Cheb 1996.

³²⁵ Otakar Nejedlý (1883 – 1957), malíř, ilustrátor, pedagog. Alena Malá (ed.), (pozn. 56), s. 220 – 221.

³²⁶ Vlastimil Rada (1895 – 1962), malíř, grafik, ilustrátor. Alena Malá (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 2003 XII., Por – Rj*, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 2003, s. 229 – 231.

³²⁷ Prvotní impuls mohl přijít například od Vlastimila Rady, který byl také ilustrátorem.

³²⁸ Louis Golding, *O Heleně není zpráva*, Nakladatelské družstvo Máje, Praha 1947.

³²⁹ Alexander Avdějenko, *Miluji*, SNKLHU, Praha 1953. Vyšlo v edici *Sovětské spisovatelé*.

země,³³⁰ knihu *Cement*³³¹ a pro *Chléb Obrana Carycinu*³³² Alexeje Nikolajeviče Tolstého. V témže roce také začal pracovat pro ČS, u kterého se kromě obálky podílel také na vazbě a frontispisech. Obálku, vazbu i frontispis navrhl v tomto roce pro knihy *Hvězda života*³³³ a *Zkouška*.³³⁴

V roce 1958 se podílel na organizaci *Expa 58* v Bruselu, což výrazně ovlivnilo jeho výtvarnou tvorbu, zejména k posunu v abstrahování či redukování konkrétních vizuálních vjemů. Koncem padesátých let, a v ilustraci zejména, sice ještě ke zcela abstrahovanému pojetí nedozrál, avšak pomalu začal dospívat k tématu rozvíjenému později v šedesátých letech, provázejících Fuku až do konce života, k tématu labyrintu. Náznaky labyrintu je možné pozorovat už na ilustracích ke knize Thomase McGrathe *Brány ze slonoviny, brány z rohu*,³³⁵ z roku 1961. (č. kat. 5) Zároveň zde ještě můžeme pozorovat dozvuky inspirace bruselským stylem (barevnost) a technikou.

Na přelomu padesátých až šedesátých let upravil Vladimír Fuka kolem dvaceti svazků edice *Klubu čtenářů* SNKLHU.

Vladimír Fuka byl jedním z ilustrátorů ceněných i v zahraničí, už od roku 1962 byl členem *International Center for Typographic Arts* v New Yorku a jeho jméno bylo uvedeno i v publikaci *Who is who in Graphic Art*, vydávané v Curychu. Podařilo se mu uspět v New Yorku i po emigraci v roce 1967, kde ve velké konkurenci získával zakázky od tamějších nakladatelství, zejména dětské literatury, například *Harper & Row*, *Doubleday* ad., v Německu spolupracoval s *Maier-Verlag*.³³⁶ I v Americe nadále rozvíjel práce labyrintálního rázu a v obměněných a propracovaných formách je aplikoval na knižní obálky – například *The Hydronauts*³³⁷ C. L. Biemillera z roku 1970 z nakladatelství *Doubleday*.

³³⁰ Michail Alexandrovič Šolochov, *Rozrušená země*, SNKLHU, Praha 1953. Vyšlo v edici *Sovětské spisovatele*.

³³¹ Fjodor Vasiljevič Gladkov, *Cement*, SNKLHU, Praha 1953. Vyšlo v edici *Sovětské spisovatele*.

³³² Alexej Nikolajevič Tolstoj, *Chléb Obrana Carycinu*, SNKLHU, Praha 1953. Vyšlo v edici *Sovětské spisovatele*.

³³³ Jan Pilař, *Hvězda života, Verše z let 1950 - 1953*, ČS, Praha 1953. Vyšlo v edici *České básně*.

³³⁴ Péter Veres, *Zkouška*, ČS, Praha 1953.

³³⁵ Thomas McGrath (pozn. 169).

³³⁶ Zdeněk Primus et al. (pozn. 324), s. 213.

³³⁷ C. L. Biemiller, *The Hydronauts*, Doubleday, New York, 1970. Ibidem, s. 213.

3.2.1 Frank M. Robinson, *Labyrint*, in: Adolf Hoffmeister (ed.), *Labyrint*, SNKLU, Praha 1962, mimo edice.

Když roku 1962 vznikal jedinečný počín, soubor sci-fi povídek vydaný pod souborným názvem *Labyrint*, (č. kat. 8) měl Adolf Hoffmeister velmi šťastnou ruku při výběru ilustrátorů. Ačkoliv ještě cítil potřebu svůj výběr „obhájit“ ihned v úvodu ve *Slovu o ilustracích*,³³⁸ je s podivem, že dílo jako tohle mohlo na počátku šedesátých let vůbec vyjít. Abstrakce byla sice již ve volné tvorbě v plném proudu, ale u knih byla situace stále trochu komplikovanější. Přesto se výsledek velice vydařil, a i když se na každé povídce podílel jiný autor, kniha působí celistvě a harmonicky.

K povídce *Labyrint* bylo použito reprodukcí tří Fukových abstraktních akvarelových obrazů, u posledního s příznačným motivem labyrintu. Zvolení Fukových obrazů zrovna pro tuto povídku bylo trefným výběrem. Vladimír Fuka se od počátku šedesátých let ve své tvorbě obrací právě k tomuto motivu a rozvíjí a přepracovává ho v obměněných formách až do konce života. Hluboká symbolika vnášená do těchto obrazů plně souzní také s Robinsonovou povídkou. Pro Fuku byl labyrint symbolem bezvýchodné situace, skutečným bludištěm, z něhož se snažil najít cestu ven. Únik před komunistickým režimem, který člověku odebral svobodu volně tvořit. Po emigraci do Spojených států vytvářel stále labyrintální obrazy, jedním z prvních vytvořených v USA byl *Východ-Západ*³³⁹ z roku 1967. Evropa je zde tvořena chaotickou spleť čar, z níž směřuje velká bílá šipka k Západu, který je utvářen plynulými pruhy v odstínech modré a zelené, evokující vlny oceánu. Modrá barva v kombinaci s šedou, černou a bílou, ale také se starorůžovou vysvítá i v případě zvolených ilustrací k *Labyrintu*.

První nejmenší ilustrace je zasazena do levého horního rohu stránky. [169] Na pozadí starorůžové barvy je obdélníkový útvar na nožičkách připomínající snad televizor, což by odpovídalo i odvíjení příběhu, kdy se hlavní hrdina z televizní obrazovky dozvídá, že se ho nepřítel chystá zabít. Samotná obrazovka zde není tvořena přímo labyrintem, ale vodorovnými bílými čarami, obklopenými rozpíjejícími se barvami tmavými - černou a modrou a místy narušenými prosvítající barvou růžovou. Mezi dvě bílé linky je do černého obdélníku zasazen nápis minuskami „acmé“, znamenající vrchol, vrchol lidstva a civilizace, ale zároveň také extrémní bod či napětí. Je tedy možné dát nápis do souvislosti s napětím z blížící se smrti, které prožívá hlavní hrdina, ale také v ironické nadsázce o

³³⁸ Adolf Hoffmeister (pozn. 301), s. 36.

³³⁹ *Východ-Západ*, dřevo, tuš, tempera, 1967, sbírka Haenkel Inc. v New Yorku. Zdeněk Primus et al. (pozn. 324), s. 124, 125 a 245.

vrcholu civilizace, jelikož se příběh odehrává na planetě Venuši. „Acme“ je ale v povídce použito také jako název Ochranné služby, na niž se hlavní hrdina Robert Germaine obrací se žádostí o pomoc. Povídka i ilustrace tudíž vynikají svou bohatou mnohoznačností.

Druhá ilustrace zabírá celou levou polovinu stránky. [170] Ani zde není patrný motiv labyrintu a důležitou roli hrají písmena. Světle modrý podklad je po celé střední délce přerušen tmavě-modrým nepravidelným obdélníkem, k němuž z dolní i horní části směřují vždy dva trojúhelníky, které jakoby navzájem komunikovaly. Celý výjev může evokovat nějakou hru, například ping pong, kde spolu ale místo dvou hráčů hraje čtyři. Pravou část rozrušuje neidentifikovatelný objekt, připomínající snad nějakého prvoka. V horní polovině je pak znázorněna „otevřená krabice“ s nápisem MK III, který značí iniciály Marcuse Kennedyho III., který chce zabít hlavního hrdinu.

Třetí, závěrečná ilustrace, je již druhem labyrintu³⁴⁰ a zaujímá celou stranu. [171] Představuje vyvrcholení celé povídky, kdy se hlavní hrdina dozvídá pravdu o svém, snad můžeme říci údělu, z něhož není úniku. Labyrint je složen ze šesti do sebe zapadajících čtverců na šedém pozadí, ohraničených bílými hranami, s naznačenými vstupy. Výplň čtverců původně modré, tyrkysové barvy je potlačována dodatečně nanášenou barvou černou, temnotou a beznadějí, která se snaží vše pohltnout. Pouze poslední nejmenší čtvereček labyrintu svítí tmavě modrou barvou, ani ta však není příslibem šťastného rozuzlení. Hlavní hrdina se totiž dozvídá, že je součástí pokusů Skvančů, obyvatelů Venuše, a že vše, co se mu přihodilo s Marcusem Kennedym je pouze naaranžovaná vzpomínka, kterou on sám ve své hlavě rozvíjí a zároveň musí řešit nečekané problémy, které před něj Skvančové postaví. Skládanku však vždy doplňuje sám svou myslí a i když vždy dojde k nějakému řešení, je nucen ji řešit stále znovu.

Fuka se k ilustrování sci-fi vrátil ještě jednou, ve spolupráci s nakladatelstvím *Mladá fronta*, pro niž ilustroval *Mart'anskou kroniku* Raye Bradburyho.³⁴¹ I zde byl použit motiv labyrintu.

³⁴⁰ Reprodukce obrazu *Labyrint čtverců* viz Katalog. Zdeněk Primus et al. (pozn. 324), s. 106.

³⁴¹ Ray Bradbury, *Mart'anská kronika*, Mladá fronta, Praha 1963. Vyšlo v edici *Máj*.

3.3 Zdeněk Sklenář (15. 4. 1910 – 19. 4. 1986)

Stejně jako pro předchozí autory Václava Bláhu a Vladimíra Fuku i pro Zdeňka Sklenáře hrála literatura a ilustrace v životě důležitou roli. Ačkoliv Jiří Siblík ve své publikaci *Zdeněk Sklenář a kniha*³⁴² uvádí, že se ke knihám dostal hlavně z finančních důvodů, na jeho ilustračních cyklech tento fakt není znát. Navíc se s literaturou setkával již od mladého věku, k jeho oblíbeným spisovatelům patřili zejména Karel Hynek Mácha, Guillaume Apollinaire a Charles Baudelaire, k jehož dílu *Malé básně v próze* vytvořil ilustrace již roku 1945.

Přestože již ve třicátých letech vytvořil první ilustrace ke sbírce básní Vladimíra Nazrova,³⁴³ ještě v nich plně nevykrytalizoval Sklenářův osobní styl. Ani ilustrace ze čtyřicátých let nenesou rysy pro Sklenářovo ilustrační dílo později tak typické. Sklenář nejprve rozvíjel svůj talent, čistě malířský, intuitivní, bez školení v grafické práci, na obálkách a celkových grafických úpravách. Teprve poté se po odmlce ve čtyřicátých letech a v první polovině padesátých let plně obrací k ilustraci a celkové grafické úpravě, včetně návrhů obálek a vazeb. V tomto ohledu na něho měla vliv spolupráce s Františkem Muzikou, ke kterému nastupuje v roce 1945 jako asistent v ateliéru knižní grafiky a písma.³⁴⁴

Roku 1930 získal Zdeněk Sklenář prvotní impuls vedoucí k pozdějšímu zájmu o čínské umění. Jednalo se o Glaserovu knihu *Umění Číny a Japonska*,³⁴⁵ vydanou *Spolkem výtvarných umělců Mánes*. Zcela rozhodující vliv však měly až dvoudílné *Chinesische Kunstgeschichte*³⁴⁶ s bohatým obrazovým materiálem, kterou si údajně koupil v roce 1932 na doporučení Karla Šourka.³⁴⁷ Svůj velký sen – osobní návštěvu Číny – si však splnil až o mnoho let později, v roce 1955. Společně s Adolfem Hoffmeisterem se měl podílet na výstavě „*Deset let budování socialismu v Československu*“ v Pekingu a při té příležitosti strávil v Číně celé tři měsíce. Z této cesty existuje záznam v podobě osobního Sklenářova deníku, publikovaného s texty Lucie Olivové v knize *Zdeněk Sklenář 1910 - 1986: Deset*

³⁴² Jiří Siblík, (pozn. 14), s. 7 a 17. Jako jeden z mála se Jiří Siblík zabýval originály ilustrací (!) a nezkoumal pouze knižní reprodukce – velmi pečlivě si všímá i rozdílů mezi originály a reprodukcemi.

³⁴³ Dvě suché jehly z roku 1934, *Galerie moderního umění v Roudnici nad Labem*, inv. č. G 557 a G 558.

³⁴⁴ Asistentem je až do roku 1950. Vlastimil Tetiva, *František Muzika – Zdeněk Sklenář, Kontakty – Kontrasty – Konfrontace*, AJG Hluboká nad Vltavou, České Budějovice 2005, s. 85.

³⁴⁵ Curt Glaser, *Umění Číny a Japonska*, SVU Mánes, Praha 1930.

³⁴⁶ Oskar von Münstberger, *Chinesische Kunstgeschichte*, Band I – II, Paul Neff, Esslingen 1910.

³⁴⁷ Karel Šourek (1909 – 1950). Vlastimil Tetiva (pozn. 344), s. 24.

*tisíc věcí – deset tisíc let.*³⁴⁸ Deník obsahuje Sklenářovy skicovitě náčrtky míst, která navštívil, poznámky v čínštině od lidí, s nimiž se zde setkal a podobně. Sklenář se v Číně osobně setkal s řadou významných čínských uměleckých osobností – s malíři Jie Čchien-jüem, Wu Cuo-ženem a Li Kche-žanem, básníkem Aj Čchingem a básník, znalec archaického písma, pozdější ministr kultury Kuo Mo-žo ho provázel po Zakázaném městě.³⁴⁹ V roce 1961 ilustruje Sklenář jeho knihu *Návrat starého mistra* (č. kat. 6).

Čínské umění však nebylo bezvýhradně jedinou inspirací Zdeňka Sklenáře. Během svého pobytu v Paříži se blíže seznámil s dílem Maxe Ernsta a na vlastní pěst podnikal bádání o v té době nepříliš známém manýristovi Giuseppe Arcimboldovi. Figurativní složka úplně ze Sklenářovy ilustrační tvorby nevymizela, ale hlavní nositelkou výrazu byla převážně barva, barevná nálada a konkrétní tvary se často ztrácely ve změní překrývajících se linií a arabesk. Od šedesátých let získal Sklenářův rukopis osobitého, vyhraněného charakteru, nejsilněji ovlivněný čínskou kaligrafií, ale v pozadí můžeme spatřovat i určitou Arcimboldovskou hravost, kdy z různých druhů ovoce či zeleniny skládá dohromady portréty lidí. Sklenář sice Arcimbolda nikdy důsledně nenapodoboval, přesto je potřeba i pro Sklenářova díla často bystrého oka diváka, aby pochopil a rozpoznal všechny aspekty daného díla. Plošnost a dekorativnost aplikoval nejen na literaturu s orientální tematikou, například na *Skříňce s poklady*³⁵⁰ vydané *Mladou Frontou*, ale i na díla odlišného charakteru českých autorů, za všechny můžeme zmínit snad nejznámější Petiškovy *Staré Řecké báje a pověsti*.³⁵¹ Přes užití jiné výtvarné techniky, akvarelového pastelu,³⁵² a většího zdůraznění figur, i zde se promítá linearita, plošnost a výrazná zdobnost.

V roce 1968 nastupuje jako asistent na Umprum, později se zde stává profesorem. V roce 1970 je zde jmenován vedoucím sloučených ateliérů ilustrace a užité grafiky.

³⁴⁸ Ludmila Vachtová et al., *Zdeněk Sklenář 1910 – 1986, Deset tisíc věcí – deset tisíc let*, Praha 2010, s. 179. Reprodukci deníku ve formě „skládačky“,“ připravené k příležitosti výstavy Zdeňka Sklenáře v Číně i s čínským komentářem, pro práci na diplomové práci poskytla Galerie Zdeňka Sklenáře.

³⁴⁹ *Ibidem*, s. 179.

³⁵⁰ *Skříňka s poklady/Milostné povídky Číny*, Mladá fronta, Praha 1961.

³⁵¹ Eduard Petiška, *Staré Řecké báje a pověsti*, SNDK, Praha 1964. Akvarelová tužka, papír, soukromá sbírka. Ludmila Vachtová (pozn. 348), s. 267 – 269.

³⁵² *Ibidem*, s. 267 – 269.

3.3.1 Bohumil Mathesius, *Zpěvy staré Číny*, Odeon, Praha 1967, edice *Nesmrtelní*.

V roce 1967 byly vydány *Zpěvy staré Číny* přebásněné Bohumilem Mathesiem s třiceti ilustracemi Zdeňka Sklenáře. (č. kat. 27) V roce 2009 bylo při příležitosti výstavy *Zdeňk Sklenář/ Zpěvy staré Číny*³⁵³ vydáno bibliofilské česko-čínské vydání této knihy v úpravě čínského grafika Shen Shaojuna.³⁵⁴ Tento počín, stejně jako výstava *Čína Zdeňka Sklenáře* pořádaná Národní galerií v Číně, dokládají Sklenářovo dokonalé vcítění a uchopení čínské tradice a jeho oblíbenost v samotné Číně.

Vydání z roku 1967 obsahuje, jak již bylo zmíněno, celkem třicet ilustrací, z toho dvacet-jedna celostránkových a sedm uvozujících jednotlivé části knihy. Sklenář je také autorem obálky a vazby.

Každá z jednotlivých částí knihy je uvedena menší výmluvnou ilustrací. Posvátná kniha písní, básníci chanské doby a doby pozdější tvořící první část a představující zejména básně milostné a protiválečné je uvedena ilustrací v potměných barvách oceánu – modré, zelené a hnědé, a v pozadí se objevuje toulec se šípy či váza se stočenými svitky. [258]

Básně zlaté doby Tchangské uvádí ilustrace ve zlato-hnědých tónech podzimu, jehož atmosféru dovozují také znázorněná jablka. [259] Tchangská poezie se stala inspirací pozdější čínské poezie, v tomto období nastal skutečný rozkvět poezie, jak může úvodní ilustrace naznačovat. Avšak texty, zejména milostné, jsou tklivé, smutné jako podzim, po kterém následuje bezútešná zima. Již v úvodní ilustraci lze tedy spatřovat mnoho skrytých významů.

Třetí část pokračuje vrcholnou dobou tchangského básnictví, znázorněnou podobou ptáka s roztaženými křídly chystajícího se vzlétnout, opět v převládajících zlatohnědých tónech. [260]

³⁵³ Výstava probíhala v období 29. 5. 2009 – 29. 8. 2009 v Galerii Zdeňk Sklenář. Zdeňk Sklenář/ Zpěvy staré Číny, *Galerie Zdeňk Sklenář*, dostupné online: <http://www.zdeneksklenar.cz/vystavy/zpevy-stare-ciny> [vyhledáno 4. 4. 2014].

³⁵⁴ Bohumil Mathesius, *Zpěvy staré Číny*, Galerie Zdeňk Sklenář, Praha 2009. *Zpěvy staré Číny/ Bohumil Mathesius, Zdeňk Sklenář, Galerie Zdeňk Sklenář*, dostupné online: <http://www.zdeneksklenar.cz/publikace/zpevy-stare-ciny-bohumil-mathesius-zdenek-sklenar> [vyhledáno 4. 4. 2014]. Toto vydání bylo k vidění v prosinci 2013 na výstavě *Zdeňk Sklenář – Opičí král a jiné poklady* v Galerii Portheimka. Zdeňk Sklenář, *Opičí král a jiné poklady, Galerie Portheimka*, dostupné online: <http://www.galerie-portheimka.cz/index.php?s=5&v=54> [vyhledáno 4. 4. 2014].

Samostatné kapitoly jsou věnovány básníkům Li Po³⁵⁵ a Tu Fu.³⁵⁶ [261, 262] Poezie prvního zmíněného je znázorněna jeho portrétem pod srpkem měsíce, odkazujícím snad k pověsti o jeho smrti, kdy se prý opilý snažil obejmout měsíc v řece. Poezie básníka Tu Fu je znázorněna paláci, snad proto, že básník se během svého života stal správcem palácových klíčů.

Závěrečné období tchangské poezie, odpovídající v knize šesté části, je znázorněno klasickou čínskou čtyř-strunnou loutnou, nazývanou Pchi-pcha na červeno-růžovém podkladu. [263] Poslední část věnovaná básníkům dob pozdějších a lidové poezii je znázorněna náznakem květu lotosu. I v následujících verších se často objevuje motiv květin, v Číně vnímaných s hlubokou symbolikou. [264]

Stejně jako překlady Bohumila Mathesia jsou parafrázemi,³⁵⁷ ani Zdeněk Sklenář doslovně nekopíruje čínskou kulturu, ale vstřebává ji a svým způsobem také parafrázuje. Náladu každé básně se snaží vystihnout barevným pojetím. Ať už je barva zmíněna v textu doslovně, například „*pak – chladný podzimek až lehne do kraje a žlutým listovým si vítr zahraje*,“³⁵⁸ kde i obrazový doprovod je proveden ve zlato-hnědých tónech. [266] Nebo v textu barva vůbec jmenována není a Sklenář vyjadřuje vlastní pocit a náladu poezie. U řady ilustrací je čitelnost motivů velmi snížena, vysvítají pouze jako „*Vzpomínka*“³⁵⁹ z pozadí a těžko se identifikují i po přečtení příslušného poetického textu. Stejně tak „*vojáka tesknícího v pevnůstce*“ na ilustraci nerozeznáme, zato „*pod zdi tu sprchává podzim na naše hlavy a stárnoucí kraj*.“³⁶⁰ [282]

Jedinečnost ilustrací podporuje zvolená technika, vyžadující pečlivost a trpělivost autora. Zdeněk Sklenář kresbu ryje na akvarelový papír, poté ji přetiskuje a doplňuje detaily. Tuto techniku využil například na knize *Návrat starého mistra*, (č. kat. 6) u *Zpěvů staré Číny* nebyly motivy vyrývány, ale obrázek byl také přetiskován. Kromě akvarelu Sklenář využíval také vosku, takže originály ilustrací, které v případě *Návratu starého mistra* poskytla GUV v Havlíčkově Brodě,³⁶¹ působí plastičtější dojmem, na rozdíl od ofsetových reprodukcí.

³⁵⁵ Li Po, 701 – 762, klasický čínský básník období Tchang.

³⁵⁶ Tu Fu, 712 – 770, čínský básník a humanista.

³⁵⁷ „*Všechny verše jsou rytmicky, rýmově, mnohdy i obrazově parafrázemi – i verše třetí knihy, které jediné jsou založeny na prozaických převodech Jaroslava Průška z čínských originálů. Některé z těchto parafrází by moly být nazvány variacemi na čínské motivy.*“ – viz Bohumil Mathesius, (pozn. 116), s. 7 – 8.

³⁵⁸ Bohumil Mathesius (pozn. 116), s. 16. Báseň *Vějíř*, Pan Tie-Jü.

³⁵⁹ Ibidem, s. 158. Báseň *Vzpomínka*, autor Do Mong, snad Tu Mou (803 – 852).

³⁶⁰ Ibidem, s. 174. Báseň *Voják teskní v pevnůstce dlouhé zdi*, autor Fan Čung-Jen.

³⁶¹ Galerie Zdeňka Sklenáře poskytla katalog s věrnými reprodukcemi originálů *Zpěvů staré Číny*.

3.4 Jaroslav Šerých (27. 2. 1928 – 23. 3. 2014)

Ilustrační tvorba Jaroslava Šerých je ve svých počátcích spojena zejména s autorovým rodným městem – Havlíčkovým Brodem. Právě pro nakladatelství v Havlíčkově Brodě vznikaly první ilustrace Jaroslava Šerých k dílům spisovatelů z Vysočiny.³⁶²

V roce 1957 absolvoval AVU v ateliéru Vladimíra Pukla,³⁶³ kde si osvojil znalost grafických technik. Po ukončení studií byl plně připraven na grafickou práci i v kombinaci s literaturou. Podílel se na úpravě všech složek knihy, na ilustraci především.

V roce 1959 se na bienále v Paříži měl možnost setkat s dílem Zao Wou Kiho,³⁶⁴ představitelem lyrické abstrakce, jehož dílem byl zaujat a inspirován.

Výtvarný doprovod Jaroslava Šerých ke knihám byl vždy podřízen literární předloze, ačkoliv to neznamená, že by ji vždy v ilustraci doslovně citoval. Vždy pečlivě studoval ilustrované literární dílo, ale zároveň do něho vnášel i vlastní hlubokou symboliku z tvorby volné. Tyto dvě složky jeho díla byly vzájemně úzce propojené a lze na nich od samých počátků pozorovat jisté nosné prvky, prostupující celé umělecké dílo Jaroslava Šerých. Výrazným prvkem, s nímž Šerých pracuje, je barevná symbolika. I v ilustracích se často setkáme s černobílou kombinací, někdy obohacenou o tóny červené či modré, černou jako symbolem tmy a bílou jako světlem z této tmy vysvítajícím. Typické je také výrazné horizontální a vertikální členění kompozice, jak můžeme pozorovat například na ilustracích ke *Květům zla*, druhém díle pro SNKLU.³⁶⁵ Veškeré dílo zároveň naplňuje silná religiozita a kolísání na hranici předmětnosti a nepředmětnosti. Šerých zastával názor, že „to, co je důležité, je neviditelné.“³⁶⁶

Od poloviny šedesátých let se Šerých dostal k ilustracím dětské literatury, když získal zakázku na ilustrace pro *Labutí jezero* Kamila Bednáře.³⁶⁷ Přesto, že šlo o dětskou knihu, neuchýlil se Šerých ihned k předmětnému vyjádření. Naopak i v tomto případě,

³⁶² Například Petr Kříčka, *Tak nikde skřivánek nezpívá*, Krajské nakladatelství, Havlíčkův Brod 1957.

³⁶³ Vladimír Pukl (1896 – 1970), malíř a grafik, profesorem grafické speciálky na AVU byl od května 1945. Alena Malá (ed.), (pozn. 326), s. 196 – 197.

³⁶⁴ Zao Wou Ki (1920 – 2013), čínsko-francouzský malíř.

³⁶⁵ První spoluprací se SNKLU byl frontispis pro román Romaina Rollanda *Petr a Lucie*, na jehož grafické podobě se podílel Zdeněk Sklenář. Kniha vyšla v roce 1960. Pro nakladatelství *Československý spisovatel* začal pracovat až v osmdesátých letech.

³⁶⁶ Miroslava Hlaváčková – Petr Piřha, *Jaroslav Šerých – kresby*, Volvox Globator, Praha 2010, s. 128.

³⁶⁷ Kamil Bednář, *Labutí jezero*, SNDK, Praha 1965.

stejně jako u Máchova *Máje*,³⁶⁸ pracuje s kombinací černé a bílé, pomocí nichž vyjadřuje atmosféru jednotlivých událostí.

Šerých byl za svoji ilustrátorskou tvorbu mnohokrát oceněn, zejména v sedmdesátých letech.³⁶⁹ První ocenění získal za ilustrace k Baudelairovým *Květům zla* již v roce 1957 a to bronzovou medaili na *Mezinárodní výstavě mladých* v Moskvě.³⁷⁰

3.4.1 Charles Baudelaire, *Květy zla*, SNKLHU, Praha 1962, edice *Nesmrtelní*

Jaroslav Šerých se k ilustracím *Květů zla* (č. kat. 7) dostal již v roce 1957 z vlastní iniciativy. Vzniklo nejprve několik studijních kreseb,³⁷¹ které byly poté převedeny do techniky litografie a litografické rytiny. Šerých si k ilustracím vybral celkem osm svých nejoblíbenějších básní. Byl vytvořen také frontispis, sám Šerých se poté podílel na všech složkách samotné knihy - navrhl vazbu, obálku i celkovou grafickou úpravu.

Už v těchto pracích dochází k postupnému zjednodušování, schematizování tvaru, jež posléze nabere v tvorbě Jaroslava Šerých podobu lyrické abstrakce, inspirované výše uvádným výtvarníkem Zao Wou Kim. Zde je však ještě pracováno s čitelnými předmětnými prvky, siluetami a obrysy odkazujícími k literární předloze.

Mezi jednotlivými ilustracemi tak rozlišíme dívku poddávající se svému milému v básni *Klenoty*, [148] siluetu ženy před staženými roletami z básně *Balkón*, [149] květy, v pozadí ozařované zapadajícím sluncem, v ilustraci k básni *Harmonie večera*, [150] rozevlátou sukni tvořenou plachtovím lodí z Baudelairovy *Krásné lodi*, [151] rozpadlou chatrč z básně *Velmi daleko*, [152] letmé náznaky obličejů *Jedné kolemjdoucí* a *Šeredy* [153, 155] i dvě líbající se busty z básně *Lesbos*.³⁷² [154]

³⁶⁸ Karel Hynek Mácha, *Máj*, SNKLU, Praha 1965.

³⁶⁹ Například cena za Nejkrásnější knihu roku, vyhlášenou PNP v Praze v roce 1970. Cenu Šerých získal za ilustrace ke knize *Contes japonais*, vydané *Artii* v roce 1970.

³⁷⁰ Dagmar Halasová (pozn. 14)

³⁷¹ Není jasné, zda studijní kresba vznikla ke každé z ilustrací, kterých je celkem osm + frontispis. Dochovány jsou pouze čtyři v *Západočeské galerii v Plzni*.

³⁷² Petra Gregorová (pozn. 2), s. 31.

3.5 František Burant (13. 2. 1924 – 17. 7. 2001)

František Burant nemá na svém kontě, na rozdíl například od kolegů Zdeňka Sklenáře či Jaroslava Šerých, velké množství ilustrací. Jiří Šetlík to vysvětluje zejména souhrou okolností a Burantovou neochotou obrazového převyprávění textu.³⁷³

Burant studoval na Umprum u profesora Josefa Kaplického, kde se v roce 1952 stal jeho odborným asistentem a posléze zde začal působit sám jako profesor.

Jeho cesta ke studiu však byla trnitá. Původně se hlásil již na *Státní grafickou školu* do Prahy. Zkoušky úspěšně složil, kvůli pracovní povinnosti v průmyslu byl ale nucen místo studia pracovat ve strojárnách. Ve volných chvílích stále maloval, nejčastější inspirací pro něj byla příroda. Na *Státní grafickou školu* přeci jen nastoupil, až v roce 1945. Již během studií na této škole se stal asistentem na Umprum, místo přijal z finančních důvodů,³⁷⁴ v roce 1947 byl přijat na Umprum ke studiu. V ateliéru Josefa Kaplického se setkal s řadou bývalých spolužáků *Státní grafické školy*, studujících stejně jako on u Zdeňka Balaše, například Jiřím Johnem³⁷⁵ či Adrienou Šimotovou. Právě s Jiřím Johnem je pojilo přátelství, které se odráželo také v tvorbě obou umělců. Stejně jako Johnovi i Burantovi se stala blízkou technika suché jehly. Oblíbeným prvkem obou autorů se stala linie a šrafura, John ji využil například na ilustracích k *Majákům* Saint-John Perse³⁷⁶ nebo k *Výletu mrtvých dívek* Anny Seghersové.³⁷⁷ František Burant „johnovské“ šrafování používal ve volné tvorbě, často doplněné o výjevy mūr, motýlů, vážek či přírodních motivů.³⁷⁸

Pro Buranta nebylo snadné oprostít se od haptické závislosti na modelu, teprve časem, i díky vedení profesora Kaplického, dospěl k potřebné míře stylizace, v níž byla nejdůležitější práce s linií a světlem jako konstrukčním a modelačním prvkem.³⁷⁹

Připojením k tvůrčí skupině *UB 12* se zapojil do dynamického rozvoje výtvarného umění v šedesátých letech. Burantovi byl blízký nedogmatický tvůrčí program skupiny, kladoucí důraz na individuální projevy svých členů, ke kterým mimo jiné patřili Václav Boštík, Adriena Šimotová, Jiří John či Stanislav Kolíbal. Burant se se svými grafikami účastnil všech výstav skupiny, ale od jiných akcí a schůzek si udržoval spíše odstup.

³⁷³ Jiří Šetlík, *František Burant*, Odeon, Praha 1990, s. 92.

³⁷⁴ *Ibidem*, s. 14.

³⁷⁵ Jiří John (1923 – 1972), český malíř a ilustrátor.

³⁷⁶ Saint-John Perse, *Majáky*, Mladá fronta, Praha 1967.

³⁷⁷ Anna Seghers, *Výlet mrtvých dívek*, Odeon, Praha 1965.

³⁷⁸ Např. *Mrtvá a živé*, 1970, suchá jehla, 43,7 x 49,5 cm. Jiří Šetlík (pozn. 373), s. 50.

³⁷⁹ Jiří Šetlík (pozn. 373), s. 18.

První ilustrátorskou zakázku získal František Burant spíše náhodou. Jednalo se o verše Oldřicha Vyhlídala *Ptáci nad Atlantidou*,³⁸⁰ vydané *Mladou Frontou*. Už v případě této první práce byl zklamán, jelikož ze čtyř jeho suchých jehel byla vydána jediná, jako frontispis, navíc až za dva roky po jejím odevzdání.³⁸¹ Trpké rozčarování pro člověka Burantova typu³⁸² znamenalo nepřijetí jeho ilustrací k *Pohádce máje*.³⁸³ (č. kat. 13) Netradiční pojetí ilustrací, vytvořených oblíbenou technikou suché jehly, sice bylo schváleno nakladatelstvím, avšak od čtenářů chodily do redakce nesouhlasné dopisy, odsuzující nepopisný charakter výtvarného doprovodu.³⁸⁴ Právě o poetické propojení kreseb a atmosféry knihy šlo Burantovi především.

Po tomto incidentu již příliš nechtěl v ilustrační práci pokračovat, v roce 1963 ještě vyšly Mahenovy *Balady*³⁸⁵ (č. kat 11) se dvěma Burantovými kresbami (ačkoliv návrhů vzniklo více), k ilustraci se však poté vrátil až po pozitivním hodnocení jeho ilustrací k Plutarchovým *Přátelům a pochlebníkům*,³⁸⁶ vydaných v *Odeonu* v roce 1970 v rámci edice *Bibeloty*. Ilustrace byly v tomto případě inspirované antickým uměním.

³⁸⁰ Oldřich Vyhlídala, *Ptáci nad Atlantidou (verše z let 1959 – 1961)*, Mladá fronta, Praha 1963.

³⁸¹ Jiří Šetlík (pozn. 373), s. 92.

³⁸² Šetlík jej popisuje jako přecitlivělého, nesmělého ho člověka s nízkým sebevědomím. Jiří Šetlík (pozn. 373), s. 54, 92.

³⁸³ Vilém Mrštík (pozn. 263).

³⁸⁴ *Ibidem*, s. 92.

³⁸⁵ Jiří Mahen (pozn. 244).

³⁸⁶ Plutarchos, *Přátelé a pochlebníci*, Odeon, Praha 1970.

3.5.1 Jiří Mahen, *Balady*, SNKLU, Praha 1963, edice *Skvosty*. Vilém Mrštík, *Pohádka Máje*, SNKLU, Praha 1963, edice *Česká klasická próza*

Mahenovy *Balady* (č. kat. 11) doprovodil František Burant dvěma suchými jehlami, vzniklými již v roce 1962.³⁸⁷ První z ilustrací, použitá jako frontispis, znázorňující loď na rozbouřeném moři, [180] je po formální stránce podobná znázornění kostelíka z *Pohádky máje*. (č. kat. 13) [194] Loď je však provedena dramatičtější kresbou, odpovídající podstatě samotného námětu, zatímco kostelík je subtilnější, s absencí dynamické šrafury. Ve volné tvorbě Františka Buranta je snazší najít ekvivalent spíše k jemnému kostelíku, než k ilustracím Mahenových *Balad*, příkladem může být *Starý hřbitov* z roku 1972,³⁸⁸ stylem připomínajícím právě ilustraci z Mrštíkova *Pohádky máje*.

Druhá ilustrace, umístěná ihned v úvodu před samotným začátkem básní, je schematickým znázorněním houslisty, v pozadí se na tomto výjevu objevuje opět motiv lodě na moři. [181] V obou případech zvolené černobílé pojetí vyznívá spíše ponuře a tklivě, jako Mahenova milostná poezie. Také motiv hudby se objevuje ve více básních – například „*Má píseň jenom tebe stále hledá a s tebou víru v život vezdejší [...]*“³⁸⁹ nebo „*na housle slad'oučké, jak hrají jiní, ti nezahrám [...]*“³⁹⁰ atp. Úvodní výtvarný výjev je tak možné interpretovat jako shrnutí básnické sbírky, případně jako „předehru“ k poetickému textu. Hudebníka ztvárnil Burant několikrát i ve své volné tvorbě, jednalo se však ve většině případů o pištee,³⁹¹ byli však obvykle řešeni méně dramaticky, než houslista v Mahenově sbírce. Houslistova silueta je tvořena hustou šrafurou, místy splývající v jednotný temný stín, zahalující i hráčův obličej. Pouze loď v dálce a vlny probleskují z celého výjevu jasněji.

Jak již bylo naznačeno, ilustrace k *Pohádkám máje* mnohem více zapadají do kontextu autorovy volné tvorby. [192 - 202] Technika suché jehly, často se prolínající siluety a nahodilé šrafování jsou hlavními znaky ilustrací k *Pohádce* i řady dalších malířových děl. Některé z ilustrací mohou lehce připomenout ilustrace Jaroslava Šerých ke *Květům zla*, avšak Burantovy suché jehly jsou oproti ilustracím k Baudelairovy

³⁸⁷ V práci bylo zacházeno s originály, které poskytla GVV v Havlíčkově Brodě, rovněž v případě *Pohádky máje*.

³⁸⁸ *Starý hřbitov*, 1972, suchá jehla, 29 x 29,5 cm. Jiří Šetlík (pozn. 373), s. 57.

³⁸⁹ Mahen (pozn. 185), s. 9. Báseň *Rondeau*.

³⁹⁰ *Ibidem*, s. 10. Báseň *Balada I*.

³⁹¹ Např. *Maska a pištec*, 1980, suchá jehla, 84 x 60,5 cm nebo *Malé Faunovo odpoledne II*, 1982, suchá jehla, 13,8 x 17 cm. Jiří Šetlík (pozn. 373), s. 75, 86

těžkopádnější, s výraznými konturami a se šrafovaným stínováním. Znázorněné motivy jsou také čitelnější, než u Jaroslava Šerých.

3.6 František Peterka (26. 4. 1920 – 11. 9. 2007)

U Františka Peterky můžeme najít styčné body s několika rozebíranými výtvarníky. S Václavem Bláhou jej spojuje v případě některých ilustrací podobná technika kresby temperou na tmavý či barevný podklad, s Františkem Burantem jej pojí láska k domovské krajině a inspirace přírodou, s Jaroslavem Šerých pak studium na AVU u Vladimíra Pukla³⁹² a působení ve skupině *M 57*.

Studiem na Akademii nebyl Peterka zprvu ohromen, dokonce byl málem vyloučen za nesplněnou docházku.³⁹³ Jedním z hlavních důvodů jeho nespokojenosti byla touha po návratu domů do jižních Čech, která se mu splnila s příchodem prázdnin. Náplní jeho kreseb byl skutečný život venkovanů a domovská krajina. Na podzim po návratu do školy byl seznámen s grafickými technikami, jejichž poznávání ho začalo bavit a školu od té doby navštěvoval pravidelně. Jeho oblíbenou grafickou technikou se stal dřevořez, v němž se postupně zdokonaloval. Vytvořil díky němu řadu prací na hranici předmětnosti, k nejzajímavějším patří například *Metamorfóza I*,³⁹⁴ *Brána východu*³⁹⁵ nebo *Cesta k slunci*.³⁹⁶ V těchto dřevořezech, jako ve všech dalších Peterkových dílech je ale viditelně reflektována Peterkova láska k domovu a jeho obyvatelům. Jeho tvorba by se tedy ideově dala začlenit spíše k sociálnímu umění dvacátých let,³⁹⁷ než k výrazným experimentům let šedesátých.

Peterka hledal lapidární grafický znak, osobitý, kterým by se odlišil od ostatních výtvarníků. Využíval pro tento znak jednoduché černobílé kombinace, jež se často promítaly i do jeho ilustrací. Kromě dřevořezů jsou pro Peterkovu tvorbu příznačné bílé kresby na černém podkladu,³⁹⁸ vyznívající na rozdíl od dřevořezů subtilněji a lyričtěji. I z toho důvodu touto technikou Peterka doprovodil několik sbírek poezie.

S nakladatelstvími začal spolupracovat v šedesátých letech, první zakázka přišla z *Mladé fronty*.³⁹⁹ O rok později se dostal k tvorbě pro ČS, pro něhož vytvořil několik obálek pro edici *České básně*. První zakázkou byl *Záznam o potopě* Miroslava Floriana.⁴⁰⁰

³⁹² Peterka studoval u Pukla ve čtyřicátých letech, zatímco Šerých v letech padesátých,

³⁹³ Luboš Hlaváček, *František Peterka: příspěvek k novodobým dějinám výtvarných umění v jižních Čechách*, Jihočeské nakladatelství, České Budějovice 1988, s. 15.

³⁹⁴ *Metamorfóza I*, 1965, dřevořez, 40 x 35 cm. Luboš Hlaváček (pozn. 393), s. 42.

³⁹⁵ *Brána východu*, 1965, dřevořez, 35,5 x 31,5 cm. Ibidem, s. 42

³⁹⁶ *Cesta k slunci*, 1966, dřevořez, 30 x 40 cm. Ibidem, s. 42

³⁹⁷ Například Vojtěch Sedláček, Vlastimil Rada ad.

³⁹⁸ První takovéto kresby začaly vznikat v roce 1961.

³⁹⁹ Jednalo se o frontispis ke knize Martina Červenky *Hry na hvězdy*. – Martin Červenka, *Hra na hvězdy*, Mladá fronta, Praha 1962.

⁴⁰⁰ Miroslav Florian, *Záznam o potopě*, ČS, Praha 1963.

Peterka však nebyl autorem celého konceptu obálky, ale pouze kresby na obálce.⁴⁰¹ S *Odeonem* spolupracoval poprvé v roce 1965 na Peterkovi blízkém Karlu Klostermannovi,⁴⁰² podruhé pak vytvořil ilustrace k *Zábleskům melodie* Emily Dickinsonové⁴⁰³ v roce 1968. (č. kat. 23) Mezitím spolupracoval také s *Jihočeským nakladatelstvím* v Českých Budějovicích, s nímž od sedmdesátých let spolupracoval nejčastěji.

3.6.1 Anna Achmatovová, *Milostný deník*, Československý spisovatel, Praha 1963, edice *Klubu čtenářů*; František Branislav, *Večer u studny*, Československý spisovatel, Praha 1963, edice *Klubu čtenářů*; Antonín Brousek, *Netrpělivost*, Československý spisovatel, Praha 1966, edice *Klubu přátel poezie*.

Všechna tři díla jsou zařazena do jedné kapitoly z toho důvodu, že jsou si blízká svým technickým provedením, ve všech případech se jedná o kresbu bílou temperou na černém podkladu, vznikla pro téže nakladatelství a ve všech případech se jedná o frontispisy.⁴⁰⁴ Ve všech případech se také jedná o poezii a výtvarník se snaží ve frontispisu vystihnout náladu celé sbírky spíše než by vytvořil ilustraci k jedné nebo několika básním. Frontispis většinou souzní s názvem sbírky a lze si podle něj „udělat obrázek“ o obsahu poetických textů.

Milostný deník Anny Achmatovové (č. kat. 9) Peterka znázornil bílými plynule propletenými bustami bez využití jakýchkoli doplňujících detailů. [178] Intimita vyřazující z jemných linek je v protikladu k Peterkovým „robustním“ a ještě více schematickým dřevořezům z volné tvorby. Obdobných lyrických kreseb se dá v malířské tvorbě Františka Peterky najít spíše skromné množství. Za všechny je možné uvést například *Nokturno*,⁴⁰⁵ z roku 1962. I zde se jedná o bílou kresbu na černém podkladu, na níž se prolínají dvě busty. Pozadí je tvořeno noční oblohou s hvězdami a měsícem. Na *Nokturnu* je oproti *Milostnému deníku* jasněji rozlišitelné pohlaví osob, čehož Peterka dosáhl znázorněním vlasů figur. U *Milostného deníku* jsou postavy odlišeny pouze velikostí a tvarem hlavy.

⁴⁰¹ Autorkou celkového konceptu byla Jiřina Klimentová, viz obr. 27.

⁴⁰² Karel Klostermann, *Ze světa lesních samot*, Odeon, Praha 1965.

⁴⁰³ Emily Dickinsonová, *Záblesky melodie*, Odeon, Praha 1968.

⁴⁰⁴ Kromě „*Netrpělivosti*“ se originály nacházejí v AJG v Hluboké nad Vltavou.

⁴⁰⁵ *Nokturno*, 1962, kresba bílou, 29 x 39,5 cm. Luboš Hlaváček (pozn. 393), s. 42.

Ze série frontispisů částečně vybočuje ten k *Večeru u studny* Františka Branislava. (č. kat. 10) Na rozdíl od zbývajících dvou je dynamičtější, díky chaotickým, různě se křížícím črtům, z nichž vysvítá srpek měsíce. [179] Zároveň se jedná o pozoruhodnou hříčku, protože co se na první pohled jeví jako měsíc, může na druhý pohled evokovat pohled do studny. Peterka toho dosáhnul nakreslením kruhu, z něhož zvýraznil jednu část, působící na první pohled právě jako srpek měsíce, ale zároveň jako stěna studny. Uvnitř kruhu nakreslil jemné čárky snad jako symbol pohybující se vody. Tento výjev je však pouze horní polovinou celé kompozice, spodní část je tvořena horizontálně „načmáranými“ linkami, znázorňujícími snad zemi či rybník nebo potok. Vše je navíc rozčleněno nepravidelnou mříží. Peterka tedy v tomto případě vytvořil až jakousi eskamotáž a záleží na čtenáři, jak s ní naloží.

Třetí frontispis, k Brouskově *Netrpělivosti*, (č. kat. 18) jako jediný znázorněný přes dvě strany, je nejhůře interpretovatelný. [218] Což ovšem do určité míry koresponduje s názvem sbírky, který je také abstraktní a nedá se tedy konkrétně vyjádřit. Mohlo by se jednat o symbol balvanu nad zemí, který nás všechny tíží. A také by mohlo jít o to „*co v noci z netušených hloubek vyvěralo ráno netečným krunýřem vězňi nás.*“⁴⁰⁶

Jak již bylo vícekrát zmíněno, mezi Peterkovými ilustracemi a volnou tvorbou panuje polarita jak v technickém provedení,⁴⁰⁷ tak ve vyznění děl. V malířském díle ale také vytvořil cyklus inspirovaný poezií a podle toho příznačně nazvaný *Poezie*.⁴⁰⁸ Z blízkosti k rozebíraným frontispisům je jasné, že poetické texty v Peterkovi vzbuzovaly potřebu jiného vyjádření než inspirace každodenním perným životem. Kresby z cyklu, stejně jako frontispisy k básnickým sbírkám, jsou založené na jemné a jednoduché kresebné linii, ve většině případů pouze černobílé, zřídka doplněné o barevný tón, například u kresby *Strážci*⁴⁰⁹ z roku 1972.

⁴⁰⁶ Antonín Brousek, *Netrpělivost*, ČS, Praha 1963, s. 9. Báseň *České středohoří*.

⁴⁰⁷ Několikrát zmiňované dřevořezy x kresby.

⁴⁰⁸ První dílo cyklu *Poezie* vzniklo sice již v roce 1966, jednalo se o kresbu bílou *Slunce vychází*, ale nejintenzivněji na cyklu Peterka pracoval v rozmezí let 1969 – 1974. Díla z cyklu se nacházejí v AJG v Hluboké nad Vltavou. Luboš Hlaváček (pozn. 393), s. 24, 42.

⁴⁰⁹ *Strážci*, cyklus *Poezie*, 1972, barevná kresba, 40 x 29 cm. Luboš Hlaváček (pozn. 393), s. 42.

3.7 Jan Kotík (4. 1. 1916 – 23. 3. 2002)

Jan Kotík měl díky svému otci Pravoslavu Kotíkovi⁴¹⁰ již odmalička přístup k umění a také ke knihám v jeho ateliéru. Seznámil se tedy již v dětství s díly Pabla Picassa či Vasilije Kandinského, což se odrazilo i v jeho malířské tvorbě. Díky otci, respektive jeho podmínce, podle níž nesměl jít studovat malířství dříve, než vystuduje praktičtější typografii, kterou se bude schopen uživit, se dostal také k práci na knihách.

Typografii studoval v letech 1930 – 1934, nejprve na nižší střední škole v Mladé Boleslavi, posléze v turnovské Müllerově tiskárně.⁴¹¹ Tyto své nabyté znalosti mohl rozvíjet dále na Umprum, kam se do ateliéru Jaroslava Bendy dostal v roce 1935. Během studií si přivydělával navrhováním plakátů a kreslením do novin.

Jan Kotík se knižním úpravám a ilustracím věnoval již od třicátých let, kdy začal pracovat pro renomovaného pražského nakladatele Karla Boreckého. Prací pro nakladatelství Karla Boreckého pokračoval i v letech čtyřicátých, zejména pro edici *Čeští spisovatelé českým dětem*. Pro tuto edici Kotík ilustroval například knihu *Modrý závoj*.⁴¹² Ilustrace byly pojednány figurativně, i když ve volné tvorbě se Kotík projevoval abstraktně již od mladých let. V letech čtyřicátých se však knižní tvorbě, i přes spolupráci s uvedeným nakladatelstvím, věnuje spíše příležitostně. Mnohem intenzivněji začal na knihách pracovat v letech šedesátých.

Činnost ilustrátorská byla u Jana Kotíka silně spojena s jeho tvorbou volnou. Zpočátku byl ovlivněn činností a programem *Skupiny 42*,⁴¹³ můžeme tedy pozorovat figurální motivy s až kubistickými rezidui, posléze se objevují vlivy lettrismu⁴¹⁴ a gestické malby.

Po emigraci do Německa se Kotík ilustrátorské činnosti věnoval méně a zaměřil se více na volnou tvorbu a instalace. V sedmdesátých letech, kdy již žil v emigraci navrhl několik obálek pro kolínskou edici *Index*, jež spojoval motiv geometricky sestrojené šipky na diagonálně linkovaném pozadí.⁴¹⁵

⁴¹⁰ Pravoslav Kotík (1889 – 1970), malíř a grafik.

⁴¹¹ Iva Mladičová (ed.), *Jan Kotík 1916 - 2002*, Národní galerie v Praze, Praha 2011, s. 18.

⁴¹² Jan Kuneš, *Modrý závoj*, Karel Borecký, Praha 1972.

⁴¹³ Marie Klimešová, *Věci umění, věci doby. Skupina 42*, Arbor Vitae, Řevnice 2011. - Zdeněk Pešat – Eva Petrová, *Skupina 42. Antologie*, Atlantis, Brno 2000.

⁴¹⁴ Miroslava Hlaváčková, *Lettrismus, předchůdci a následovníci* (kat. výst.), Galerie moderního umění v Roudnici nad Labem, Roudnice nad Labem 2008.

⁴¹⁵ Například Radoslav Selucký, *Východ je východ*, Index, Köln 1972.

3.7.1 Jiří Orten, *Čemu se báseň říká*, Československý spisovatel, Praha 1967, edice *Klubu přátel poezie*.

K ilustracím Ortenovy sbírky byl přizván Jan Kotík, který v nich citlivě využil gestické malby, založené na psychickém automatismu, typické pro výtvarníkovou volnou tvorbu. Jan Kotík byl v našem prostředí jeden z mála autorů, jenž se přiblížil abstraktnímu expresionismu, rozvíjenému zvláště ve čtyřicátých a padesátých letech dvacátého století a aplikoval jej také na ilustrační tvorbu. Kromě sbírky *Čemu se báseň říká* (č. kat. 28) využil stejného principu také na několika obálkách edice *Soudobé světové prózy*, zmiňovaných v předchozích kapitolách.⁴¹⁶ Na předšládkách ke knize Vladimíra Holana *Z dokumentu*, z edice *Skvosty*⁴¹⁷ využil stejného motivu tušových kapek, avšak zde byly užity formou negativu – bílé skvrny na černém podkladu. Černé nepravidelné útvary s kaňkami byly ještě zasazeny do zeleného pozadí.

Pro sbírku Ortenových básní Kotík vytvořil celkem osm ilustrací, na některých použil lettristické prvky, šipky, či různé geometrické útvary. [288 - 295] S kombinacemi těchto elementů pracoval Kotík i ve své malířské tvorbě, na díle *Tabule*⁴¹⁸ z roku 1965 se v popředí objevuje trojúhelník apod.

Dojem „nechtěných kaněk“ je v harmonii s celkovým konceptem knihy, v níž se mimo jiné objevují otištěné vlastnoruční deníky desetiletého spisovatele plné skutečných kaněk.

⁴¹⁶ Např. *Můj přítel pierot* (pozn. 265) nebo *Pan Martereau* (pozn. 266)

⁴¹⁷ Vladimír Holan, *Z dokumentu*, SNKLHU, Praha 1960.

⁴¹⁸ Jan Kotík, *Tabule*, kombinovaná technika: akryl, olej, kresba, kov, provázek, plátno, 1965. Iva Mladičová (pozn. 411), s. 112.

3.8 Stanislav Kolíbal (*11. 12. 1925)

K velkým experimentátorům šedesátých let patřil Stanislav Kolíbal. Ve volné tvorbě i v ilustraci experimentoval s různými technikami a žánry, hledal rozmanité výrazové prostředky.

Kolíbalovy první kresby ke knihám, které však ještě nebyly publikovány, začaly vznikat již ve čtyřicátých letech. Jednalo se o kresby ke knihám Edgara Allana Poea či Františka Halase.

V roce 1945 nastoupil na Umprum do ateliéru užité grafiky Antonína Strnadela. Během studií vytváří kresby pro časopisy a obálky knih. Již na škole si oblíbil dílo Antona Pavloviče Čechova a jeho závěrečnou práci představovaly kresby tuší a bělobou právě k Čechovovým *Povídkám*.

První Kolíbalovou vydanou ilustrovanou knihou byla *Vila Faustina* Jana Severina⁴¹⁹ vydaná nakladatelstvím *Vyšehrad* v roce 1947. Pro totéž nakladatelství měl ilustrovat i Mickiewiczovy *Balady a romance*, avšak *Ministerstvo informací* je neschválilo a nebyly tedy vydány. Obdobně skončily i další pokusy. Jak říká sám Kolíbal, tyto pauzy mezi ilustrováním jednotlivých knih zapříčiněné režimem měly i světlé stránky. Byl schopen udržovat si od jednotlivých realizací odstup a každou knihu řešit individuálně.⁴²⁰

V roce 1956 získal první zakázku z nakladatelství *Československý spisovatel*. Jednalo se o *Šeptání noci* Torquata Tassa,⁴²¹ k němuž Kolíbal vytvořil pět dvoubarevných litografií. Ilustrace mu byly zadány na doporučení Jana Vladislava, stejně jako následující *Strom pohádek*.⁴²²

V roce 1960 se konala výstava Kolíbalových ilustrací v *Alšově síni* v Praze. Šedesátá léta pro Kolíbala znamenají možnost hlubokého nádechu a volnosti tvorby. To se projevilo i v ilustracích, jichž v šedesátých letech vytvořil celkem šestnáct. Navíc upravil dvě čísla *Světové literatury* a vytvářel grafickou úpravu a obálky pro časopis *Výtvarné umění*.

⁴¹⁹ Jan Severin, *Vila Faustina*, Vyšehrad, Praha 1947.

⁴²⁰ Stanislav Kolíbal, *Kresby ke knihám: 1947 - 1994*, Arbor Vitae, Praha 2009, nestránkováno.

⁴²¹ Torquato Tasso, *Šeptání noci*, Československý spisovatel, Praha 1956.

⁴²² Vladislav Stanovský – Jan Vladislav, *Strom pohádek z celého světa*, SNDK, Praha 1958.

Nejčastěji spolupracoval Kolíbal s nakladatelstvím *Mladá fronta*⁴²³ a *SNDK*, od *Odeonu* získal první zakázku až koncem osmdesátých let – jednalo se o *Dubliňany* Jamese Joyce,⁴²⁴ kde ilustrace byly provedeny propisovací tužkou na křídovém kartonu.

Za své dílo na poli ilustrace byl několikrát oceněn. K nejvýznamnějším patří cena *Premio Grafico Bologna* roku 1966 za knihu *Křišťálové sestry*.⁴²⁵ Kolíbal k tomuto výběru australských a oceánských povídek vytvořil nejen ilustrace, ale také návrh vazby, obálku a iniciály. Ilustrace, kterých bylo celkem vytvořeno padesát pět, byly provedeny technikou kresby dvoubarevnými tušemi.

3.8.1 Anton Pavlovič Čechov, *Nudná historie, Československý spisovatel, Praha 1960, Edice ilustrovaných novel*

Jak již bylo naznačeno, ke Kolíbalovým oblíbeným literárním autorům patřil Anton Pavlovič Čechov, kterého měl příležitost několikrát ilustrovat. Pro *Svět sovětů* doprovodil osmi kresbami štětcem, tuší a bělobou Čechovův *Můj život*, v témže roce ilustroval také Čechovovu *Nudnou historii* vydanou ČS. (č. kat. 1) Obě ilustrace, ač vytvořené jinou technikou, jsou si typově blízké. V obou se objevují náznaky figur a obličejů, v případě *Mého života* jsou ale i díky zvolené technice postavy výraznější a působí více dějově.

Kromě pěti dvoubarevných ilustrací uhlím k *Nudné historii* [81 - 85] je Kolíbal také autorem obálky, připomínající starý zmačkaný papír. Už samotná obálka je tedy jakýmsi výtvarným shrnutím obsahu knihy, jež ve své podstatě vypovídá o stáří a osamělé smrti.

Figury na jednotlivých ilustracích jsou provedeny pouze v náznacích, v mlžném oparu jako vyprávění starého muže, profesora Nikolaje Stěpanovyče. Ústředním motivem ilustrací je postava ženy – Nikolajovi schovanky Káti. Ta na ilustracích působí smutným, melancholickým dojmem. Ač byla jako dítě vždy zvědavá a veselá, po zklamání v lásce a ztráty dítěte přestala jevit o vše zájem a jedinou útěchou jí bývala setkání se starým profesorem. Když ho však zoufalá žádala o radu, nevěděl, jak jí pomoci a tak ho nechala bez posledního ohlédnutí zemřít v osamění.

Zvolená střídma, až ponurá barevnost, koresponduje s tíživým obsahem.

⁴²³ Například knihy Alexander Grin, *Zářivý svět*, Mladá fronta, Praha 1966; Karel Čapek, *Boží muka a trapné povídky*, Mladá fronta, Praha 1967.

⁴²⁴ James Joyce, *Dubliňané*, Odeon, Praha 1988.

⁴²⁵ Vladimír Reis, *Křišťálové sestry*, SNDK, Praha 1965.

4. ZÁVĚR

Šedesátá léta v českých zemích představují období plné badatelských podnětů ve všech uměleckých sférách – výtvarném umění, filmu, literatuře i divadle. Řada z těchto témat, zejména z literární oblasti, již také došla svého zpracování. Ilustrace však jako by byla vnímána spíše jako okrajový žánr, většinou zkoumaný pouze z jednoho specifického hlediska (obálky, dětská ilustrace).

Hlavním cílem této práce tedy bylo první ucelené představení výtvarné podoby edic vydávaných dvěma velkými českými nakladatelstvími, *Československým spisovatelem* a *Odeonem*, a na základě tohoto představení zjistit, do jaké míry se dynamický rozvoj české výtvarné scény v šedesátých letech promítl do ilustrační tvorby.

Jak se ukázalo, rychlý rozvoj domácí výtvarné scény do ilustrace pronikal pomalu a opatrně a ilustrátoři se dlouho drželi spíše figurativních motivů. Tyto motivy byly sice „zjednodušovány,“ různě překrývány a „schematizovány,“ jejich čitelnost ale zůstávala více či méně zachována, např. Jaroslav Šerých a jeho ilustrace ke *Květům zla*, *Nudná historie* Stanislava Kolíbala (č. kat. 1) či *Milostný deník* s frontispisem Františka Peterky. (č. kat. 9) Abstrakce se nejprve (a nejvíce) projevila na obálkách edic *Odeonu*, *Soudobé světové prózy* a její *Malé řady*, tzv. „libelkách.“ Obálky některých edic (např. *Otázky a názory*) ČS byly zpracovávány v duchu tzv. bruselského stylu, pracujícího s barevnými asymetricky rozmístěnými geometrickými prvky.

Výrazným ilustrátorským počinem, který vyšel v *Odeonu*, avšak mimo edice, byl soubor sci-fi povídek *Labyrint*. Stejně jako fantasy literatura byla pro českého čtenáře v této době novinkou, tak i výběr ilustrací byl neotřelý. (viz kap. 2.2.9) Avšak ačkoliv dílo vyšlo roku 1962, Adolf Hoffmeister ještě musel svůj výběr ilustrátorů obhájit a zdůvodnit v úvodu knihy. Před *Labyrintem* vyšla ještě Holanova sbírka *Z dokumentu* (č. kat. 2) s předsádkami a drobnými „ilustracemi“ Jana Kotíka v úvodu knihy a *Korálový náhrdelník* (č. kat. 4) s ilustracemi Jiřího Svobody z drobné neoznačené edice *Kolibřík*. Obě vyšly v nakladatelství *Odeon*. Pro *Československého spisovatele* byla charakteristická větší „hravost“ vybíraných ilustrací, v polovině šedesátých let hrál navíc důležitou roli výběr pastelové barevnosti, velmi častá byla růžová v kontrastu s bílou, šedou či černou, například u knihy *Brány ze slonoviny, brány z rohu* s ilustracemi Vladimíra Fuky. (č. kat.5)

Intenzita abstraktních ilustrací vzrostla u obou nakladatelství až od poloviny šedesátých let, kdy se však již výtvarníci obraceli ve své volné tvorbě k nové figuraci. Nová figurace byla záhy aplikována také na ilustraci a v druhé polovině šedesátých let vedle sebe tyto dvě tendence v knižní ilustraci koexistují. Například *Peklo* s ilustracemi Jiřího Balcara (č. kat. 32) a *Skleněný vrch* s ilustracemi Jiřího Svobody. (č. kat. 33)

Přestože abstraktní tendence pronikaly do knižní produkce s jistou opatrností, knihy byly stále šířitelem nového výtvarného názoru k laickému publiku. I když zpočátku pouze na kvalitně zpracovaných obálkách. Toto „šíření“ bylo možné také díky vysokým nákladům vydávaných knih, které se obvykle pohybovaly v řádech tisíců. I drobné knížečky se tak dostávaly do obyčejných domácností.

Přínosem práce, kromě toho, že je svého druhu první, je sestavený katalog s ukázkami ilustrací směřujícími k nezobrazivé tvorbě a posléze i k nové figuraci. V několika případech se podařilo pracovat s originály ilustrací, což bylo doposud v literatuře opomíjeno a často bylo pracováno pouze s knižními reprodukcemi, které kvalitou neodpovídají předloze.

Badatelské téma ilustrace šedesátých let však nelze tímto považovat za uzavřené. Kromě toho, že by stejným způsobem mohla být rozebrána činnost dalších nakladatelství (např. *Mladé fronty*), by také bylo vhodné zaměřit se na ilustrátorskou tvorbu konkrétních autorů, jejichž dílo na poli ilustrace bylo dosud opomíjeno (např. Mikuláš Medek). Samostatné zpracování by si též zasloužil časopis *Světová literatura* či vydávané sebrané a vybrané spisy jednotlivých spisovatelů, na jejichž rozbor nebyl v této práci dostatek prostoru.

SEZNAM LITERATURY A ZDROJŮ

Archivní prameny:

- Literární archiv PNP – fond Československý spisovatel, Literární průvodky k dílům: Anton Pavlovič Čechov, *Nudná historie*; Anna Achmatovová, *Milostný deník*; František Branislav, *Večer u studny*; Oldřich Mikulášek, *Běžící luna*; Ivan Diviš, *Umbriana*; Antonín Brousek, *Netrpělivost*; Simone de Beauvoir, *Velice lehká smrt*; Josef Kainar, *Nové mythy*; Jiří Orten, *Čemu se báseň říká*; Karel Šiktanc, *Slepá láska*; Jiřina Hauková, *Letorosty*.
- SOA Praha – fond Odeon, nakladatelství s. p., Karton 6, Odeon, nakladatelství 1965 – 1990, č. 101 – 200, 350 – 703, Karton 7, Zápisy z porad 1953 – 1968, č. 1 – 129, Zápisy zasedání ediční rady pro krásnou literaturu 1953 – 1968, č. 227 – 593, Karton 38, Odeon – rozbor činnosti, č. 121 – 196.

Literatura (Abecedně):

- Michael Bauer, *Ideologie a paměť. Literatura a instituce na přelomu 40. a 50. let 20. století*, H&H, Jinočany 2003.
- Zdeňka Broukalová – Saša Mouchová, *Bibliografický soupis knih vydaných SNKLU v letech 1953 – 1962*, SNKLU, Praha 1964.
- Zdeňka Broukalová – Saša Mouchová, *Bibliografický soupis knih vydaných SNKLU v letech 1963 – 1964*, SNKLU, Praha 1966.
- Zdeňka Broukalová – Saša Mouchová, *Bibliografický soupis knih vydaných v letech 1968 – 1970 a v letech 1971 - 1972*, Odeon, Praha 1975.
- Zdeňka Černá, *Bibliografický soupis knih vydaných ČS v roce 1967*, ČS, Praha 1967.
- Zdeňka Černá, *Bibliografický soupis knih vydaných ČS v roce 1968*, ČS, Praha 1968.
- Zdeňka Černá, *Bibliografický soupis knih vydaných ČS v roce 1969*, ČS, Praha 1969.
- Zdeňka Černá, *Bibliografický soupis knih vydaných ČS v roce 1970*, ČS, Praha 1970.
- Zdeňka Černá – Marie Syrovátková, *Almanach ČS 1949 – 1964*, ČS, Praha 1964.

- Vladimír Forst (ved. red.), *Lexikon české literatury I, A – G*, Academia, Praha 1985.
- Eva Forstová, *Knihy podle norem. Kulturní instituce v systému řízené kultury. Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění*, Univerzita Karlova v Praze, Praha 2013.
- Jan Halada, *Člověk a kniha*, Univerzita Karlova v Praze, Praha 1993.
- Jan Halada, *Encyklopedie českých nakladatelství 1949 – 2006*, Libri, Praha 2007.
- Vít Havránek et al., *Bruselský sen. Československá účast na světové výstavě Expo 58 v Bruselu a životní styl 1. poloviny 60. let*, Arbor Vitae, Praha 2008.
- Miroslava Hlaváčková, *Lettrismus, předchůdci a následovníci* (kat. výst.), Galerie moderního umění v Roudnici nad Labem, Roudnice nad Labem 2008.
- Pavel Janoušek a kol., *Dějiny české literatury 1945 – 1989*, sv. I. – IV., Academia, Praha 2007 – 2008.
- Marie Judlová, *Ohniska znovuzrození: české umění 1956 – 1963*, Galerie hlavního města Prahy, Praha 1994.
- Alena Malá (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 2001 VI., Kon – Ky*, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 2001.
- Alena Malá (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 2001 VII., L – Mal*, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 2001.
- Alena Malá (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 2002 IX., Ml – Nou*, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 2002.
- Alena Malá (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 2003 XII., Por – Rj*, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 2003.
- Alena Malá (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 2004 XIII., Ro – Se*, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 2004.
- Alena Malá (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 2006 XVII., Šte – Tich*, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 2006.
- Alena Malá (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 2010 XXI., W – Ž*, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 2010.
- Zbyšek Malý (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 1997 I., A – Č*, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 1998.

- Zbyšek Malý (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 1998 II.*, D – G, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 1998.
- Zbyšek Malý (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 1999 III, H*, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 1999.
- Zbyšek Malý (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 2000 V.*, Ka – Kom, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 2000.
- Luboš Merhaut (ved. red.), *Lexikon české literatury 4/I, S – T*, Academia, Praha 2008.
- Saša Mouchová, *Bibliografický soupis knih vydaných v letech 1965 – 1967*, Odeon, Praha 1971.
- Mahulena Nešlehová, *Poselství jiného výrazu: Pojetí informelu v českém umění 50. a 1. pol. 60. let*, Base ARTetFact, Brandýs n/L. 1997.
- Luděk Novák, *Nová figurace*, Obelisk, Praha 1970.
- Jiří Opelík (ved. red.), *Lexikon české literatury 3/I, M – O*, Academia, Praha 2000.
- Leo Pavlát, *Tajemství knihy*, Albatros, Praha 1988.
- Martin Pecina, *Knihy a typografie*, Host, Brno 2012.
- Tereza Petišková, *Československý socialistický realismus 1948 – 1958*, Gallery, Praha 2002.
- Eva Petrová, *Nová figurace* (kat. výst.), Oswald, Praha 1993.
- Eva Petrová, *Umění frotáže* (kat. výst.), Galerie výtvarného umění Litoměřice, Litoměřice 1995.
- Jan Pilař, *Sluneční hodiny: vzpomínky*, ČS, Praha 1989.
- Alena Potůčková, *Umění zrychleného času. Česká výtvarná scéna 1958 – 1968*, České muzeum výtvarného umění, Praha 1999.
- Zdeněk Primus, *Umění je abstrakce: česká vizuální kultura 60. let*, Kant a Arbor Vitae, Praha 2003.
- Vladimír Reis, *Odeon, dříve SNKLU, 15 let krásné knihy*, Odeon, Praha 1967.
- Milena Slavická – Jiří Šetlík, *UB 12 – Studie, rozhovory, dokumenty*, Gallery, Praha 2006.
- Karel Srp – Polana Bregantová – Lenka Bydžovská, *Karel Teige a typografie: asymetrická harmonie*, Arbor vitae, Praha 2009.
- Blanka Stehlíková, *Ilustrace*, Odeon, Praha 1984.

- Jiří Šetlík et al., *Česká kultura na přelomu 50. a 60. let*, Galerie hlavního města Prahy, Praha 1988.
- Rostislav Švácha – Marie Platovská – Polana Bregantová et al., *Dějiny českého výtvarného umění 1939 – 1958 (V)*, Ústav dějin umění AV ČR, Academia, Praha, 2005.
- Rostislav Švácha – Marie Platovská – Polana Bregantová et al., *Dějiny českého výtvarného umění 1958 – 2000 (VI/1)*, Ústav dějin umění AV ČR, Academia, Praha, 2007.
- Rostislav Švácha – Marie Platovská – Polana Bregantová et al., *Dějiny českého výtvarného umění 1958 – 2000 (VI/2)*, Ústav dějin umění AV ČR, Academia, Praha, 2007.
- Zdeněk Vích, *Vybrané kapitoly o umělecké ilustraci*, Gaudeamus, Hradec Králové 2004.

Monografie a katalogy výstav:

- Karel Aubrecht, *Flejšar 85: výstava k 85. narozeninám Josefa Flejšara* (kat. výst.), Asociace užité grafiky a grafického designu, Praha 2007.
- Josef Císařovský et al., *Bohdan Kopecký*, Gallery 2008, Praha 2008.
- Dagmar Halasová, *Jaroslav Šerých. Ilustrační tvorba* (kat. výst.), Moravská galerie v Brně, Brno 1979.
- Antonín Hartmann, *Mikuláš Medek: Vybrané obrazy z let 1944 – 1974* (kat. výst.), OGV Roudnice nad Labem, Roudnice nad Labem 1988.
- Antonín Hartmann, *Mikuláš Medek: Malířské dílo 1942 – 1974*, Dům umění města Brna, Brno 1990.
- Luboš Hlaváček, *František Peterka: příspěvek k novodobým dějinám výtvarného umění v Jižních Čechách*, Jihočeské nakladatelství, České Budějovice 1988.
- Miroslava Hlaváčková, *Olga Karlíková*, Galerie Benedikta Rejta v Lounech, Louny 2011.
- Miroslava Hlaváčková – Petr Piřha, *Jaroslav Šerých – kresby*, Volvox Globator, Praha 2010.
- Marie Judlová, *Jiří Balcar*, Odeon, Praha 1988.

- Stanislav Kolíbal, *Kresby ke knihám: 1947 – 1994*, Arbor vitae, Praha 2009.
- Miroslav Kudrna, *František Peterka*, Alšova jihočeská galerie, Hluboká nad Vltavou 1995.
- Iva Mladičová (ed.), *Jan Kotík 1916 – 2002*, Národní galerie v Praze, Praha 2011.
- Zdeněk Primus et al., *Vladimír Fuka: cesta labyrintem* (kat. výst.), Státní galerie výtvarného umění v Chebu, Cheb 1996.
- Ludmila Vachtová et al., *Zdeněk Sklenář 1910 – 1986: Deset tisíc věcí – deset tisíc let*, Praha 2010.
- Jiří Siblík, *Zdeněk Sklenář a kniha*, Nakladatelství čs. výtvarných umělců, Praha 1965.
- Jiří Šetlík (ed.), *Václav Bláha – Život s knihou*, Kant, Praha 2006.
- Jiří Šetlík, *František Burant*, Odeon, Praha 1990.
- František Šmejkal, *Josef Šíma*, Odeon, Praha 1988.
- Vlastimil Tetiva, *František Muzika - Zdeněk Sklenář, Kontakty – Kontrasty – Konfrontace* (kat. výst.), AJG Hluboká nad Vltavou, České Budějovice 2005.
- Jan Marius Tomeš, *Jaroslav Šerych – monografická studie*, Pele Video Public, Praha 1993.

Články:

- Libuše Brožková, Ilustrovaná edice Česká klasická próza, *Výtvarná práce* roč. XI., 13/14, 1963, s. 4.
- Libuše Brožková, Malá bilance knižní grafiky/I., *Knižní kultura*, 1964, č. 2, s. 62 – 65.
- Libuše Brožková, Malá bilance knižní grafiky/III., *Knižní kultura*, 1964, č. 3, s. 98 – 103.
- Helena Jarošová, Literární složka knihy a ilustrace, *Estetika*, 1966, roč. III, č. 1, s. 146 – 161.
- Kdo – koho: Anketa ilustrátorů, *Knižní kultura*, 1964, č. 5, s. 194 – 202.
- Kdo – koho: Anketa ilustrátorů, *Knižní kultura*, 1964, č. 8, s. 309 – 311.
- Jan Kotík, O vzhledu knih, *Knižní kultura*, 1964, č. 4, s. 118 – 121.

- Rudolf Lužík, Deset let ediční činnosti SNKLU, *Krásná literatura*, 1962, listopad/prosinec, s. 1 – 4.
- Zdeněk Primus, Abstraktní tendence a kniha, *Deleatur*, 1999, č. 4, s. 37 – 41.
- Karel Teige, Vyřadit velká písmena?, *Levá fronta*, 1930, č. 1 – 3, nestr.
- Jaromír Zemina – Stanislav Kolíbal, Jeden rozhovor, *Knižní kultura*, 1964, č. 10, s. 381 – 385.
- Ediční programy z časopisu *O knihách a autorech* z let 1961 – 1970.

Bakalářské a diplomové práce:

- Jan Bilík, *90 let domácí kulturní politiky (1918 – 2008)*, Magisterská diplomová práce, FF MU, Brno 2013.
- Zuzana Dobrovolná, *Knižní obálky Zdenka Seydla*, Bakalářská diplomová práce, FF UP, Olomouc 2012.
- Eva Ellingerová, *Knižní grafika nakladatelství Odeon v 60. letech 20. století*, Bakalářská diplomová práce, FF MU, Brno 2009.
- Petra Gregorová, *Česká ilustrace v 60. letech 20. století*, Bakalářská diplomová práce, FF UP, Olomouc 2012.
- Sylva Houřová, *Jiří Hadlač – grafická a knižní tvorba*, Magisterská diplomová práce, FF MU, Brno 2006.
- Jitka Lhotecká, *Nakladatelská činnost v poválečném Československu, se zaměřením na období po roce 1948*, Magisterská diplomová práce, FF MU, Brno 2009.
- Zuzana Marešová, *Knižní design Oldřicha Hlavsy (1909 – 1995)*, Bakalářská diplomová práce, FF UP, Olomouc 2012.
- Markéta Peringerová, *Výstava umění mladých výtvarníků Československa 1958*, Bakalářská diplomová práce, FF MU, Brno 2010.
- Martin Ponec, *Projevy konstruktivismu v československé meziválečné užité grafice*, Bakalářská diplomová práce, FF MU, Brno 2011.
- Tereza Špinková, *Užitá grafická tvorba malíře Jiřího Balcara*, Bakalářská diplomová práce, FF UK, Praha 2010.
- Martina Váňová, *Olga Karlíková a její zastoupení ve státních institucích*, Bakalářská diplomová práce, KTF UK, Praha 2010.

Internetové zdroje:

- <http://abart-full.artarchiv.cz/> - Informační systém abART
- www.databazeknih.cz
- <http://www.mchampetier.com> – Galerie Michelle Champetier, originály grafických tisků, kreseb atd.
- www.mvcr.cz – Ministerstvo vnitra ČR
- www.pamatniknarodnihopisemnictvi.cz – Památník národního písemnictví
- www.slovníkceskeliteratury.cz – Slovník české literatury po roce 1945, Ústav pro českou literaturu AV ČR
- www.rozhlas.cz – Výstava znovuobjeveného malíře Václava Sivka
- www.soapraha.cz – Státní oblastní archiv Praha
- www.sorela.cz – Webové centrum výzkumu literatury a umění československého socialistického realismu
- www.terryhoponozky.cz – Největší prodejce filmových autorských plakátů
- <http://typografie.unas.cz/pismo.html> - Stránky věnované typografii
- www.ucl.cas.cz – Ústav pro českou literaturu AV ČR
- www.udu.cas.cz – Ústav dějin umění AV ČR

Seznam literatury katalogu (Abecedně):

- Anna Achmatovová, *Milostný deník*, ČS, Praha 1963.
- Henri Barbusse, *Peklo*, Odeon, Praha 1969.
- Charles Baudelaire, *Květy zla*, SNKLHU, Praha 1962.
- Simone de Beauvoir, *Velice lehká smrt*, ČS, Praha 1967.
- Alfonz Bednár, *Skleněný vrch*, Odeon, Praha 1969.
- František Branislav, *Večer u studny*, ČS, Praha 1963.
- Antonín Brousek, *Netrpělivost*, ČS, Praha 1966.
- Otokar Březina, *Tajemné dálky – Stavitelé chrámu*, Odeon, Praha 1966.
- Albert Camus, *Exil a království*, SNKLU, Praha 1965.
- Anton Pavlovič Čechov, *Nudná historie*, ČS, Praha 1960.
- Emily Dickinsonová, *Záblesky melodie*, Odeon, Praha 1967.
- Ivan Diviš, *Umbriana*, ČS, Praha 1965.
- Jiřina Hauková, *Letorosty*, ČS, Praha 1970.
- Adolf Hoffmeister (ed.), *Labyrint*, SNKLHU, Praha 1962.
- Vladimír Holan, *Z dokumentu*, SNKLHU, Praha 1960.
- Jindřich Hořejší, *Korálový náhrdelník*, SNKLHU, Praha 1961.
- Josef Kainar, *Nové mythy*, ČS, Praha 1967.

- Zdeněk Lorenc, *Dutá lampa*, ČS, Praha 1967.
- Jiří Mahen, *Balady*, SNKLU, Praha 1963.
- Marie Majerová, *Staropražské pomněnky*, Odeon, Praha 1967.
- Bohumil Mathesius, *Zpěvy staré Číny*, Odeon, Praha 1967.
- Thomas McGrath, *Brány ze slonoviny, brány z rohu*, ČS, Praha 1961
- Oldřich Mikulášek, *Ortely a milosti*, SNKLU, Praha 1963.
- Oldřich Mikulášek, *Běžící luna*, ČS, Praha 1964.
- Kuo Mo-Žo, *Návrat starého mistra*, SNKLU, Praha 1961.
- Vilém Mrštík, *Pohádka máje*, SNKLU, Praha 1963.
- Vítězslav Nezval, *Edison*, SNKLHU, Praha 1960.
- Jiří Orten, *Čemu se báseň říká*, ČS, Praha 1967.
- Jiří Orten, *Verše*, Odeon, Praha 1970.
- Miodrag Pavlović, *Kroky ve vedlejším pokoji*, Odeon, Praha 1967.
- Karel Šiktanc, *Třináct zařikávání živých*, ČS, Praha 1966.
- Karel Šiktanc, *Slepá láska*, ČS, Praha 1968.
- Boris Vian, *Pěna dní*, Odeon, Praha 1967.
- Ivan Wernisch, *Zimohrádek*, ČS, Praha 1965.
- Tennessee Williams, *Římské jaro paní Stoneové*, ČS, Praha 1966.

KATALOG

Poznámka ke katalogu:

Do katalogu, prvního svého druhu, jsou zahrnuty abstraktní ilustrace či ilustrace směřující k nezobrazivé tvorbě, případně k nové figuraci, vydané v rámci rozebíraných edic. Všechna vydání byla osobně prohlédnuta a zdokumentována. U každé položky je uveden spisovatel, název díla, nakladatelství a edice, v níž bylo dílo publikováno, případně číslo svazku. Následuje jméno ilustrátora, technické údaje o knize – rozměry knihy, místo tisku a náklad. Dále jsou uvedeny technické údaje týkající se samotných ilustrací – název nebo alespoň číslo stránky, na které se příslušná ilustrace nachází, rozměry ilustračního doprovodu a odkaz na obrazovou přílohu. U některých publikací se podařilo dohledat původní grafické listy či kresby, v takovém případě je uveden také název instituce, kde se díla nachází a příslušná inventární čísla. U originálů jsou také uvedeny jejich originální rozměry, nikoli rozměry reprodukcí. Za těmito údaji jsou uvedeny informace o technice a odkazy na literaturu.

Katalog je řazen chronologicky podle vydání titulu. V rámci jednotlivých let jsou díla řazena abecedně dle autora literárního díla. Rozměry jsou udávány v centimetrech, výška x šířka.

1960

1. Anton Pavlovič Čechov, *Nudná historie*, ČS, EIN (sv. 57)

Ilustrace: Stanislav Kolíbal

Rozměry knihy: 25 x 13,5 cm

Tisk: Mír, novinářské závody n. p., Praha 2

Náklad: 7000 výtisků

Předsádky:	20 x 25,5 cm	[80]
Frontispis:	20 x 13 cm	[81]
Il. mezi stranami 16 – 17:	20 x 13 cm	[82]
48 – 49:	20 x 13 cm	[83]
64 – 65:	20 x 13 cm	[84]
80 – 81:	20 x 13 cm	[85]

Technika: dvoubarevné kresby uhlem, ofset

Literatura: Stanislav Kolíbal, *Kresby ke knihám 1947 – 1994*, Arbor Vitae, Praha 2009, s. 45 – 46.

2. Vladimír Holan, *Z dokumentu*, SNKLHU, edice *Skvosty* (sv. 22)

Ilustrace: Jan Kotík

Rozměry knihy: 14,6 x 10,5 cm

Tisk: Polygrafia 3, tiskařské závody n. p., závod Jiřího Dimitrova v Praze 7

Náklad: 3000

Předsádky: 14 x 19 cm [86]

2 ilustrace na začátku knihy: 9 x 5,5 cm, 6,5 x 4,5 cm [87,88]

Technika: nezjištěno

Literatura: Iva Mladičová, *Jan Kotík 1916 – 2002*, Národní galerie v Praze, Praha 2011, s. 337.

3. Vítězslav Nezval, *Edison*, SNKLHU, edice *Nesmrtelní* (sv. 50)

Ilustrace: Josef Šíma

Rozměry knihy: 24,5 x 17 cm

Tisk: Svoboda 2, grafický závod, n. p., Praha 1

Náklad: 3000 výtisků

Noc a stín, s. 12: 23,9 x 16 cm [89]

Vlak a laboratoř, s. 19: 23,9 x 16 cm [90]

Oblouková lampa, s. 27: 23,9 x 16,1 cm [91]

Žárovka, s. 33: 24 x 16 cm [92]

Kinematograf, s. 41: 23,9 x 16,1 cm [93]

Telefon a radio, s. 49: 23,9 x 16,1 cm [94]

Signál času, s. 55: 23,9 x 16,1 cm [95]

Drobnohled snu a noci, s. 63: 23,9 x 16,1 cm [96]

Technika: barevné kresby

Literatura: František Šmejkal, *Josef Šíma*, Odeon, Praha 1988, s. 396.

1961

4. Jindřich Hořejší, *Korálový náhrdelník*, SNKLHU, edice *Kolibřík*

Ilustrace: Jiří Svoboda

Rozměry knihy: 7,3 x 7 cm

Tisk: Stráž, tiskařské závody, n. p., závod 4, Vimperk

Náklad: 10000 výtisků

Frontispis:	7 x 13,5 cm	[97]
s. 13:	7 x 6,8 cm	[98]
s. 18 – 19:	7 x 13,5 cm	[99]
s. 24 – 25:	7 x 13,5 cm	[100]
s. 32 – 33:	6,9 x 13 cm	[101]
s. 41:	6,9 x 6,5 cm	[102]
s. 49:	6,9 x 6,7 cm	[103]
s. 60 – 61:	7 x 13,5 cm	[104]
s. 68:	7 x 6,5 cm	[105]

Technika: nezjištěno

Literatura: Alena Malá (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 2005 XV., St – Šam*, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 2005, s. 258.

5. Thomas McGrath, *Brány ze slonoviny, brány z rohu*, ČS, EIN (sv. 78)

Ilustrace: Vladimír Fuka

Rozměry knihy: 20,5 x 13,6 cm

Tisk: Polygrafia 3, n. p., závod Jiřího Dimitrova, Praha 7

Náklad: 9000 výtisků

Předsádky:	19,6 x 25,5 cm	[106]
Frontispis:	19,6 x 25,5 cm	[107]
s. 8:	7 x 7,5 cm	[108]
s. 9:	7 x 12,6 cm	[109]

s. 19:	6,5 x 12,7 cm	[110]
s. 27:	14,5 x 12,7 cm	[111]
s. 37:	9,2 x 9 cm	[112]
s. 43:	9,3 x 10,8 cm	[113]
s. 49:	7,2 x 12,7 cm	[114]
s. 53:	11,5 x 12,7 cm	[115]
s. 65:	12,5 x 12,7 cm	[116]
s. 76:	9,6 x 11,3 cm	[117]
s. 87:	8,8 x 5,6 cm	[118]
s. 89:	7,5 x 8 cm	[119]
s. 101:	9,1 x 5 cm	[120]
s. 103:	9,6 x 10,7 cm	[121]
s. 105:	9,9 x 7 cm	[122]

Technika: nezjištěno

Literatura: Zdeněk Primus et al., *Vladimír Fuka: Cesta labyrintem*, Státní galerie výtvarného umění v Chebu, Cheb 1996, s. 102 – 106.

6. Kuo Mo-Žo, *Návrat starého mistra a jiné povídky*, SNKLU, edice *Nesmrtelní* (sv. 53)

Ilustrace: Zdeněk Sklenář

Rozměry knihy: 24 x 17,2 cm

Tisk: Polygrafia 2, n. p., Praha 5

Náklad: 6000 výtisků

GVU Havlíčkův Brod, L 29 – L 37 (Ilustrace, u nichž není uvedeno inventární číslo, nejsou v galerijních sbírkách a rozměry jsou udávány podle knihy), nedatováno

<i>Návrat starého mistra</i> , mezi s. 16 – 17:	30,2 x 24 cm, nesign.,	
	L 29	[123]
<i>Mistr Čuang jde do Liang</i> , mezi s. 36 – 37:	30,2 x 24,5 cm,	
	nesign., L 31	[124]
<i>Konfucius hladoví</i> , mezi s. 46 – 47:	24 x 16,2 cm	[125]

<i>Mencius propouští svou manželku</i> , mezi s. 56 – 57:	30,2 x 24,7 cm,	
	nesign., L 32	[126]
<i>„První císař“ umírá</i> , mezi s. 72 – 73:	24 x 16,5 cm	[127]
<i>Konec krále Siang Jü</i> , mezi s. 96 – 97:	30,2 x 22,7 cm,	
	nesign., L 30	[128]
<i>Velký historik S'-ma Čchien</i> , mezi s. 120 – 121:	24 x 16,5 cm	[129]
<i>Smutek básníka Ťia Iho</i> , mezi s. 136 – 137:	24 x 16,5 cm	[130]

osm menších ilustrací v záhlavích:

s. 12:	18,5 x 17,5 cm, nesign., L 34	[131]
s. 29:	10,5 x 10,5 cm	[132]
s. 44:	14,5 x 15,8 cm, nesign., L 36	[133]
s. 52:	10 x 12 cm	[134]
s. 67:	10 x 11,2 cm	[135]
s. 84:	24,6 x 20,5 cm, nesign., L 33	[136]
s. 112:	14,9 x 17,7 cm, nesign., L 35	[137]
s. 130:	10,5 x 10,5 cm	[138]

osm tzv. koncovek

s. 25:	7,5 x 10,5 cm	[139]
s. 41:	5,5 x 9,5 cm	[140]
s. 49:	8 x 10,5 cm	[141]
s. 63:	7,5 x 10,5 cm	[142]
s. 79:	7 x 12 cm	[143]
s. 107:	86 x 12,7 cm, nesign., L 37	[144]
s. 126:	6,5 x 10 cm	[145]
s. 147:	6,5 x 10 cm	[146]

Technika: Kombinovaná technika, škrábaná technika do voskového pastelu, karton

Literatura: Ludmila Vachtová et al., *Zdeněk Sklenář 1910 – 1986, Deset tisíc věcí – deset tisíc let* (kat. výst.), Praha 2010, s. 255. – Jiří Siblík, *Zdeněk Sklenář a kniha*, Nakladatelství čs. výtvarných umělců, Praha 1965, s. 20.

1962

7. Charles Baudelaire, *Květy zla*, SNKLHU, edice *Nesmrtelní* (sv. 63)

Ilustrace: Jaroslav Šerých

Rozměry knihy: 24,5 x 17 cm

Tisk: Polygrafia 3, n. p., závod Jiřího Dimitrova, Praha 7

Náklad: 9000 výtisků

GVU v Havlíčkově Brodě + další verze v Galerii moderního umění v Roudnici nad Labem a v OGV v Jihlavě, 4 studijní kresby v Západočeské galerii v Plzni, 1957

Frontispis:	35,9 x 25,7 cm, sign. vpravo dole tužkou: J.Šerých 57, L791	[147]
<i>Klenoty:</i>	35,4 x 24,3 cm, sign. vpravo dole tužkou: J. Šerých 57, L789	[148]
<i>Balkón:</i>	35,9 x 25,8 cm, sign. vpravo dole tužkou: J. Šerých 57, L787	[149]
<i>Harmonie večera:</i>	36,2 x 25,7 cm, sign. vpravo dole tužkou: Jšerých 57, vlevo dole pod tiskem přípisek 11/20, L984	[150]
<i>Krásná loď:</i>	35 x 25,2 cm, sign. vpravo dole tužkou: J. Šerých 57, L786	[151]
<i>Velmi daleko:</i>	30,6 x 21,7 cm, sign. vpravo dole tužkou: J. Šerých 57, L779	[152]
<i>Jedné kolemjdoucí:</i>	35,6 x 25,5 cm, sign. vpravo dole tužkou: J. Šerých 57, L790	[153]
<i>Lesbos:</i>	35,4 x 26,5 cm, sign. vpravo dole tužkou: J. Šerých 57, L792	[154]
<i>Šereda čili chvalořeč na kostlivou vílu:</i>	35,7 x 26,8 cm, sign. vpravo dole tužkou: J. Šerých 57, L785	[155]

Technika: litografická rytina

Literatura: Dagmar Halasová, *Jaroslav Šerých. Ilustrační tvorba* (kat. výst.), Moravská galerie v Brně, Brno 1979, s. 6.

8. Adolf Hoffmeister (ed.), *Labyrint*, SNKLHU, mimo edice

Ilustrace: Jiří Balcar, Vladimír Fuka, Vratislav Hlavatý, Josef Istler, Ota Janeček, Mikuláš Medek, Svatopluk Pitra, Ludmila Rencová, Zdenek Seydl, Zdeněk Sklenář, Pravoslav Sovák, Jiří Toman

Rozměry knihy: 19,5 x 21,5 cm

Tisk: Svoboda 1, Praha 5

Náklad: 8000 výtisků

Přední předsádka, Ota Janeček: 18,8 x 41,2 cm	[156]
<i>Les</i> , Ota Janeček, s. 86: 18,8 x 20,7 cm	[157]
s. 88: 18,8 x 20,5 cm	[158]
s. 90 – 91: 18,8 x 41,1 cm	[159]
<i>Chrudošiví jsou borolové</i> , Josef Istler, s. 97: 10 x 11,5 cm	[160]
s. 123: 18,8 x 20,5 cm	[161]
<i>Zlatá sluneční jablka</i> , Ludmila Rencová, s. 142: 18,8 x 10,5 cm	[162]
s. 145: 18,8 x 8 cm	[163]
s. 146: 10,5 x 20,5 cm	[164]
s. 149: 7,5 x 15 cm	[165]
<i>Létající stroj</i> , Zdeněk Sklenář, s. 165: 8,5 x 15,5 cm	[166]
s. 169: 18,8 x 20,5 cm	[167]
s. 171: 9 x 15 cm	[168]
<i>Labyrint</i> , Vladimír Fuka, s. 174: 12,3 x 11 cm, sign. v pravém dolním rohu „Fuka 60“	[169]
s. 182: 18,8 x 11,2 cm	[170]
s. 188: 18,8 x 20,5 cm, reprodukce kolorované kresby s názvem <i>Labyrint čtverců</i> z roku 1960, sign. vpravo dole „Fuka 60“	[171]
<i>Nerovný boj</i> , Jiří Balcar, s. 191: 13 x 14 cm	[172]
s. 196 – 197: 18,8 x 41 cm	[173]
<i>Bábelská knihovna</i> , Mikuláš Medek, s. 233: 9,5 x 11 cm	[174]
s. 240: 10 x 12 cm	[175]

Kresba v tiráži, Jan Kotík: 5,5 x 5,5 cm, reprodukce akvarelu *Bez názvu* z 2. poloviny 50. let o rozměrech 42 x 52,4 cm, neznačeno, soukromá sbírka

[176]

Zadní předsádka, Jan Kotík: 18,8 x 41 cm

[177]

Technika: nezjištěno

Literatura: Adolf Hoffmeister, Slovo o ilustracích, in: Adolf Hoffmeister (ed.), *Labyrint*, SNKLHU, Praha 1962, s. 35 – 37. – Antonín Hartmann, *Mikuláš Medek: Vybrané obrazy z let 1944 – 1974* (kat. výst.), OGV Roudnice nad Labem, Roudnice nad Labem 1988, nestr. – Zdeněk Primus et al., *Vladimír Fuka: Cesta labyrintem*, Státní galerie výtvarného umění v Chebu, Cheb 1996, s. 102 – 106. – Iva Mladičová, *Jan Kotík 1916 – 2002*, Národní galerie v Praze, Praha 2011, s. 328 a 344.

1963

9. Anna Achmatovová, *Milostný deník*, ČS, KPP

Ilustrace: František Peterka

Rozměry knihy: 17,1 x 12,7 cm

Tisk: Tisk, knižní výroba, n. p., závod Brno

Náklad: 12 000 výtisků

AJG Hluboká nad Vltavou

Frontispis: 16,7 x 10,7 cm, nesign., G8371

[178]

Technika: Kresba, tempera bílá, papír černý

Literatura: Miroslav Kudrna, *František Peterka*, AJG v Hluboké nad Vltavou, Hluboká nad Vltavou 1976, nestr. – Luboš Hlaváček, *František Peterka: příspěvek k novodobým dějinám výtvarných umění v jižních Čechách*, Jihočeské nakladatelství, České Budějovice 1988, s. 34.

10. František Branislav, *Večer u studny*, ČS, KPP (sv. 14)

Ilustrace: František Peterka

Rozměry knihy: 17 x 12,5 cm

Tisk: Mír 2, Praha 2

Náklad: 13 000 výtisků

AJG Hluboká nad Vltavou

Frontispis: 17,5 x 9,8 cm, sign. vpravo dole:

F. Peterka, G8373

[179]

Technika: Kresba, tempera bílá, papír černý

Literatura: Miroslav Kudrna, *František Peterka*, AJG v Hluboké nad Vltavou, Hluboká nad Vltavou 1976, nestr. - Luboš Hlaváček, *František Peterka: příspěvek k novodobým dějinám výtvarných umění v jižních Čechách*, Jihočeské nakladatelství, České Budějovice 1988, s. 34.

11. Jiří Mahen, *Balady*, SNKLU, edice *Skvosty* (sv. 33)

Ilustrace: František Burant

Rozměry knihy: 14,5 x 10,5 cm

Tisk: Polygrafia 3, n. p., závod Jiřího Dimitrova, Praha 7

Náklad: 2000 výtisků

GVU Havlíčkův Brod, L 688 – L 693, 1962

Frontispis: 28 x 16 cm, sign.: vpravo dole tužkou: Burant 962,

vlevo dole tužkou: 5/20, L 690

[180]

s. 8: 16 x 14,7 cm, sign.: vpravo dole tužkou: Burant 962,

vlevo dole tužkou: 5/20, L 691

[181]

V GUV v Havlíčkově Brodě se nacházejí i čtyři tisky (tři zkušební), které nebyly použity pro knihu:

L 688: 25,1 x 19,8 cm, sign.: vpravo dole tužkou: Burant 1962,

vlevo dole tužkou: zkuš. tisk

[182]

L 689: 27,9 x 16 cm, sign.: vpravo dole tužkou: Burant 1962,

vlevo dole tužkou: 11/20

[183]

L 692: 21 x 14,8 cm, sign.: vpravo dole tužkou: Burant 1962,

vlevo dole tužkou: zkuš. tisk

[184]

L 693: 27 x 18,6 cm, sign.: vpravo dole tužkou: Burant 1962,
vlevo dole tužkou: zkuš. tisk [185]

Technika: suchá jehla, papír

Literatura: Jiří Šetlík, *František Burant*, Odeon, Praha 1990, s. 111.

12. Oldřich Mikulášek, *Ortely a milosti*, SNKLU, edice *Skvosty* (sv. 34)

Ilustrace: Václav Bláha

Rozměry knihy: 14,6 x 10,5 cm

Tisk: Polygrafia I, n. p., Praha 2

Náklad: 5000 výtisků

Frontispis: 18,5 x 13,5 cm, sign. vlevo nahoře: V.B.62 [186]

s. 8: 18,5 x 13,5 cm, sign. vpravo nahoře: V.B.62 [187]

s. 12: 18,5 x 13,5 cm [188]

s. 56: 18,5 x 13,5 cm, sign. vpravo dole: V.B.63 [189]

s. 84: 18,5 x 13,5 cm, sign. vpravo dole: V.B.62 [190]

s. 102: 18,5 x 13,5 cm [191]

Technika: bílá kresba na černém podkladu

Literatura: Jiří Šetlík (ed.), *Václav Bláha – Život s knihou*, Kant, Praha 2006, s. 28 – 29.

13. Vilém Mrštík, *Pohádka máje*, SNKLU, *Česká klasická próza*

Ilustrace: František Burant

Rozměry knihy: 25 x 17 cm

Tisk: Rudé právo, vydavatelství ÚV KSČ

Náklad: 30100 výtisků

GVU Havlíčkův Brod, L 677 – L 687, 1962

s. 33: 33,5 x 11,6 cm, sign.: vpravo dole tužkou: Burant 1962,
vlevo dole tužkou: 6/20, L 683 [192]

s. 65: 27,9 x 15,9 cm, sign.: vpravo dole tužkou: Burant 962,

- vlevo dole tužkou: 1/20, L 679 [193]
s. 97: 24,6 x 17,1 cm, sign.: vpravo dole tužkou: Burant 1962,
vlevo dole tužkou: 4/20, L 685 [194]
s. 145: 20,9 x 15,1 cm, sign.: vpravo dole tužkou: Burant 1962,
vlevo dole tužkou: zkuš. tisk, L 686 [195]
s. 193: 21 x 15,2 cm, sign.: vpravo dole tužkou: Burant 1962,
vlevo dole tužkou: 2/20, L 684 [196]
s. 241: 28 x 15,4 cm, sign.: vpravo dole tužkou: Burant 1962,
vlevo dole tužkou: 4/20, L 681 [197]
s. 289: 18,5 x 15,9 cm, sign.: vpravo dole tužkou: Burant 1962,
vlevo dole tužkou: 11/20, L 680 [198]
s. 333: 26,2 x 20,3 cm, sign.: vpravo dole tužkou: Burant 1962,
vlevo dole tužkou: 4/20, L 687 [199]

L 677 nepublikováno, jedná se o studii k L 680, 23 x 16,7 cm,
sign.: vpravo dole tužkou: Burant 1962,
vlevo dole tužkou: Studie [200]

L 678 nepublikováno, jedná se o studii k L 679,
27,1 x 18,5 cm, sign.: vpravo dole tužkou: Burant 1962,
vlevo dole tužkou: Studie [201]

L 682 bylo použito na obálku knihy, 26,9 x 15,7 cm,
sign.: vpravo dole tužkou: Burant 1962, vlevo dole tužkou: 6/20 [202]

Technika: suchá jehla, papír a ruční papír

Literatura: Jiří Šetlík, *František Burant*, Odeon, Praha 1990, s. 111.

1964

14. Oldřich Mikulášek, *Běžící luna*, ČS, MEP

Ilustrace: František Peterka

Rozměry knihy: 13 x 10 cm

Tisk: Tisk, n. p., Brno

Náklad: 10 500 výtisků

Frontispis:	12,4 x 9,2 cm	[203]
<i>První bolesti</i> , s. 9:	12,5 x 9,2 cm	[204]
<i>Rukavička</i> , s. 31:	12,5 x 9,2 cm	[205]
<i>Rukavička</i> , s. 53:	12,5 x 9,4 cm	[206]
<i>Běžící luna</i> , s. 71:	12,5 x 9,2 cm	[207]
<i>Běžící luna</i> , s. 83:	12,5 x 9,3 cm	[208]
<i>Krásná zlatnice</i> , s. 97:	12,5 x 9,2 cm	[209]
	12,5 x 9,5 cm	[210]
	12,5 x 9,5 cm	[211]

Technika: kresba, tuš

Literatura: Miroslav Kudrna, *František Peterka*, AJG v Hluboké nad Vltavou, Hluboká nad Vltavou 1976, nestr. - Luboš Hlaváček, *František Peterka: příspěvek k novodobým dějinám výtvarných umění v jižních Čechách*, Jihočeské nakladatelství, České Budějovice 1988, s. 34.

1965

15. Albert Camus, *Exil a království*, SNKLU, edice *Bibeloty*

Ilustrace: Jiří Balcar

Rozměry knihy: 14,5 x 8,6 cm

Tisk: Polygrafia 3, n. p., závod Jiřího Dimitrova, Praha 6

Náklad: 20 000 výtisků

s. 35:	14,2 x 8,1 cm	[212]
s. 49:	14,2 x 8,2 cm	[213]
s. 97:	14,1 x 8,2 cm	[214]
s. 103:	14,3 x 8,2 cm	[215]

Technika: nezjištěno

Literatura: Polana Bregantová, *Typografie 1958 – 1970*, in: Rostislav Švácha – Marie Platovská – Polana Bregantová et al., *Dějiny českého výtvarného umění VI*, Academia, Praha 2007, s. 361 – 362. – Tereza Špinková, *Užitá grafická tvorba malíře Jiřího Balcara (BDP)*, FF UK, Praha 2010, s. 36.

16. Ivan Diviš, *Umbriana*, ČS, KPP výběrová řada (sv. 29)

Ilustrace: Vladimír Tesař

Rozměry knihy: 16,8 x 12,5 cm

Tisk: Mír, novinářské závody, n. p., Praha 2

Náklad: 6000 výtisků

Frontispis: 16,3 x 12 cm

[216]

Technika: nezjištěno

Literatura: Lektorská průvodka, *Ivan Diviš – Umbriana*, PNP, fond
Československého spisovatele, nezpracováno.

17. Ivan Wernisch, *Zimohrádek*, ČS, KPP výběrová řada (sv. 30)

Ilustrace: Vladimír Tesař

Rozměry knihy: 16,8 x 12,5 cm

Tisk: Mír, novinářské závody n. p.

Náklad: 7000 výtisků

Frontispis: 16,2 x 12 cm

[217]

Technika: nezjištěno

Literatura: nezjištěno

1966

18. Antonín Brousek, *Netrpělivost*, ČS, KPP výběrová řada (sv. 37)

Ilustrace: František Peterka

Rozměry knihy: 16,8 x 12,3 cm

Tisk: TISK, n. p., Brno

Náklad: 7500 výtisků

Frontispis: 16,3 x 22,8 cm

[218]

Technika: Kresba, tempera bílá, papír černý

Literatura: Miroslav Kudrna, *František Peterka*, AJG v Hluboké nad Vltavou, Hluboká nad Vltavou 1976, nestr. - Luboš Hlaváček, *František Peterka: příspěvek k novodobým dějinám výtvarných umění v jižních Čechách*, Jihočeské nakladatelství, České Budějovice 1988, s. 34.

19. Otokar Březina, *Tajemné dálky – Stavitelé chrámu*, Odeon, edice *Skvosty* (sv. 46)

Ilustrace: Vladimír Tesař

Rozměry knihy: 14,5 x 10,5 cm

Tisk: Polygrafia 3, n. p., závod Jiřího Dimitrova

Náklad: 6000 výtisků

Přední předsádka:	14 x 19,2 cm	[219]
Frontispis:	13,8 x 9,6 cm	[220]
s. 21:	14 x 9,6 cm	[221]
s. 61:	14 x 9,6 cm	[222]
s. 111:	14 x 9,8 cm	[223]
s. 171:	13,9 x 9,5 cm	[224]

Technika: nezjištěno

Literatura: nezjištěno

20. Karel Šiktanc, *Třináct zařikávání živých*, ČS, KPP výběrová řada (sv. 39)

Ilustrace: Ivan Urbánek

Rozměry knihy: 16,8 x 12,5 cm

Tisk: Tisk n. p., Brno

Náklad: 9500 výtisků

Frontispis:	16,6 x 12,3 cm	[225]
-------------	----------------	-------

Technika: nezjištěno

Literatura: nezjištěno

21. Tennessee Williams, *Římské jaro paní Stoneové*, ČS, EIN (sv. 109)

Ilustrace: Pavel Brom

Rozměry knihy: 25 x 13,5 cm

Tisk: Mír, novinářské závody, n. p., závod 1, Praha 1

Náklad: 30 000 výtisků

Frontispis: 20 x 12,8 cm [226]

Il. mezi str. 56 – 57: 19,5 x 12,4 cm [227]

str. 88 – 89: 20 x 12,4 cm [228]

str. 104 – 105: 20 x 12,4 cm [229]

Technika: koláž, ofset

Literatura:

<http://www.terryhoponozky.cz/plakaty/parametr-1-autori/5723-kopriva-milan-a-brom-pavel> Vyhledáno 25. 3. 2014.

1967

22. Simone de Beauvoir, *Velice lehká smrt*, ČS, EIN (sv. 113)

Ilustrace: Vladimír Tesař

Rozměry knihy: 20,5 x 13,5 cm

Tisk: Polygrafia 1, Praha 2

Náklad: 17 000 výtisků

Frontispis: 19,8 x 12,9 cm [230]

Il. mezi str. 16 – 17: 19,9 x 12,4 cm [231]

str. 32 – 33: 19,8 x 12,4 cm [232]

str. 48 – 49: 19,8 x 12,4 cm [233]

str. 64 – 65: 19,8 x 12,7 cm [234]

str. 80 – 81: 19,8 x 12,7 cm [235]

str. 96 – 97: 19,8 x 12,7 cm [236]

Technika: ofset

Literatura: „*Ilustrace jsou samy o sobě pěkné, ale svým chladným vědeckým rázem se ke knížce právě nehodí.*“ Eva Pilařová, Lektorská průvodka, *Simone de Beauvoir – Velice lehká smrt*, PNP, fond Československý spisovatel, nezpracováno. – Alena Malá (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 2006 XVII., Šte – Tich*, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 2006, s. 286.

23. Emily Dickinsonová, *Záblesky melodie*, Odeon, edice *Bibeloty*

Ilustrace: František Peterka

Rozměry knihy: 14,5 x 8,6 cm

Tisk: Rudé právo, tiskárna vydavatelství ÚV KSČ Praha 3

Náklad: 3500 výtisků

GVU Havlíčkův Brod, L 1838 – L 1845, nedatováno

obálka:	14,2 x 8,1 cm, sign.: na zadní straně perem: F. Peterka, L1838	[237]
s. 56:	14,1 x 8,2 cm, sign.: na zadní straně perem: F. Peterka, L 1842	[238]
s. 102:	14,1 x 8,2 cm, sign.: na zadní straně perem: F. Peterka, L 1843	[239]

Nepublikováno:

L 1839:	14,1 x 8,1 cm, sign.: na zadní straně perem: F. Peterka	[240]
L 1840:	14,1 x 8,2 cm, sign.: na zadní straně perem: F. Peterka	[241]
L 1841:	14 x 8,2 cm, sign.: na zadní straně perem: F. Peterka	[242]
L 1844:	14,1 x 8,2 cm, sign.: na zadní straně perem: F. Peterka	[243]
L 1845:	14,2 x 8,1 cm, sign.: na zadní straně perem: F. Peterka	[244]

Technika: kresba tempera, papír tónovaný

Literatura: Miroslav Kudrna, *František Peterka*, AJG v Hluboké nad Vltavou, Hluboká nad Vltavou 1976, nestr. – Luboš Hlaváček, *František Peterka: příspěvek k novodobým dějinám výtvarných umění v jižních Čechách*, Jihočeské nakladatelství, České Budějovice 1988, s. 34.

24. Josef Kainar, *Nové mythy*, ČS, MEP

Ilustrace: Václav Sivko

Rozměry knihy: 13 x 10 cm

Tisk: Stráž, tiskařské závody, n. p., Vimperk

Náklad: 6000 výtisků

	12,4 x 9,5 cm	[245]
Frontispis:	12,5 x 9,5 cm	[246]
<i>Stříhali dohola malého chlapečka</i> , s. 9:		12,5 x 9,5
cm	[247]	
<i>Dopis o stávce</i> , s. 21:	12,6 x 9,6 cm	[248]
<i>La belle dame sans mercy</i> , s. 35:	12,5 x 9,5 cm	[249]
s. 51:	12,5 x 9,5 cm	[250]
s. 59:	12,5 x 9,5 cm	[251]
s. 63:	12,5 x 9,5 cm	[252]
s. 75:	12,4 x 9,4 cm	[253]
s. 85:	12,4 x 9,5 cm	[254]
Zadní předsádka:	12,4 x 18,8 cm	[255]

Technika: nezjištěno

Literatura: Originály ilustrací byly původně černé, finální verze byla tištěna hnědě viz Lektorská průvodka, *Josef Kainar – Nové mythy*, PNP, fond Československého spisovatele, nezpracováno.

25. Zdeněk Lorenc, *Dutá Lampa*, ČS, mimo edice

Ilustrace: Mikuláš Medek

Rozměry knihy: 20,5 x 13,4 cm

Tisk: Tisk n. p., Brno, závod I

Náklad: 12500 výtisků

Frontispis: 19,7 x 12,3 cm [256]

Technika: nezjištěno

Literatura: Antonín Hartmann, *Mikuláš Medek: vybrané obrazy z let 1944 – 1974*, Galerie výtvarného umění v Roudnici nad Labem, Roudnice nad Labem 1988, nestr.

26. Marie Majerová, *Staropražské pomněnky*, Odeon, edice *Bibeloty*

Ilustrace: Jan Sládek

Rozměry knihy: 14,5 x 8 cm

Tisk: Rudé právo, vydavatelství ÚV KSČ, Praha 1

Náklad: 6000 výtisků

Frontispis: 14 x 14,5 cm

[257]

Technika: nezjištěno

Literatura: nezjištěno

27. Bohumil Mathesius, *Zpěvy staré Číny*, Odeon, edice *Nesmrtelní*

Ilustrace: Zdeněk Sklenář

Rozměry knihy: 24,3 x 17 cm

Tisk: Polygrafia 3, n. p., závod Jiřího Dimitrova

Náklad: 20000 výtisků

Galerie Zdeněk Sklenář

Ilustrace uvozující jednotlivé části knihy:

Část první, s. 9: 30 x 21 cm [258]

Část druhá, s. 33: 30 x 21 cm [259]

Část třetí, s. 49: 30 x 21 cm [260]

Část čtvrtá, s. 65: 30 x 21 cm [261]

Část pátá, s. 101: 30 x 21 cm [262]

Část šestá, s. 129: 30 x 21 cm [263]

Část sedmá, s. 165: 30 x 21 cm [264]

Celostránkové ilustrace:

Frontispis:	30 x 21 cm	[265]
<i>Vějíř</i> , s. 17:	30 x 21 cm	[266]
<i>Za dům už spadla</i> , s. 25:	30 x 21 cm	[267]
<i>V Čunnanských horách se dívám na daleký poslední sníh</i> , s. 37:		
	30 x 21 cm	[268]
<i>Obora bílých jelenů</i> , s. 45:	30 x 21 cm	[269]
<i>Lüančijské přeje</i> s. 55:	30 x 21 cm	[270]
<i>Zamilované místečko</i> , s. 61:	30 x 21 cm	[271]
<i>Zpěvné přízraky</i> , s. 75:	30 x 21 cm	[272]
<i>Věčná písmena</i> , s. 83:	30 x 21 cm	[273]
<i>Sedím sám a dívám se na hory</i> , s. 89:	30 x 21 cm	[274]
<i>Nástup</i> , s. 107:	30 x 21 cm	[275]
<i>Po sklonu nebes...</i> , s. 119:	30 x 21 cm	[276]
<i>Zaslech jsem divoké husy</i> , s. 139:	30 x 21 cm	[277]
<i>Pestré listoví podzimu</i> , s. 145:	30 x 21 cm	[278]
<i>Perlový závěs čárkuje</i> , s. 153:	30 x 21 cm	[279]
<i>Jízda</i> , s. 159:	30 x 21 cm	[280]
<i>Při pohledu na město Nanking</i> , s. 171:	30 x 21 cm	[281]
<i>Voják teskní v pevnůstce dlouhé zdi</i> , s. 175:	30 x 21 cm	[282]
<i>Suita o předjaří, jaru a konci jara</i> , s. 187:	30 x 21 cm	[283]
<i>Novoroční slavnost v Chang-Čou</i> , s. 203:		
	30 x 21 cm	[284]
<i>Na lukách u řeky</i> , s. 215:	30 x 21 cm	[285]

+ jedna ilustrace před patitulem [286] a jedna ilustrace v záhlaví Úvodu [287]

Technika: kombinovaná technika, akvarel, vosk

Literatura: Ludmila Vachtová et al., *Zdeněk Sklenář 1910 – 1986, Deset tisíc věcí – deset tisíc let* (kat. výst.), Praha 2010, s. 254.

28. Jiří Orten, *Čemu se báseň říká*, ČS, KPP

Ilustrace: Jan Kotík

Rozměry knihy: 20,5 x 20 cm

Tisk: Rudé právo, vydavatelství ÚV KSČ, Praha

Náklad: 25 000 výtisků

GVU Havlíčkův Brod, L 356 – L 363, 1965

<i>Bez názvu</i>	19,9 x 39,9 cm, sign. dole uprostřed: j. Kotík, L356	[288]
<i>Bez názvu</i>	20 x 39,9 cm, sign. dole uprostřed: j. Kotík, L357	[289]
<i>Bez názvu</i>	20 x 39,9 cm, sign. vpravo dole: j. Kotík 65, L358	[290]
<i>Bez názvu</i>	20 x 39,9 cm, sign. dole vlevo od středu: j. Kotík 65, L359	[291]
<i>Bez názvu</i>	20 x 40 cm, sign. vpravo dole: j. Kotík 65, L360	[292]
<i>Bez názvu</i>	20 x 39,8 cm, sign. dole vlevo od středu: j. Kotík 65, L361	[293]
<i>Bez názvu</i>	20 x 39,8 cm, sign. dole vpravo od středu: j. Kotík 65, L362	[294]
<i>Bez názvu</i>	20 x 39,9 cm, sign vlevo dole: J. Kotík 65, L363	[295]

Technika: Kombinovaná technika, běloba, koláž a tuš, papír

Literatura: Iva Mladičová (ed.), *Jan Kotík 1916 – 2002*, Národní galerie v Praze, Praha 2011, s. 129 – 130.

29. Miodrag Pavlović, *Kroky ve vedlejších pokojích*, Odeon, edice Odeon

Ilustrace: Olga Karlíková

Rozměry knihy: 18 x 15,2 cm

Tisk: Polygrafia 3, Praha 7

Náklad: 2000 výtisků

Frontispis: 18 x 15 cm [296]

Hra bezejmenných, s. 12: 18 x 15 cm [297]

<i>Hra bezejmenných</i> , s. 14:	18 x 15 cm	[298]
<i>Před tím</i> , s. 48:	18 x 15 cm	[299]
<i>Dům lásky</i> , s. 64:	18 x 15 cm	[300]
<i>Bdění</i> , s. 84:	18 x 15 cm	[301]
<i>Kroky ve vedlejším pokoji</i> , s. 104:	18 x 15 cm	[302]

Technika: Frotáž, papír

Literatura: Miroslava Hlaváčková, *Olga Karlíková*, Galerie Benedikta Rejta v Lounech, Louny 2011, s. 12, 172 – 173.

30. Boris Vian, *Pěna dní*, Odeon, mimo edice

Ilustrace: Václav Sivko

Rozměry knihy:

Tisk: Svoboda, grafický závod Praha 5

Náklad: 4000 výtisků

Národní muzeum v Praze, Ilustrace 399 – 424 (inv. č. uváděna včetně nákresů pro tisk)

Il. mezi str. 32 – 33:	21,8 x 24,7 cm, nesign., Ilustrace 407	[303]
	21,8 x 24,7 cm, nesign., Ilustrace 408	[304]
str. 64 – 65:	21,9 x 24,6 cm, nesign., Ilustrace 412	[305]
	21,9 x 24,6 cm, nesign., Ilustrace 413	[306]
str. 112 – 113:	21 x 24,8 cm, nesign., Ilustrace 418	[307]
	21 x 24,8 cm, nesign., Ilustrace 417	[308]
str. 174 – 175:	20,9 x 24,4 cm, nesign., Ilustrace 422	[309]
	31,2 x 18,7 cm, nesign., Ilustrace 421	[310]

Technika: Koláž, ofset

Literatura: http://www.rozhlas.cz/mozaika/vytvarne/_zprava/vystava-znovuobjeveneho-malire-vaclava-sivka--1204799 Vyhledáno dne 25. 3. 2014

1968

31. Karel Šiktanc, *Slepá láska*, ČS, MEP

Ilustrace: Bohdan Kopecký

Rozměry knihy: 13,3 x 10 cm

Tisk: Stráž, n. p., Vimperk

Náklad: 6000 výtisků

Frontispis:	12,5 x 9,5 cm	[311]
<i>Heinovské noci</i> , s. 11:	12,5 x 9,5 cm	[312]
<i>Heinovské noci</i> , s. 21:	12,5 x 9,5 cm	[313]
<i>Heinovské noci</i> , s. 32:	12,5 x 9,3 cm	[314]
<i>Artéská studna</i> , s. 44:	12,5 x 9,4 cm	[315]
<i>Zařikávání živých</i> , s. 94:	12,6 x 9,4 cm	[316]

Technika: nezjištěno

Literatura: Josef Císařovský et al., *Bohdan Kopecký*, Gallery 2008, Praha 2008, s. 224.

1969

32. Henri Barbusse, *Peklo*, Odeon, edice *Bibeloty*

Ilustrace: Jiří Balcar

Rozměry knihy: 14,5 x 8,5 cm

Tisk: Polygrafia 3, Praha 7

Náklad: 4000 výtisků

Il. mezi str. 16 – 17:	14 x 8 cm	[317]
str. 64 – 65:	14 x 8 cm	[318]
str. 128 – 129:	14 x 8 cm	[319]
str. 320 – 321:	14 x 8 cm	[320]

Technika: nezjištěno

Literatura: Tereza Špinková, *Užitá grafická tvorba malíře Jiřího Balcara*, Bakalářská diplomová práce, FF UK, Praha 2010, s. 37.

33. Alfonz Bednár, *Skleněný vrch*, Odeon, edice *Slovenská knihovna nová řada* (sv. 4)

Ilustrace: Jiří Svoboda

Rozměry knihy: 13,5 x 20,5 cm

Tisk: Rudé právo, tiskařské závody Praha 1

Náklad: 1500 výtisků

Il. mezi str. 32 – 33:	20 x 12,2 cm	[321]
str. 64 – 65:	20 x 12,2 cm	[322]
str. 96 – 97:	20 x 12,7 cm	[323]
str. 144 – 145:	20 x 12,7 cm	[324]
str. 176 – 177:	20 x 12,6 cm	[325]
str. 224 – 225:	20 x 12,5 cm	[326]
str. 256 – 257:	20 x 12,5 cm	[327]
str. 304 – 305:	20 x 12,2 cm	[328]

Technika: nezjištěno

Literatura: Zdeněk Primus, *Umění je abstrakce: česká vizuální kultura 60. let*, Kant a Arbor Vitae, Praha 2003, s. 16. – Alena Malá (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 – 2005 XV., St – Šam*, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 2005, s. 258.

1970

34. Jiřina Hauková, *Letorosty*, ČS, MEP

Ilustrace: Mikuláš Medek

Rozměry knihy: 13 x 10 cm

Tisk: Stráž, n. p., Vimperk

Náklad: 1500 výtisků

Frontispis:	12,4 x 9,3 cm	[329]
	12,4 x 8,8 cm	[330]
<i>Navzdory</i> , s. 105:	12,4 x 9,2 cm	[331]
<i>Malevičova bílá na bílé</i> , s. 181:	12,4 x 9 cm	[332]

Technika: nezjištěno

Literatura: Antonín Hartmann, *Mikuláš Medek: vybrané obrazy z let 1944 – 1974*, Galerie výtvarného umění v Roudnici nad Labem, Roudnice nad Labem 1988, nestr.

35. Jiří Orten, *Verše, Odeon*, edice *Skvosty* (sv. 53)

Ilustrace: Jitka Vrbová

Rozměry knihy: 14,6 x 10,5 cm

Tisk: Stráž, tiskařské závody, n. p., Vimperk

Náklad: 2500 výtisků

Frontispis:	13,9 x 9,9 cm	[333]
<i>Čítanka jaro:</i>	13,9 x 9,9 cm	[334]
<i>Jeremiášův pláč:</i>	13,9 x 9,9 cm	[335]
<i>Scestí:</i>	13,9 x 9,9 cm	[336]
<i>Elegie:</i>	14 x 9,9 cm	[337]

Technika: nezjištěno

Literatura: nezjištěno

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

Poznámka k obrazové příloze:

U každé položky obrazové přílohy je uveden zkrácený název (přesný popis uveden v textové části a v katalogu), autor fotografie a zdroj. Zdroji jsou myšleny internetové stránky, knihovny a galerie. V případě knihoven (např. ZUP) se jedná o fotografie z publikací citovaných v poznámkách u příslušné kapitoly.

Obrázky č. 80 – 337 jsou obrazovým doprovodem ke katalogu. Pokud obrazový materiál neposkytla galerie či muzeum, jedná se o fotografie z publikací citovaných v seznamu literatury v části *Seznam literatury katalogu*.

Číslování obrazové přílohy odpovídá číslování na CD, přiloženém k práci.

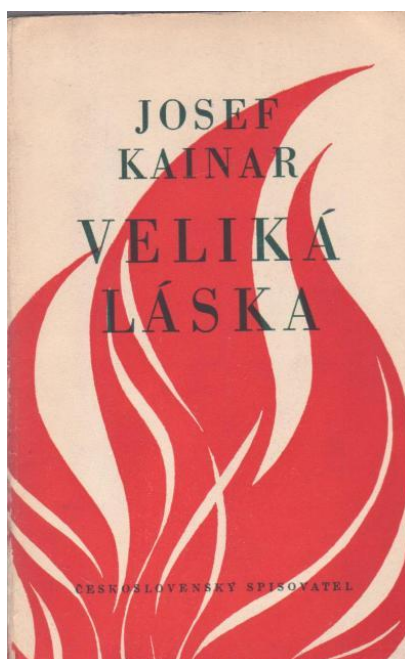
Obr. 1 Marx - Engels, *O umění*, úprava Zdeněk Seydl, 1949

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

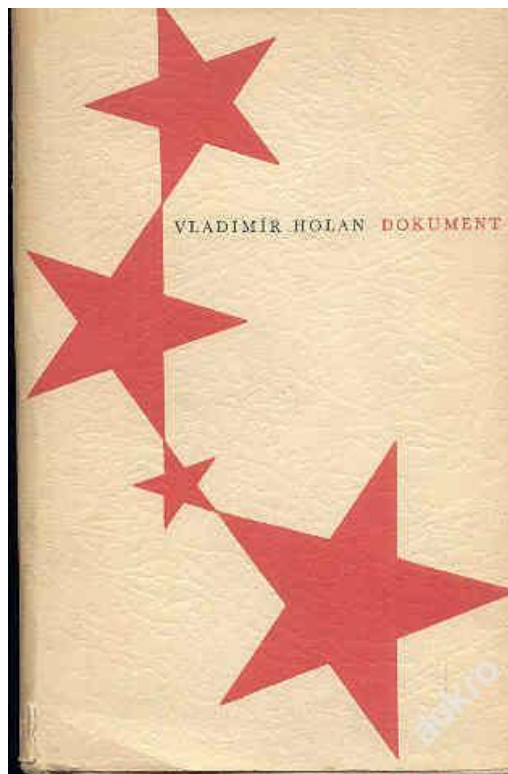
Obr. 2 Josef Kainar, *Veliká láska*, úprava František Muzika, 1949

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: www.databazeknih.cz [vyhledáno dne 22. 1. 2014]

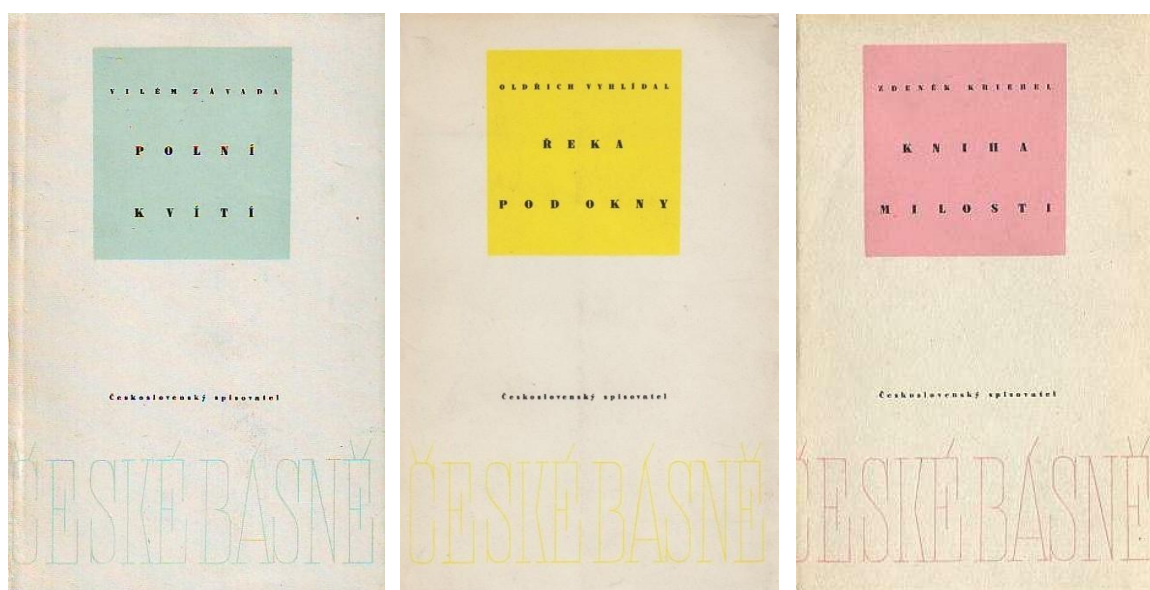
Obr. 3 Vladimír Holan, *Dokument*, úprava František Muzika, 1949

ZDROJ: www.aukro.cz [vyhledáno dne 22. 1. 2014]

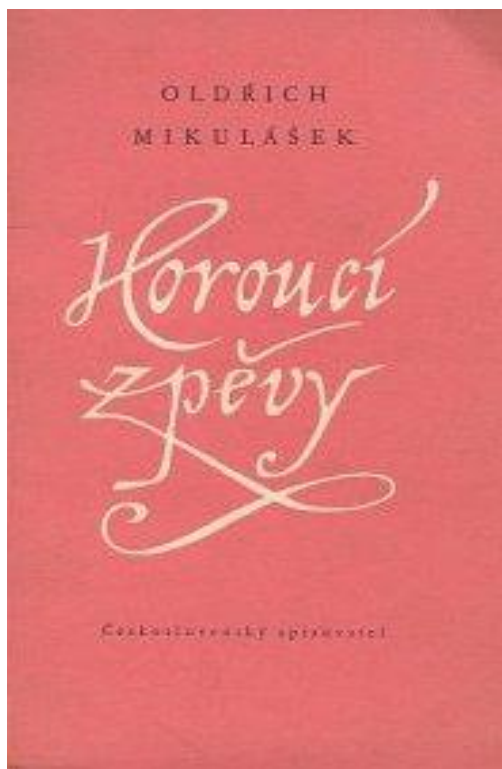
Obr. 4 Ukázky úprav Josefa Kaplického, 1956 – 1957

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

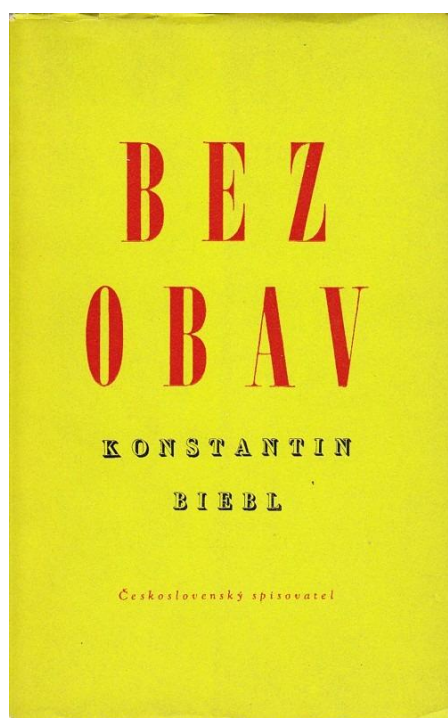
Obr. 5 Oldřich Mikulášek, *Horoucí zpěvy*, úprava Zdeněk Sklenář, 1953

ZDROJ: www.databazeknih.cz [vyhledáno dne 22. 1. 2014]

Obr. 6 Konstantin Biebl, *Bez obav*, úprava Zdeněk Sklenář, 1951

ZDROJ: www.databazeknih.cz [vyhledáno dne 22. 1. 2014]

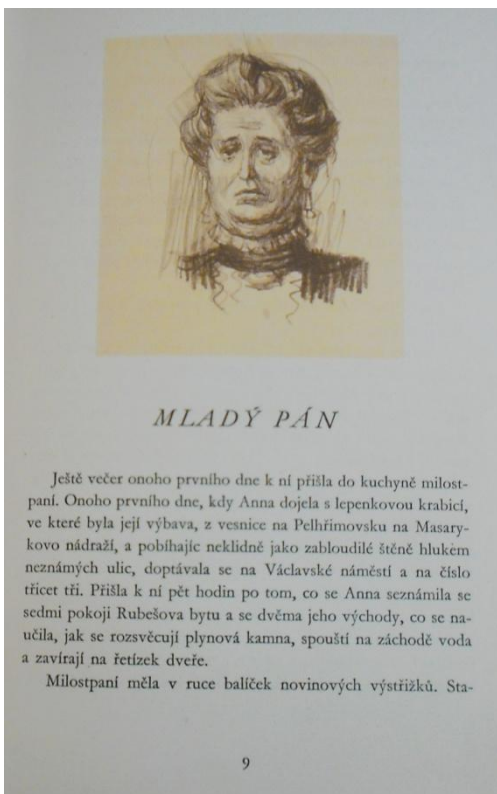
Obr. 7 Ivan Olbracht, *Anna Proletárka*, ilustrace Vojtěch Tittelbach, 1953

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

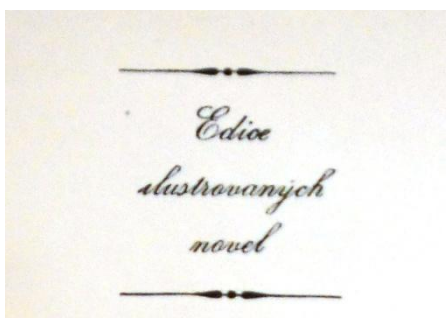
Obr. 8 Ukázky ilustrací na začátku kapitol, *Anna Proletárka*, Antonín Vondřejc

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

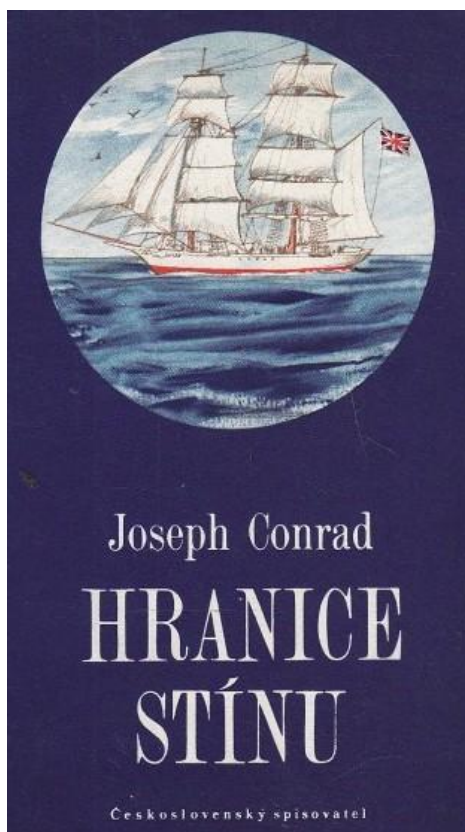
Obr. 9 Edice ilustrovaných novel, nápis v tiráži

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 10 Ukázka obálky EIN, *Hranice stínu*, ilustrace Kamila Lhotáka, 1957

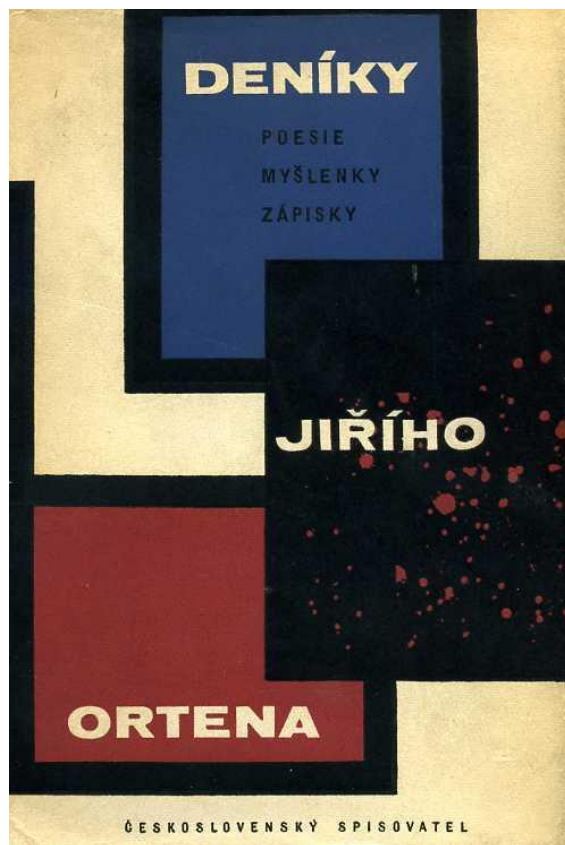
ZDROJ: www.databazeknih.cz [vyhledáno dne 22. 1. 2014]

Obr. 11 Ukázky výzdoby vazeb z let 1956 - 1957, *Hranice stínu*, *Veronika*, *Strašidlo Cantervillské*
FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

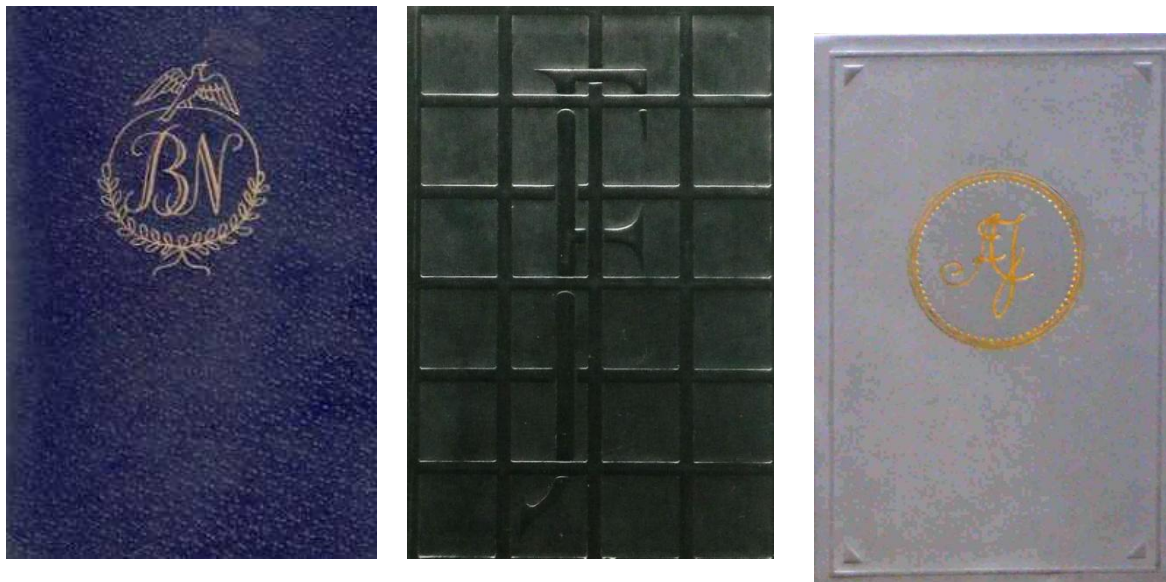

Obr. 12 Jiří Orten, *Deniky Jiřího Ortена*, úprava Jaroslav Fišer, 1958
ZDROJ: www.databazeknih.cz [vyhledáno dne 22. 1. 2014]

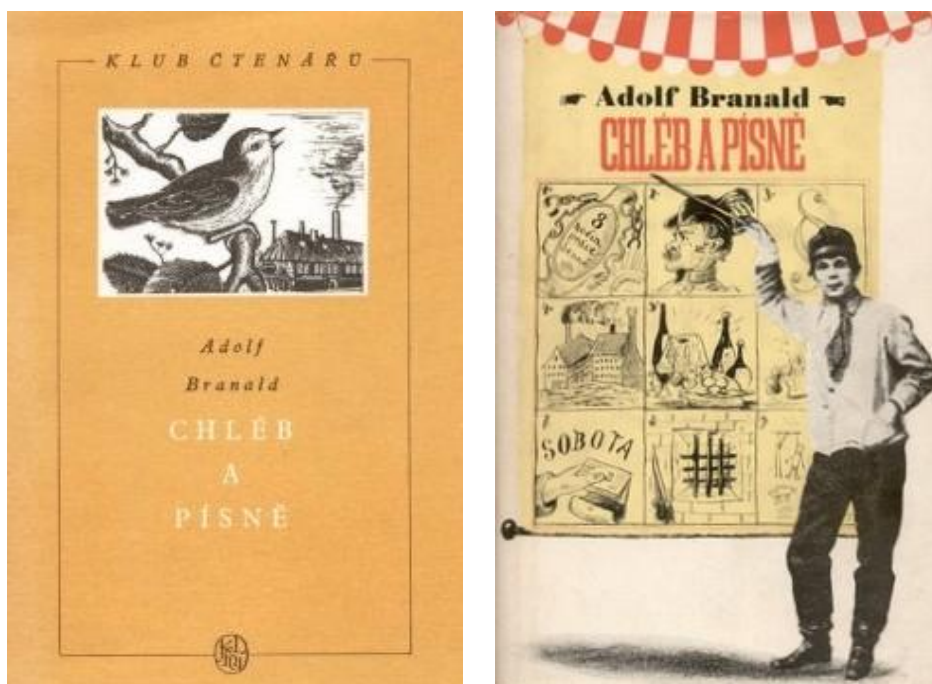
Obr. 13 Ukázky kožených vazeb edice *Skvosty, Babička, Reportáž psaná na oprátce, Filosofská historie*

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

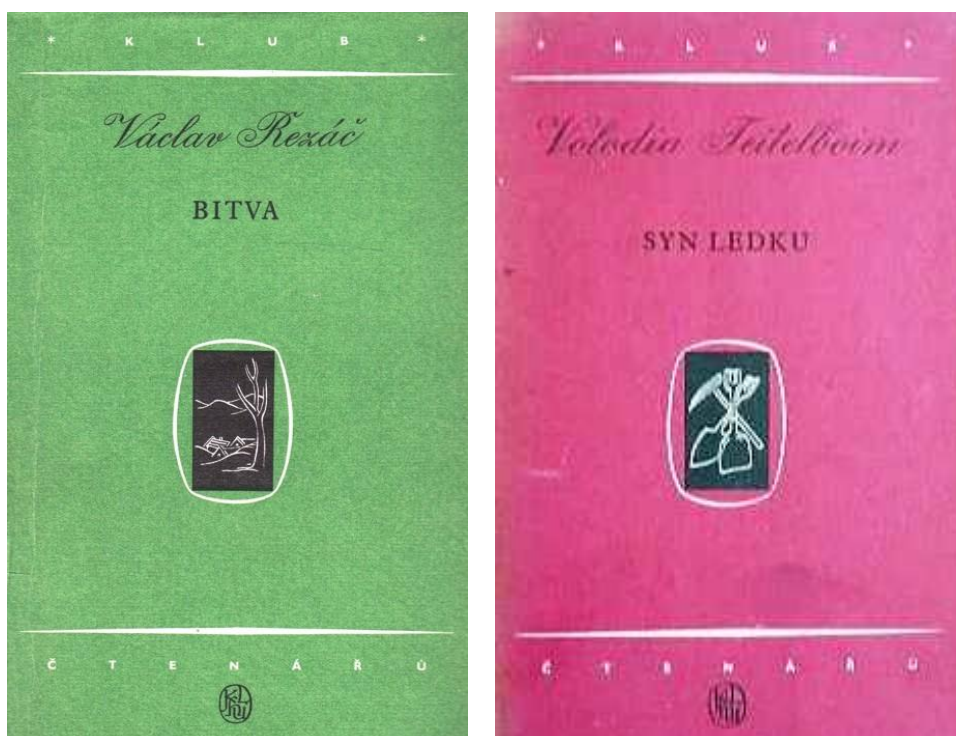
Obr. 14 *Chléb a písně*, vydání SNKLHU a ČS

ZDROJ: VKOL a <http://www.antikvariat-judaica.cz> [vyhledáno dne 8. 2. 2014]

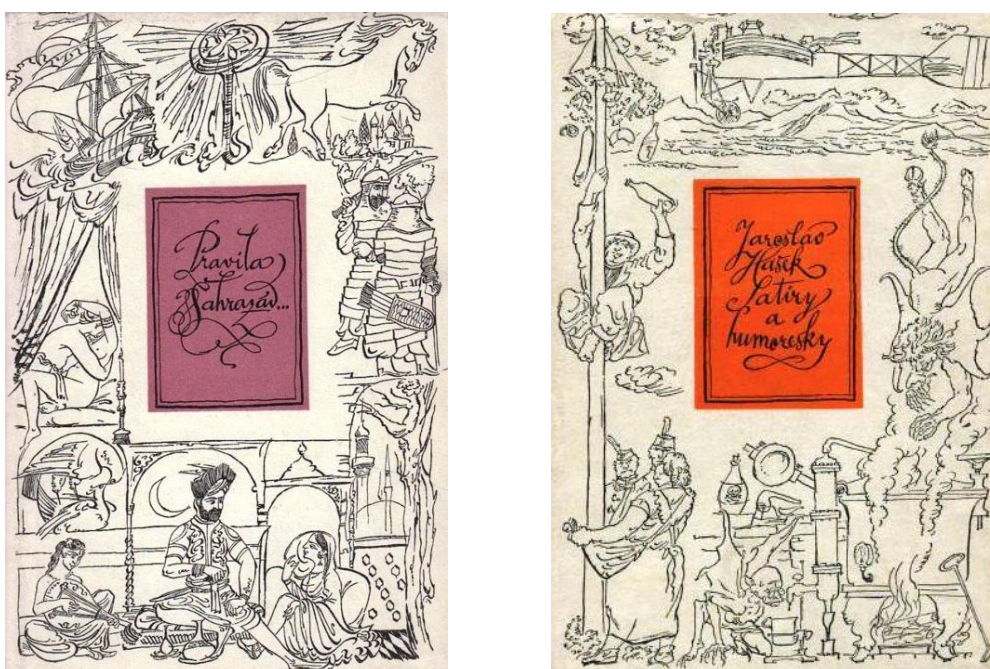
Obr. 15 Obálky *Klubu čtenářů* v úpravě Lucie Weisbergrové

ZDROJ: <http://antikvariaturu.cz/> [vyhledáno dne 8. 2. 2014], VKOL

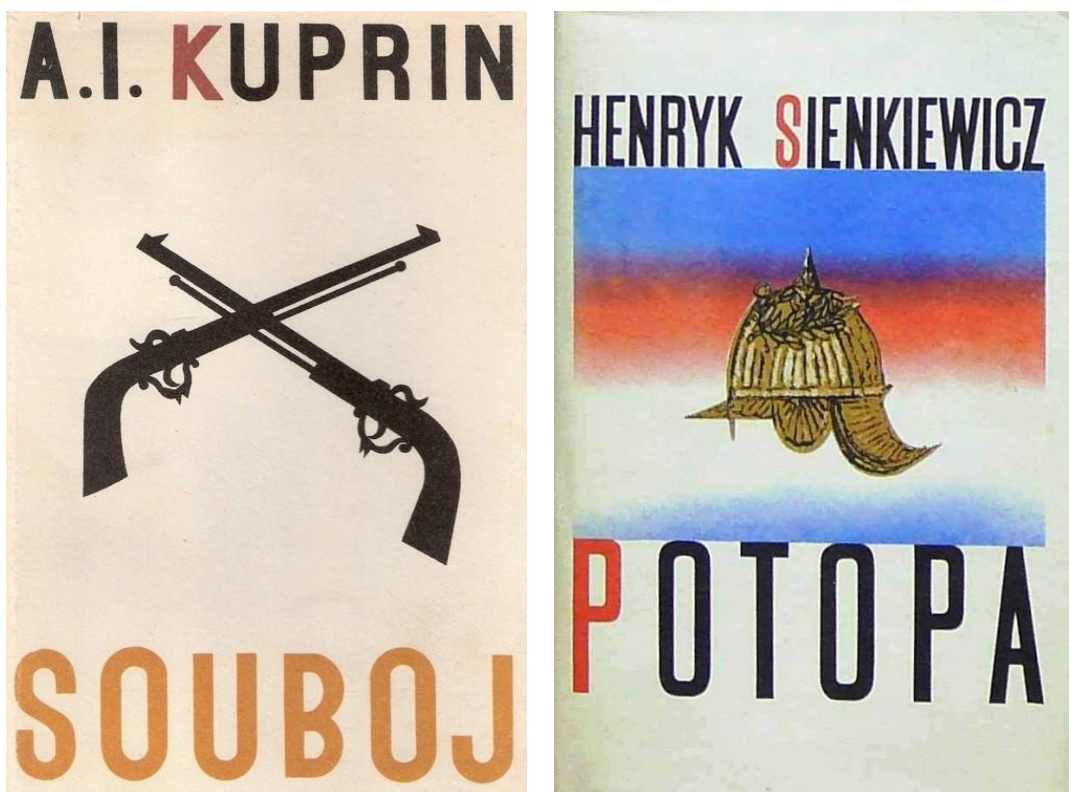
Obr. 16 Obálky *Klubu čtenářů* v úpravě Miloše Hrbase

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: soukromá sbírka

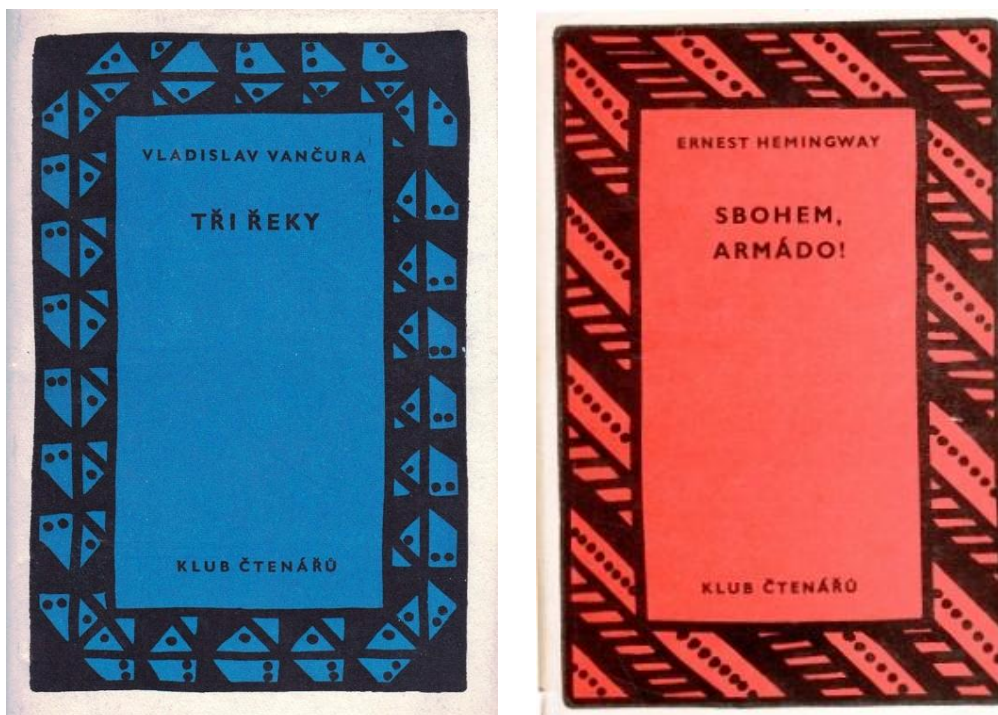
Obr. 17 Obálky Klubu čtenářů v úpravě Františka Tichého

ZDROJ: <http://antikvariatusstromu.cz> [vyhledáno dne 8. 2. 2014]

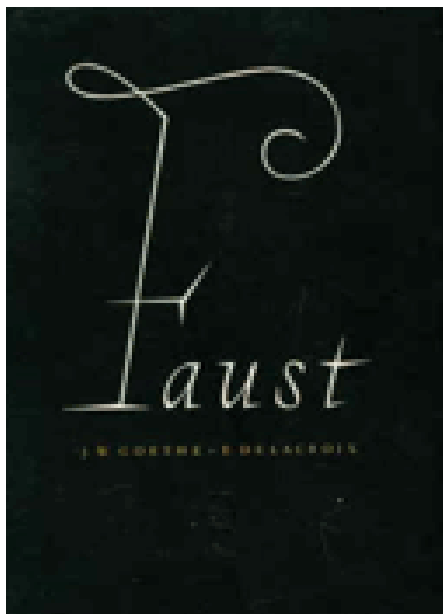

Obr. 18 Obálky Klubu čtenářů v úpravě Zdenka Seydla

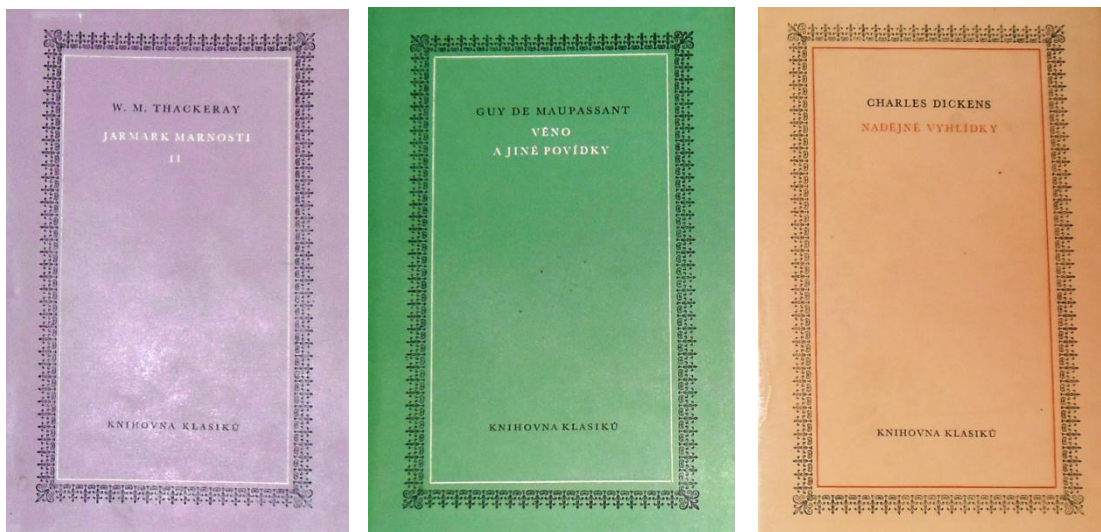
FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: soukromá sbírka

Obr. 19 Obálka *Fausta* v úpravě Zdeňka Sklenáře
FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: soukromá sbírka

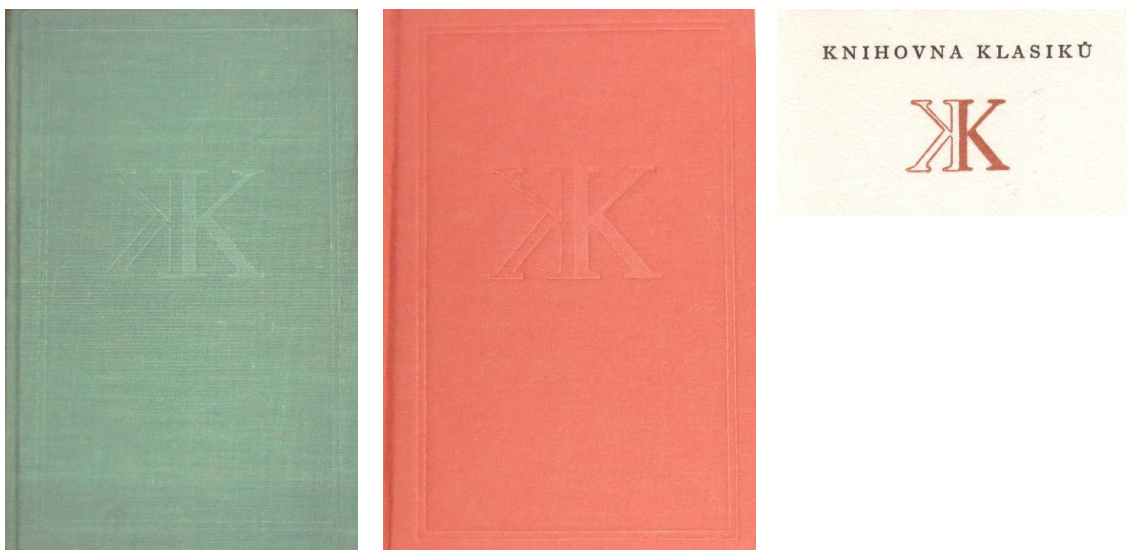

Obr. 20 Ukázky přebalů edice *Knihovna klasiků*
FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: soukromá sbírka

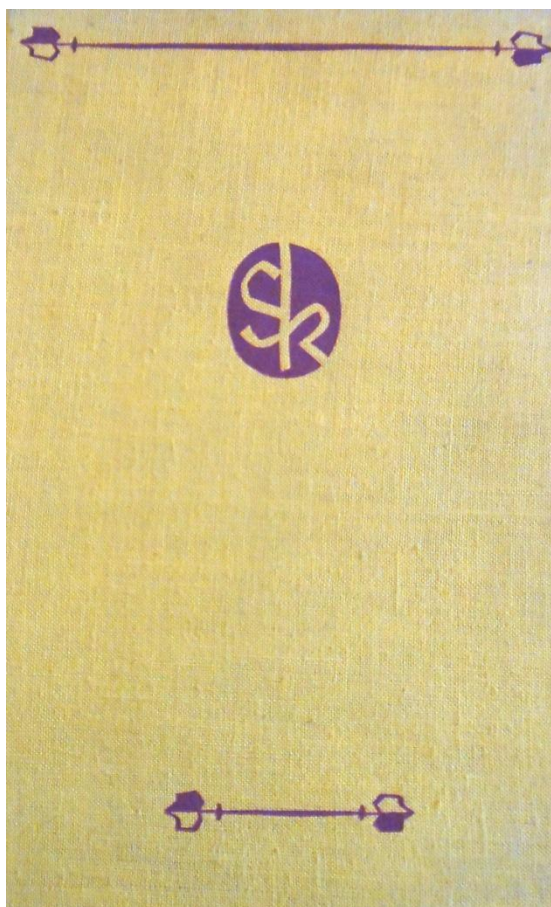
Obr. 21 Vazby *Knihovny klasiků* a ukázka loga

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: soukromá sbírka

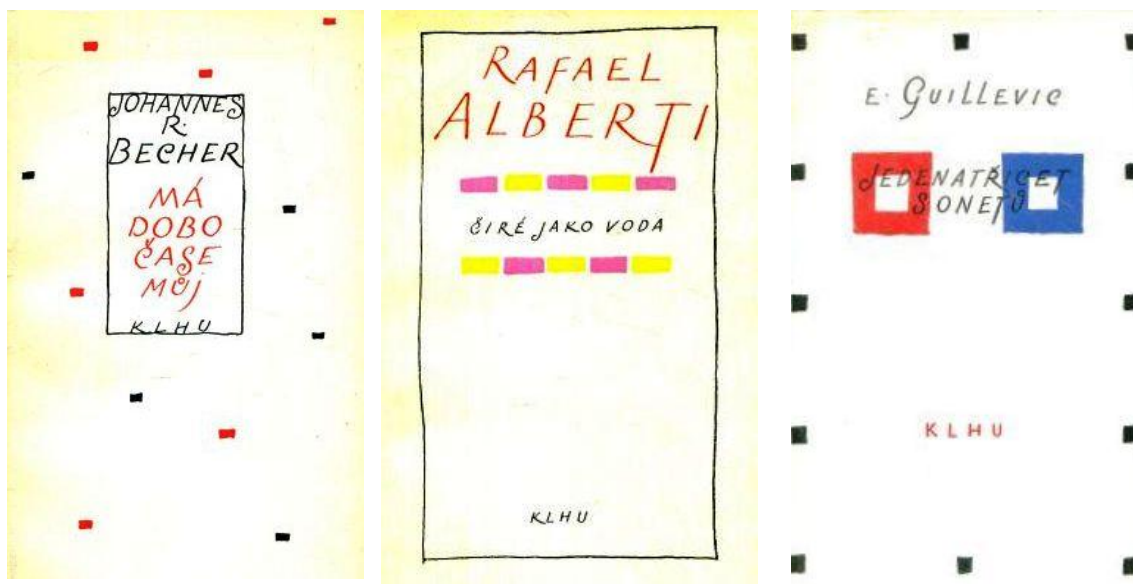

Obr. 22 Vazba edice *Slovenská knihovna*

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 23 Obálky edice *Plamen* 1956 - 1958, Václav Bláha
 FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

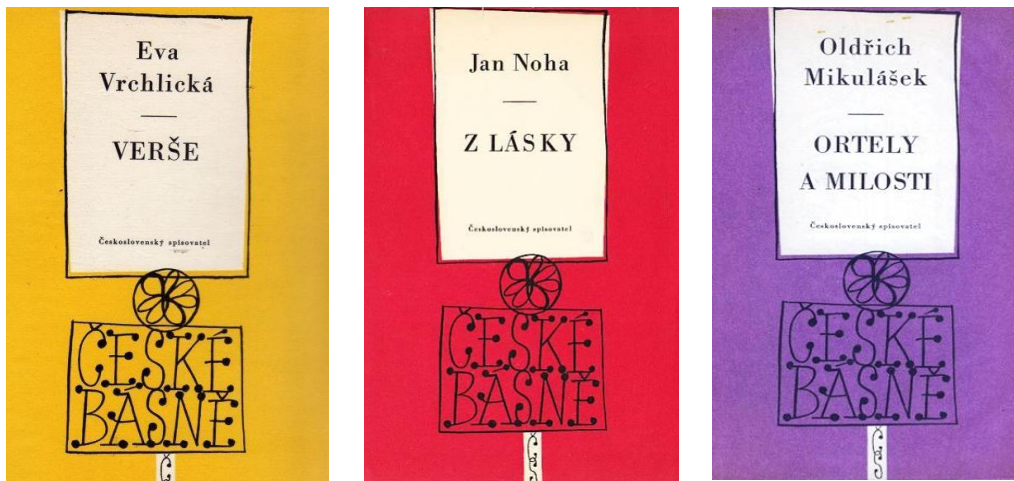
Obr. 24 Edice *Bibliofilie*, obálky + ukázka ilustrace

ZDROJ: <http://www.ztichlaklika.cz> [vyhledáno dne 8. 2. 2014]

Obr. 25 České básně v úpravě Josefa Flejšara

ZDROJ: <http://www.terryhoponozky.cz/> [vyhledáno dne 10. 2. 2014]

Obr. 26 České básně v úpravě Jaroslava Fišera

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: MK NMNM

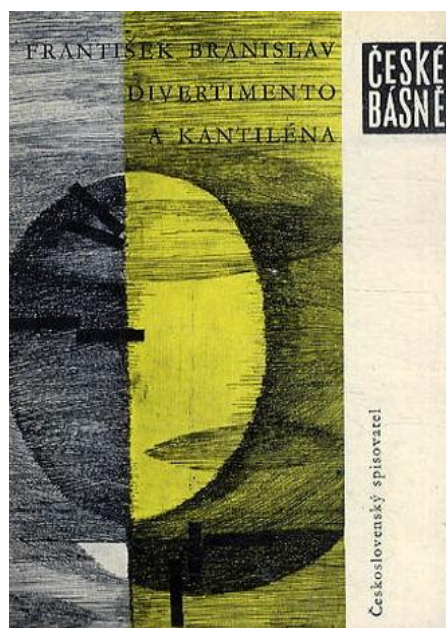
Obr. 27 *České básně* v úpravě Jiřiny Klimentové

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: MK NMNM

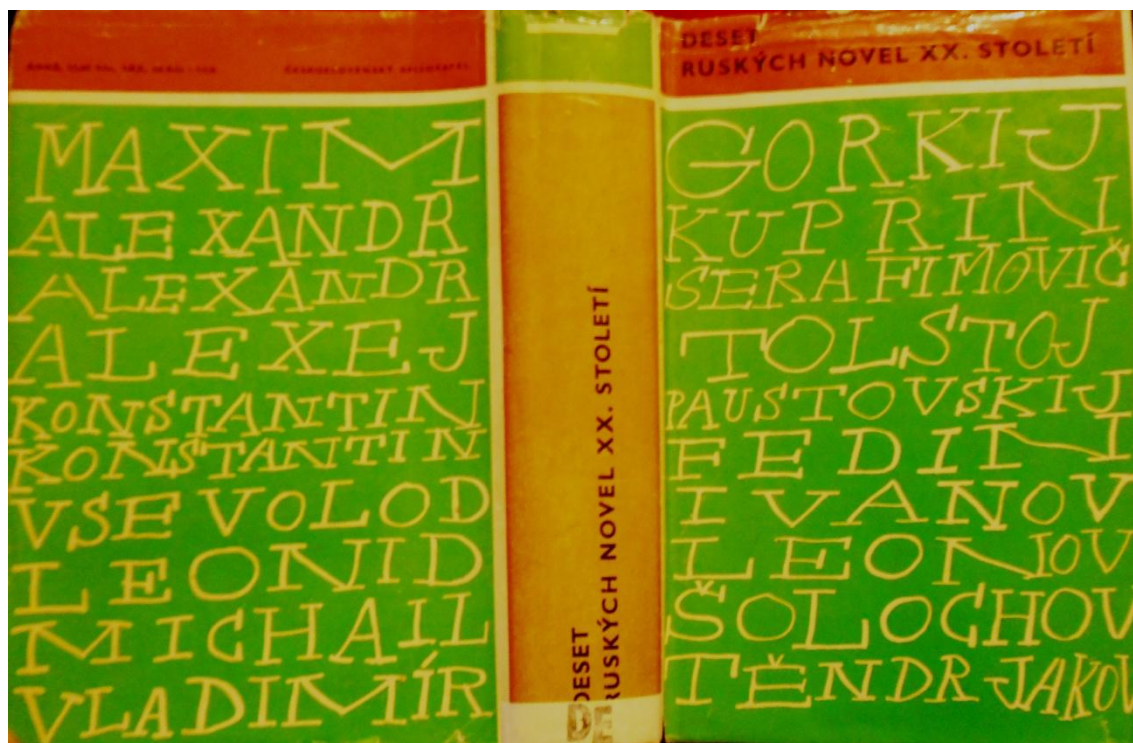
Obr. 28 *České básně* v úpravě Zdenka Seydla

ZDROJ: <http://www.melcer.cz> [vyhledáno dne 10. 2. 2014]

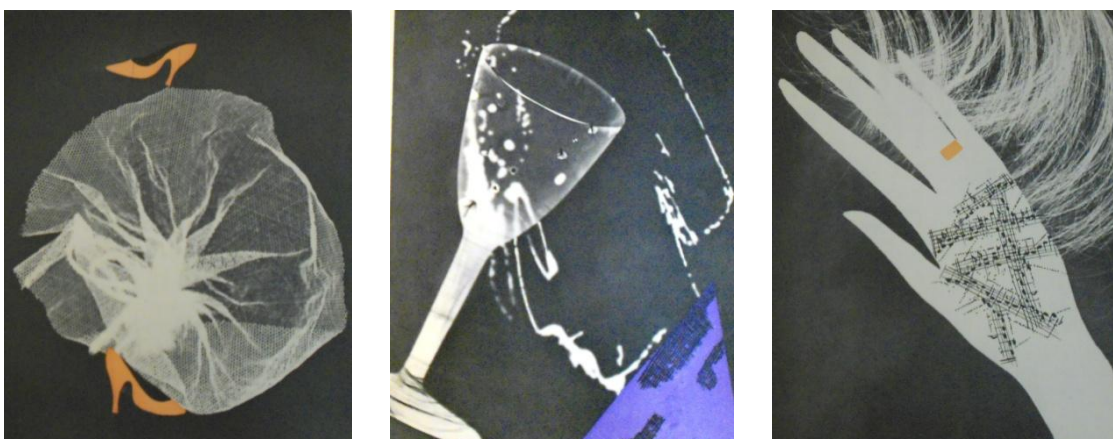
Obr. 29 *Deset ruských novel XX. století*, Zdenek Seydl

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: MK NMNM

Obr. 30 Ukázky fotografií Evy Fukové k *Životu skladatele Foltýna*

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

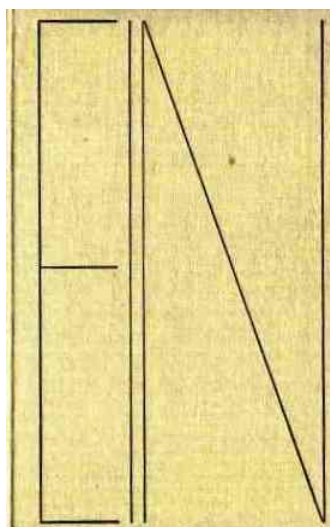
Obr. 31 *Edice ilustrovaných novel* v úpravě Zdenka Seydla

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: MK NMNM a soukromá sbírka

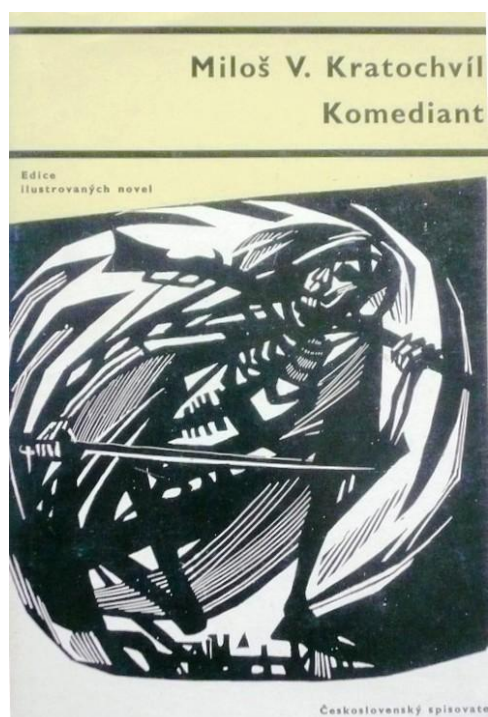
Obr. 32 *Vazba Edice ilustrovaných novel*

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: soukromá sbírka

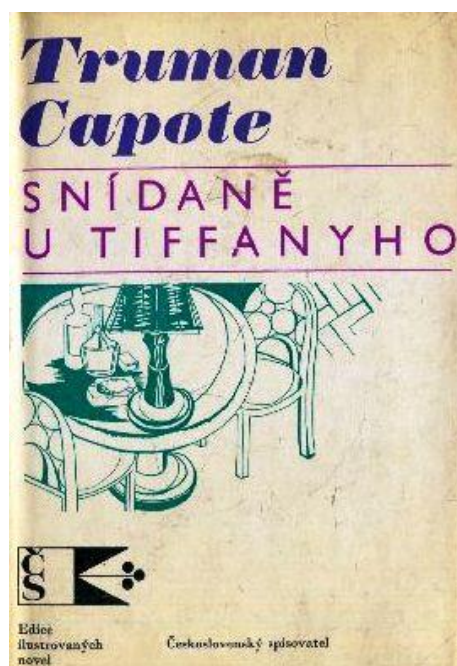
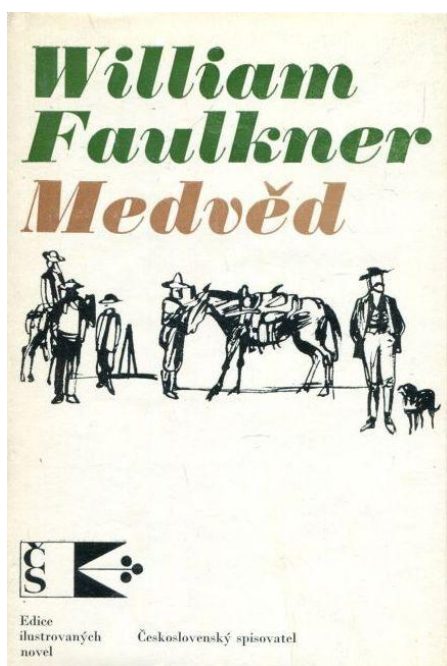
Obr. 33 Obálka ke *Komediantovi* s Lukavského ilustrací

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

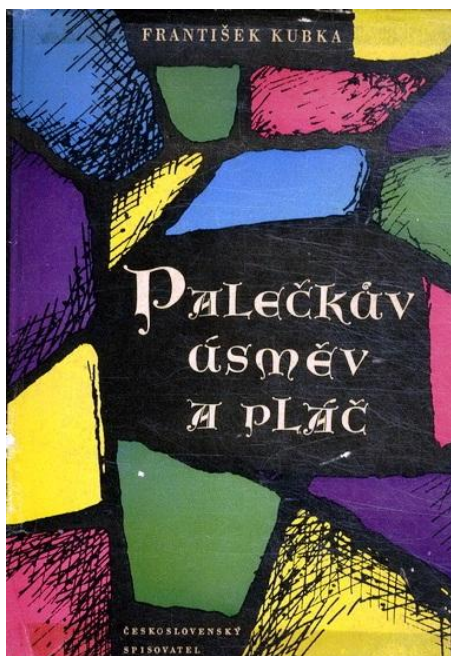
Obr. 34 *Edice ilustrovaných novel* v úpravě Oldřicha Hlavsy

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP, VKOL

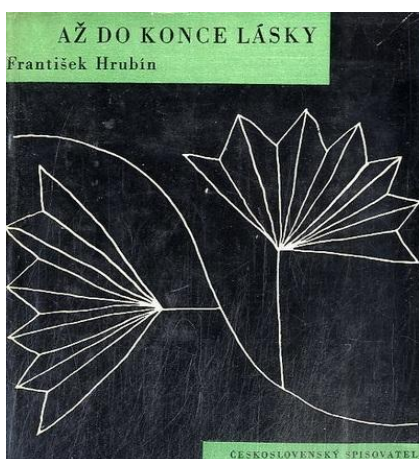
Obr. 35 Obálka od Miroslava Váši a Dámská kabelka z roku 1960

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: <http://www.antikvariat-judaica.cz/> [vyhledáno dne 10. 2. 2014], Vít Havránek et al. (pozn. 1), s. 304.

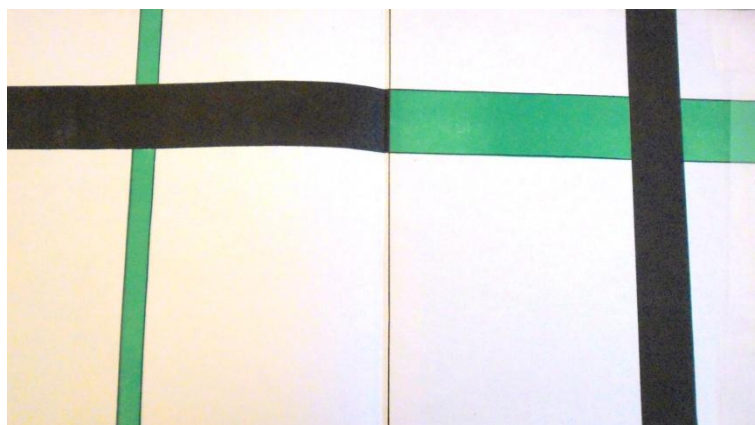
Obr. 36 Základní řada KPP, úprava Seydl a Hlavsa

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

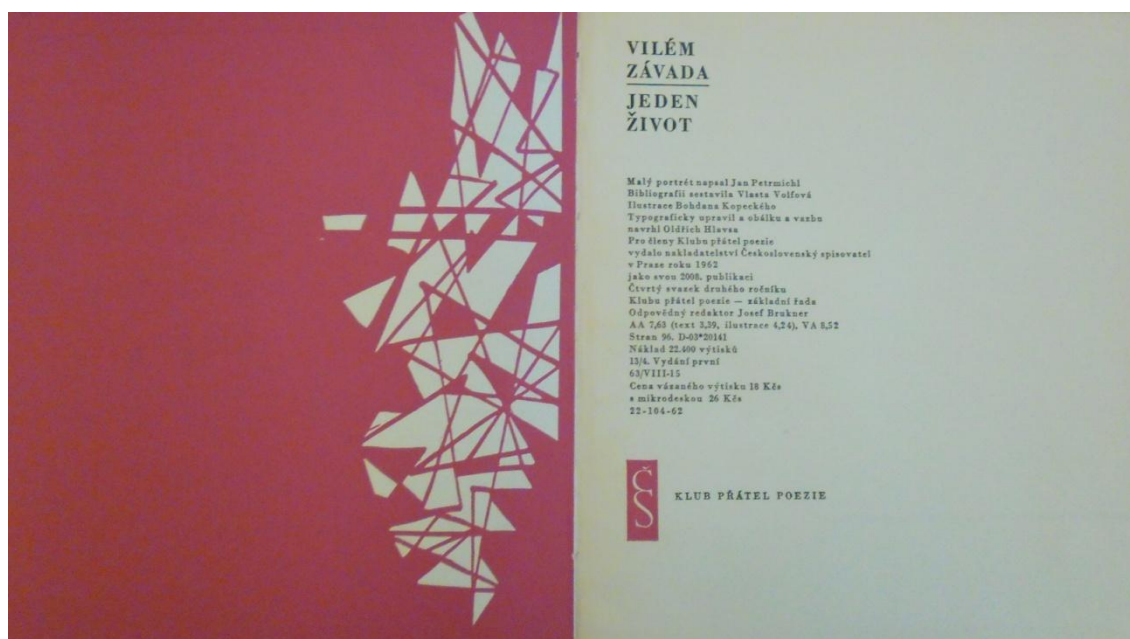
Obr. 37 Předsádky knihy *Až do konce lásky*

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 38 *Jeden život*, úprava Hlavsa

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

VILÉM
ZÁVADA
JEDEN
ŽIVOT

Malý portrét napsal Jan Petráček
Bibliografii sestavila Vlasta Volfová
Ilustrace Bohdana Kopeckého
Typograficky upravil a obálku a vazbu
navrhl Oldřich Hlavsa
Pro členy Klubu přátel poezie
vydalo nakladatelství Československý spisovatel
v Praze roku 1962
jako svou 2006. publikaci
Čtvrtý svazek druhého ročníku
Klubu přátel poezie – základní řada
Odpovědný redaktor Josef Brukner
AA 7,63 (text 3,59, ilustrace 4,24), VA 8,52
Stran 96, D-03*20141
Náklad 22.400 výtisků
ISBN. Vydání první
63/VIII-15
Cena vázaného výtisku 18 Kčs
s mikrodesku 26 Kčs
22-104-02

KLUB PŘÁTEL POEZIE

Obr. 39 *Tančící Sokrates* – ukázky ilustrací Adolfa Hoffmeistera

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 40 *Výběrová řada KPP* v úpravě Zdenka Seydla, 1961

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: MK NMNM

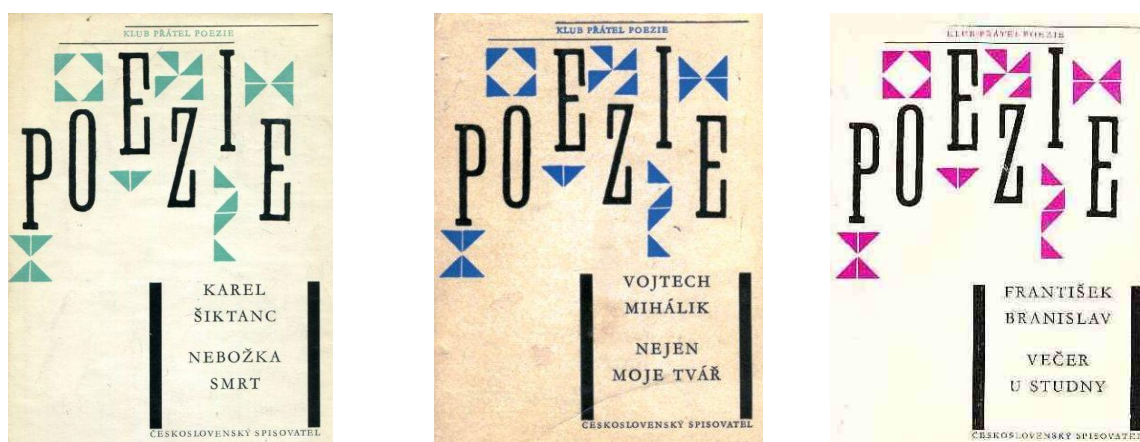
Obr. 41 *Výběrová řada KPP* v úpravě Boženy Bruderhansové, 1962

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: MK NMNM

Obr. 42 Výběrová řada KPP v úpravě Zdenka Seydla, 1963

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: MK NMNM

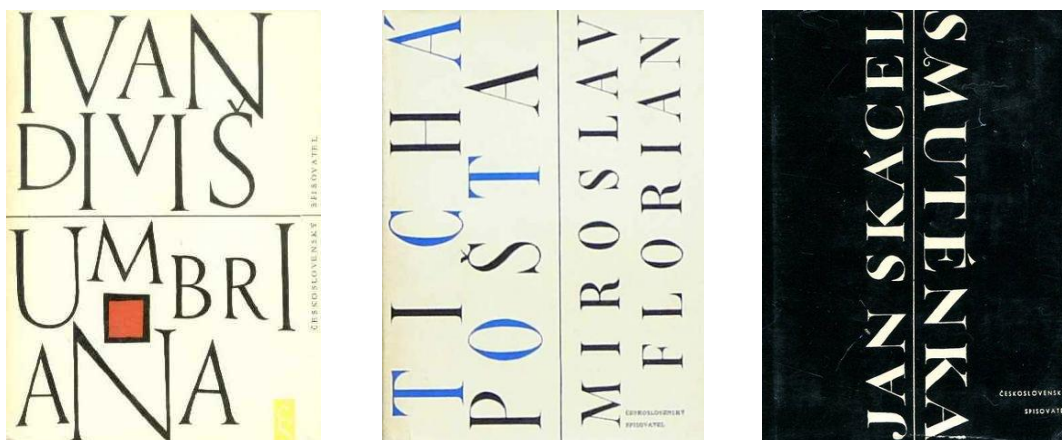
Obr. 43 Výběrová řada KPP v úpravě Zdenka Seydla, 1964

ZDROJ: www.databazeknih.cz [vyhledáno dne 10. 2. 2014]

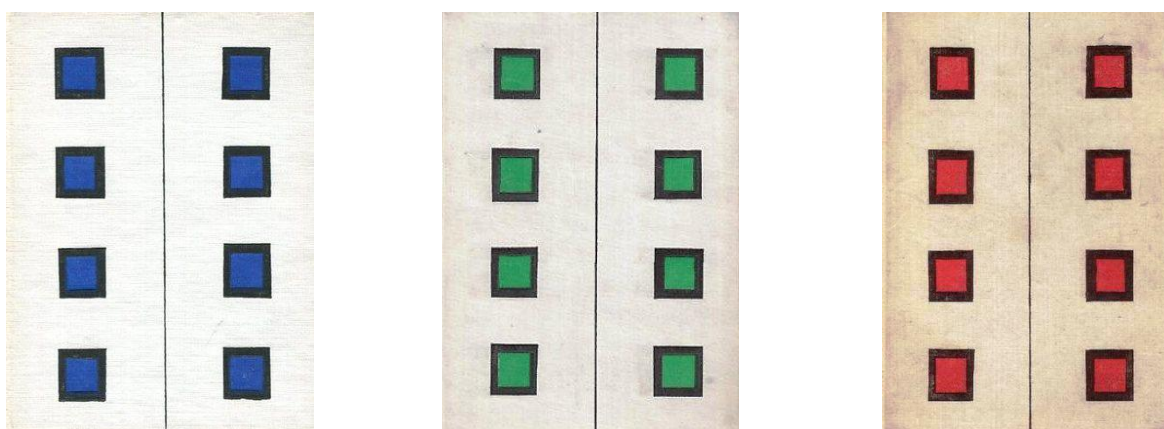
Obr. 44 *Výběrová řada KPP* v úpravě Lucie Weisbergrové, 1965

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

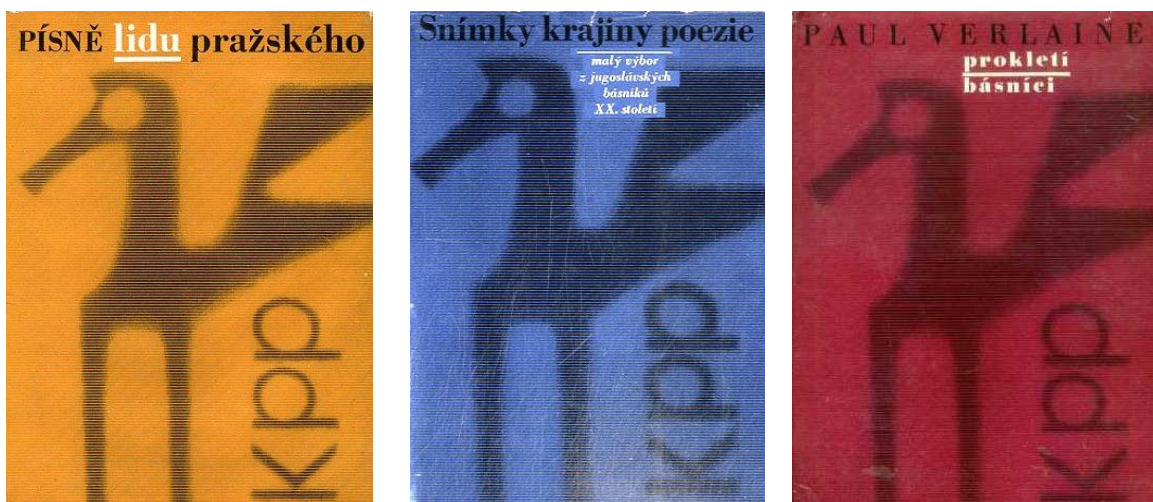
Obr. 45 Ukázka vazby *Výběrové řady KPP*, 1965

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

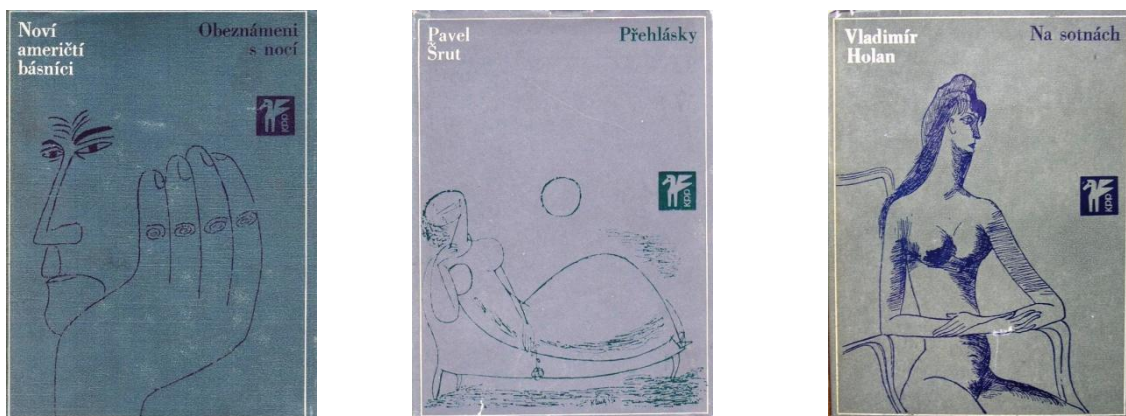
Obr. 46 *Výběrová řada KPP* v úpravě Josefa Týfy, 1966

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

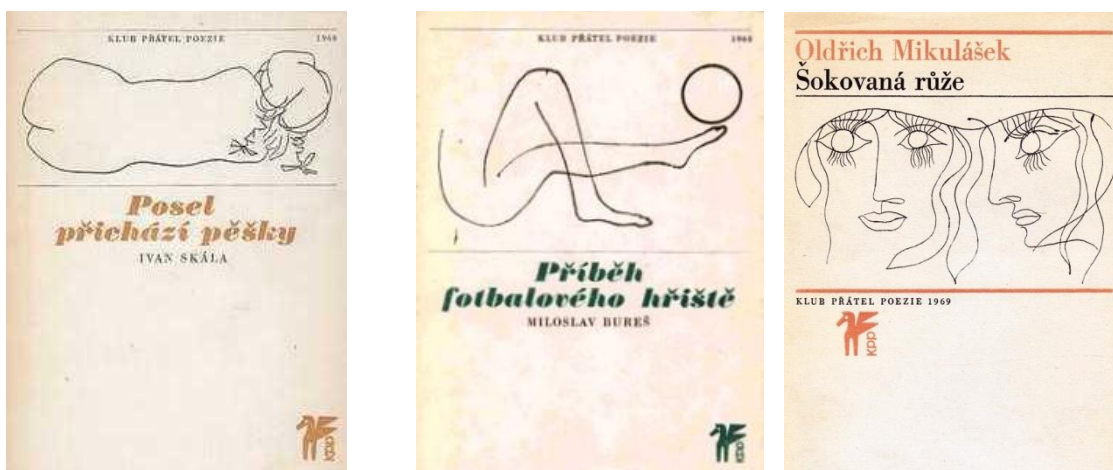
Obr. 47 Výběrová řada KPP v úpravě Josefa Týfy, 1967

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

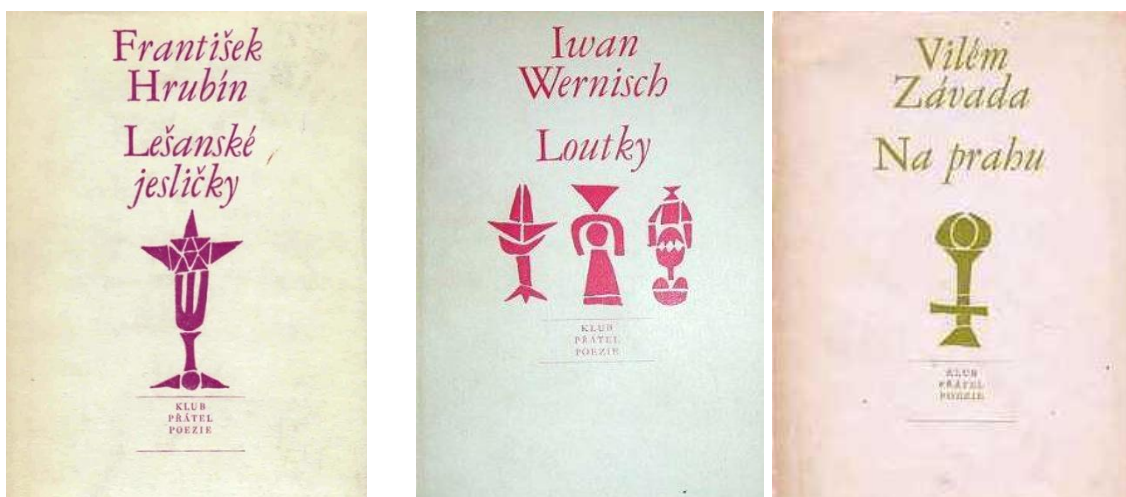
Obr. 48 Výběrová řada KPP v úpravě Oldřicha Hlavsy, 1968 – 1969

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP, VKOL

Obr. 49 Výběrová řada KPP v úpravě Oldřicha Hlavsy, 1970

ZDROJ: www.databazeknih.cz [vyhledáno dne 10. 2. 2014]

Obr. 50 Malá edice poezie

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

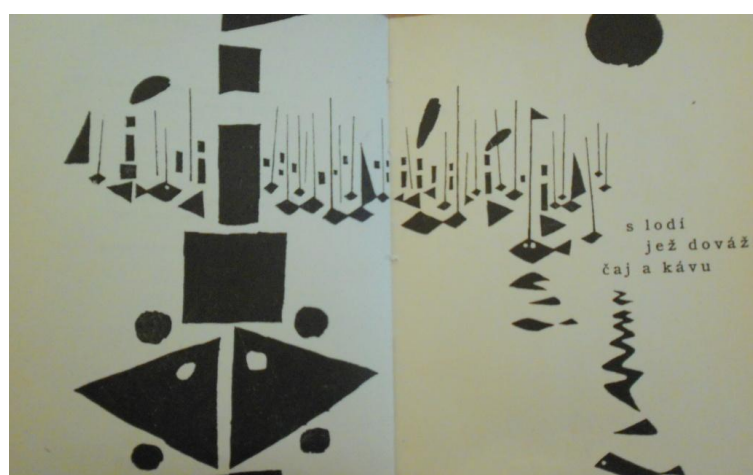
Obr. 51 Český sen, Naše paní Božena Němcová, Svět sivý holub

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

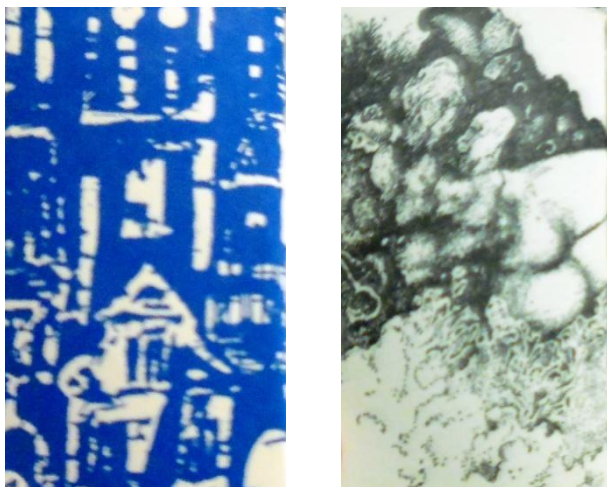
Obr. 52 S lodí, jež dováží čaj a kávu, 1961, ukázka ilustrace

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 53 Jan Houslista, *Monology* z edice *Prstýnek*

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

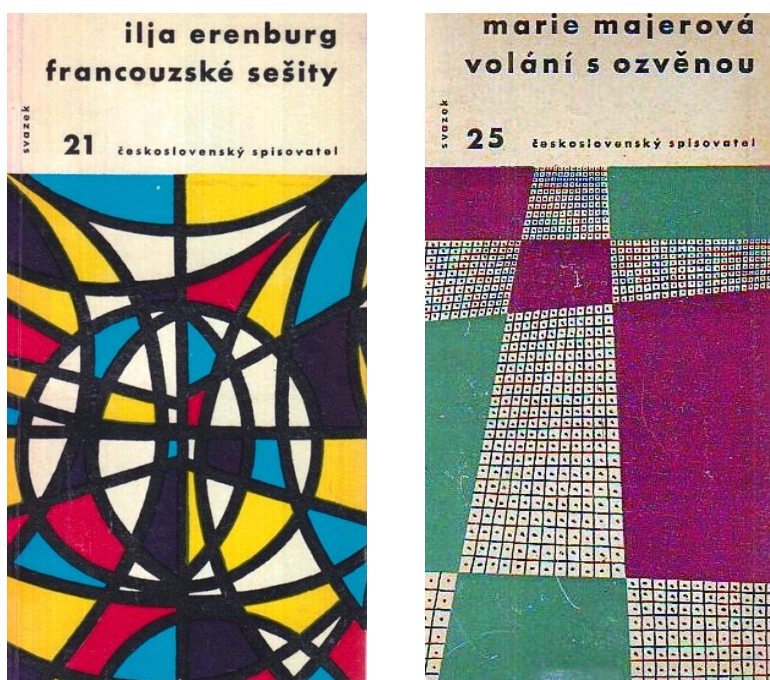
Obr. 54 *Matka* z edice *Bohemia*, ukázka ilustrace Mileny Soltézsové

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 55 *Francouzské sešity, Volání s ozvěnou*

ZDROJ: www.databazeknih.cz [vyhledáno dne 22. 1. 2014]

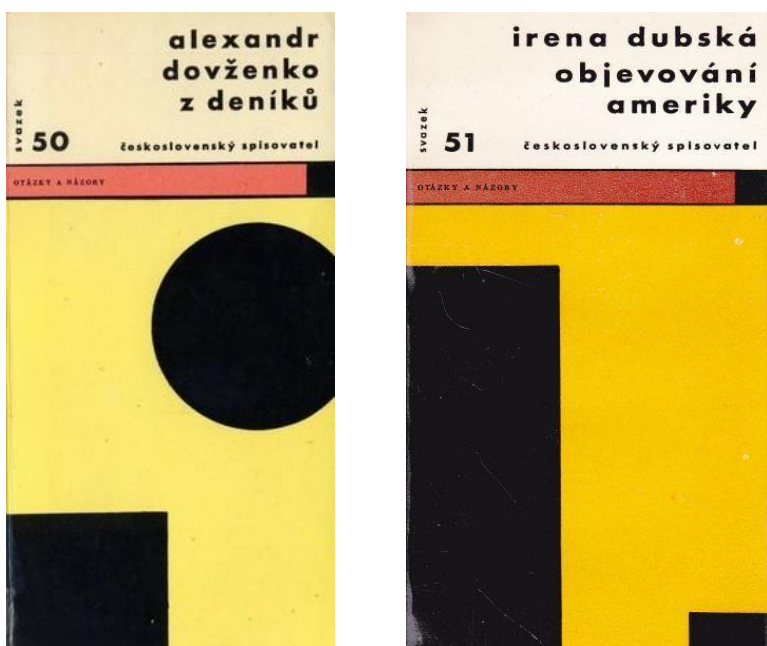
Obr. 56 *Otázky a názory* v úpravě Zdenka Seydla

ZDROJ: www.databazeknih.cz [vyhledáno dne 10. 2. 2014]

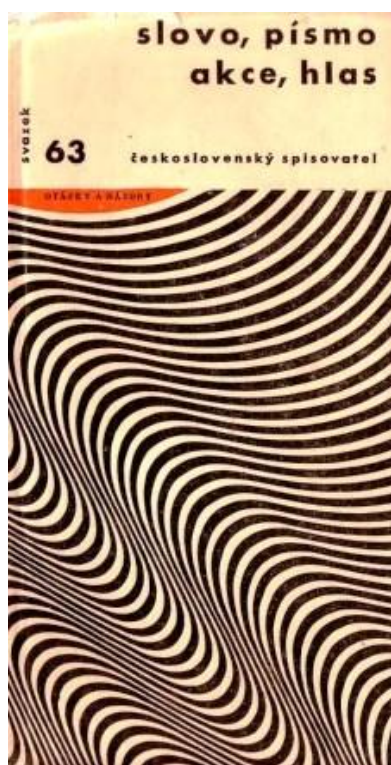
Obr. 57 *Otázky a názory* v úpravě Zdenka Seydla

ZDROJ: www.databazeknih.cz [vyhledáno dne 10. 2. 2014]

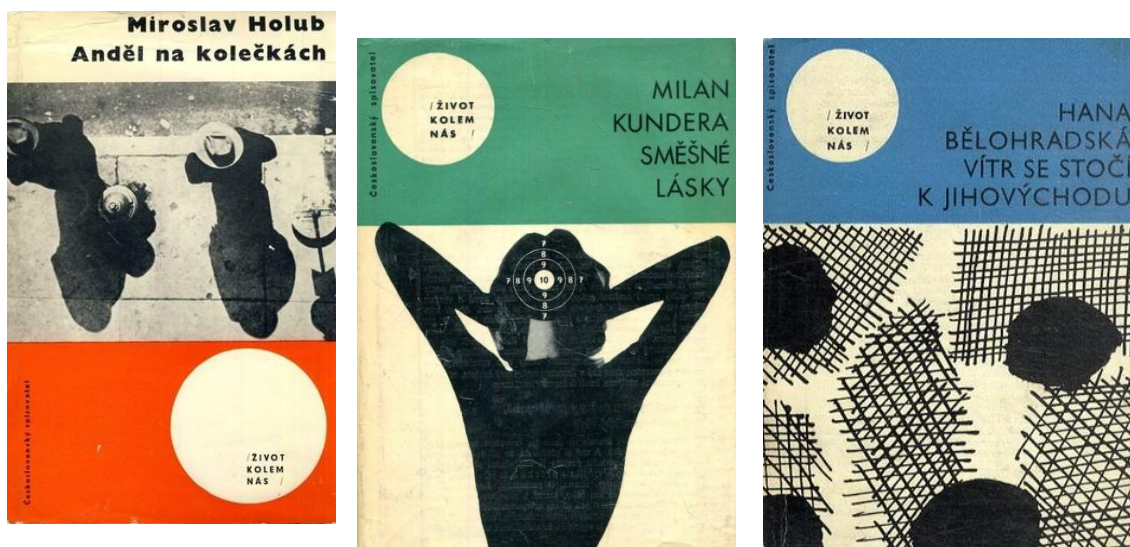
Obr. 58 *Slovo, písmo, akce, hlas*, op-artový motiv na obálce

ZDROJ: www.databazeknih.cz [vyhledáno dne 10. 2. 2014]

Obr. 59 *Život kolem nás*

ZDROJ: www.databazeknih.cz [vyhledáno dne 10. 2. 2014]

Obr. 60 *Klíč*

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: soukromá sbírka

Obr. 61 *Dílna*

ZDROJ: www.databazeknih.cz [vyhledáno dne 18. 2. 2014]

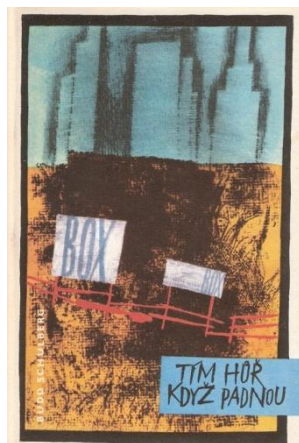
Obr. 62 *Spirála*

ZDROJ: www.databazeknih.cz [vyhledáno dne 18. 2. 2014]

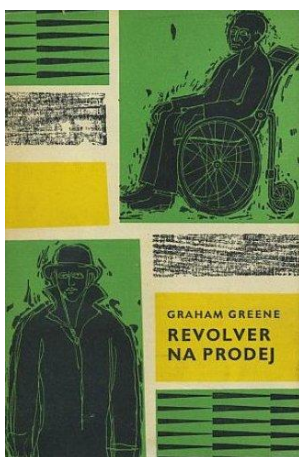
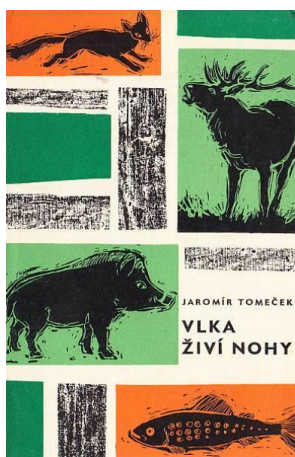
Obr. 63 Klub čtenářů v úpravě Adolfa Borna a Ludmily Zapletalové, knihy *Ticho* a *Tím hůř, když padnou*

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: soukromá sbírka

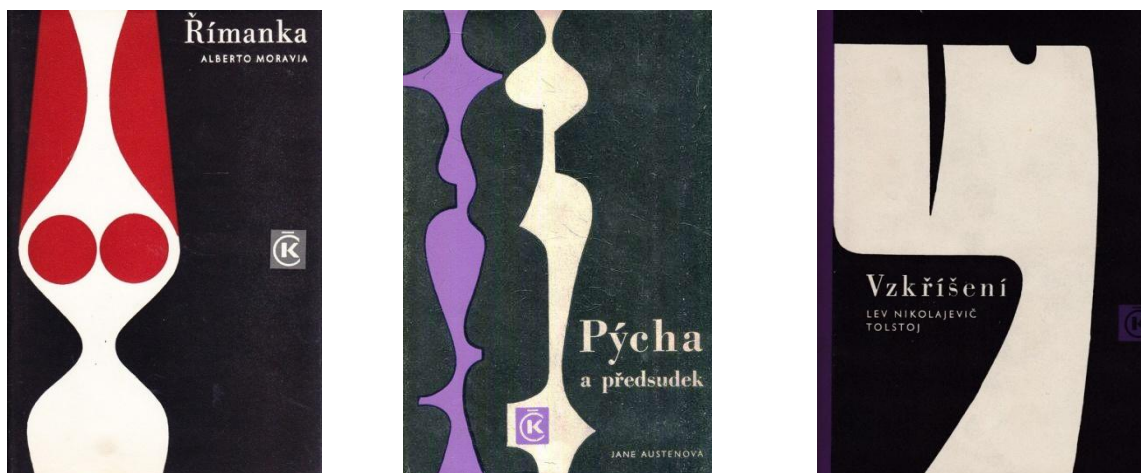
Obr. 64 Klub čtenářů v úpravě Miloslava Habra, knihy *Vlka žíví nohy* a *Revolver na prodej*

ZDROJ: <http://antik-jirasek.cz/> [vyhledáno dne 18. 2. 2014]

Obr. 65 Klub čtenářů v úpravě Jaroslava Švába

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: soukromá sbírka

Obr. 66 Klub čtenářů v úpravě Václava Bláhy, rok 1968

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP a soukromá sbírka

Obr. 67 Klub čtenářů v úpravě Václava Bláhy, rok 1969

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: soukromá sbírka

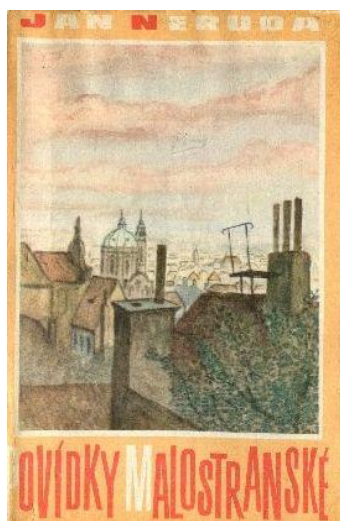
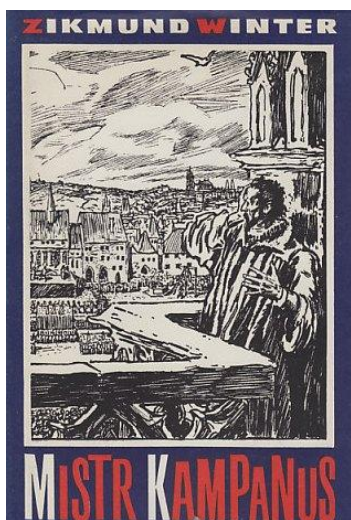
Obr. 68 Klub čtenářů v úpravě Libora Fáry

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

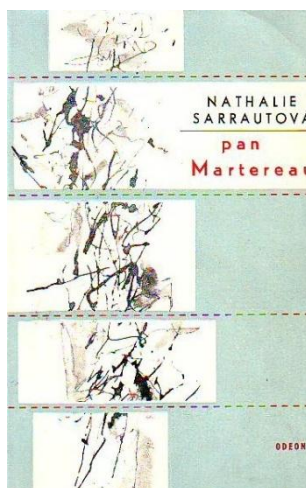
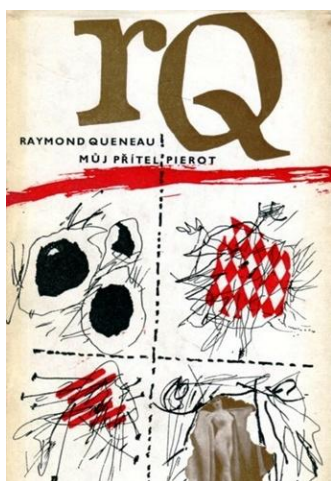
Obr. 69 Česká klasická próza v letech 1963 – 1964

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: MZK

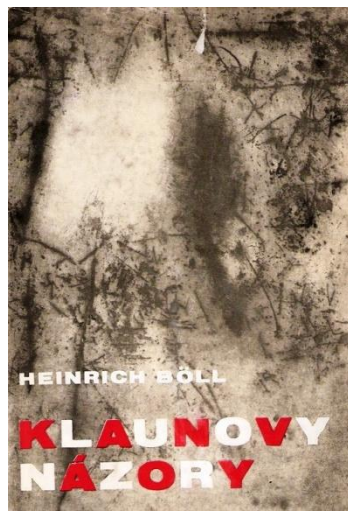
Obr. 70 Soudobá světová próza, obálky Jana Kotíka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: MZK

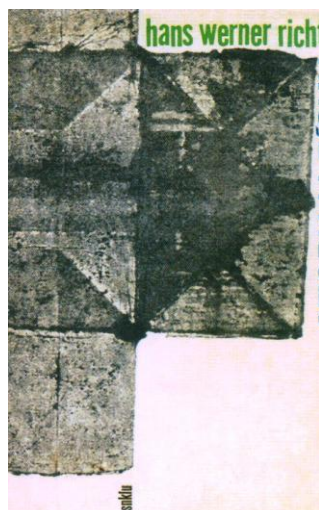
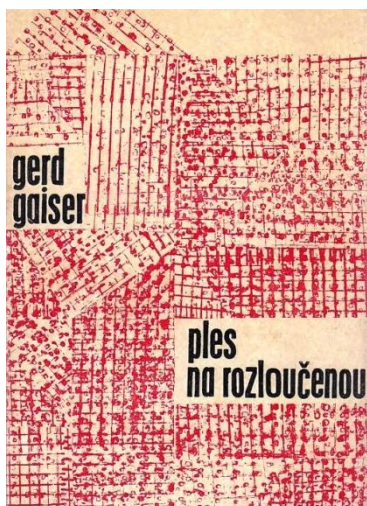
Obr. 71 *Soudobá světová próza*, obálka Jaroslava Šerých

ZDROJ: Zdeněk Primus, *Umění je abstrakce: česká vizuální kultura 60. let*, Kant a Arbor Vitae, Praha 2003, s. 212.

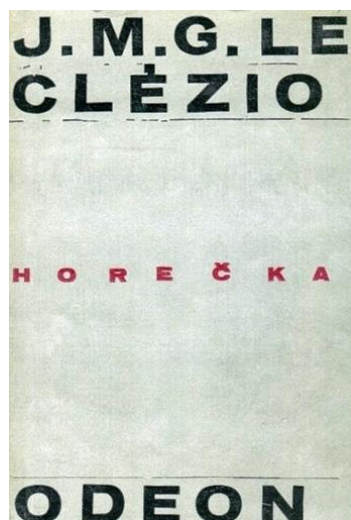
Obr. 72 *Soudobá světová próza*, obálky Zbyňka Sekala

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: MZK a <http://www.terryhoponozky.cz> [vyhledáno dne 18. 2. 2014]

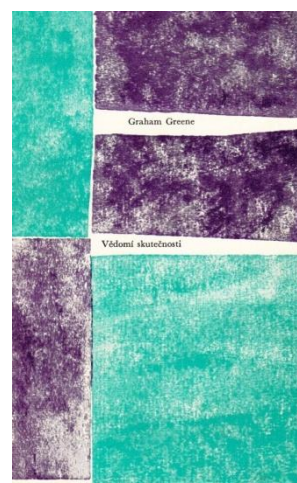
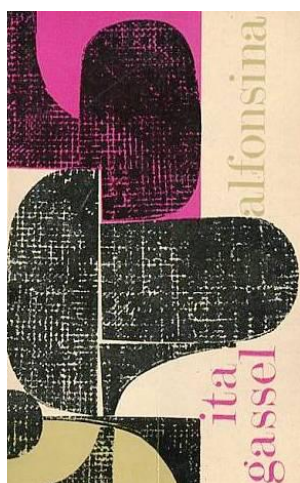
Obr. 73 *Soudobá světová próza*, obálka Jiřího Balcara

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: MZK

Obr. 74 *Malá řada soudobé světové prózy*, obálky Zbyňka Sekala

ZDROJ: MZK, <http://www.antik-klariani.cz> [vyhledáno dne 18. 2. 2014], Zdeněk Primus, *Umění je abstrakce: česká vizuální kultura 60. let*, Kant a Arbor Vitae, Praha 2003, s. 96.

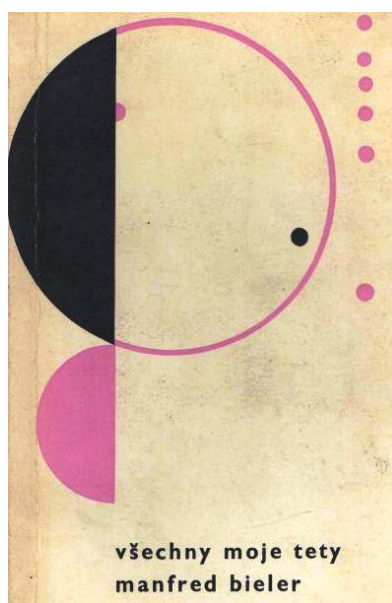
Obr. 75 Malá řada soudobé světové prózy, obálky Zbyňka Sekala

ZDROJ: <http://antikvariaturu.cz> [vyhledáno dne 3. 3. 2014]

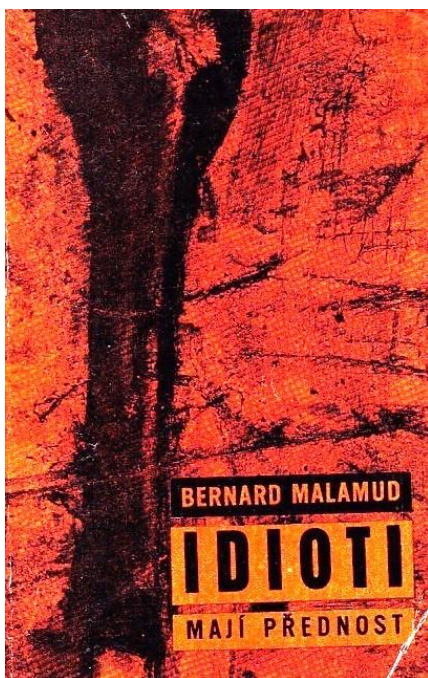
Obr. 76 Malá řada soudobé světové prózy, obálka Karla Malicha

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: MZK

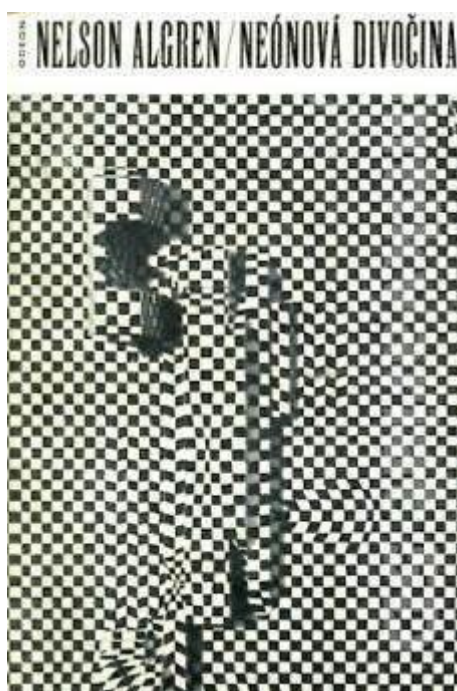
Obr. 77 *Malá řada soudobé světové prózy*, obálka Pavla Nešlehy

ZDROJ: <http://www.antikvariat-judaica.cz> [vyhledáno dne 3. 3. 2014]

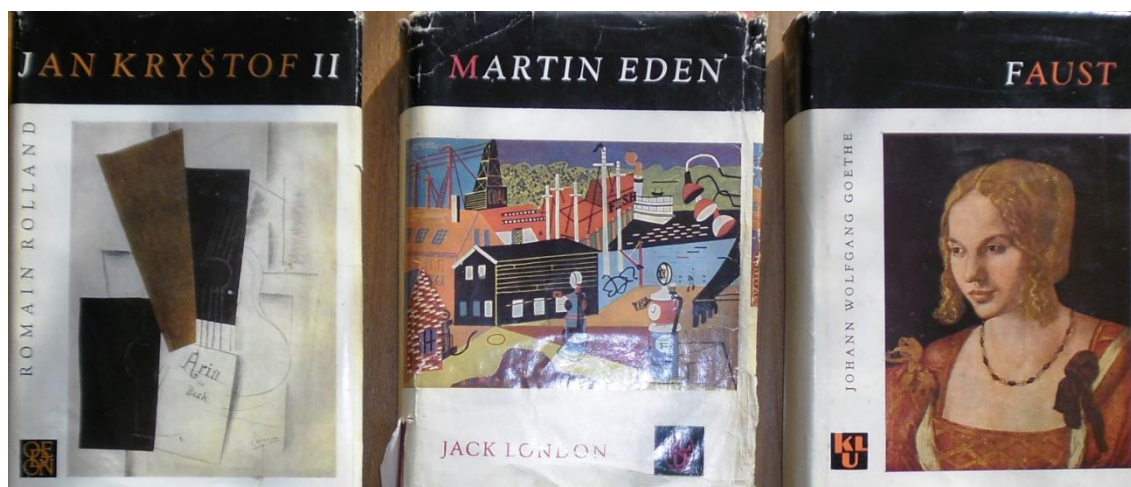
Obr. 78 *Malá řada soudobé světové prózy*, obálka Huga Demartiniho

ZDROJ: <http://www.dantikvariat.cz> [vyhledáno dne 3. 3. 2014]

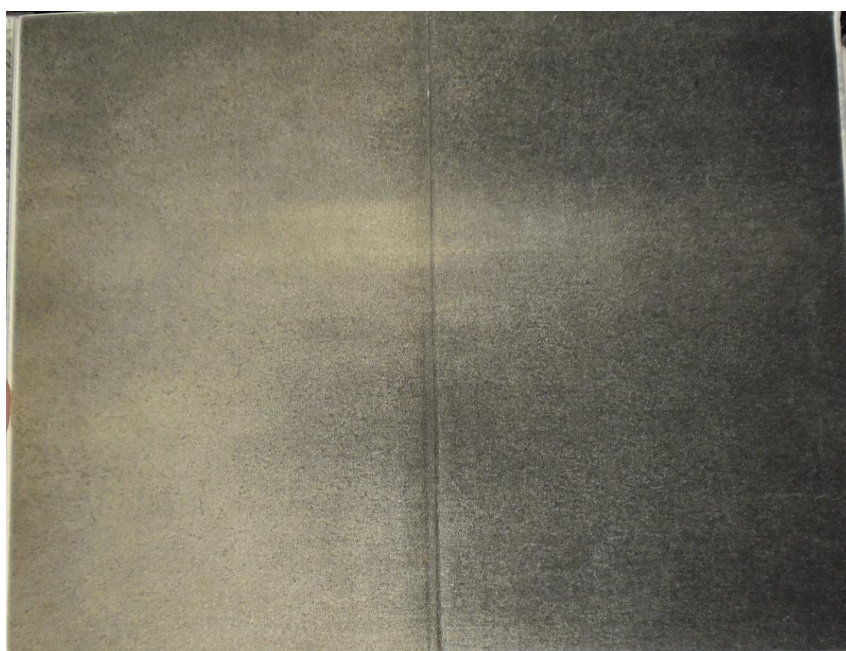
Obr. 79 Obálky *Světové knihovny*

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: soukromá sbírka

Obr. 80 *Nudná historie*, il. Stanislav Kolíbal

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 81 *Nudná historie*, il. Stanislav Kolíbal

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 82 *Nudná historie*, il. Stanislav Kolíbal

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 83 *Nudná historie*, il. Stanislav Kolíbal

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 84 *Nudná historie*, il. Stanislav Kolíbal

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

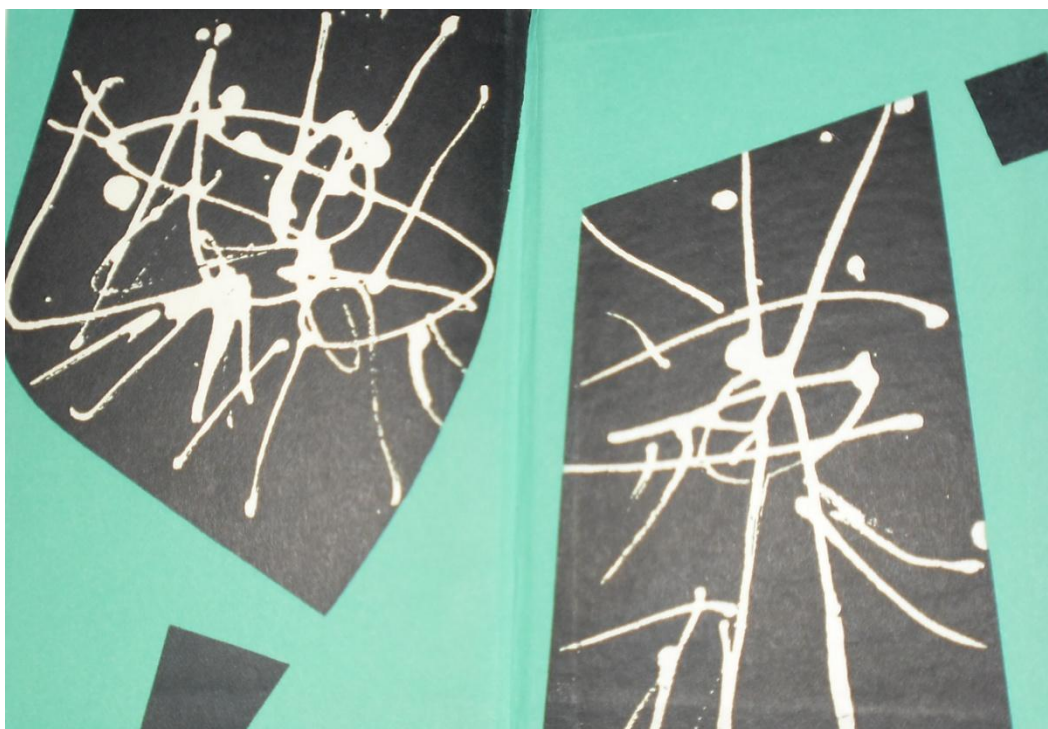
Obr. 85 *Nudná historie*, il. Stanislav Kolíbal

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 86 *Z dokumentu*, il. Jan Kotík

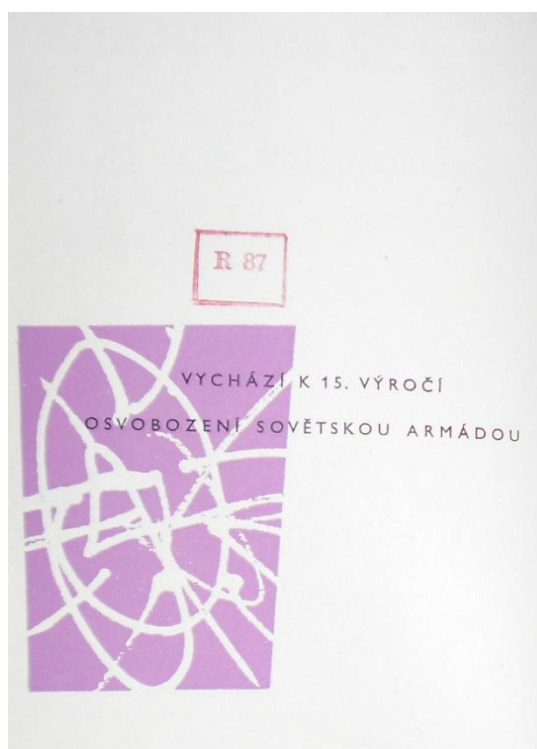
FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 87 *Z dokumentu*, il. Jan Kotík
FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 88 *Z dokumentu*, il. Jan Kotík
FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

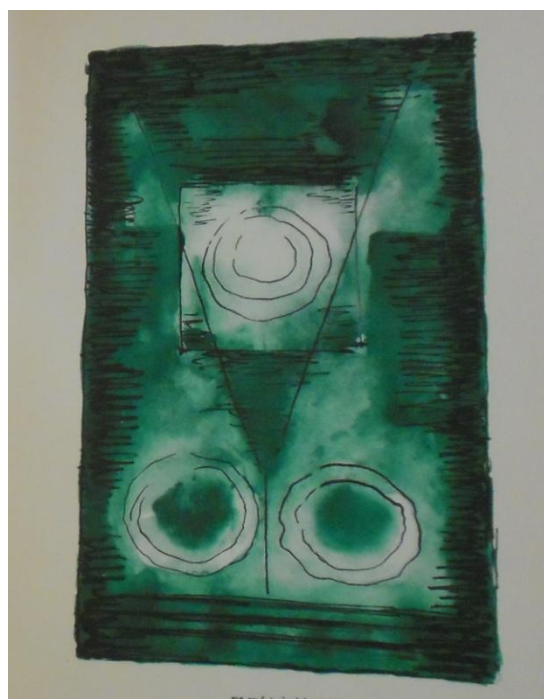
Obr. 89 *Edison*, il. Josef Šíma

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

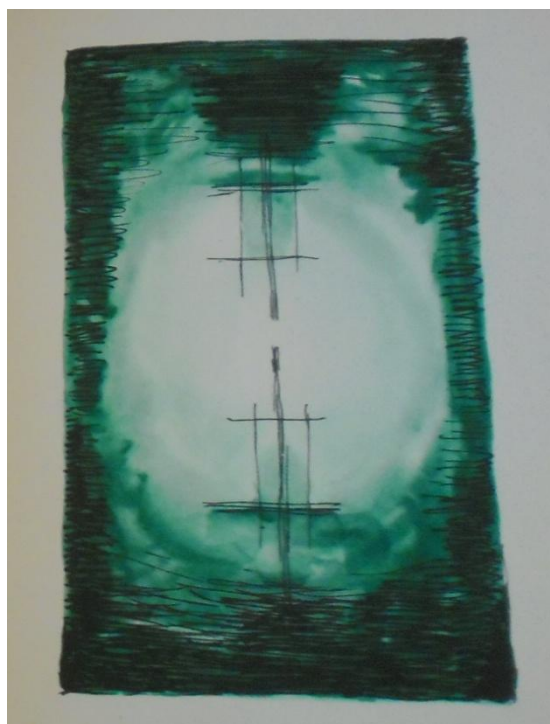
Obr. 90 *Edison*, il. Josef Šíma

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 91 *Edison*, il. Josef Šíma

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 92 *Edison*, il. Josef Šíma

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 93 *Edison*, il. Josef Šíma

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 94 *Edison*, il. Josef Šíma

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 95 *Edison*, il. Josef Šíma

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 96 *Edison*, il. Josef Šíma

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 97 *Korálový náhrdelník*, il. Jiří Svoboda

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

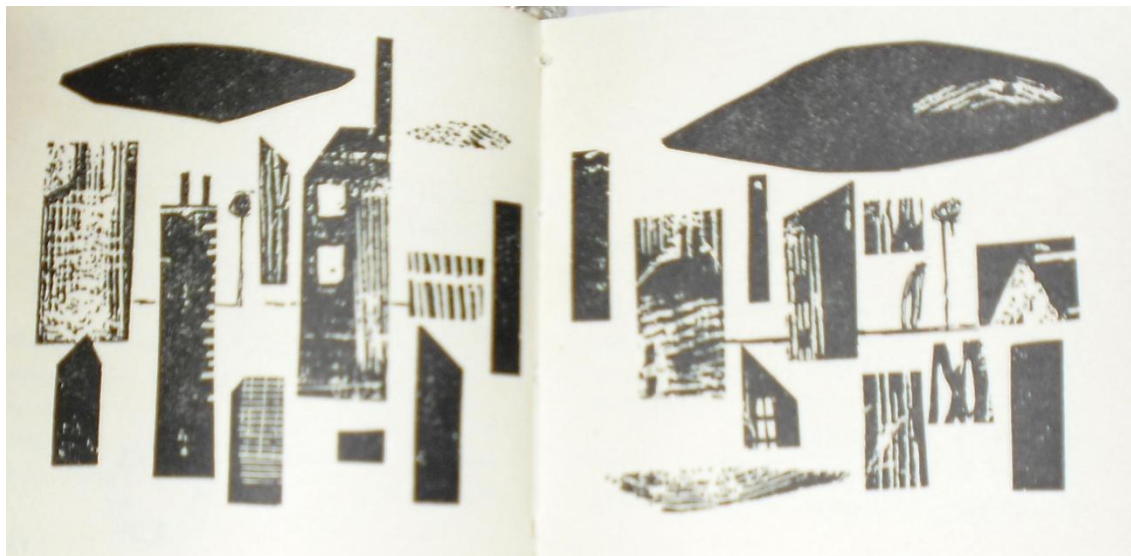
Obr. 98 *Korálový náhrdelník*, il. Jiří Svoboda

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

Obr. 99 *Korálový náhrdelník*, il. Jiří Svoboda

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

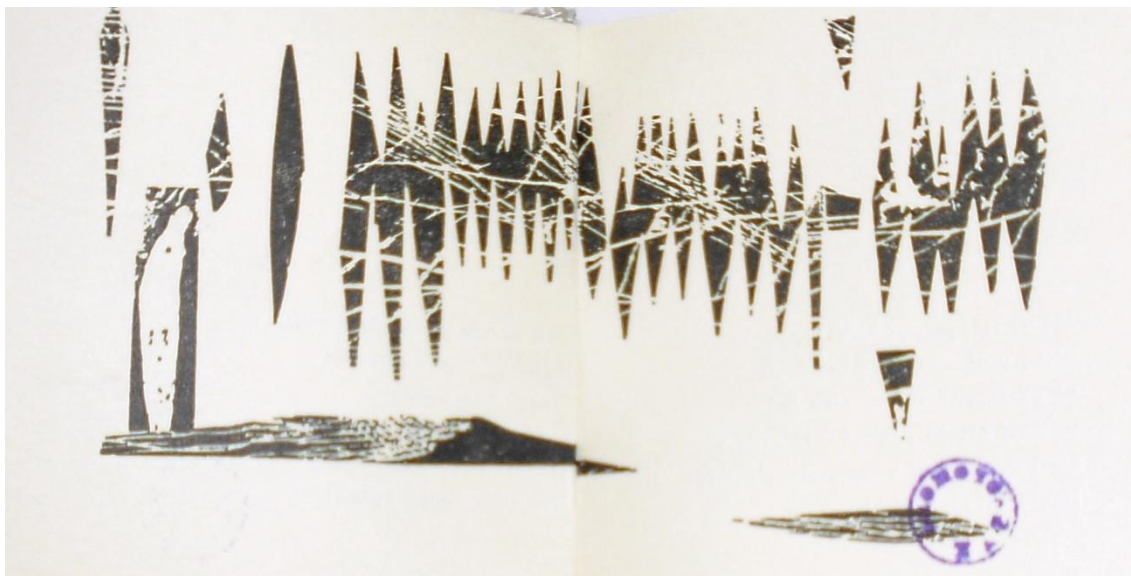
Obr. 100 *Korálový náhrdelník*, il. Jiří Svoboda

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

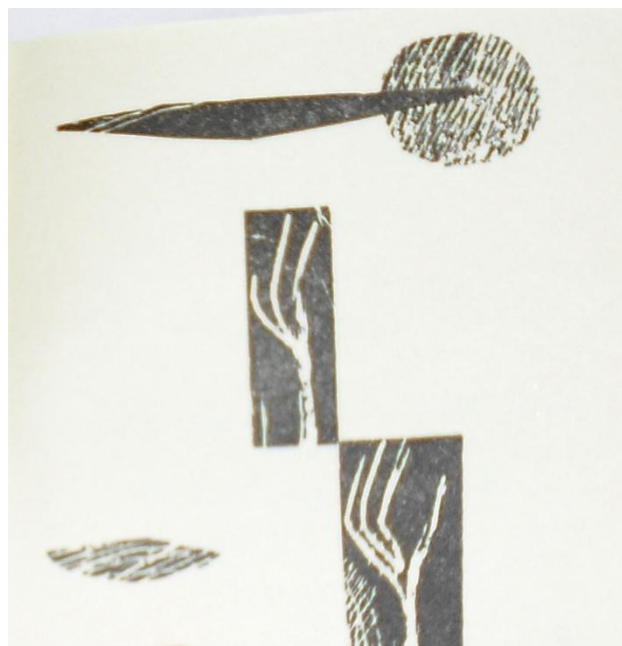
Obr. 101 *Korálový náhrdelník*, il. Jiří Svoboda

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

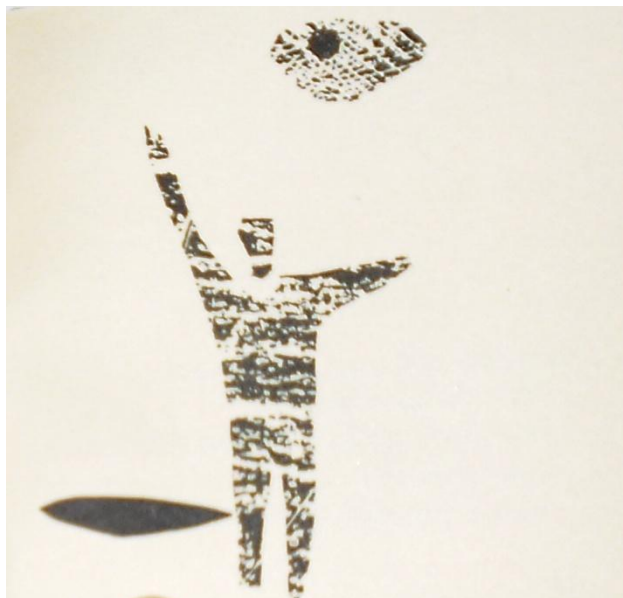
Obr. 102 *Korálový náhrdelník*, il. Jiří Svoboda

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

Obr. 103 *Korálový náhrdelník*, il. Jiří Svoboda

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

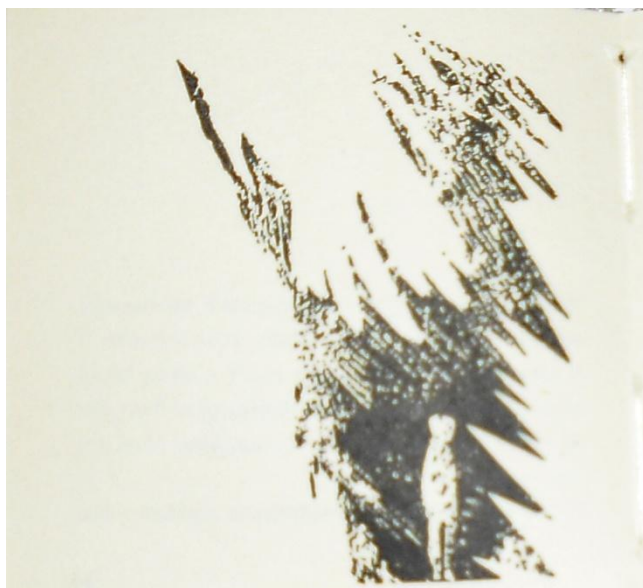
Obr. 104 *Korálový náhrdelník*, il. Jiří Svoboda

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

Obr. 105 *Korálový náhrdelník*, il. Jiří Svoboda

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

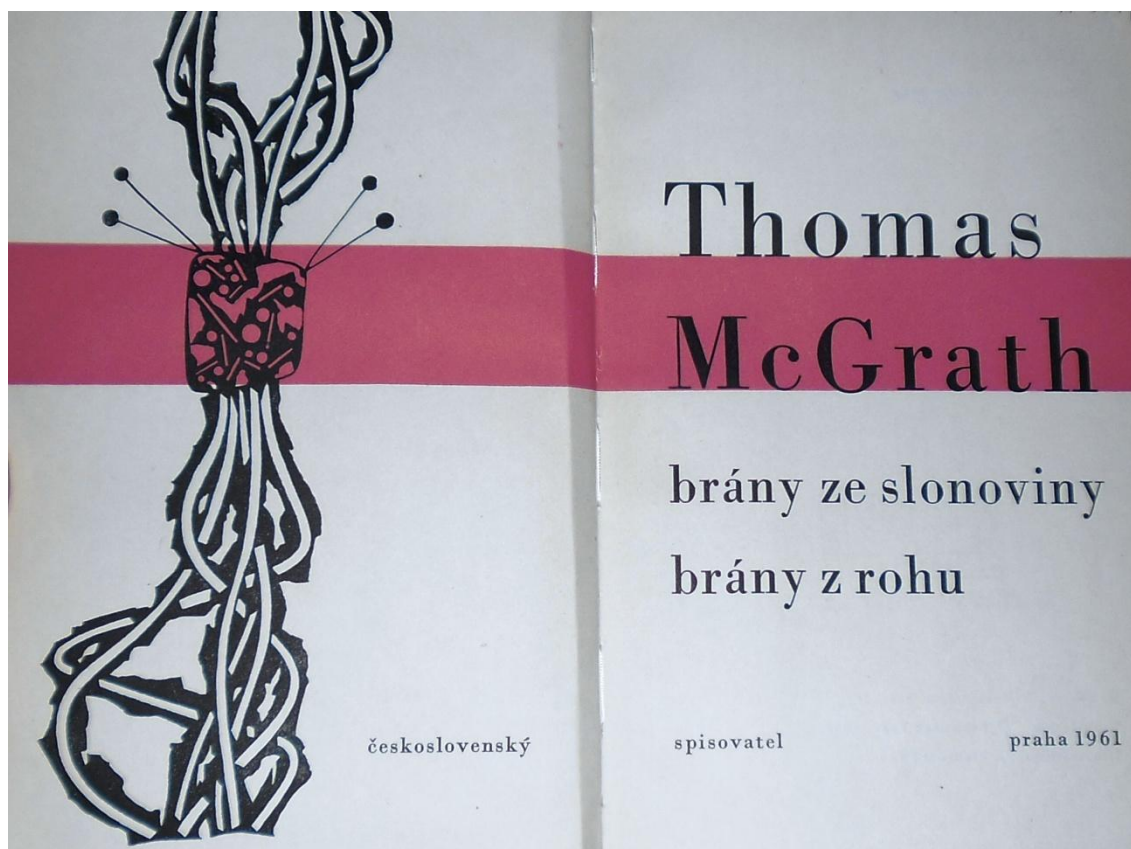
Obr. 106 *Brány ze slonoviny, brány z rohu*, il. Vladimír Fuka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

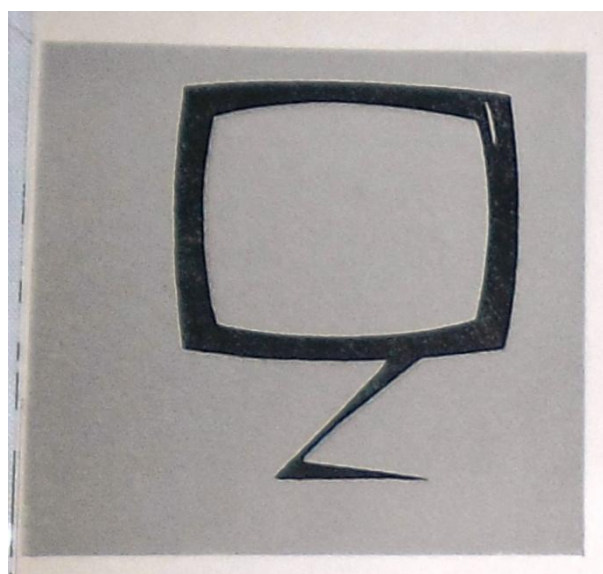
Obr. 107 *Brány ze slonoviny, brány z rohu*, il. Vladimír Fuka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

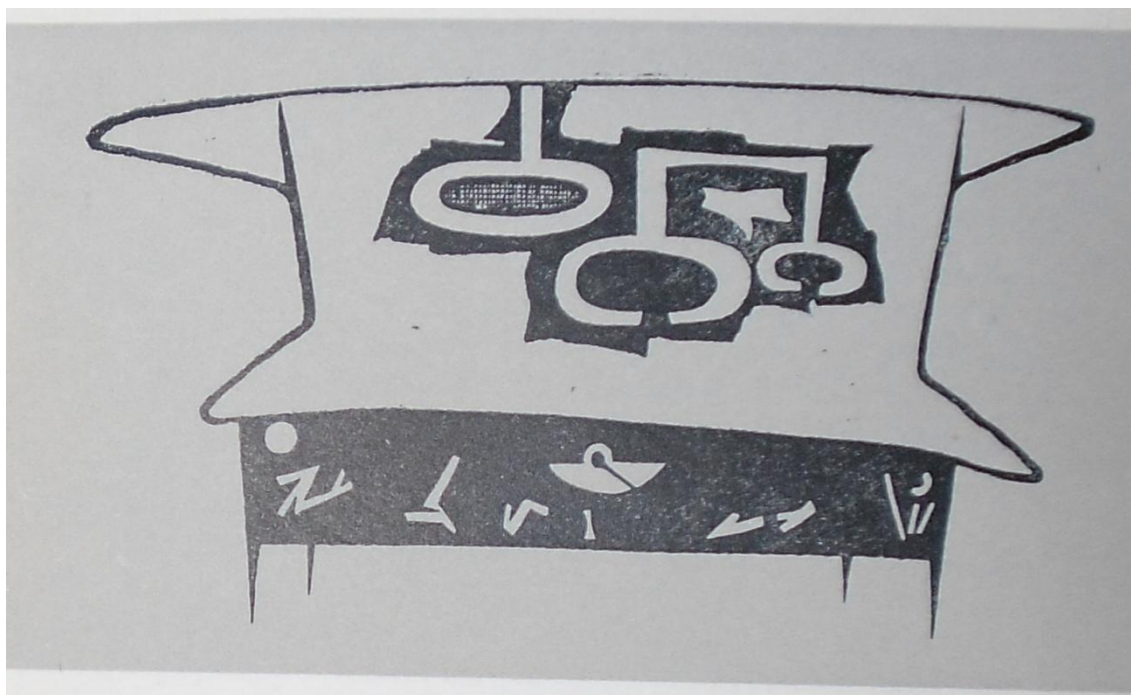
Obr. 108 *Brány ze slonoviny, brány z rohu*, il. Vladimír Fuka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 109 *Brány ze slonoviny, brány z rohu*, il. Vladimír Fuka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

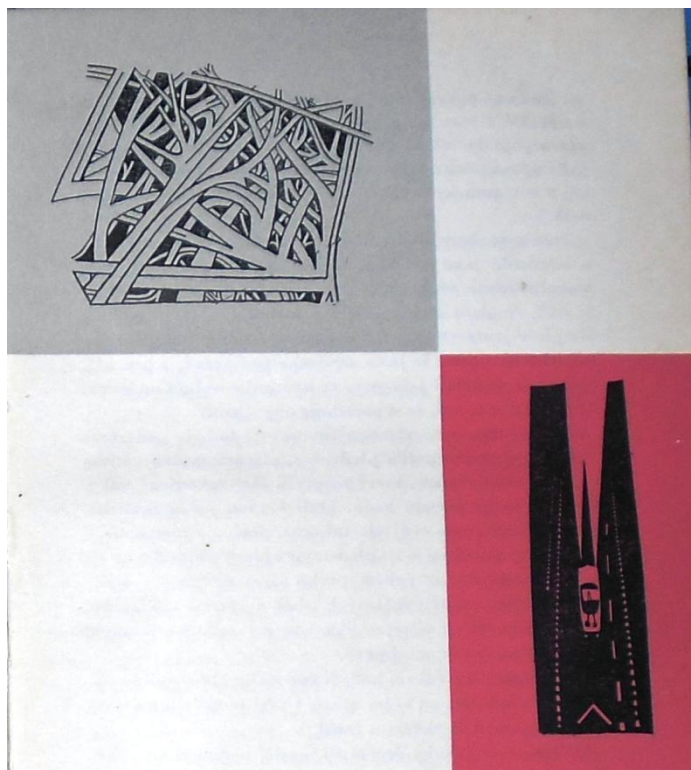
Obr. 110 *Brány ze slonoviny, brány z rohu*, il. Vladimír Fuka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

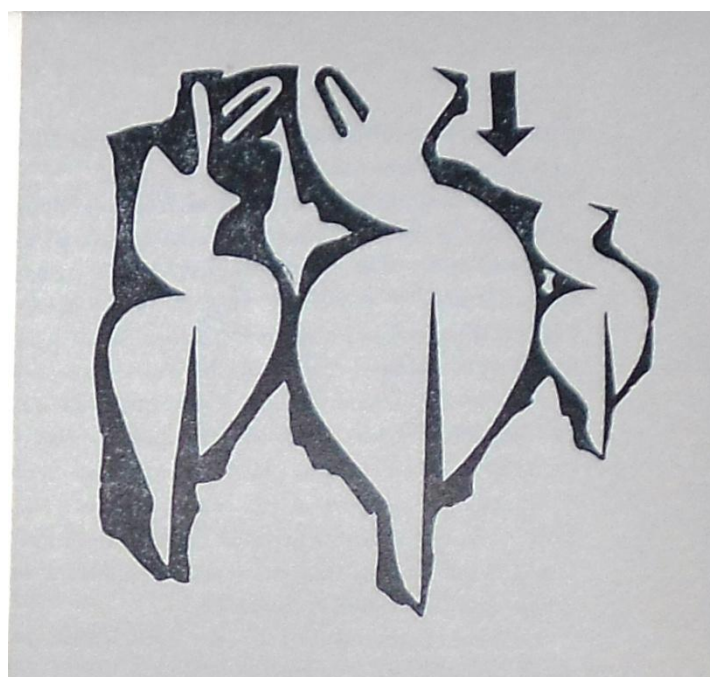
Obr. 111 *Brány ze slonoviny, brány z rohu*, il. Vladimír Fuka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 112 *Brány ze slonoviny, brány z rohu*, il. Vladimír Fuka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

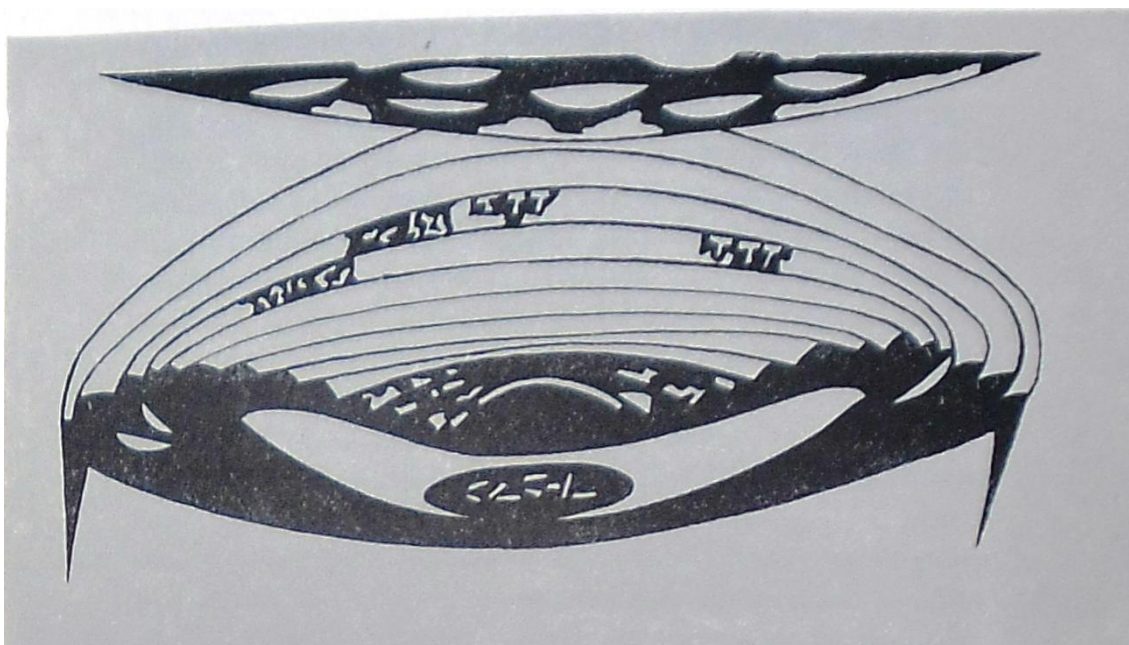
Obr. 113 *Brány ze slonoviny, brány z rohu*, il. Vladimír Fuka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

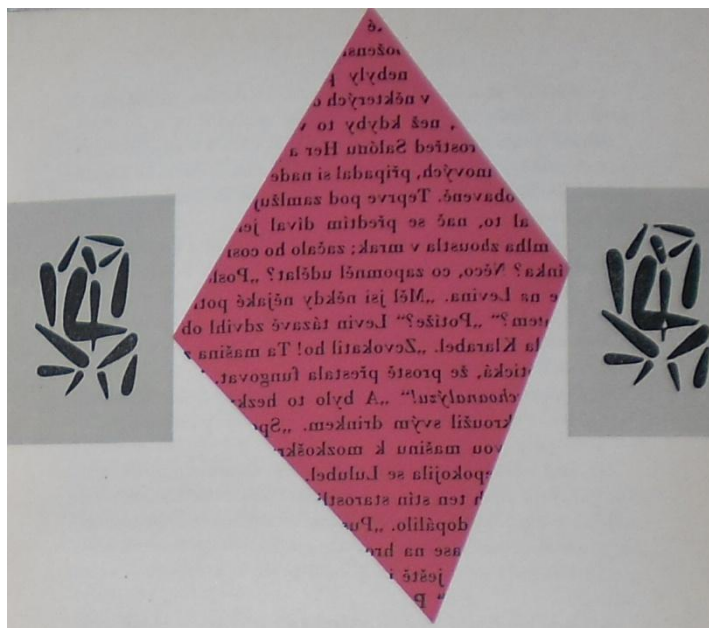
Obr. 114 *Brány ze slonoviny, brány z rohu*, il. Vladimír Fuka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

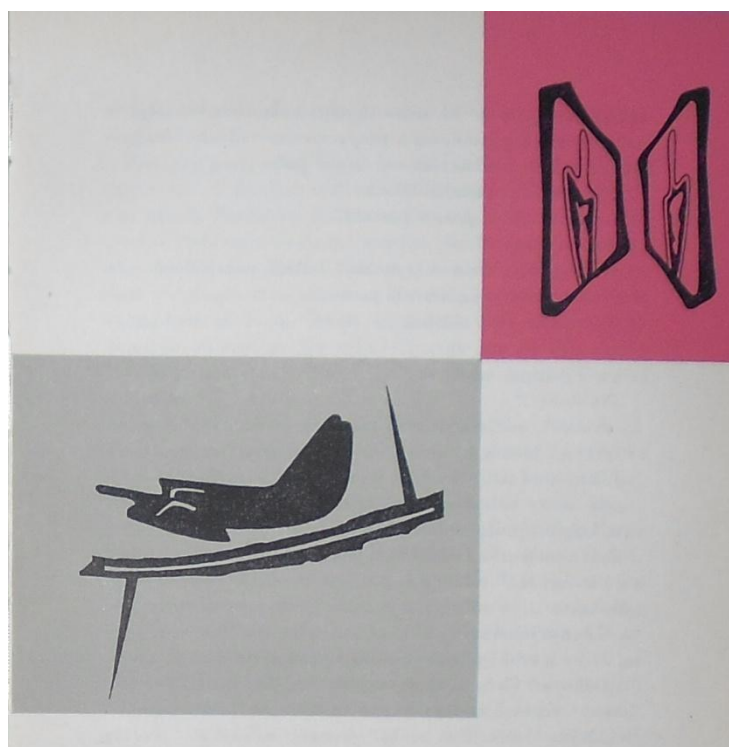
Obr. 115 Brány ze slonoviny, brány z rohu, il. Vladimír Fuka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

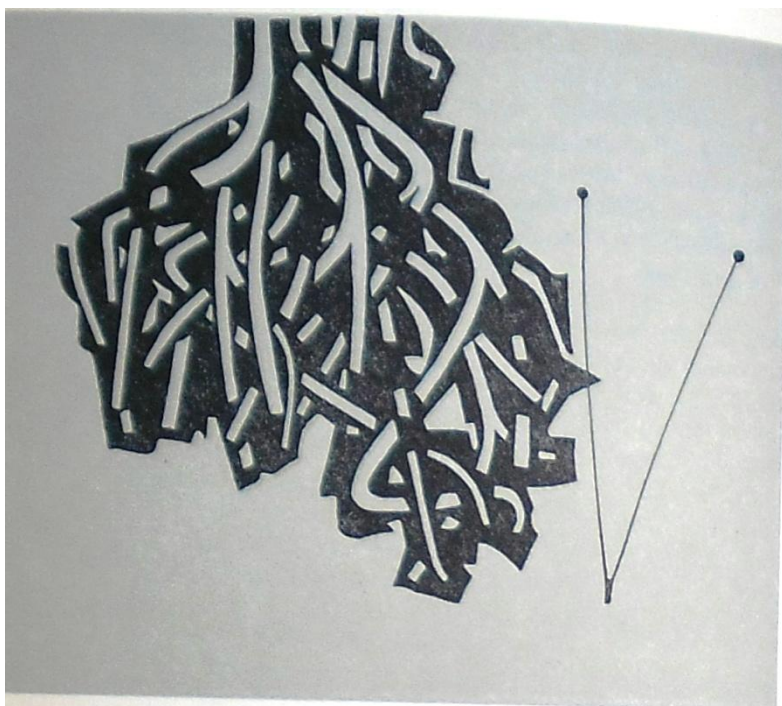
Obr. 116 Brány ze slonoviny, brány z rohu, il. Vladimír Fuka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 117 *Brány ze slonoviny, brány z rohu*, il. Vladimír Fuka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

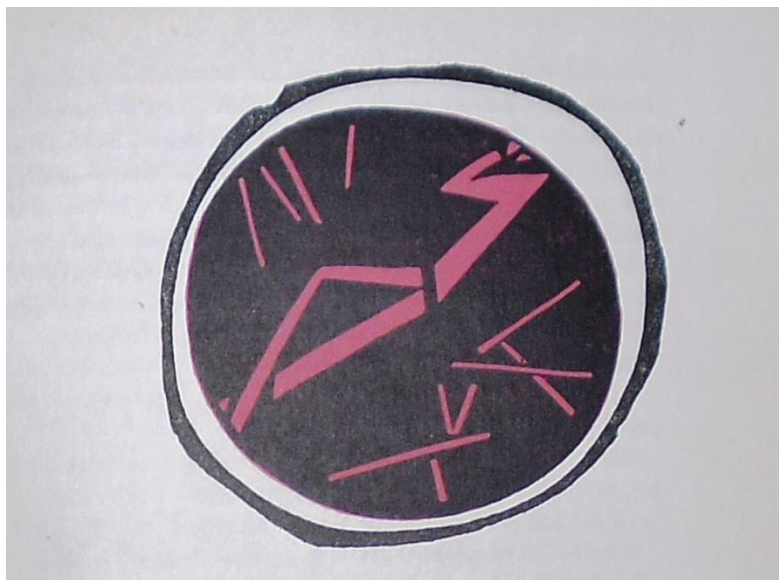
Obr. 118 *Brány ze slonoviny, brány z rohu*, il. Vladimír Fuka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

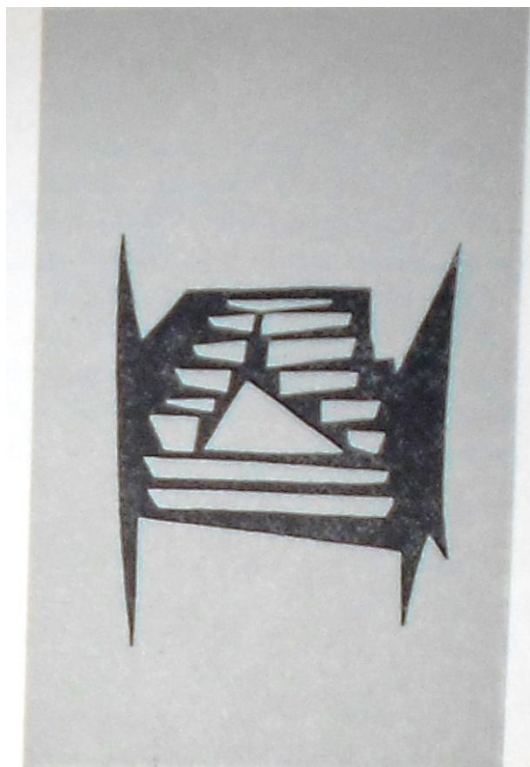
Obr. 119 *Brány ze slonoviny, brány z rohu*, il. Vladimír Fuka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

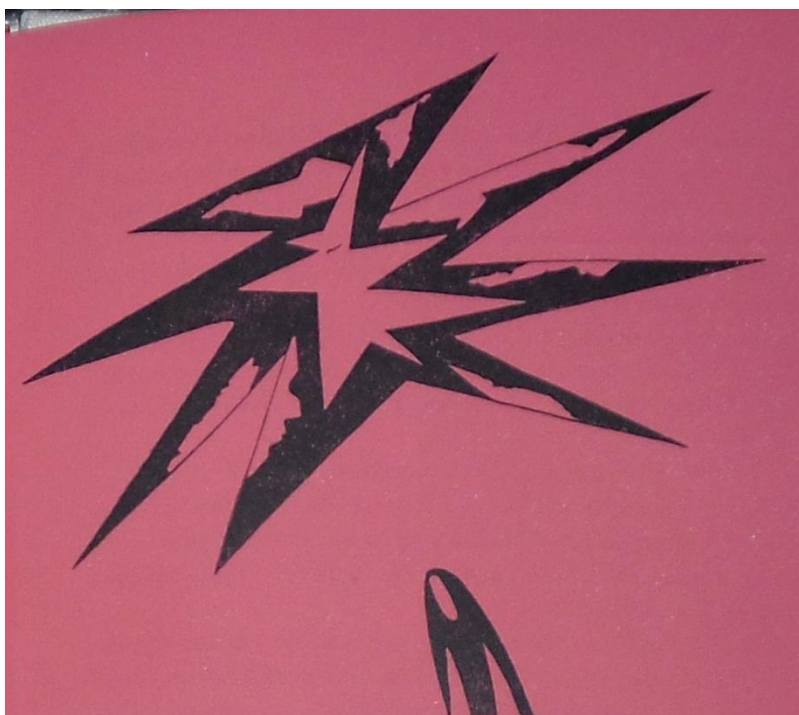
Obr. 120 *Brány ze slonoviny, brány z rohu*, il. Vladimír Fuka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 121 *Brány ze slonoviny, brány z rohu*, il. Vladimír Fuka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 122 *Brány ze slonoviny, brány z rohu*, il. Vladimír Fuka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 123 *Návrat starého mistra*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: GVV Havlíčkův Brod

Obr. 124 *Návrat starého mistra*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: GVV Havlíčkův Brod

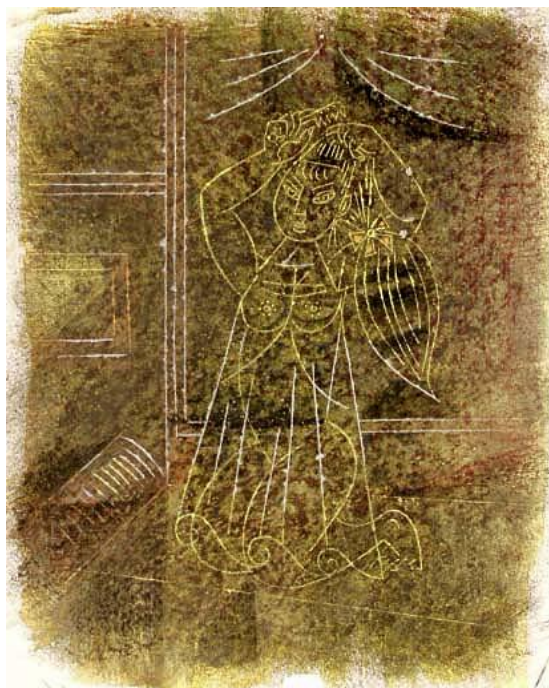
Obr. 125 *Návrat starého mistra*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

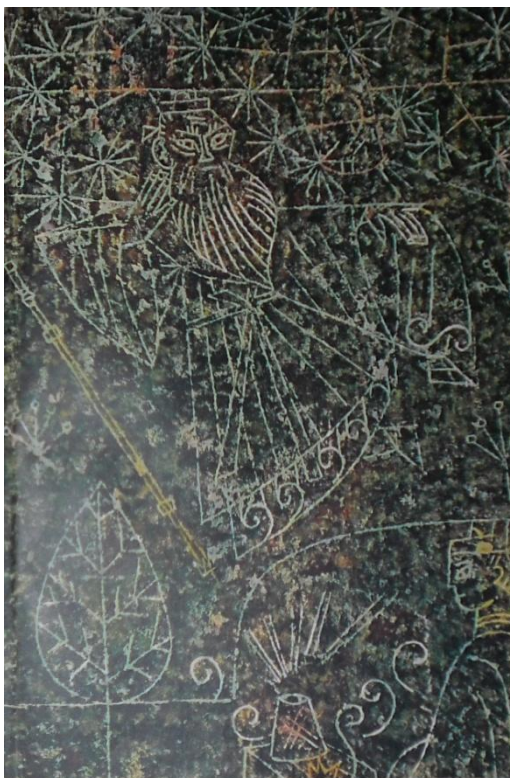
Obr. 126 *Návrat starého mistra*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: GUV Havlíčkův Brod

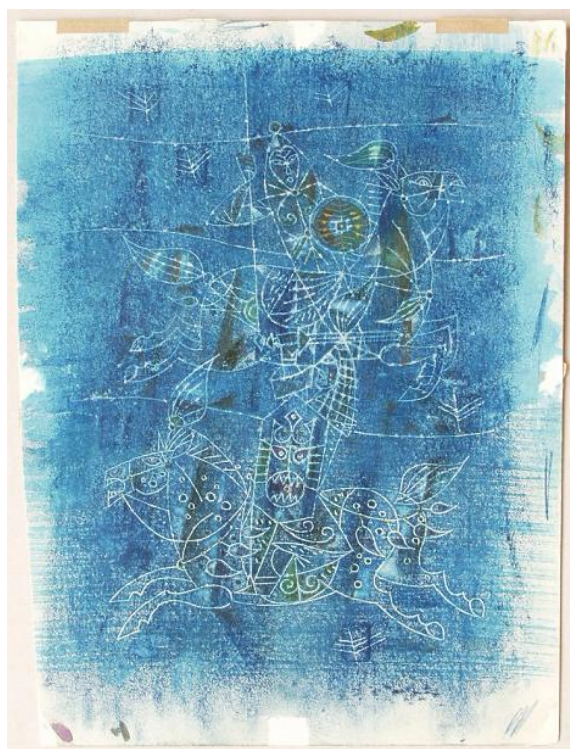
Obr. 127 *Návrat starého mistra*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 128 *Návrat starého mistra*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: GUV Havlíčkův Brod

Obr. 129 *Návrat starého mistra*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 130 *Návrat starého mistra*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 131 *Návrat starého mistra*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: GVV Havlíčkův Brod

Obr. 132 *Návrat starého mistra*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 133 *Návrat starého mistra*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: GVV Havlíčkův Brod

Obr. 134 *Návrat starého mistra*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 135 *Návrat starého mistra*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 136 *Návrat starého mistra*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: GUV Havlíčkův Brod

Obr. 137 *Návrat starého mistra*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: GUV Havlíčkův Brod

Obr. 138 *Návrat starého mistra*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 139 *Návrat starého mistra*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 140 *Návrat starého mistra*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 141 *Návrat starého mistra*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 142 *Návrat starého mistra*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

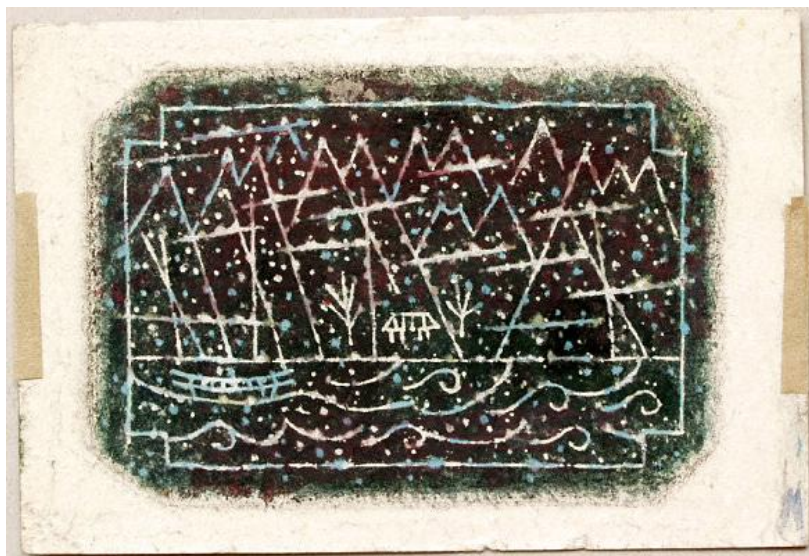
Obr. 143 *Návrat starého mistra*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 144 *Návrat starého mistra*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: GVV Havlíčkův Brod

Obr. 145 *Návrat starého mistra*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

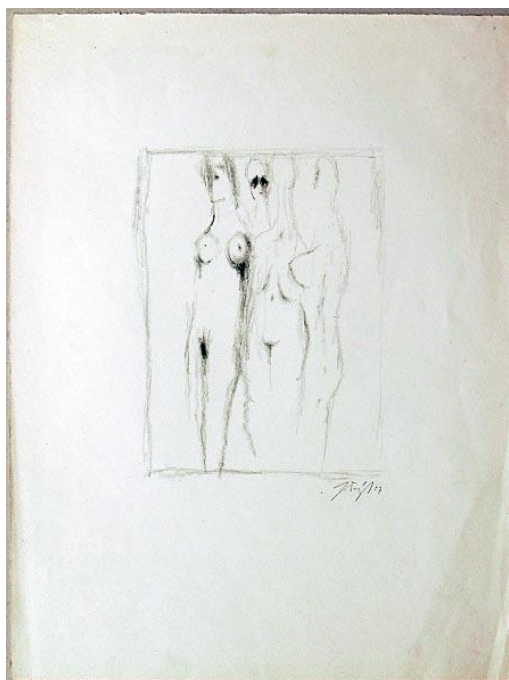
Obr. 146 *Návrat starého mistra*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 147 *Květy zla*, il. Jaroslav Šerých

ZDROJ: GUV Havlíčkův Brod

Obr. 148 *Květy zla*, il. Jaroslav Šerých

ZDROJ: GUV Havlíčkův Brod

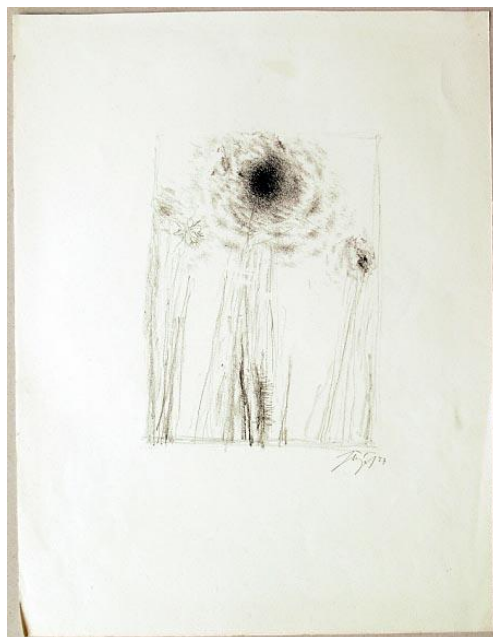
Obr. 149 *Květy zla*, il. Jaroslav Šerých

ZDROJ: GUV Havlíčkův Brod

Obr. 150 *Květy zla*, il. Jaroslav Šerých

ZDROJ: GUV Havlíčkův Brod

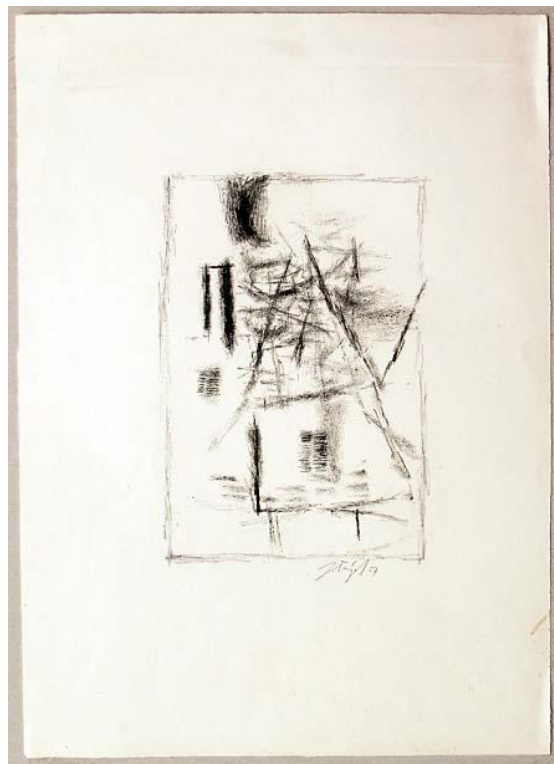
Obr. 151 *Květy zla*, il. Jaroslav Šerých

ZDROJ: GUV Havlíčkův Brod

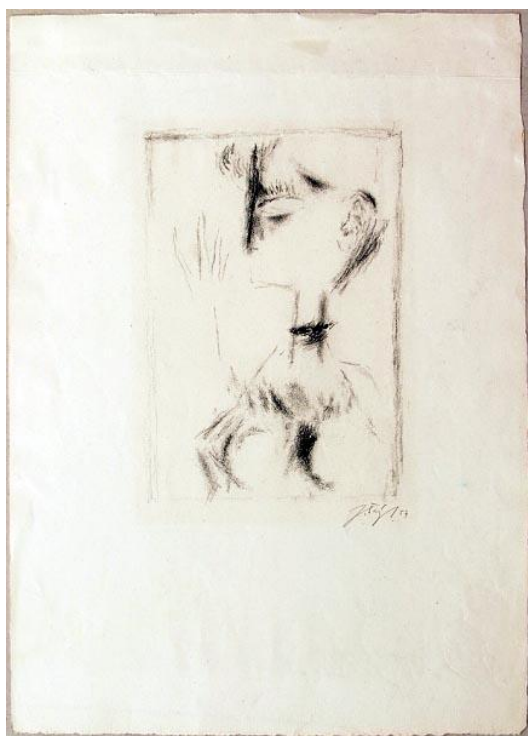
Obr. 152 *Květy zla*, il. Jaroslav Šerých

ZDROJ: GUV Havlíčkův Brod

Obr. 153 *Květy zla*, il. Jaroslav Šerých

ZDROJ: GUV Havlíčkův Brod

Obr. 154 *Květy zla*, il. Jaroslav Šerých

ZDROJ: GVU Havlíčkův Brod

Obr. 155 *Květy zla*, il. Jaroslav Šerých

ZDROJ: GVU Havlíčkův Brod

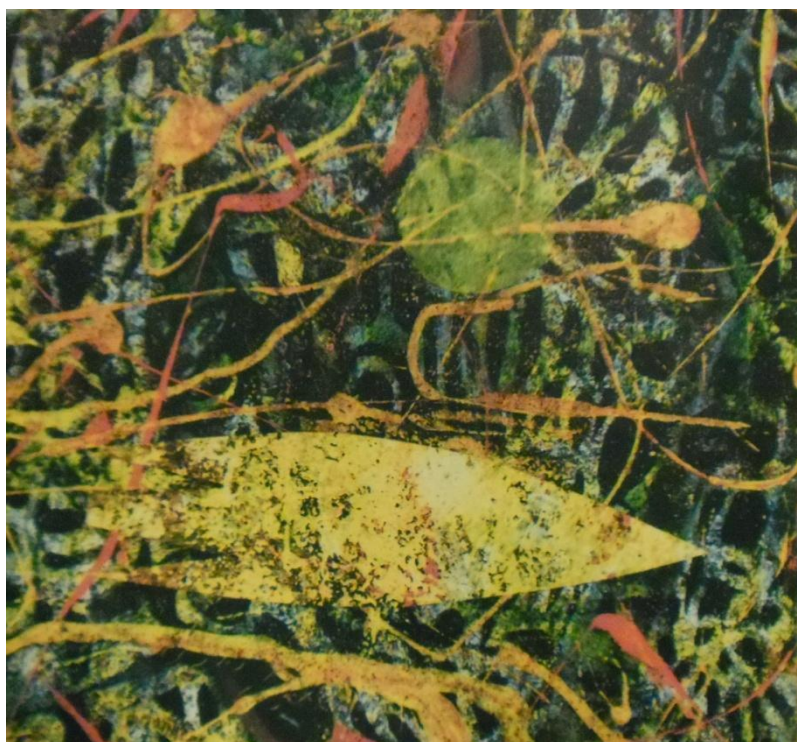
Obr. 156 *Labyrint*, předsádka, Ota Janeček

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 157 *Labyrint*, povídka *Les*, il. Ota Janeček

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

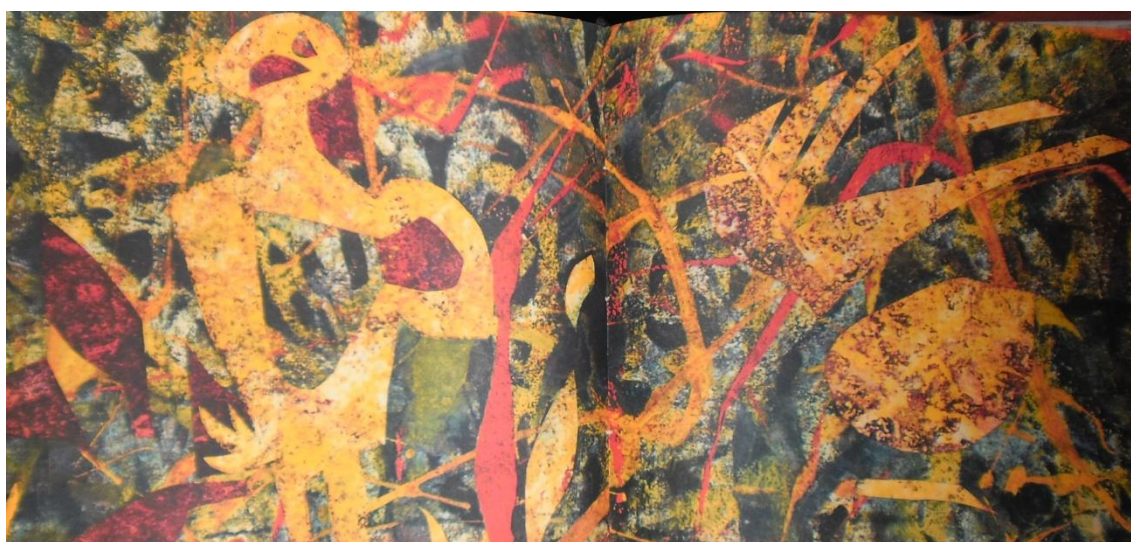
Obr. 158 *Labyrint*, povídka *Les*, il. Ota Janeček

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

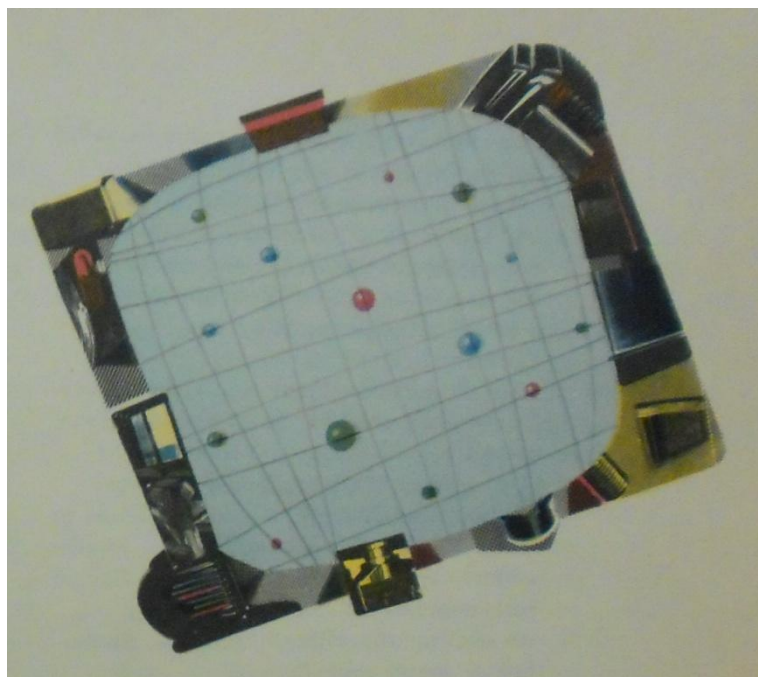
Obr. 159 *Labyrint*, povídka *Les*, il. Ota Janeček

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

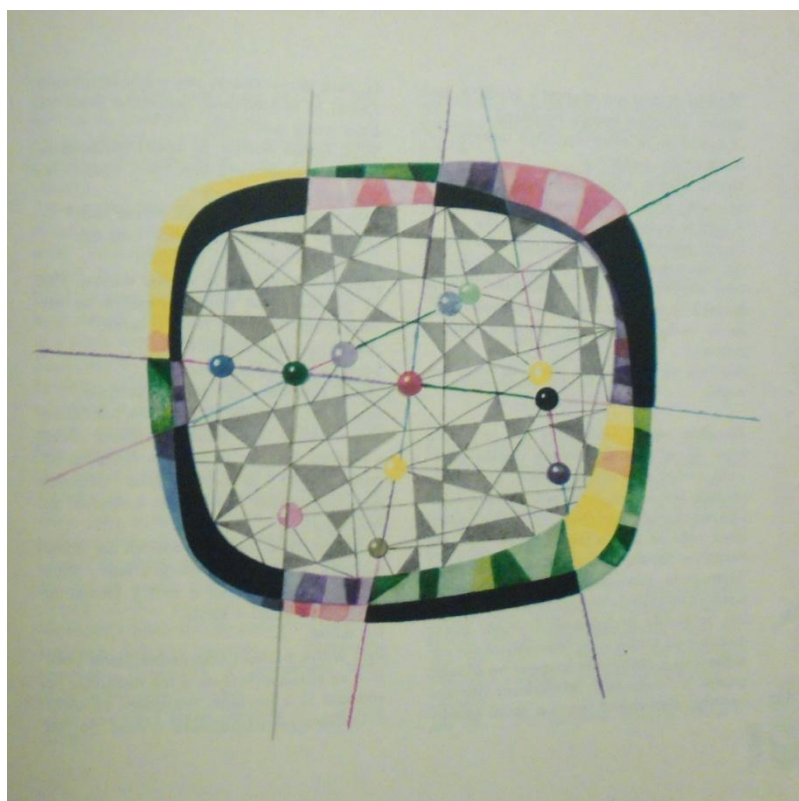
Obr. 160 *Labyrinth*, povídka *Chrudošiví jsou borolové*, il. Stanislav Kolíbal

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 161 *Labyrinth*, povídka *Chrudošiví jsou borolové*, il. Stanislav Kolíbal

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 162 *Labyrint*, povídka *Zlatá sluneční jablka*, il. Ludmila Rencová

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

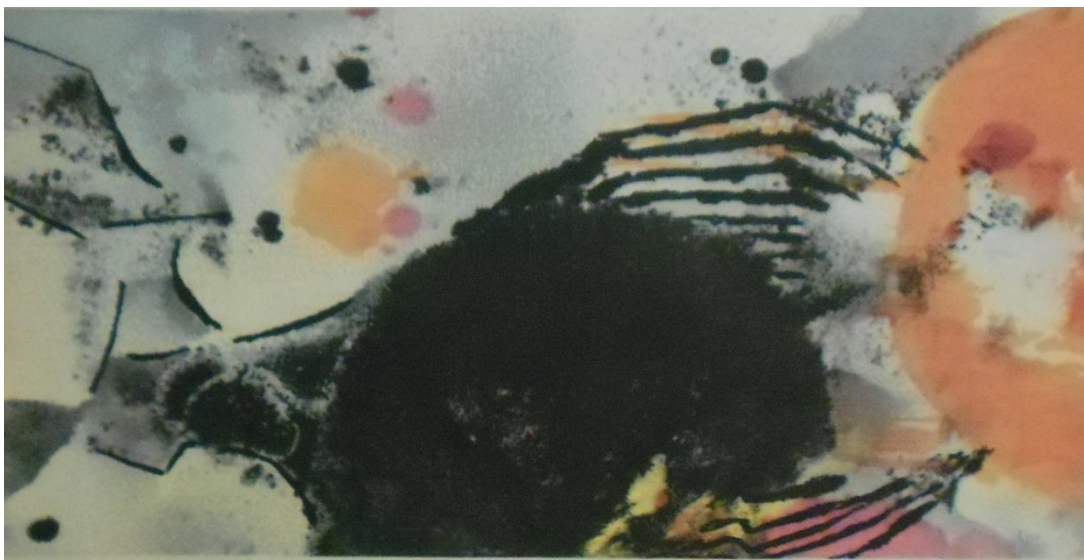
Obr. 163 *Labyrint*, povídka *Zlatá sluneční jablka*, il. Ludmila Rencová

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

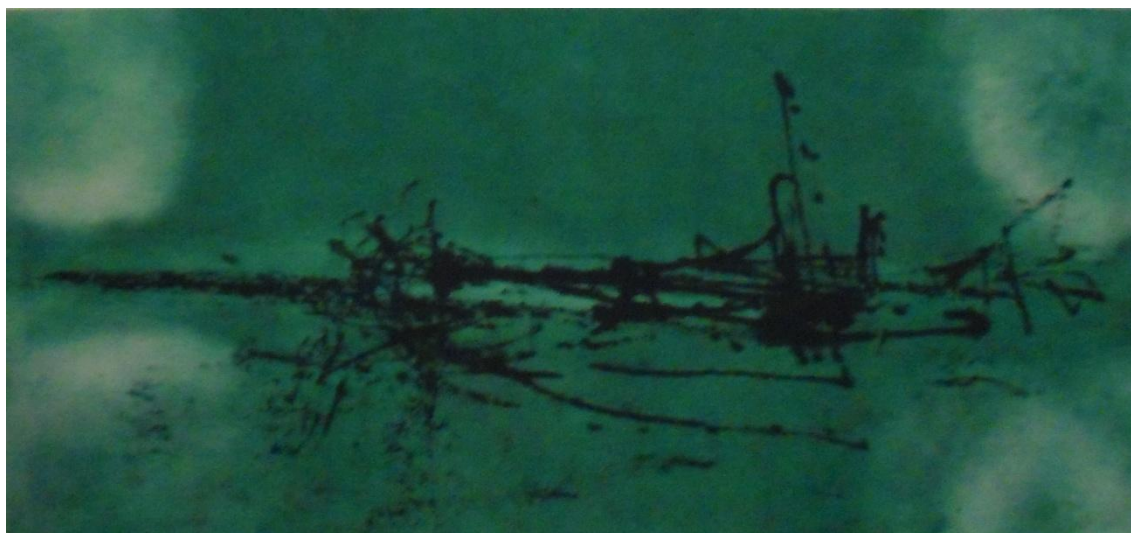
Obr. 164 *Labyrint*, povídka *Zlatá sluneční jablka*, il. Ludmila Rencová

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 165 *Labyrint*, povídka *Zlatá sluneční jablka*, il. Ludmila Rencová

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 166 *Labyrint*, povídka *Létající stroj*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 167 *Labyrint*, povídka *Létající stroj*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 168 *Labyrint*, povídka *Létající stroj*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 169 *Labyrint*, povídka *Labyrint*, il. Vladimír Fuka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 170 *Labyrint*, povídka *Labyrint*, il. Vladimír Fuka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

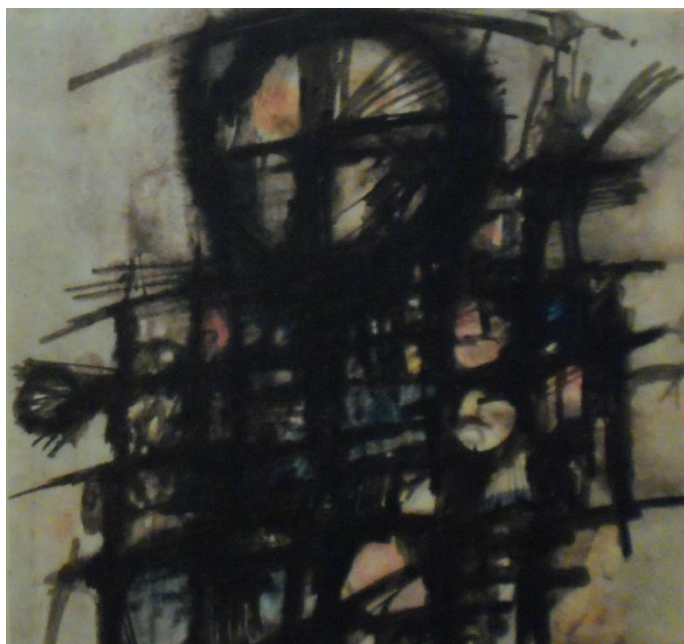
Obr. 171 *Labyrint*, povídka *Labyrint*, il. Vladimír Fuka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 172 *Labyrint*, povídka *Nerovný boj*, il. Jiří Balcar

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

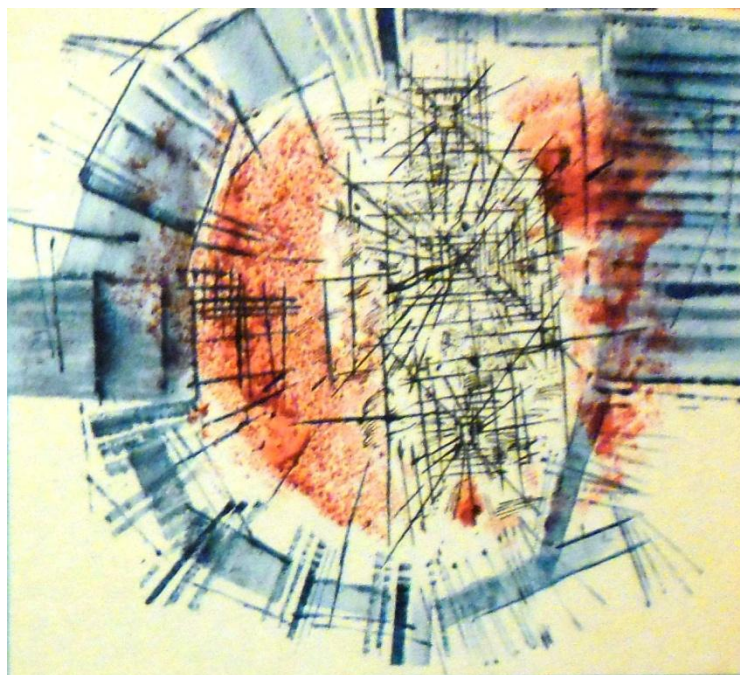
Obr. 173 *Labyrint*, povídka *Nerovný boj*, il. Jiří Balcar

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

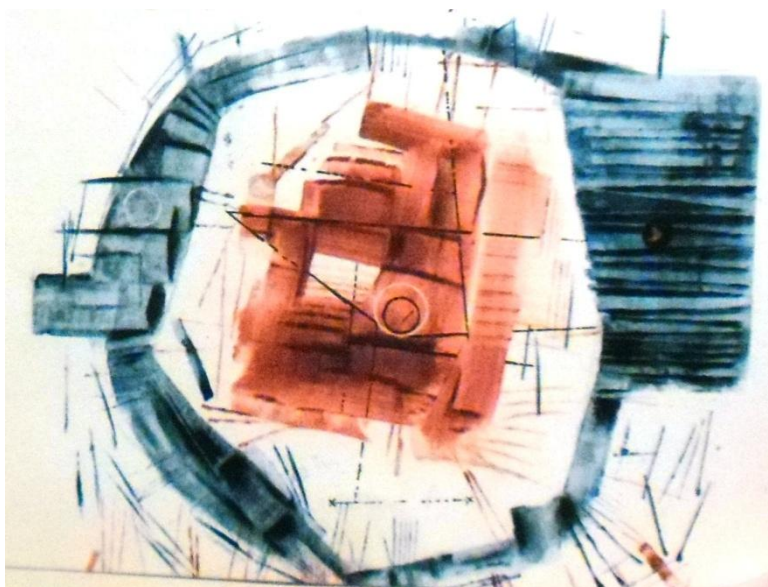
Obr. 174 *Labyrint*, povídka *Bábelská knihovna*, il. Mikuláš Medek

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 175 *Labyrint*, povídka *Bábelská knihovna*, il. Mikuláš Medek

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 176 *Labyrint*, kresba v tiráži, Jan Kotík

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

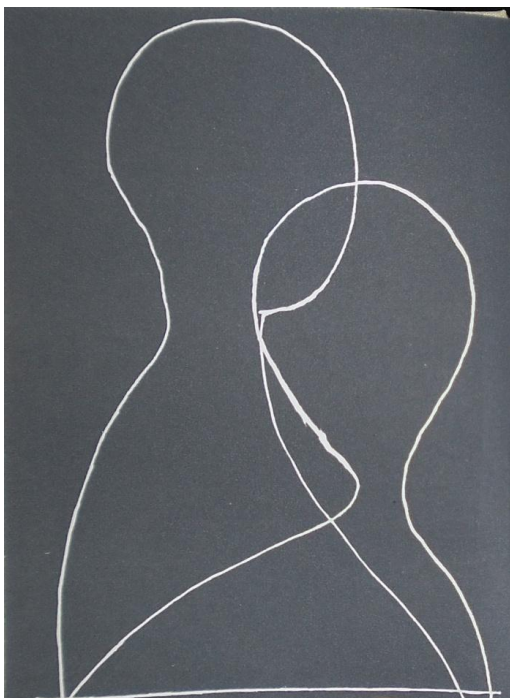
Obr. 177 *Labyrint*, zadní předsádka, Jan Kotík

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

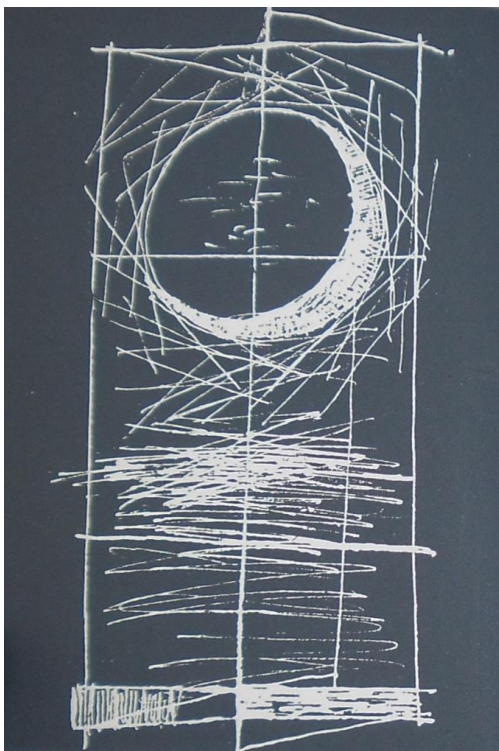
Obr. 178 *Milostný deník*, il. František Peterka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: MK NMNM

Obr. 179 *Večer u studny*, il. František Peterka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: MK NMNM

Obr. 180 *Balady*, il. František Burant

FOTO: GVV Havlíčkův Brod

Obr. 181 *Balady*, il. František Burant

FOTO: GVV Havlíčkův Brod

Obr. 182 *Balady*, il. František Burant, nepublikováno

FOTO: GVV Havlíčkův Brod

Obr. 183 *Balady*, il. František Burant, nepublikováno

FOTO: GVV Havlíčkův Brod

Obr. 184 *Balady*, il. František Burant, nepublikováno

FOTO: GUV Havlíčkův Brod

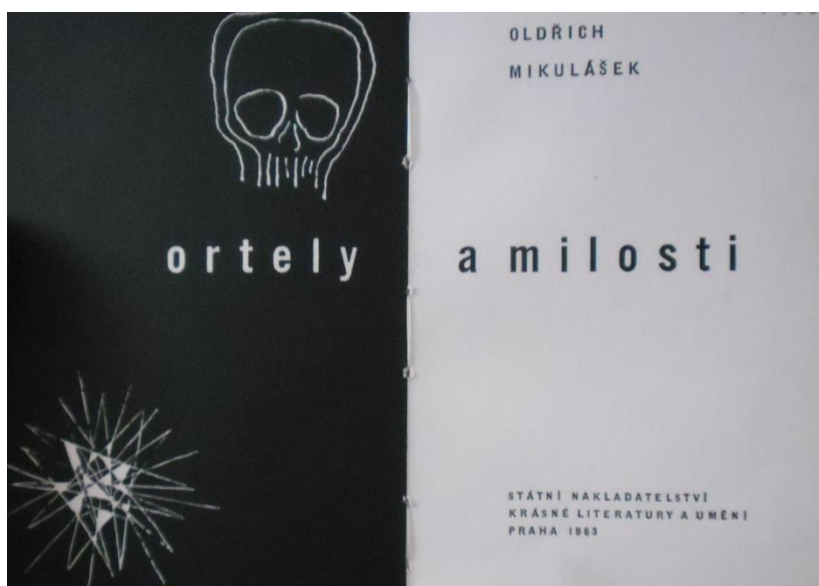
Obr. 185 *Balady*, il. František Burant, nepublikováno

FOTO: GUV Havlíčkův Brod

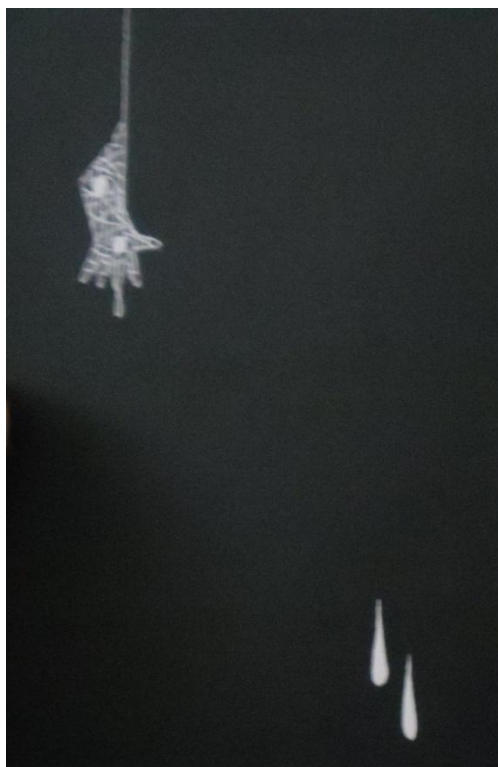
Obr. 186 *Ortely a milosti*, il. Václav Bláha

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

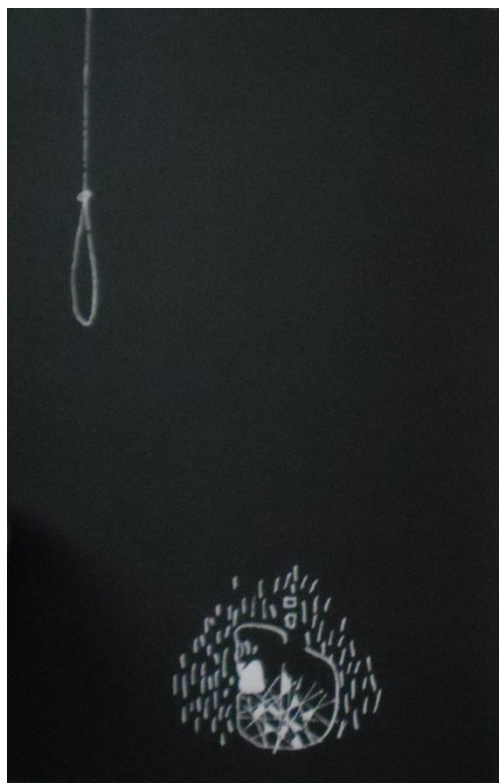
Obr. 187 *Ortely a milosti*, il. Václav Bláha

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

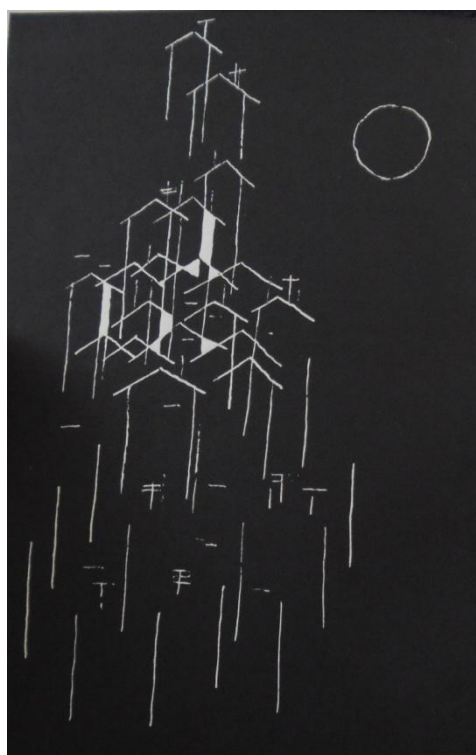
Obr. 188 *Ortely a milosti*, il. Václav Bláha

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

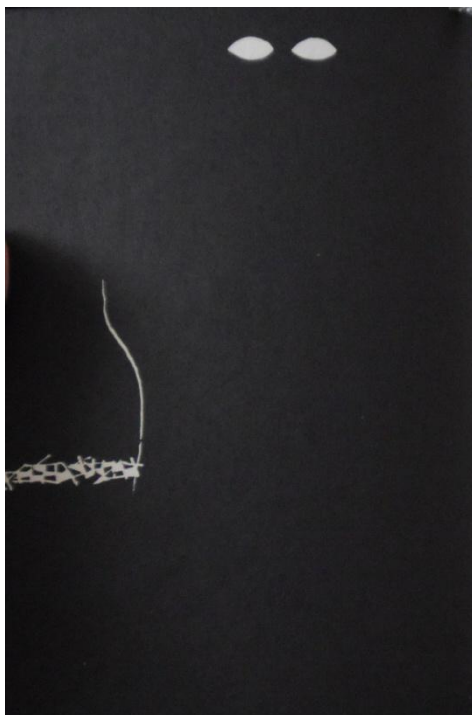
Obr. 189 *Ortely a milosti*, il. Václav Bláha

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

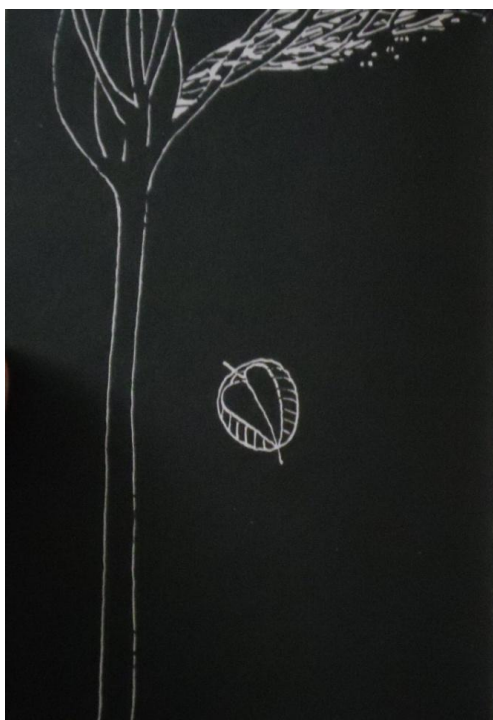
Obr. 190 *Ortely a milosti*, il. Václav Bláha

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 191 *Ortely a milosti*, il. Václav Bláha

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

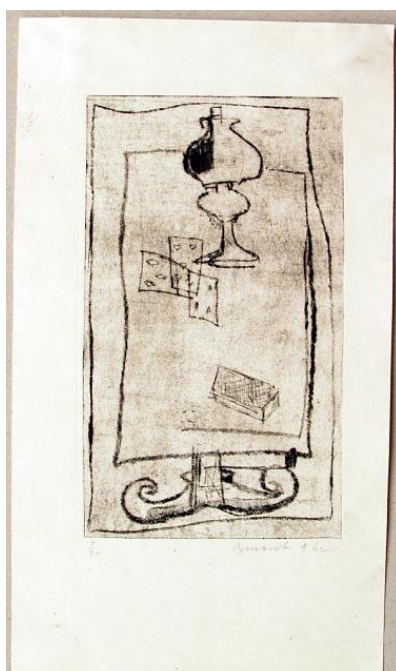
Obr. 192 *Pohádka máje*, il. František Burant

FOTO: GVV Havlíčkův Brod

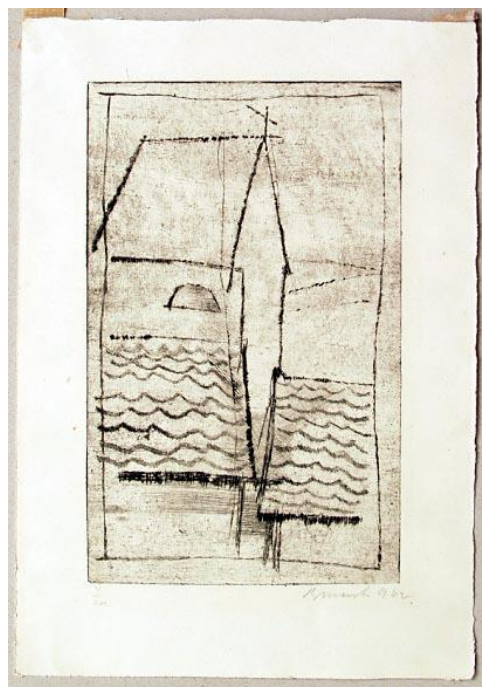
Obr. 193 *Pohádka máje*, il. František Burant

FOTO: GVV Havlíčkův Brod

Obr. 194 *Pohádka máje*, il. František Burant

FOTO: GVV Havlíčkův Brod

Obr. 195 *Pohádka máje*, il. František Burant

FOTO: GVV Havlíčkův Brod

Obr. 196 *Pohádka máje*, il. František Burant

FOTO: GVV Havlíčkův Brod

Obr. 197 *Pohádka máje*, il. František Burant

FOTO: GVV Havlíčkův Brod

Obr. 198 *Pohádka máje*, il. František Burant

FOTO: GUV Havlíčkův Brod

Obr. 199 *Pohádka máje*, il. František Burant

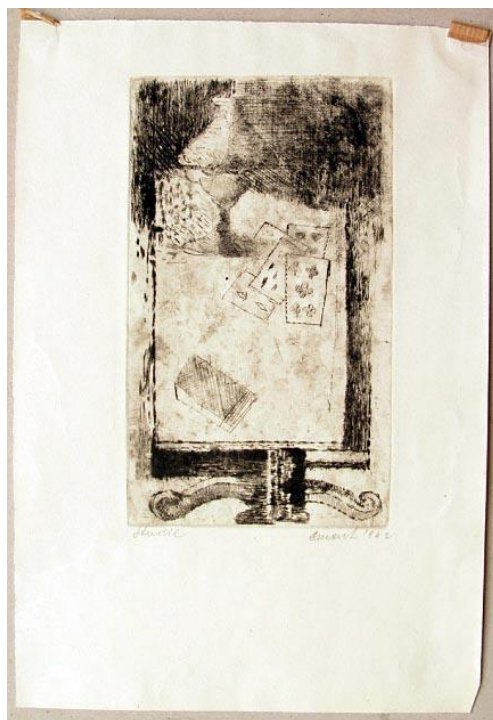
FOTO: GUV Havlíčkův Brod

Obr. 200 *Pohádka máje*, il. František Burant, nepublikovaná studie
FOTO: GVV Havlíčkův Brod

Obr. 201 *Pohádka máje*, il. František Burant, nepublikovaná studie
FOTO: GVV Havlíčkův Brod

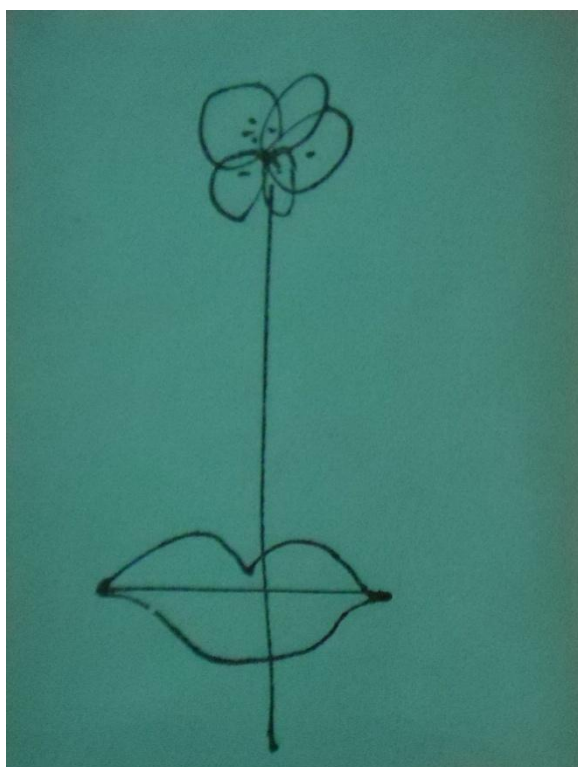
Obr. 202 *Pohádka máje*, obálka, František Burant

FOTO: GVV Havlíčkův Brod

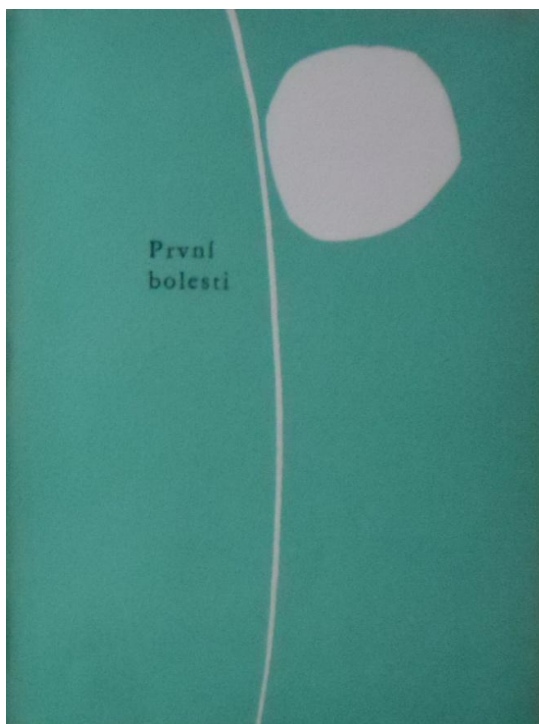
Obr. 203 *Běžící luna*, il. František Peterka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: MK NMNM

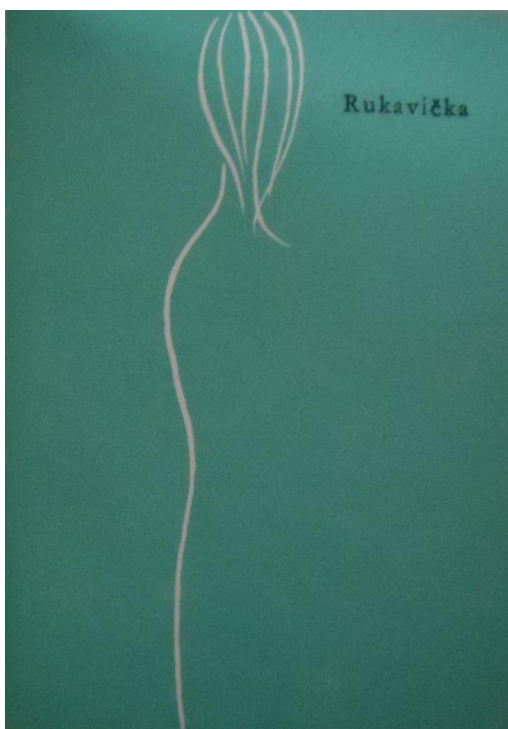
Obr. 204 *Běžící luna*, il. František Peterka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: MK NMNM

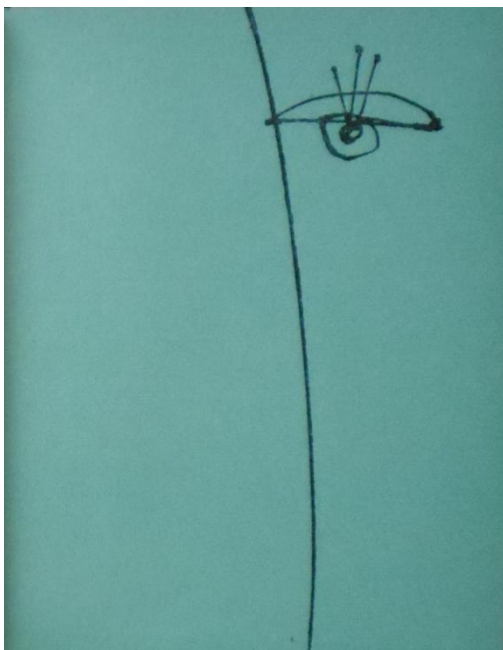
Obr. 205 *Běžící luna*, il. František Peterka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: MK NMNM

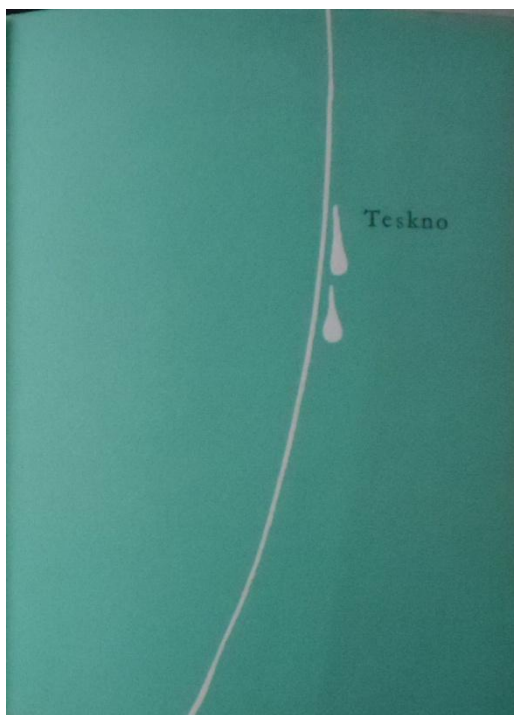
Obr. 206 *Běžící luna*, il. František Peterka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: MK NMNM

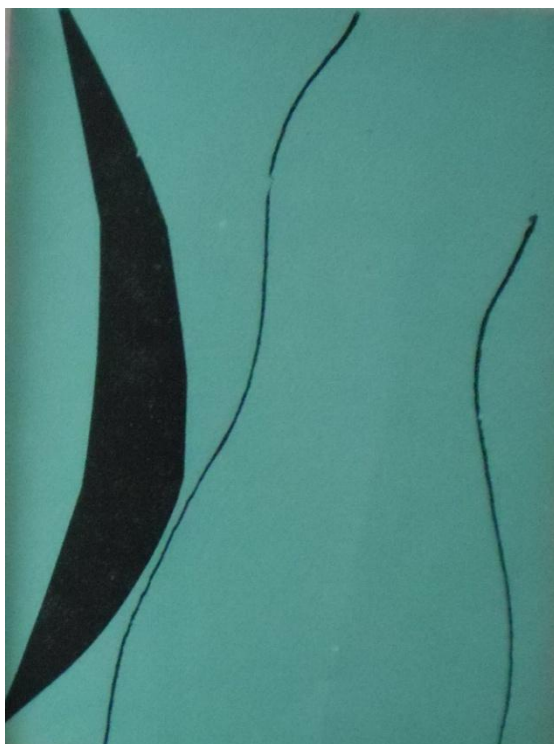
Obr. 207 *Běžící luna*, il. František Peterka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: MK NMNM

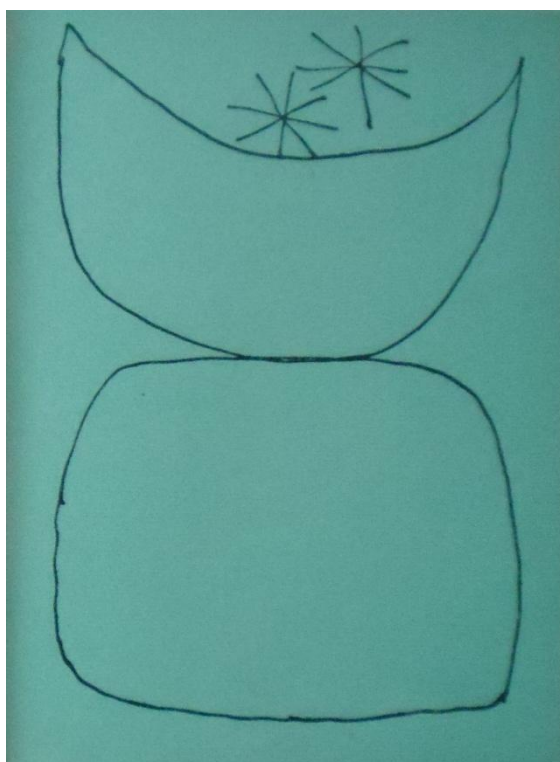
Obr. 208 *Běžící luna*, il. František Peterka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: MK NMNM

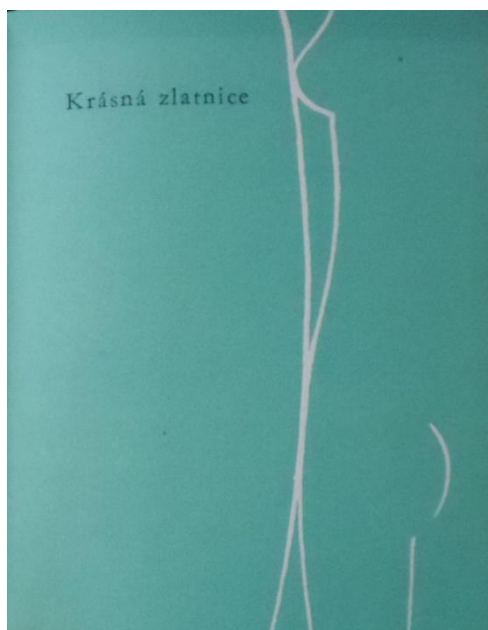
Obr. 209 *Běžící luna*, il. František Peterka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: MK NMNM

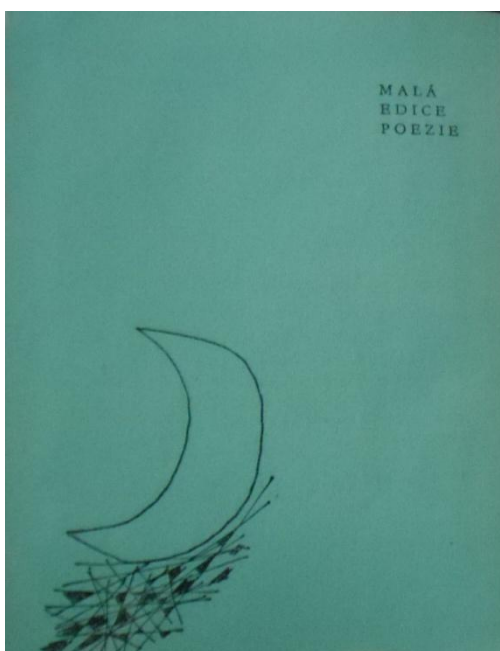
Obr. 210 *Běžící luna*, il. František Peterka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: MK NMNM

Obr. 211 *Běžící luna*, il. František Peterka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: MK NMNM

Obr. 212 *Exil a království*, il. Jiří Balcar

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

Obr. 213 *Exil a království*, il. Jiří Balcar

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

Obr. 214 *Exil a království*, il. Jiří Balcar

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

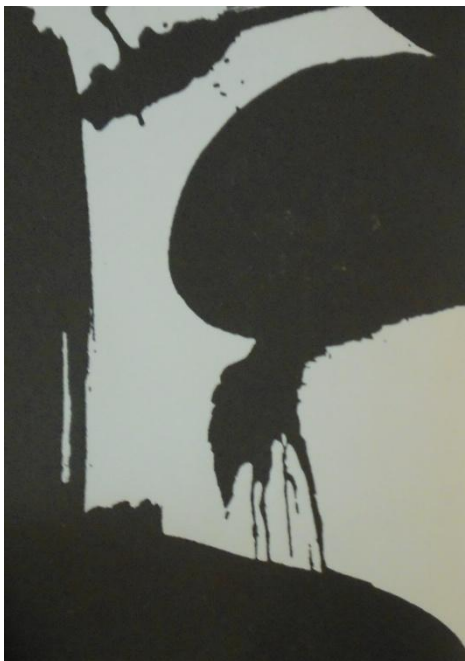
Obr. 215 *Exil a království*, il. Jiří Balcar

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

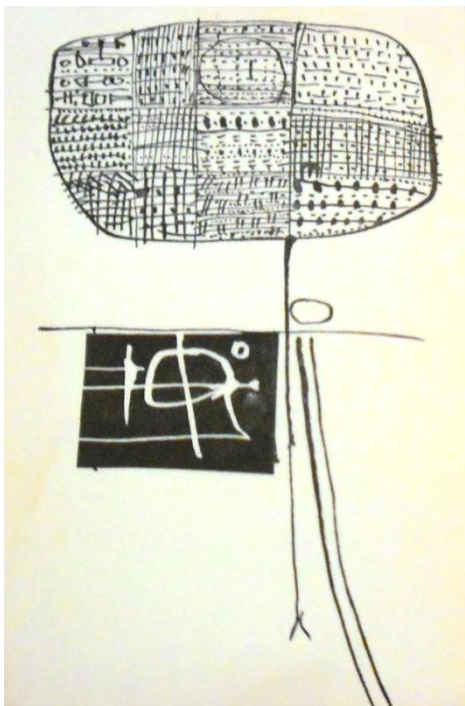
Obr. 216 *Umbriana*, il. Vladimír Tesář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

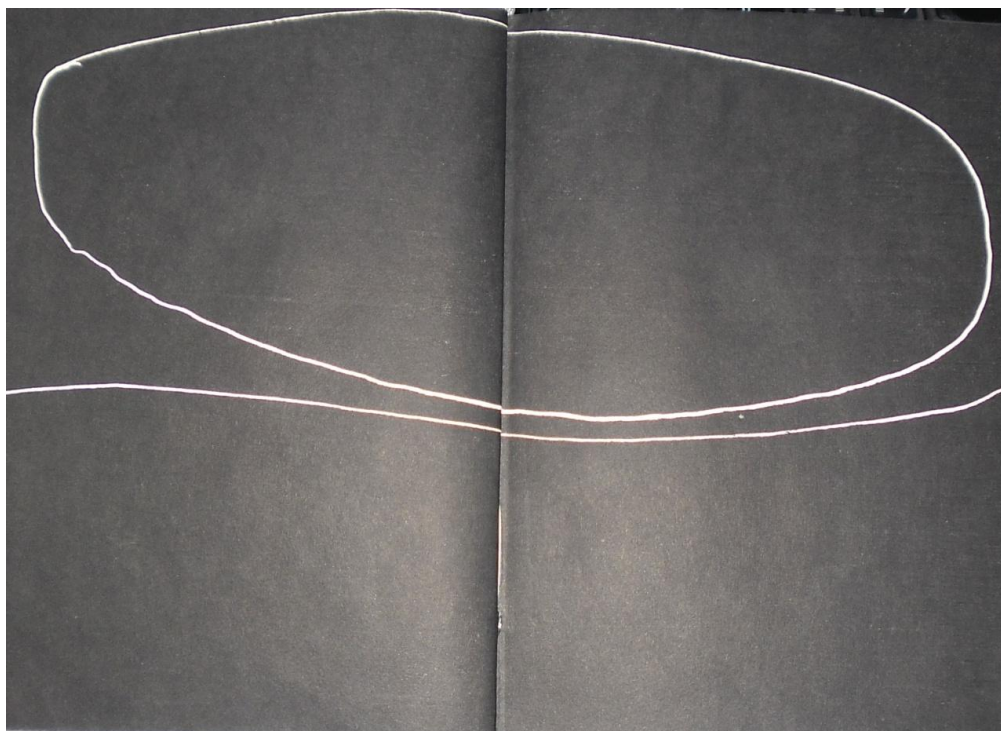
Obr. 217 *Zimohrádek*, il. Vladimír Tesář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 218 *Netrpělivost*, il. František Peterka

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: MK NMNM

Obr. 219 *Tajemné dálky - stavitelé chrámu*, il. Vladimír Tesař

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 220 *Tajemné dálky - stavitelé chrámu*, il. Vladimír Tesař

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 221 *Tajemné dálky - stavitelé chrámu*, il. Vladimír Tesař

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 222 *Tajemné dálky - stavitelé chrámu*, il. Vladimír Tesař

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

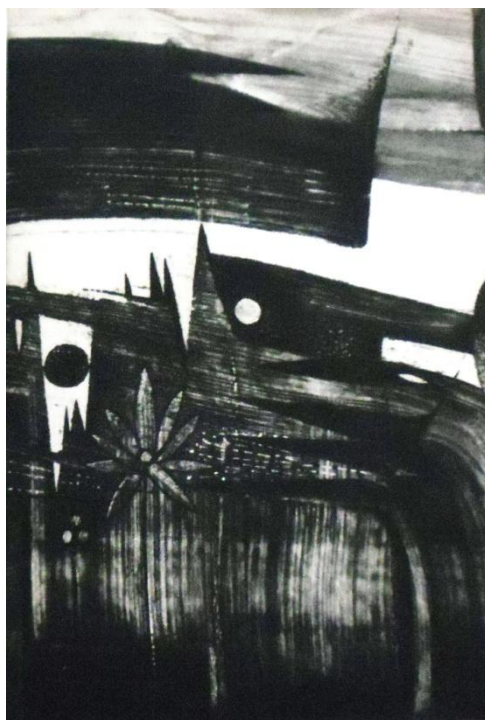
Obr. 223 *Tajemné dálky - stavitelé chrámu*, il. Vladimír Tesař

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

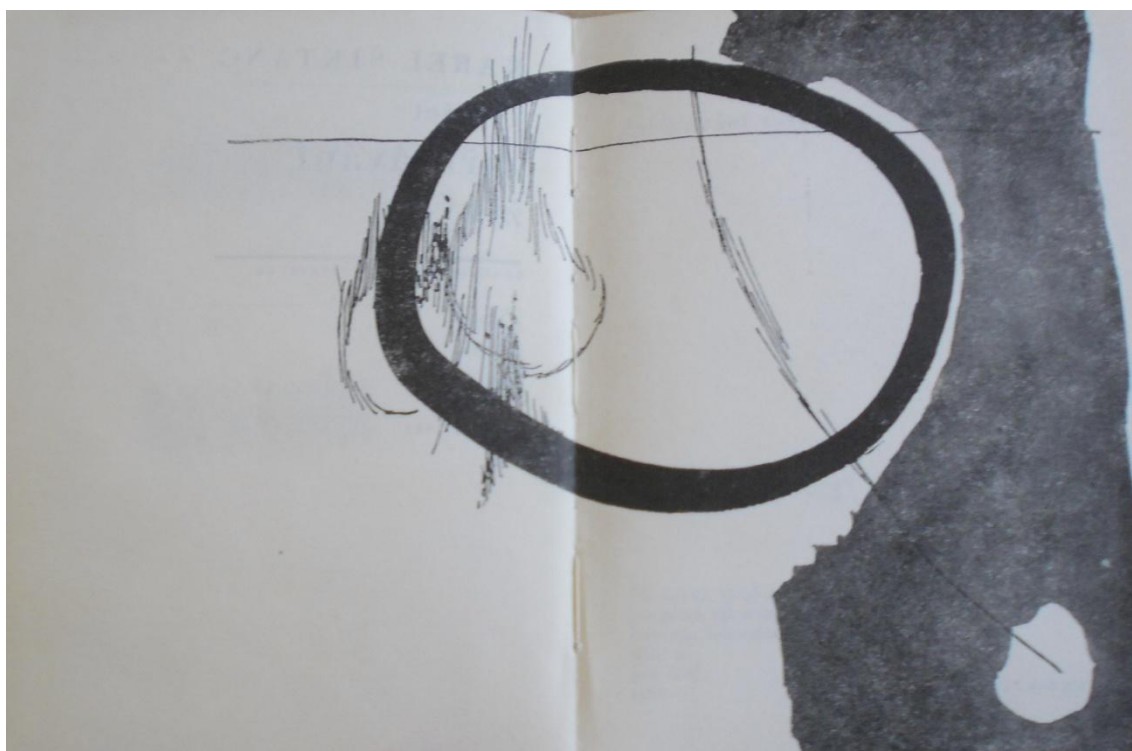
Obr. 224 *Tajemné dálky - stavitelé chrámu*, il. Vladimír Tesař

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

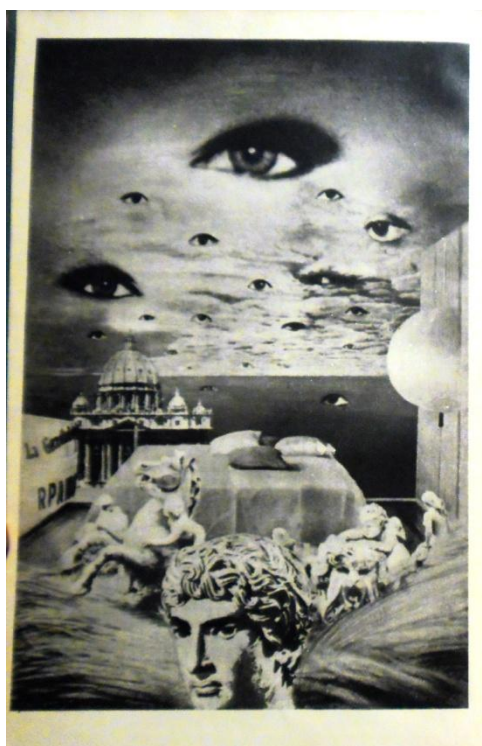
Obr. 225 *Třináct zařikávání živých*, Ivan Urbánek

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

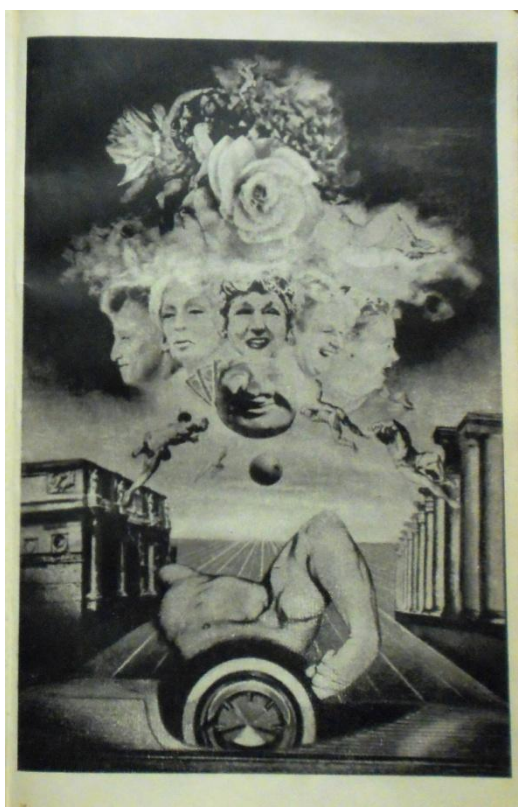
Obr. 226 *Římské jaro paní Stoneové*, il. Pavel Brom

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

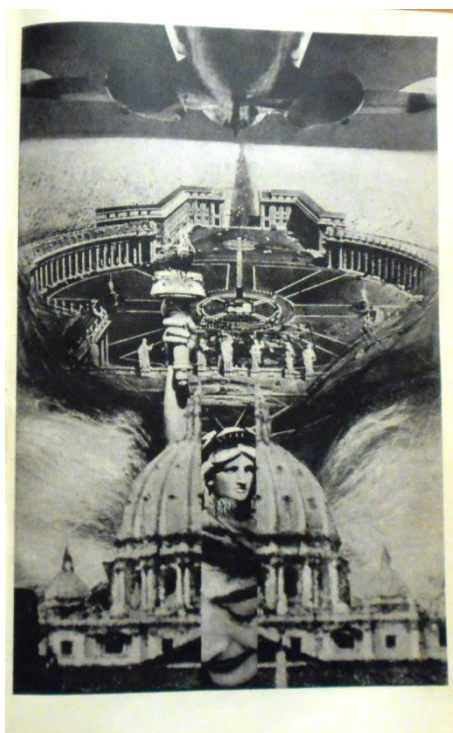
Obr. 227 *Římské jaro paní Stoneové*, il. Pavel Brom

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 228 *Římské jaro paní Stoneové*, il. Pavel Brom

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 229 *Římské jaro paní Stoneové*, il. Pavel Brom

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 230 *Velice lehká smrt*, il. Vladimír Tesař

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 231 *Velice lehká smrt*, il. Vladimír Tesař

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 232 *Velice lehká smrt*, il. Vladimír Tesář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 233 *Velice lehká smrt*, il. Vladimír Tesář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 234 *Velice lehká smrt*, il. Vladimír Tesař

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

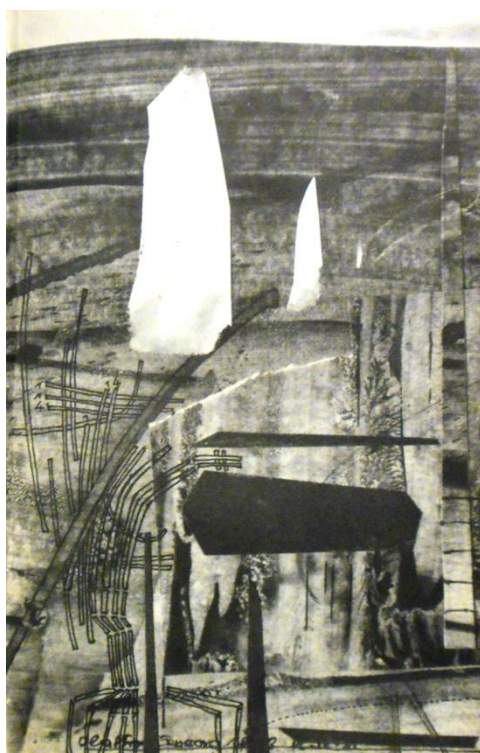
Obr. 235 *Velice lehká smrt*, il. Vladimír Tesař

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

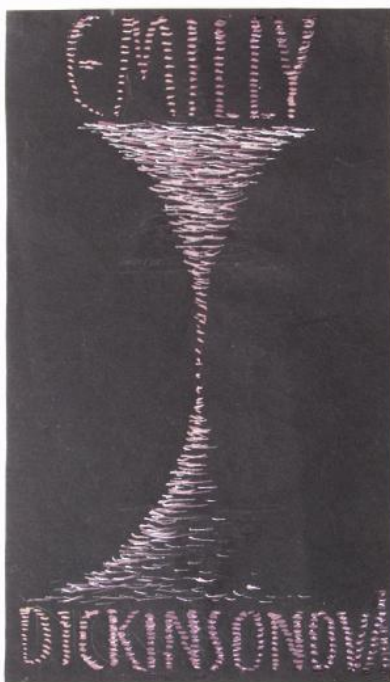
Obr. 236 *Velice lehká smrt*, il. Vladimír Tesař

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 237 *Záblesky melodie*, il. František Peterka

FOTO: GUV Havlíčkův Brod

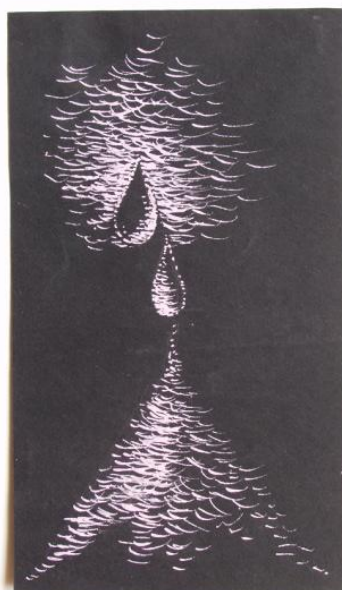
Obr. 238 *Záblesky melodie*, il. František Peterka

FOTO: GVV Havlíčkův Brod

Obr. 239 *Záblesky melodie*, il. František Peterka

FOTO: GVV Havlíčkův Brod

Obr. 240 *Záblesky melodie*, il. František Peterka, nepublikováno

FOTO: GVV Havlíčkův Brod

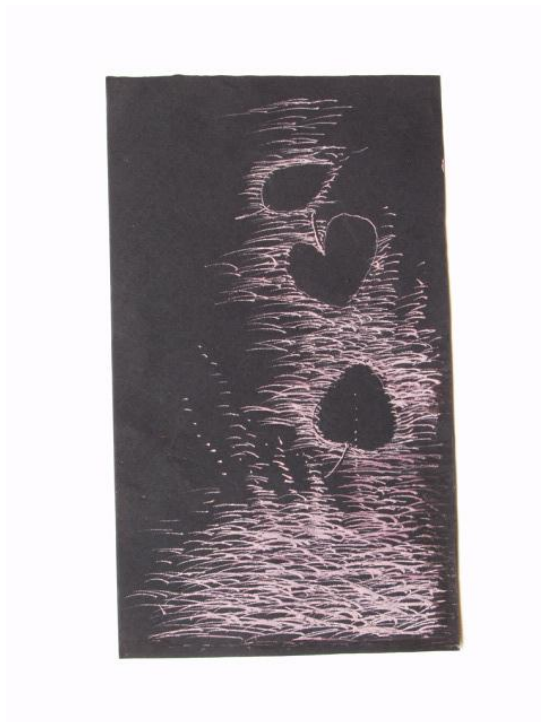
Obr. 241 *Záblesky melodie*, il. František Peterka, nepublikováno

FOTO: GVV Havlíčkův Brod

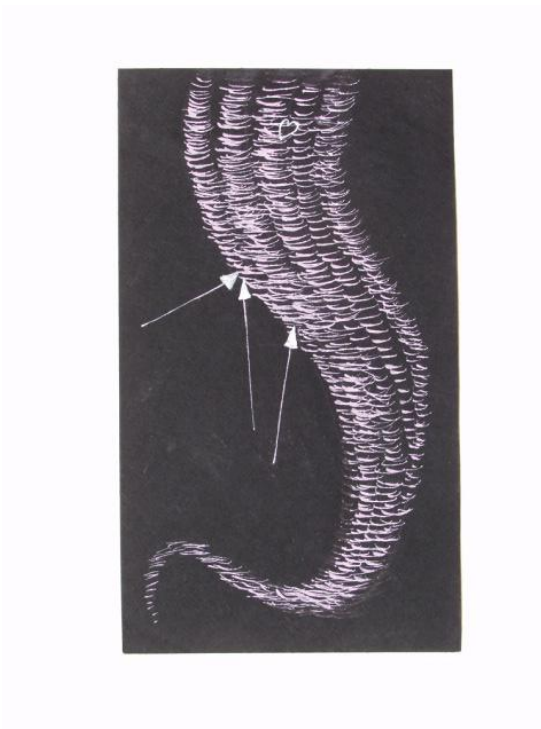
Obr. 242 *Záblesky melodie*, il. František Peterka, nepublikováno

FOTO: GVV Havlíčkův Brod

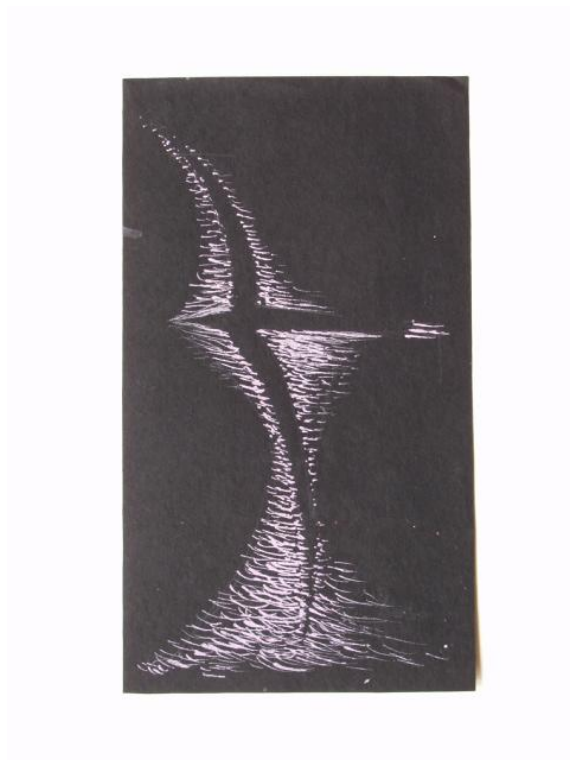
Obr. 243 *Záblesky melodie*, il. František Peterka, nepublikováno

FOTO: GVV Havlíčkův Brod

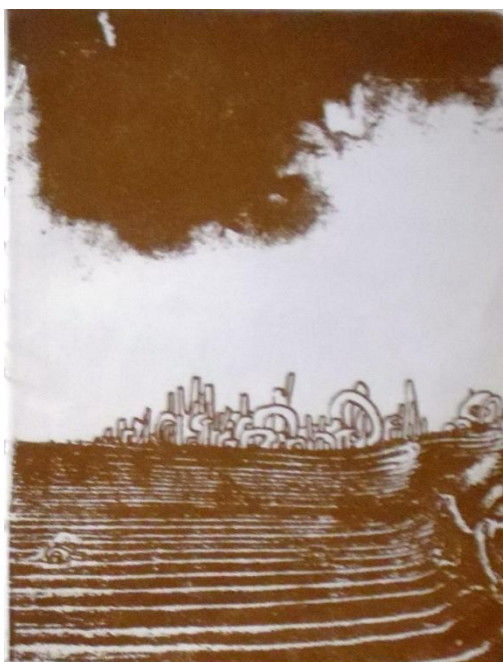
Obr. 244 *Záblesky melodie*, il. František Peterka, nepublikováno

FOTO: GVV Havlíčkův Brod

Obr. 245 *Nové mythy*, il. Václav Sivko

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

Obr. 246 *Nové mythy*, il. Václav Sivko

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

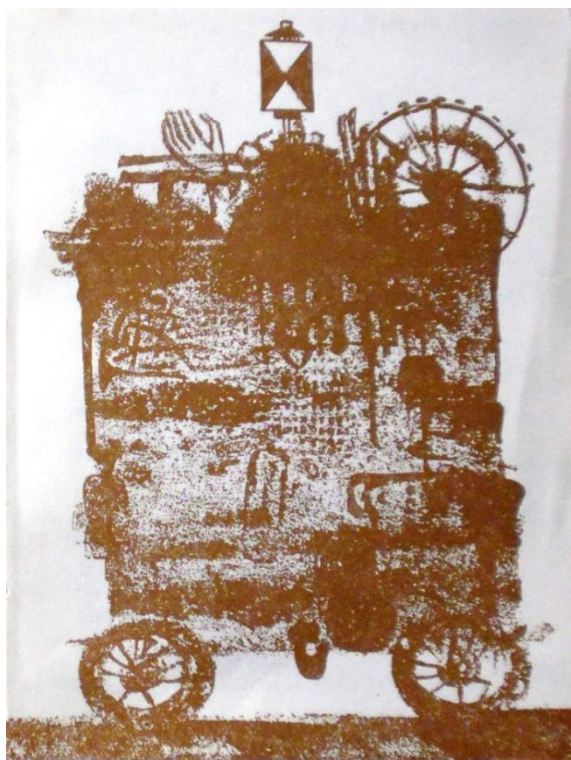
Obr. 247 *Nové mythy*, il. Václav Sivko

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

Obr. 248 *Nové mythy*, il. Václav Sivko

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

Obr. 249 *Nové mythy*, il. Václav Sivko

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

Obr. 250 *Nové mythy*, il. Václav Sivko

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

Obr. 251 *Nové mythy*, il. Václav Sivko

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

Obr. 252 *Nové mythy*, il. Václav Sivko

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

Obr. 253 *Nové mythy*, il. Václav Sivko

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

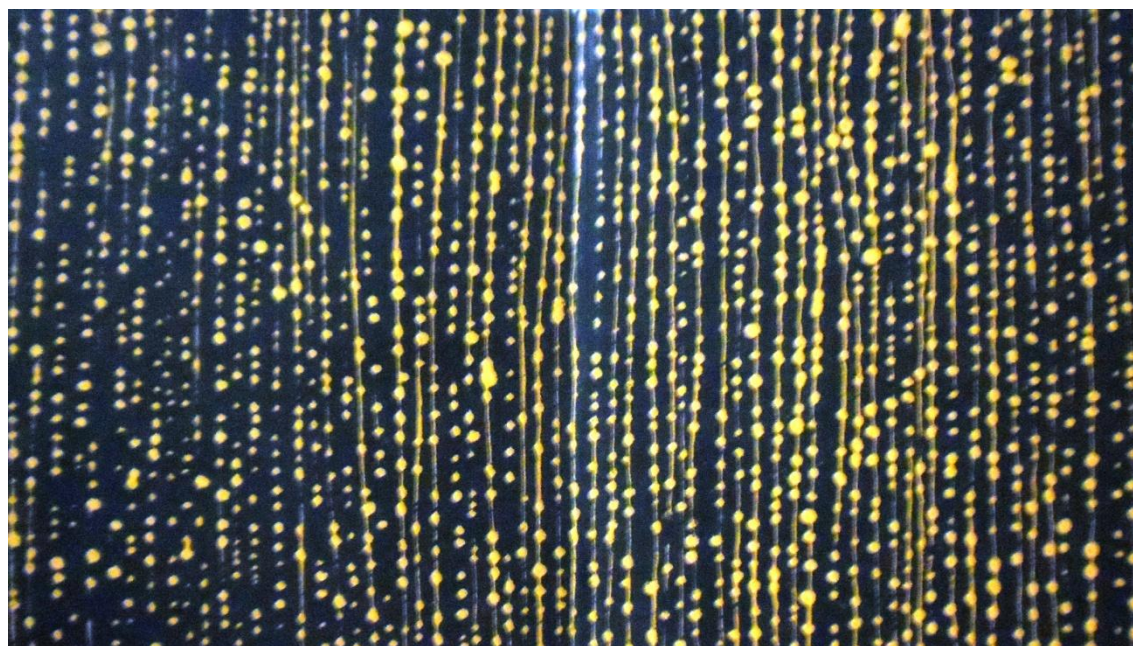
Obr. 254 *Nové mythy*, il. Václav Sivko

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

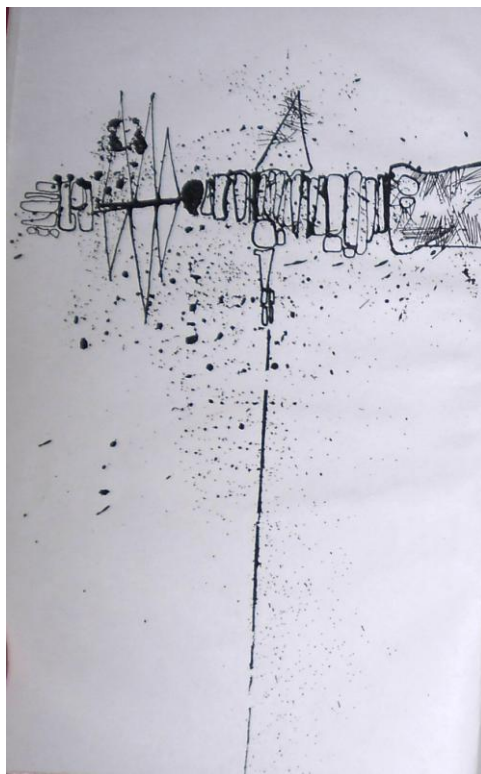
Obr. 255 *Nové mythy*, il. Václav Sivko

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

Obr. 256 *Dutá lampa*, il. Mikuláš Medek

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 257 *Staropražské pomněnky*, il. Jan Sládek

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 258 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: Katalog s reprodukcemi originálů poskytl(a) Galerie Zdeňka Sklenáře

Obr. 259 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: Katalog s reprodukcemi originálů poskytl(a) Galerie Zdeňka Sklenáře

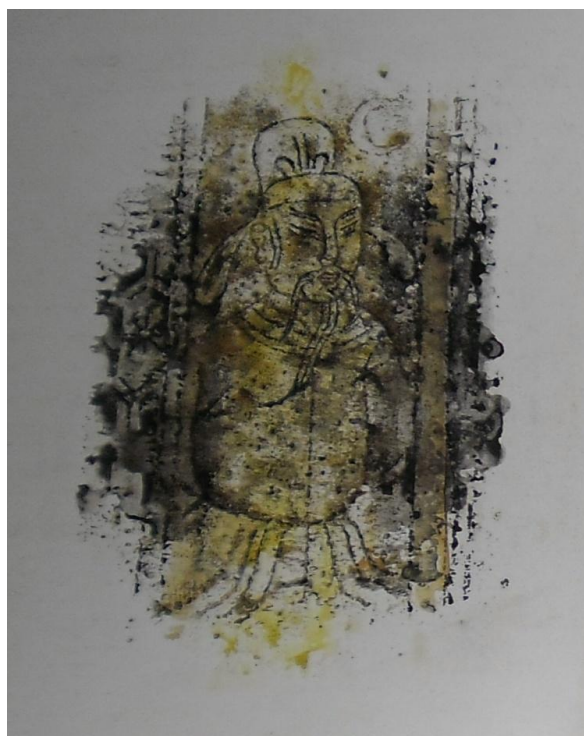
Obr. 260 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: Katalog s reprodukcemi originálů poskytl(a) Galerie Zdeňka Sklenáře

Obr. 261 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: Katalog s reprodukcemi originálů poskytl(a) Galerie Zdeňka Sklenáře

Obr. 262 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: Katalog s reprodukcemi originálů poskytl(a) Galerie Zdeňka Sklenáře

Obr. 263 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: Katalog s reprodukcemi originálů poskytl(a) Galerie Zdeňka Sklenáře

Obr. 264 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: Katalog s reprodukcemi originálů poskytl(a) Galerie Zdeňka Sklenáře

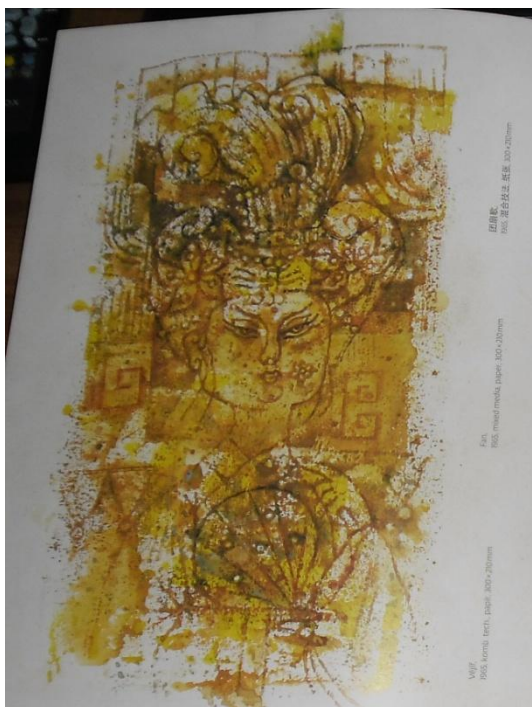
Obr. 265 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: Katalog s reprodukcemi originálů poskytl(a) Galerie Zdeňka Sklenáře

Obr. 266 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: Katalog s reprodukcemi originálů poskytl(a) Galerie Zdeňka Sklenáře

Obr. 267 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: Katalog s reprodukcemi originálů poskytl(a) Galerie Zdeňka Sklenáře

Obr. 268 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: Katalog s reprodukcemi originálů poskytl(a) Galerie Zdeňka Sklenáře

Obr. 269 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: Katalog s reprodukcemi originálů poskytl(a) Galerie Zdeňka Sklenáře

Obr. 270 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: Katalog s reprodukcemi originálů poskytla Galerie Zdeňka Sklenáře

Obr. 271 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 272 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 273 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: Katalog s reprodukcemi originálů poskytla Galerie Zdeňka Sklenáře

Obr. 274 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: Katalog s reprodukcemi originálů poskytl(a) Galerie Zdeňka Sklenáře

Obr. 275 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: Katalog s reprodukcemi originálů poskytl(a) Galerie Zdeňka Sklenáře

Obr. 276 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: Katalog s reprodukcemi originálů poskytl(a) Galerie Zdeňka Sklenáře

Obr. 277 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: Katalog s reprodukcemi originálů poskytl(a) Galerie Zdeňka Sklenáře

Obr. 278 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: Katalog s reprodukcemi originálů poskytla Galerie Zdeňka Sklenáře

Obr. 279 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 280 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: Katalog s reprodukcemi originálů poskytl(a) Galerie Zdeňka Sklenáře

Obr. 281 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: Katalog s reprodukcemi originálů poskytl(a) Galerie Zdeňka Sklenáře

Obr. 282 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: Katalog s reprodukcemi originálů poskytl(a) Galerie Zdeňka Sklenáře

Obr. 283 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: Katalog s reprodukcemi originálů poskytl(a) Galerie Zdeňka Sklenáře

Obr. 284 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: Katalog s reprodukcemi originálů poskytla Galerie Zdeňka Sklenáře

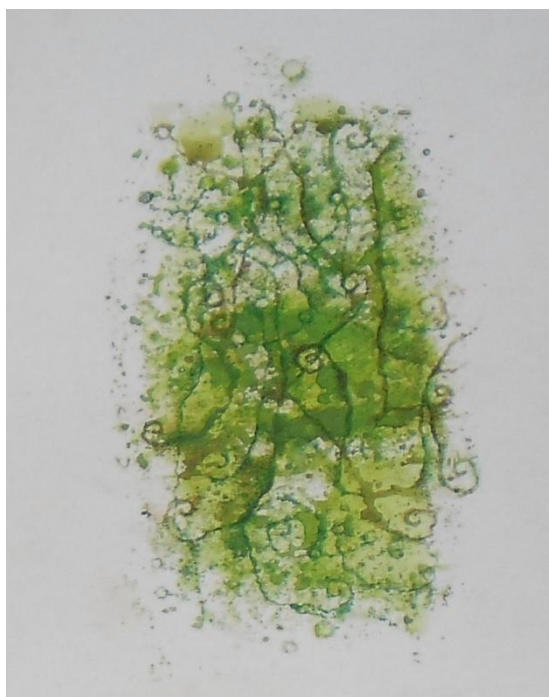
Obr. 285 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: Katalog s reprodukcemi originálů poskytla Galerie Zdeňka Sklenáře

Obr. 286 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: Katalog s reprodukcemi originálů poskytl(a) Galerie Zdeňka Sklenáře

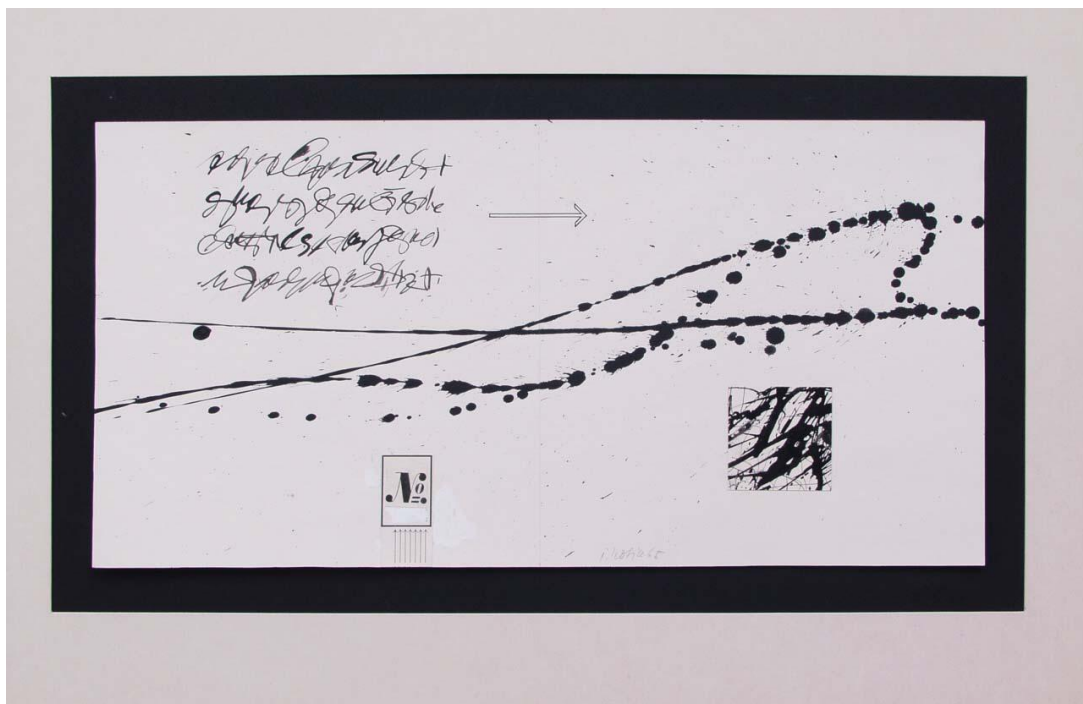
Obr. 287 *Zpěvy staré Číny*, il. Zdeněk Sklenář

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: Katalog s reprodukcemi originálů poskytl(a) Galerie Zdeňka Sklenáře

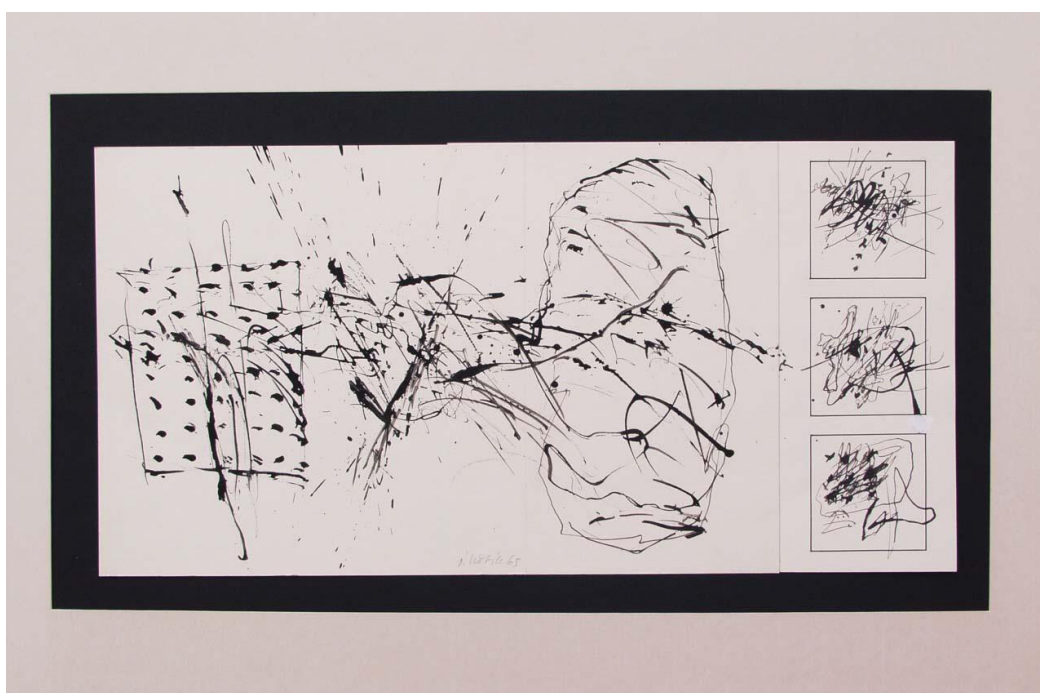
Obr. 288 Čemu se báseň říká, il. Jan Kotík

FOTO: GUV Havlíčkův Brod

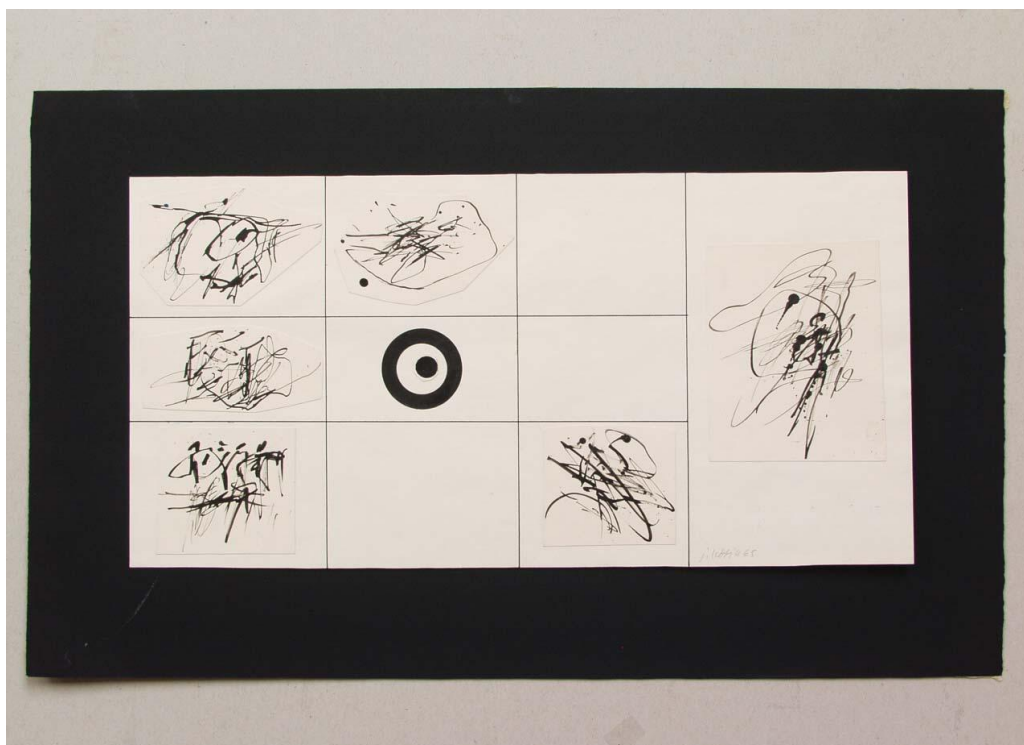
Obr. 289 Čemu se báseň říká, il. Jan Kotík

FOTO: GUV Havlíčkův Brod

Obr. 290 *Čemu se báseň říká*, il. Jan Kotík

FOTO: GUV Havlíčkův Brod

Obr. 291 *Čemu se báseň říká*, il. Jan Kotík

FOTO: GUV Havlíčkův Brod

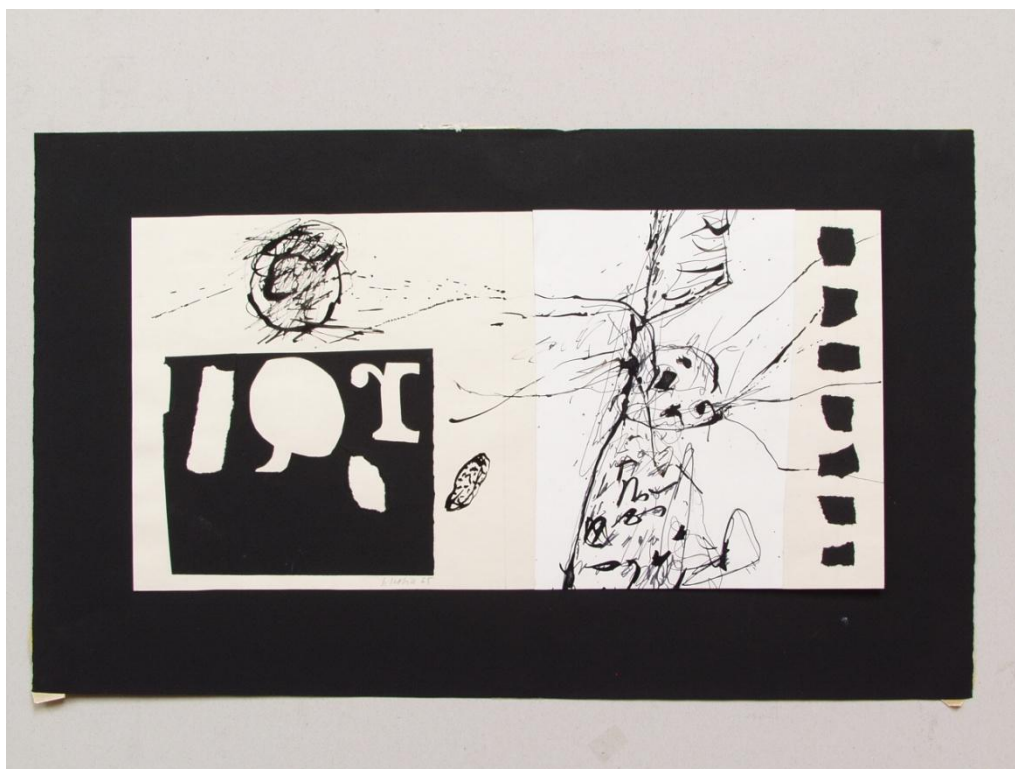
Obr. 292 *Čemu se báseň říká*, il. Jan Kotík

FOTO: GUV Havlíčkův Brod

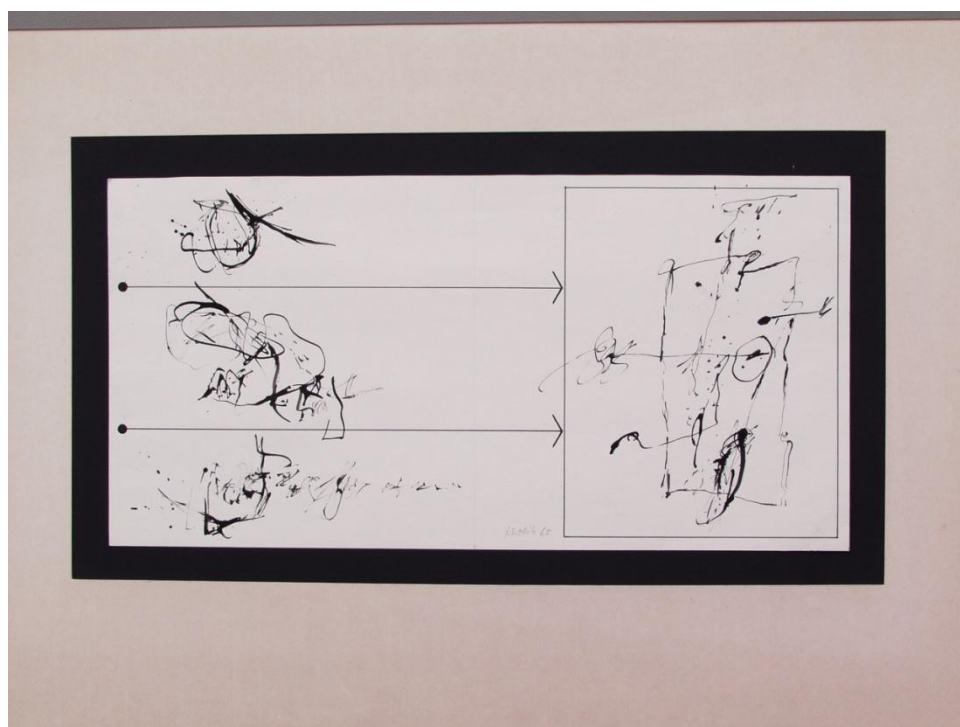
Obr. 293 *Čemu se báseň říká*, il. Jan Kotík

FOTO: GUV Havlíčkův Brod

Obr. 294 Čemu se báseň říká, il. Jan Kotík

FOTO: GUV Havlíčkův Brod

Obr. 295 Čemu se báseň říká, il. Jan Kotík

FOTO: GUV Havlíčkův Brod

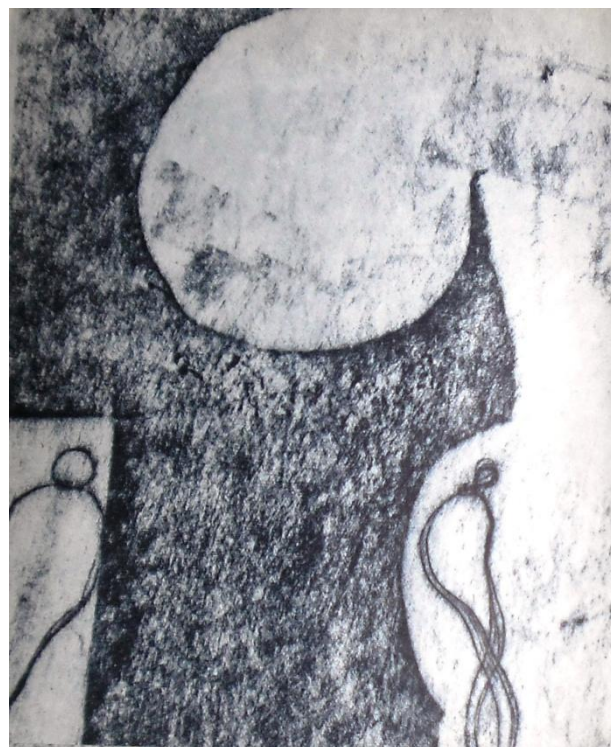
Obr. 296 *Kroky ve vedlejších pokoji*, il. Olga Karlíková

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 297 *Kroky ve vedlejších pokoji*, il. Olga Karlíková

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 298 *Kroky ve vedlejším pokoji*, il. Olga Karlíková

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

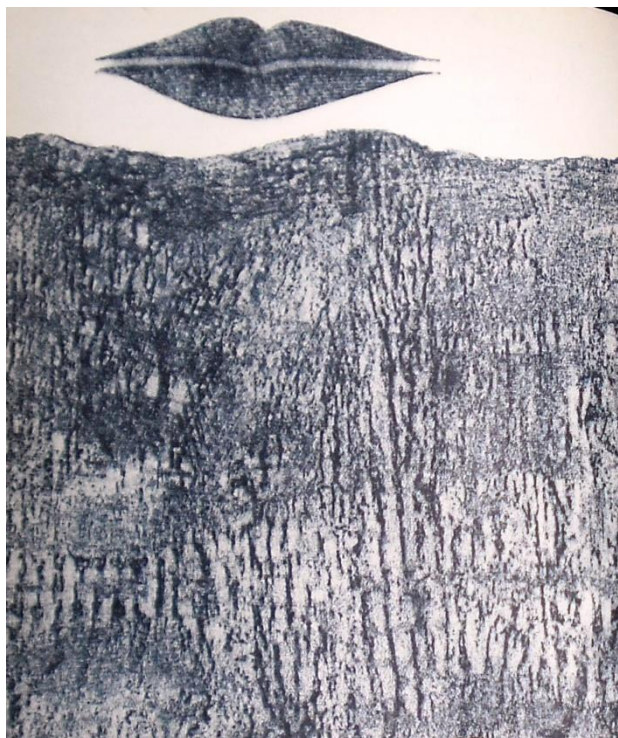
Obr. 299 *Kroky ve vedlejším pokoji*, il. Olga Karlíková

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

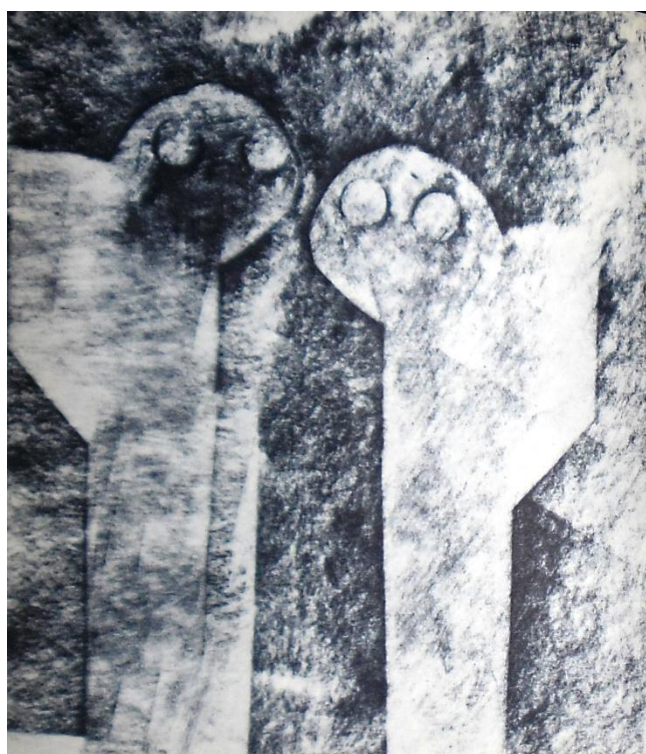
Obr. 300 *Kroky ve vedlejším pokoji*, il. Olga Karlíková

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

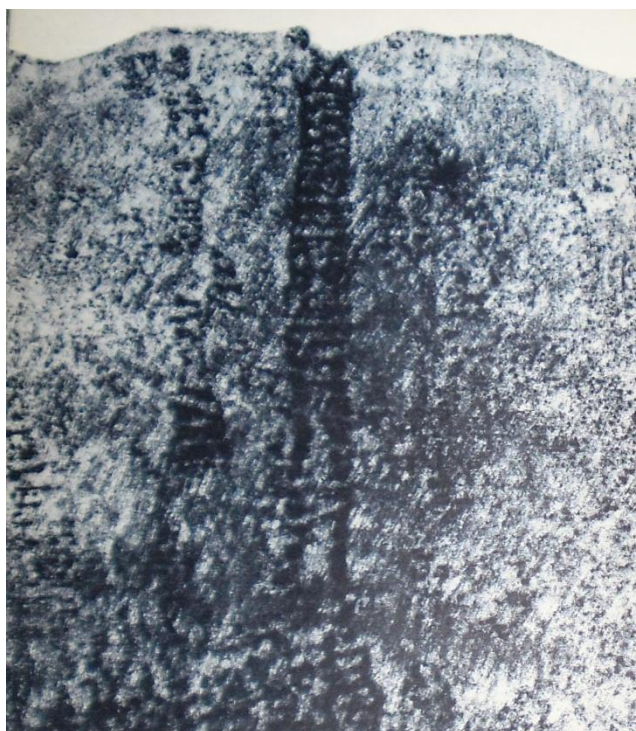
Obr. 301 *Kroky ve vedlejším pokoji*, il. Olga Karlíková

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 302 *Kroky ve vedlejším pokoji*, il. Olga Karlíková

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 303 *Pěna dní*, il. Václav Sivko

FOTO: Národní muzeum v Praze, Oddělení knižní kultury

Obr. 304 *Pěna dní*, il. Václav Sivko

FOTO: Národní muzeum v Praze, Oddělení knižní kultury

Obr. 305 *Pěna dní*, il. Václav Sivko

FOTO: Národní muzeum v Praze, Oddělení knižní kultury

Obr. 306 *Pěna dní*, il. Václav Sivko

FOTO: Národní muzeum v Praze, Oddělení knižní kultury

Obr. 307 *Pěna dní*, il. Václav Sivko

FOTO: Národní muzeum v Praze, Oddělení knižní kultury

Obr. 308 *Pěna dní*, il. Václav Sivko

FOTO: Národní muzeum v Praze, Oddělení knižní kultury

Obr. 309 *Pěna dní*, il. Václav Sivko

FOTO: Národní muzeum v Praze, Oddělení knižní kultury

Obr. 310 *Pěna dní*, il. Václav Sivko

FOTO: Národní muzeum v Praze, Oddělení knižní kultury

Obr. 311 *Slepá láska*, il. Bohdan Kopecký

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 312 *Slepá láska*, il. Bohdan Kopecký

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 313 *Slepá láska*, il. Bohdan Kopecký

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 314 *Slepá láska*, il. Bohdan Kopecký

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 315 *Slepá láska*, il. Bohdan Kopecký

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

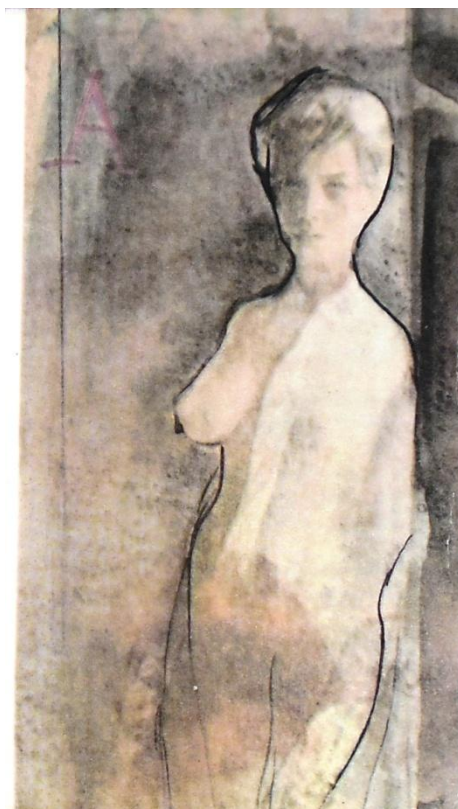
Obr. 316 *Slepá láska*, il. Bohdan Kopecký

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 317 *Peklo*, il. Jiří Balcar

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

Obr. 318 *Peklo*, il. Jiří Balcar

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

Obr. 319 *Peklo*, il. Jiří Balcar

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

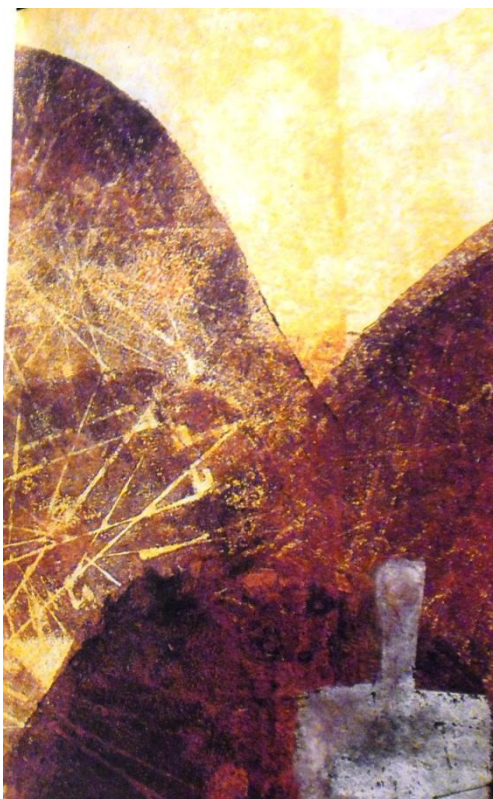
Obr. 320 *Peklo*, il. Jiří Balcar

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

Obr. 321 *Skleněný vrch*, il. Jiří Svoboda

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

Obr. 322 *Skleněný vrch*, il. Jiří Svoboda

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

Obr. 323 *Skleněný vrch*, il. Jiří Svoboda

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

Obr. 324 *Skleněný vrch*, il. Jiří Svoboda

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

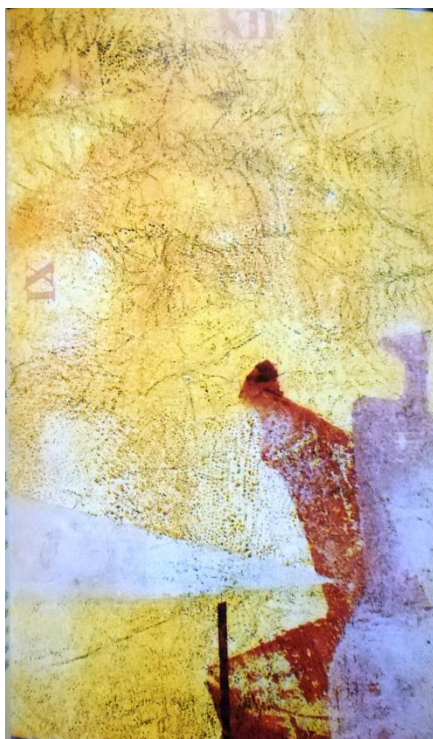
Obr. 325 *Skleněný vrch*, il. Jiří Svoboda

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

Obr. 326 *Skleněný vrch*, il. Jiří Svoboda

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

Obr. 327 *Skleněný vrch*, il. Jiří Svoboda

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

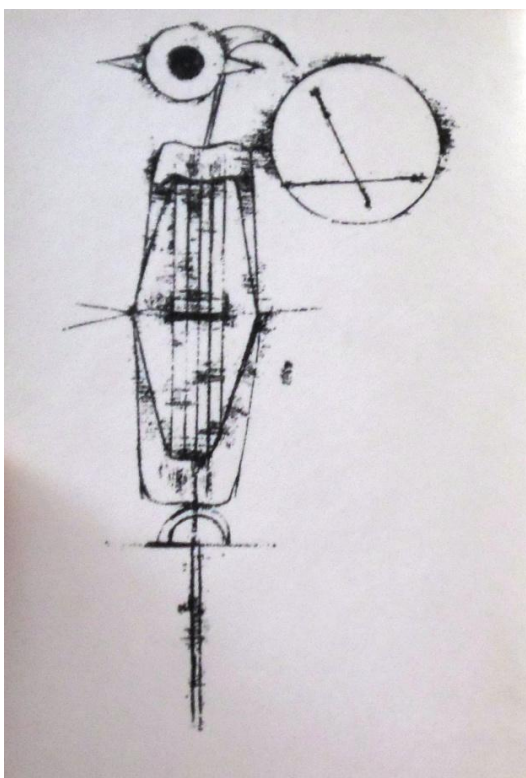
Obr. 328 *Skleněný vrch*, il. Jiří Svoboda

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

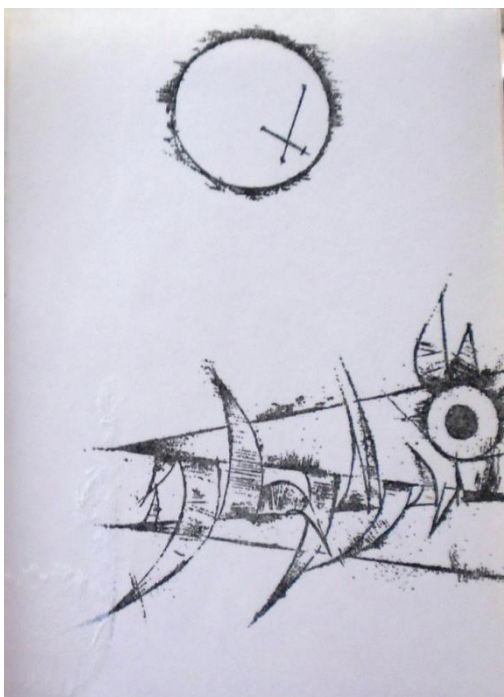
Obr. 329 *Letorosty*, il. Mikuláš Medek

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

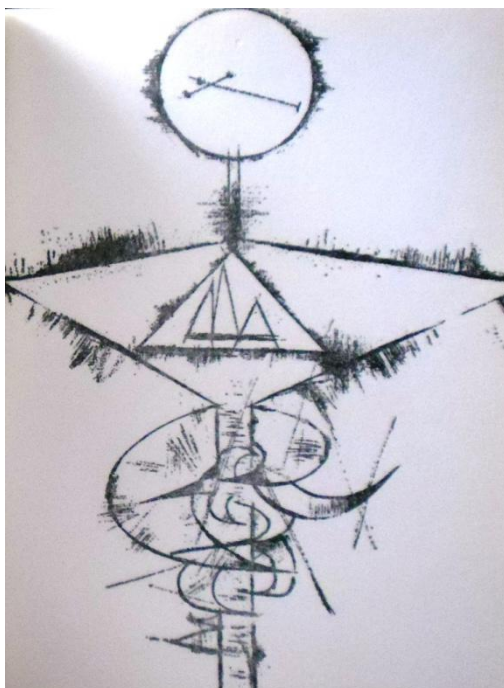
Obr. 330 *Letorosty*, il. Mikuláš Medek

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

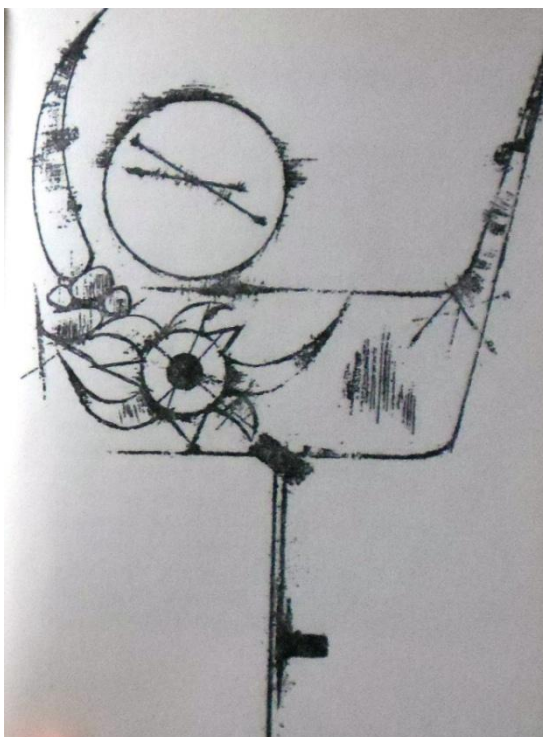
Obr. 331 *Letorosty*, il. Mikuláš Medek

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

Obr. 332 *Letorosty*, il. Mikuláš Medek

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: VKOL

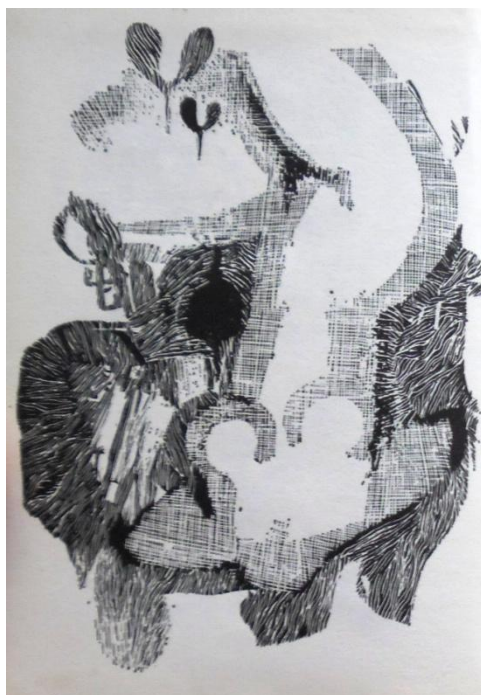
Obr. 333 *Verše*, il. Jitka Vrbová

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 334 *Verše*, il. Jitka Vrbová

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 335 *Verše*, il. Jitka Vrbová

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 336 *Verše*, il. Jitka Vrbová

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

Obr. 337 *Verše*, il. Jitka Vrbová

FOTO: Petra Gregorová ZDROJ: ZUP

SEZNAM OBRAZOVÉ PŘÍLOHY

Obr. 1 Marx - Engels, <i>O umění</i> , úprava Zdeněk Seydl, 1949	115
Obr. 2 Josef Kainar, <i>Veliká láska</i> , úprava František Muzika, 1949	115
Obr. 3 Vladimír Holan, <i>Dokument</i> , úprava František Muzika, 1949	116
Obr. 4 Ukázky úprav Josefa Kaplického, 1956 – 1957	116
Obr. 5 Oldřich Mikulášek, <i>Horoucí zpěvy</i> , úprava Zdeněk Sklenář, 1953.....	117
Obr. 6 Konstantin Biebl, <i>Bez obav</i> , úprava Zdeněk Sklenář, 1951	117
Obr. 7 Ivan Olbracht, <i>Anna Proletářka</i> , ilustrace Vojtěch Tittelbach, 1953.....	118
Obr. 8 Ukázky ilustrací na začátku kapitol, <i>Anna Proletářka</i> , <i>Antonín Vondřejc</i>	118
Obr. 9 Edice ilustrovaných novel, nápis v tiráži.....	119
Obr. 10 Ukázka obálky EIN, <i>Hranice stínu</i> , ilustrace Kamila Lhotáka, 1957.....	119
Obr. 11 Ukázky výzdoby vazeb z let 1956 - 1957, <i>Hranice stínu</i> , <i>Veronika</i> , <i>Strašidlo Cantervillské</i>	120
Obr. 12 Jiří Orten, <i>Deníky Jiřího Ortена</i> , úprava Jaroslav Fišer, 1958	120
Obr. 13 Ukázky kožených vazeb edice <i>Skvosty</i> , <i>Babička</i> , <i>Reportáž psaná na oprátce</i> , <i>Filosofská historie</i>	121
Obr. 14 <i>Chléb a písně</i> , vydání SNKLHU a ČS	121
Obr. 15 Obálky <i>Klubu čtenářů</i> v úpravě Lucie Weisbergrové.....	122
Obr. 16 Obálky <i>Klubu čtenářů</i> v úpravě Miloše Hrbase.....	122
Obr. 17 Obálky <i>Klubu čtenářů</i> v úpravě Františka Tichého	123
Obr. 18 Obálky <i>Klubu čtenářů</i> v úpravě Zdenka Seydla	123
Obr. 19 Obálka <i>Fausta</i> v úpravě Zdeňka Sklenáře	124
Obr. 20 Ukázky přebalů edice <i>Knihovna klasiků</i>	124
Obr. 21 Vazby <i>Knihovny klasiků</i> a ukázka loga.....	125
Obr. 22 Vazba edice <i>Slovenská knihovna</i>	125
Obr. 23 Obálky edice <i>Plamen</i> 1956 - 1958, Václav Bláha.....	126
Obr. 24 Edice <i>Bibliofilie</i> , obálky + ukázka ilustrace.....	126
Obr. 25 <i>České básně</i> v úpravě Josefa Flejšara	127
Obr. 26 <i>České básně</i> v úpravě Jaroslava Fišera	127
Obr. 27 <i>České básně</i> v úpravě Jiřiny Klimentové	128
Obr. 28 <i>České básně</i> v úpravě Zdenka Seydla	128
Obr. 29 <i>Deset ruských novel XX. století</i> , Zdenek Seydl	129
Obr. 30 Ukázky fotogramů Evy Fukové k <i>Životu skladatele Foltýna</i>	129

Obr. 31 <i>Edice ilustrovaných novel</i> v úpravě Zdenka Seydla.....	130
Obr. 32 Vazba <i>Edice ilustrovaných novel</i>	130
Obr. 33 Obálka ke <i>Komediantovi</i> s Lukavského ilustrací	131
Obr. 34 <i>Edice ilustrovaných novel</i> v úpravě Oldřicha Hlavsy	131
Obr. 35 Obálka od Miroslava Váši a Dámská kabelka z roku 1960	132
Obr. 36 <i>Základní řada KPP</i> , úprava Seydl a Hlavsa.....	132
Obr. 37 Předšádka knihy <i>Až do konce lásky</i>	133
Obr. 38 <i>Jeden život</i> , úprava Hlavsa	133
Obr. 39 <i>Tančící Sokrates</i> – ukázky ilustrací Adolfa Hoffmeistera.....	134
Obr. 40 <i>Výběrová řada KPP</i> v úpravě Zdenka Seydla, 1961	135
Obr. 41 <i>Výběrová řada KPP</i> v úpravě Boženy Bruderhansové, 1962	135
Obr. 42 <i>Výběrová řada KPP</i> v úpravě Zdenka Seydla, 1963.....	136
Obr. 43 <i>Výběrová řada KPP</i> v úpravě Zdenka Seydla, 1964.....	136
Obr. 44 <i>Výběrová řada KPP</i> v úpravě Lucie Weisbergrové, 1965	137
Obr. 45 Ukázka vazby <i>Výběrové řady KPP</i> , 1965	137
Obr. 46 <i>Výběrová řada KPP</i> v úpravě Josefa Týfy, 1966.....	137
Obr. 47 <i>Výběrová řada KPP</i> v úpravě Josefa Týfy, 1967.....	138
Obr. 48 <i>Výběrová řada KPP</i> v úpravě Oldřicha Hlavsy, 1968 – 1969	138
Obr. 49 <i>Výběrová řada KPP</i> v úpravě Oldřicha Hlavsy, 1970	138
Obr. 50 <i>Malá edice poezie</i>	139
Obr. 51 <i>Český sen, Naše paní Božena Němcová, Svět sivý holub</i>	139
Obr. 52 <i>S lodí, jež dováží čaj a kávu</i> , 1961, ukázka ilustrace.....	139
Obr. 53 <i>Jan Houslista, Monology</i> z edice <i>Prstýnek</i>	140
Obr. 54 <i>Matka</i> z edice <i>Bohemia</i> , ukázka ilustrace Mileny Soltézsové.....	140
Obr. 55 <i>Francouzské sešity, Volání s ozvěnou</i>	141
Obr. 56 <i>Otázky a názory</i> v úpravě Zdenka Seydla	141
Obr. 57 <i>Otázky a názory</i> v úpravě Zdenka Seydla	142
Obr. 58 <i>Slovo, písmo, akce, hlas</i> , op-artový motiv na obálce	142
Obr. 59 <i>Život kolem nás</i>	143
Obr. 60 <i>Klíč</i>	143
Obr. 61 <i>Dílna</i>	144
Obr. 62 <i>Spirála</i>	144

Obr. 63 <i>Klub čtenářů</i> v úpravě Adolfa Borna a Ludmily Zapletalové, knihy <i>Ticho</i> a <i>Tím hůř, když padnou</i>	145
Obr. 64 <i>Klub čtenářů</i> v úpravě Miloslava Habra, knihy <i>Vlka živí nohy</i> a <i>Revolver na prodej</i>	145
Obr. 65 <i>Klub čtenářů</i> v úpravě Jaroslava Švába	146
Obr. 66 <i>Klub čtenářů</i> v úpravě Václava Bláhy, rok 1968	146
Obr. 67 <i>Klub čtenářů</i> v úpravě Václava Bláhy, rok 1969	147
Obr. 68 <i>Klub čtenářů</i> v úpravě Libora Fáry	147
Obr. 69 <i>Česká klasická próza</i> v letech 1963 – 1964	148
Obr. 70 <i>Soudobá světová próza</i> , obálky Jana Kotíka	148
Obr. 71 <i>Soudobá světová próza</i> , obálka Jaroslava Šerých	149
Obr. 72 <i>Soudobá světová próza</i> , obálky Zbyňka Sekala	149
Obr. 73 <i>Soudobá světová próza</i> , obálka Jiřího Balcara	150
Obr. 74 <i>Malá řada soudobé světové prózy</i> , obálky Zbyňka Sekala	150
Obr. 75 <i>Malá řada soudobé světové prózy</i> , obálky Zbyňka Sekala	151
Obr. 76 <i>Malá řada soudobé světové prózy</i> , obálka Karla Malicha	151
Obr. 77 <i>Malá řada soudobé světové prózy</i> , obálka Pavla Nešlehy	152
Obr. 78 <i>Malá řada soudobé světové prózy</i> , obálka Huga Demartiniho	152
Obr. 79 Obálky <i>Světové knihovny</i>	153
Obr. 80 <i>Nudná historie</i> , il. Stanislav Kolíbal	153
Obr. 81 <i>Nudná historie</i> , il. Stanislav Kolíbal	154
Obr. 82 <i>Nudná historie</i> , il. Stanislav Kolíbal	154
Obr. 83 <i>Nudná historie</i> , il. Stanislav Kolíbal	155
Obr. 84 <i>Nudná historie</i> , il. Stanislav Kolíbal	155
Obr. 85 <i>Nudná historie</i> , il. Stanislav Kolíbal	156
Obr. 86 <i>Z dokumentu</i> , il. Jan Kotík	156
Obr. 87 <i>Z dokumentu</i> , il. Jan Kotík	157
Obr. 88 <i>Z dokumentu</i> , il. Jan Kotík	157
Obr. 89 <i>Edison</i> , il. Josef Šíma	158
Obr. 90 <i>Edison</i> , il. Josef Šíma	158
Obr. 91 <i>Edison</i> , il. Josef Šíma	159
Obr. 92 <i>Edison</i> , il. Josef Šíma	159
Obr. 93 <i>Edison</i> , il. Josef Šíma	160

Obr. 94 <i>Edison</i> , il. Josef Šíma	160
Obr. 95 <i>Edison</i> , il. Josef Šíma	161
Obr. 96 <i>Edison</i> , il. Josef Šíma	161
Obr. 97 <i>Korálový náhrdelník</i> , il. Jiří Svoboda	162
Obr. 98 <i>Korálový náhrdelník</i> , il. Jiří Svoboda	162
Obr. 99 <i>Korálový náhrdelník</i> , il. Jiří Svoboda	163
Obr. 100 <i>Korálový náhrdelník</i> , il. Jiří Svoboda	163
Obr. 101 <i>Korálový náhrdelník</i> , il. Jiří Svoboda	164
Obr. 102 <i>Korálový náhrdelník</i> , il. Jiří Svoboda	164
Obr. 103 <i>Korálový náhrdelník</i> , il. Jiří Svoboda	165
Obr. 104 <i>Korálový náhrdelník</i> , il. Jiří Svoboda	165
Obr. 105 <i>Korálový náhrdelník</i> , il. Jiří Svoboda	166
Obr. 106 <i>Brány ze slonoviny, brány z rohu</i> , il. Vladimír Fuka	166
Obr. 107 <i>Brány ze slonoviny, brány z rohu</i> , il. Vladimír Fuka	167
Obr. 108 <i>Brány ze slonoviny, brány z rohu</i> , il. Vladimír Fuka	167
Obr. 109 <i>Brány ze slonoviny, brány z rohu</i> , il. Vladimír Fuka	168
Obr. 110 <i>Brány ze slonoviny, brány z rohu</i> , il. Vladimír Fuka	168
Obr. 111 <i>Brány ze slonoviny, brány z rohu</i> , il. Vladimír Fuka	169
Obr. 112 <i>Brány ze slonoviny, brány z rohu</i> , il. Vladimír Fuka	169
Obr. 113 <i>Brány ze slonoviny, brány z rohu</i> , il. Vladimír Fuka	170
Obr. 114 <i>Brány ze slonoviny, brány z rohu</i> , il. Vladimír Fuka	170
Obr. 115 <i>Brány ze slonoviny, brány z rohu</i> , il. Vladimír Fuka	171
Obr. 116 <i>Brány ze slonoviny, brány z rohu</i> , il. Vladimír Fuka	171
Obr. 117 <i>Brány ze slonoviny, brány z rohu</i> , il. Vladimír Fuka	172
Obr. 118 <i>Brány ze slonoviny, brány z rohu</i> , il. Vladimír Fuka	172
Obr. 119 <i>Brány ze slonoviny, brány z rohu</i> , il. Vladimír Fuka	173
Obr. 120 <i>Brány ze slonoviny, brány z rohu</i> , il. Vladimír Fuka	173
Obr. 121 <i>Brány ze slonoviny, brány z rohu</i> , il. Vladimír Fuka	174
Obr. 122 <i>Brány ze slonoviny, brány z rohu</i> , il. Vladimír Fuka	174
Obr. 123 <i>Návrat starého mistra</i> , il. Zdeněk Sklenář	175
Obr. 124 <i>Návrat starého mistra</i> , il. Zdeněk Sklenář	175
Obr. 125 <i>Návrat starého mistra</i> , il. Zdeněk Sklenář	176
Obr. 126 <i>Návrat starého mistra</i> , il. Zdeněk Sklenář	176

Obr. 127 <i>Návrat starého mistra</i> , il. Zdeněk Sklenář	177
Obr. 128 <i>Návrat starého mistra</i> , il. Zdeněk Sklenář	177
Obr. 129 <i>Návrat starého mistra</i> , il. Zdeněk Sklenář	178
Obr. 130 <i>Návrat starého mistra</i> , il. Zdeněk Sklenář	178
Obr. 131 <i>Návrat starého mistra</i> , il. Zdeněk Sklenář	179
Obr. 132 <i>Návrat starého mistra</i> , il. Zdeněk Sklenář	179
Obr. 133 <i>Návrat starého mistra</i> , il. Zdeněk Sklenář	180
Obr. 134 <i>Návrat starého mistra</i> , il. Zdeněk Sklenář	180
Obr. 135 <i>Návrat starého mistra</i> , il. Zdeněk Sklenář	181
Obr. 136 <i>Návrat starého mistra</i> , il. Zdeněk Sklenář	181
Obr. 137 <i>Návrat starého mistra</i> , il. Zdeněk Sklenář	182
Obr. 138 <i>Návrat starého mistra</i> , il. Zdeněk Sklenář	182
Obr. 139 <i>Návrat starého mistra</i> , il. Zdeněk Sklenář	183
Obr. 140 <i>Návrat starého mistra</i> , il. Zdeněk Sklenář	183
Obr. 141 <i>Návrat starého mistra</i> , il. Zdeněk Sklenář	183
Obr. 142 <i>Návrat starého mistra</i> , il. Zdeněk Sklenář	184
Obr. 143 <i>Návrat starého mistra</i> , il. Zdeněk Sklenář	184
Obr. 144 <i>Návrat starého mistra</i> , il. Zdeněk Sklenář	185
Obr. 145 <i>Návrat starého mistra</i> , il. Zdeněk Sklenář	185
Obr. 146 <i>Návrat starého mistra</i> , il. Zdeněk Sklenář	186
Obr. 147 <i>Květy zla</i> , il. Jaroslav Šerých.....	186
Obr. 148 <i>Květy zla</i> , il. Jaroslav Šerých.....	187
Obr. 149 <i>Květy zla</i> , il. Jaroslav Šerých.....	187
Obr. 150 <i>Květy zla</i> , il. Jaroslav Šerých.....	188
Obr. 151 <i>Květy zla</i> , il. Jaroslav Šerých.....	188
Obr. 152 <i>Květy zla</i> , il. Jaroslav Šerých.....	189
Obr. 153 <i>Květy zla</i> , il. Jaroslav Šerých.....	189
Obr. 154 <i>Květy zla</i> , il. Jaroslav Šerých.....	190
Obr. 155 <i>Květy zla</i> , il. Jaroslav Šerých.....	190
Obr. 156 <i>Labyrint</i> , předsádka, Ota Janeček	191
Obr. 157 <i>Labyrint</i> , povídka <i>Les</i> , il. Ota Janeček	191
Obr. 158 <i>Labyrint</i> , povídka <i>Les</i> , il. Ota Janeček	192
Obr. 159 <i>Labyrint</i> , povídka <i>Les</i> , il. Ota Janeček	192

Obr. 160	<i>Labyrint</i> , povídka <i>Chrudošiví jsou borolové</i> , il. Stanislav Kolíbal.....	193
Obr. 161	<i>Labyrint</i> , povídka <i>Chrudošiví jsou borolové</i> , il. Stanislav Kolíbal.....	193
Obr. 162	<i>Labyrint</i> , povídka <i>Zlatá sluneční jablka</i> , il. Ludmila Rencová.....	194
Obr. 163	<i>Labyrint</i> , povídka <i>Zlatá sluneční jablka</i> , il. Ludmila Rencová.....	194
Obr. 164	<i>Labyrint</i> , povídka <i>Zlatá sluneční jablka</i> , il. Ludmila Rencová.....	195
Obr. 165	<i>Labyrint</i> , povídka <i>Zlatá sluneční jablka</i> , il. Ludmila Rencová.....	195
Obr. 166	<i>Labyrint</i> , povídka <i>Létající stroj</i> , il. Zdeněk Sklenář	196
Obr. 167	<i>Labyrint</i> , povídka <i>Létající stroj</i> , il. Zdeněk Sklenář	196
Obr. 168	<i>Labyrint</i> , povídka <i>Létající stroj</i> , il. Zdeněk Sklenář	197
Obr. 169	<i>Labyrint</i> , povídka <i>Labyrint</i> , il. Vladimír Fuka.....	197
Obr. 170	<i>Labyrint</i> , povídka <i>Labyrint</i> , il. Vladimír Fuka.....	198
Obr. 171	<i>Labyrint</i> , povídka <i>Labyrint</i> , il. Vladimír Fuka.....	198
Obr. 172	<i>Labyrint</i> , povídka <i>Nerovný boj</i> , il. Jiří Balcar	199
Obr. 173	<i>Labyrint</i> , povídka <i>Nerovný boj</i> , il. Jiří Balcar	199
Obr. 174	<i>Labyrint</i> , povídka <i>Bábelská knihovna</i> , il. Mikuláš Medek	200
Obr. 175	<i>Labyrint</i> , povídka <i>Bábelská knihovna</i> , il. Mikuláš Medek	200
Obr. 176	<i>Labyrint</i> , kresba v tiráži, Jan Kotík	201
Obr. 177	<i>Labyrint</i> , zadní předsádka, Jan Kotík.....	201
Obr. 178	<i>Milostný deník</i> , il. František Peterka	202
Obr. 179	<i>Večer u studny</i> , il. František Peterka	202
Obr. 180	<i>Balady</i> , il. František Burant.....	203
Obr. 181	<i>Balady</i> , il. František Burant.....	203
Obr. 182	<i>Balady</i> , il. František Burant, nepublikováno	204
Obr. 183	<i>Balady</i> , il. František Burant, nepublikováno	204
Obr. 184	<i>Balady</i> , il. František Burant, nepublikováno	205
Obr. 185	<i>Balady</i> , il. František Burant, nepublikováno	205
Obr. 186	<i>Ortely a milosti</i> , il. Václav Bláha	206
Obr. 187	<i>Ortely a milosti</i> , il. Václav Bláha	206
Obr. 188	<i>Ortely a milosti</i> , il. Václav Bláha	207
Obr. 189	<i>Ortely a milosti</i> , il. Václav Bláha	207
Obr. 190	<i>Ortely a milosti</i> , il. Václav Bláha	208
Obr. 191	<i>Ortely a milosti</i> , il. Václav Bláha	208
Obr. 192	<i>Pohádka máje</i> , il. František Burant	209

Obr. 193 <i>Pohádka máje</i> , il. František Burant	209
Obr. 194 <i>Pohádka máje</i> , il. František Burant	210
Obr. 195 <i>Pohádka máje</i> , il. František Burant	210
Obr. 196 <i>Pohádka máje</i> , il. František Burant	211
Obr. 197 <i>Pohádka máje</i> , il. František Burant	211
Obr. 198 <i>Pohádka máje</i> , il. František Burant	212
Obr. 199 <i>Pohádka máje</i> , il. František Burant	212
Obr. 200 <i>Pohádka máje</i> , il. František Burant, nepublikovaná studie	213
Obr. 201 <i>Pohádka máje</i> , il. František Burant, nepublikovaná studie	213
Obr. 202 <i>Pohádka máje</i> , obálka, František Burant.....	214
Obr. 203 <i>Běžící luna</i> , il. František Peterka	214
Obr. 204 <i>Běžící luna</i> , il. František Peterka	215
Obr. 205 <i>Běžící luna</i> , il. František Peterka	215
Obr. 206 <i>Běžící luna</i> , il. František Peterka	216
Obr. 207 <i>Běžící luna</i> , il. František Peterka	216
Obr. 208 <i>Běžící luna</i> , il. František Peterka	217
Obr. 209 <i>Běžící luna</i> , il. František Peterka	217
Obr. 210 <i>Běžící luna</i> , il. František Peterka	218
Obr. 211 <i>Běžící luna</i> , il. František Peterka	218
Obr. 212 <i>Exil a království</i> , il. Jiří Balcar	219
Obr. 213 <i>Exil a království</i> , il. Jiří Balcar	219
Obr. 214 <i>Exil a království</i> , il. Jiří Balcar	220
Obr. 215 <i>Exil a království</i> , il. Jiří Balcar	220
Obr. 216 <i>Umbriana</i> , il. Vladimír Tesař	221
Obr. 217 <i>Zimohrádek</i> , il. Vladimír Tesař	221
Obr. 218 <i>Netrpělivost</i> , il. František Peterka	222
Obr. 219 <i>Tajemné dálky - stavitelé chrámu</i> , il. Vladimír Tesař	222
Obr. 220 <i>Tajemné dálky - stavitelé chrámu</i> , il. Vladimír Tesař	223
Obr. 221 <i>Tajemné dálky - stavitelé chrámu</i> , il. Vladimír Tesař	223
Obr. 222 <i>Tajemné dálky - stavitelé chrámu</i> , il. Vladimír Tesař	224
Obr. 223 <i>Tajemné dálky - stavitelé chrámu</i> , il. Vladimír Tesař	224
Obr. 224 <i>Tajemné dálky - stavitelé chrámu</i> , il. Vladimír Tesař	225
Obr. 225 <i>Třináct zařikávání živých</i> , Ivan Urbánek	225

Obr. 226	<i>Římské jaro paní Stoneové</i> , il. Pavel Brom	226
Obr. 227	<i>Římské jaro paní Stoneové</i> , il. Pavel Brom	226
Obr. 228	<i>Římské jaro paní Stoneové</i> , il. Pavel Brom	227
Obr. 229	<i>Římské jaro paní Stoneové</i> , il. Pavel Brom	227
Obr. 230	<i>Velice lehká smrt</i> , il. Vladimír Tesař	228
Obr. 231	<i>Velice lehká smrt</i> , il. Vladimír Tesař	228
Obr. 232	<i>Velice lehká smrt</i> , il. Vladimír Tesař	229
Obr. 233	<i>Velice lehká smrt</i> , il. Vladimír Tesař	229
Obr. 234	<i>Velice lehká smrt</i> , il. Vladimír Tesař	230
Obr. 235	<i>Velice lehká smrt</i> , il. Vladimír Tesař	230
Obr. 236	<i>Velice lehká smrt</i> , il. Vladimír Tesař	231
Obr. 237	<i>Záblesky melodie</i> , il. František Peterka	231
Obr. 238	<i>Záblesky melodie</i> , il. František Peterka	232
Obr. 239	<i>Záblesky melodie</i> , il. František Peterka	232
Obr. 240	<i>Záblesky melodie</i> , il. František Peterka, nepublikováno	233
Obr. 241	<i>Záblesky melodie</i> , il. František Peterka, nepublikováno	233
Obr. 242	<i>Záblesky melodie</i> , il. František Peterka, nepublikováno	234
Obr. 243	<i>Záblesky melodie</i> , il. František Peterka, nepublikováno	234
Obr. 244	<i>Záblesky melodie</i> , il. František Peterka, nepublikováno	235
Obr. 245	<i>Nové mythy</i> , il. Václav Sivko	235
Obr. 246	<i>Nové mythy</i> , il. Václav Sivko	236
Obr. 247	<i>Nové mythy</i> , il. Václav Sivko	236
Obr. 248	<i>Nové mythy</i> , il. Václav Sivko	237
Obr. 249	<i>Nové mythy</i> , il. Václav Sivko	237
Obr. 250	<i>Nové mythy</i> , il. Václav Sivko	238
Obr. 251	<i>Nové mythy</i> , il. Václav Sivko	238
Obr. 252	<i>Nové mythy</i> , il. Václav Sivko	239
Obr. 253	<i>Nové mythy</i> , il. Václav Sivko	239
Obr. 254	<i>Nové mythy</i> , il. Václav Sivko	240
Obr. 255	<i>Nové mythy</i> , il. Václav Sivko	240
Obr. 256	<i>Dutá lampa</i> , il. Mikuláš Medek	241
Obr. 257	<i>Staropražské pomněnky</i> , il. Jan Sládek	241
Obr. 258	<i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	242

Obr. 259 <i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	242
Obr. 260 <i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	243
Obr. 261 <i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	243
Obr. 262 <i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	244
Obr. 263 <i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	244
Obr. 264 <i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	245
Obr. 265 <i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	245
Obr. 266 <i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	246
Obr. 267 <i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	246
Obr. 268 <i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	247
Obr. 269 <i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	247
Obr. 270 <i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	248
Obr. 271 <i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	248
Obr. 272 <i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	249
Obr. 273 <i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	249
Obr. 274 <i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	250
Obr. 275 <i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	250
Obr. 276 <i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	251
Obr. 277 <i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	251
Obr. 278 <i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	252
Obr. 279 <i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	252
Obr. 280 <i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	253
Obr. 281 <i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	253
Obr. 282 <i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	254
Obr. 283 <i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	254
Obr. 284 <i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	255
Obr. 285 <i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	255
Obr. 286 <i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	256
Obr. 287 <i>Zpěvy staré Číny</i> , il. Zdeněk Sklenář	256
Obr. 288 <i>Čemu se báseň říká</i> , il. Jan Kotík	257
Obr. 289 <i>Čemu se báseň říká</i> , il. Jan Kotík	257
Obr. 290 <i>Čemu se báseň říká</i> , il. Jan Kotík	258
Obr. 291 <i>Čemu se báseň říká</i> , il. Jan Kotík	258

Obr. 292	<i>Čemu se báseň říká</i> , il. Jan Kotík.....	259
Obr. 293	<i>Čemu se báseň říká</i> , il. Jan Kotík.....	259
Obr. 294	<i>Čemu se báseň říká</i> , il. Jan Kotík.....	260
Obr. 295	<i>Čemu se báseň říká</i> , il. Jan Kotík.....	260
Obr. 296	<i>Kroky ve vedlejších pokojích</i> , il. Olga Karlíková.....	261
Obr. 297	<i>Kroky ve vedlejších pokojích</i> , il. Olga Karlíková.....	261
Obr. 298	<i>Kroky ve vedlejších pokojích</i> , il. Olga Karlíková.....	262
Obr. 299	<i>Kroky ve vedlejších pokojích</i> , il. Olga Karlíková.....	262
Obr. 300	<i>Kroky ve vedlejších pokojích</i> , il. Olga Karlíková.....	263
Obr. 301	<i>Kroky ve vedlejších pokojích</i> , il. Olga Karlíková.....	263
Obr. 302	<i>Kroky ve vedlejších pokojích</i> , il. Olga Karlíková.....	264
Obr. 303	<i>Pěna dní</i> , il. Václav Sivko.....	264
Obr. 304	<i>Pěna dní</i> , il. Václav Sivko.....	265
Obr. 305	<i>Pěna dní</i> , il. Václav Sivko.....	265
Obr. 306	<i>Pěna dní</i> , il. Václav Sivko.....	266
Obr. 307	<i>Pěna dní</i> , il. Václav Sivko.....	266
Obr. 308	<i>Pěna dní</i> , il. Václav Sivko.....	267
Obr. 309	<i>Pěna dní</i> , il. Václav Sivko.....	267
Obr. 310	<i>Pěna dní</i> , il. Václav Sivko.....	268
Obr. 311	<i>Slepá láska</i> , il. Bohdan Kopecký.....	268
Obr. 312	<i>Slepá láska</i> , il. Bohdan Kopecký.....	269
Obr. 313	<i>Slepá láska</i> , il. Bohdan Kopecký.....	269
Obr. 314	<i>Slepá láska</i> , il. Bohdan Kopecký.....	270
Obr. 315	<i>Slepá láska</i> , il. Bohdan Kopecký.....	270
Obr. 316	<i>Slepá láska</i> , il. Bohdan Kopecký.....	271
Obr. 317	<i>Peklo</i> , il. Jiří Balcar	271
Obr. 318	<i>Peklo</i> , il. Jiří Balcar	272
Obr. 319	<i>Peklo</i> , il. Jiří Balcar	272
Obr. 320	<i>Peklo</i> , il. Jiří Balcar	273
Obr. 321	<i>Skleněný vrch</i> , il. Jiří Svoboda	273
Obr. 322	<i>Skleněný vrch</i> , il. Jiří Svoboda	274
Obr. 323	<i>Skleněný vrch</i> , il. Jiří Svoboda	274
Obr. 324	<i>Skleněný vrch</i> , il. Jiří Svoboda	275

Obr. 325 <i>Skleněný vrch</i> , il. Jiří Svoboda	275
Obr. 326 <i>Skleněný vrch</i> , il. Jiří Svoboda	276
Obr. 327 <i>Skleněný vrch</i> , il. Jiří Svoboda	276
Obr. 328 <i>Skleněný vrch</i> , il. Jiří Svoboda	277
Obr. 329 <i>Letorosty</i> , il. Mikuláš Medek	277
Obr. 330 <i>Letorosty</i> , il. Mikuláš Medek	278
Obr. 331 <i>Letorosty</i> , il. Mikuláš Medek	278
Obr. 332 <i>Letorosty</i> , il. Mikuláš Medek	279
Obr. 333 <i>Verše</i> , il. Jitka Vrbová	279
Obr. 334 <i>Verše</i> , il. Jitka Vrbová	280
Obr. 335 <i>Verše</i> , il. Jitka Vrbová	280
Obr. 336 <i>Verše</i> , il. Jitka Vrbová	281
Obr. 337 <i>Verše</i> , il. Jitka Vrbová	281

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Petra Gregorová
Katedra:	Dějiny umění
Vedoucí práce:	Doc. PaedDr. Alena Kavčáková, Dr.
Rok obhajoby:	2014

Název práce:	Ilustrované edice Odeonu a Československého spisovatele v 60. letech 20. století
Název v angličtině:	Illustrated editions of Odeon and Československý spisovatel in the 60's of the 20 th century
Anotace:	Tato diplomová práce se věnuje ilustrovaným edicím dvou předních českých nakladatelství – Odeonu a Československého spisovatele. Nejprve představuje výtvarnou historii edic obou nakladatelství, poté přibližuje edice vydávané v 60. letech a následně jsou analyzovány konkrétní ukázky. Důležitou součástí práce tvoří katalog ilustrátorských počinů z let 1958 – 1970 a obrazová příloha.
Klíčová slova:	ilustrace, edice, Odeon, Československý spisovatel, abstrakce, 60. léta
Anotace v angličtině:	This thesis deals with the illustrated editions of the two Czech eminent publishing houses – Odeon and Československý spisovatel. Firstly, the art history of editions is implied, then editions from the 60's are presented and analysis of the specific illustrations followed. The important part of the thesis is the catalog of the illustrator's acts from 1958 – 1970 and pictures.
Klíčová slova v angličtině:	illustration, edition, Odeon, Československý spisovatel, abstraction, 60's
Přílohy vázané k práci:	vložené CD
Rozsah práce:	293 s., 164 823 znaků (text + katalog)
Jazyk práce:	čeština

